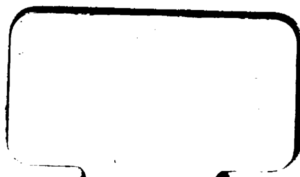

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06661922 6

HANDLINGAR

RÖRANDE

SKANDINAVIENS

HISTORIA.

TRETIONDEFJERDE DELEN.

STOCKHOLM.

Hörbergska Boktryckeriet, 1853.

På eget förlag.

NYA
HANDLINGAR
RÖRANDE
SKANDINAVIENS
HISTORIA.

Tjugondefjerde Delen.

STOCKHOLM.
Hörbergska Boktryckeriet, 1853.
På eget förlag.

Innehåll.

I.

Brefvexling mellan Riks-kansleren Axel Oxenstjerna och Svenska Regeringen.

(Fortsättning från 33:dje delen, sid. 103.)

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Worms den 1 Febr. 1635. (Praesent. Stockholm d. 3 Apr.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning, Allernådigste Fröken,

Huru all ting här hafuer förewettad, och i huad tilstånd sakerne ähre holdne in till begynnelsen på dette löpande åhret, hafuer Jag i een min relation författat *), och E. K. M:tt vnderdånigst öfuersendt med Anders Lackeij; Så och därjempte swarat ödmiuckeligen på E:s K. M:tz bref med honom och elliest mig tilkompne **); Och är han afreester ifrån Mäintz den 16 Jan.,

---

*) Se 33:dje del., sid. 50.

**) Se samma del, sid. 7, 20, 30 och 44.

Och såsom Jag förnimmer hafuer warit wäl ankommen til Cassel den 20 eiusdem, och således öfuerwunnet sine största farligheeter; Wil derföre hoppes at han med första skal komma öfuer till E. K. M:tt, Och mine bref således säkert blifua öfuerantwardade. Jag borde fuller läggia här dupletter hoos, Men effter samme bref är af store consequence, ded Jag icke obilligt bär fara at dupletterne, fast hufwudbrefuen framkomme, motte råka fienden i händer och då förorsaka E:s K. M:tz ährenden något förfång; Derföre wil Jag ännu något förtöfua til dess Jag får någon säkerheet om förbe:te Anders Lackeij är wäl genom kommen eller icke. På ded nu E. K. M:tt må Allernådigst weta huru alle saker sig här anlathe, och huru ded ene fölier på ded andra: Så kan E:s K. M:tt i vnderdånigheet Jag icke förholla, at effter som kort för Helgedagarne de i Wormbs tilstädes warande Ständer hade förafskedet at öfuer Helgen begifua sig huar heem eller til sine Principaler at taga wijdare ordre af dem så wäl öfuer ded Saxische FredzSlutedt, som öfuer andre anlägne ährenden, Och så strax effter Ny Åhret till den 10. Jan. at skole finnas igen tilstädes i Wormbs, Förhoppandes at Fredzpuncterne i medler tijd af Churfursten af Saxen, eller jw af Landgrefue Jören af Hessen Darmstad meddelas skulle; Så

hafuer Jag och at deste bätre skynda saken, och stella alle vthan endskyllan, schrifuit de näst besitne och angrentzende Stender till- och genom bref notificerat dem förste Afskeed, Och därjempte några puncter at taga beskeed öfuer påmint, Och bedet at komma i tijd tilstädes, såsom ähr at sij af Lit. A. *) Och hafuer Jag mig ehuru wäl Jag något hinder hade, strax å sagdan dag welet instella, Men effter Jag förnam ingen af Stenderne at wara ähndå til Wormbs ankommen, Jag och icke mehra ähn Sex timars reesa war stadd därifrån, Och war Churfursten af Brandenburgs Cantzler her Götz åfuen til mig kommen at taga Afskeed af mig, Derföre är Jag blefuen ju till den 14 Jan. i Meintz; Och då först begifuit mig til Wormbs: Dijt kommende hafuer Jag ingen funnit för mig föruthan Grefuerne af Hohenloe, som sig där een tijd vppehollet hafue, warandes vthur deres Land fördrefne af fienden: Men effter Franckenthal icke ligger mehra än een mijll härifrån, ähre på den Francösische ordinari ambassadeurens de la Granges (som sig här finner) påminnelse Administratorens af Chur Pfaltzes Råd och deputerade inkompne, och mig allenest saluteret;

*) Bilagorna finnas i Riks-arkivet, men deras stora vidlyftighet tillåter ej att här intaga dem.

Därpå sampt för:te Grefuer och Staden Wormbs schrifuit dem andre Stenderne till och förmant dem til at skynda deres ankompst, såsom ähr at sij af lit: B. Och därpå strax förreste igen. Eff-ter några fåå dagar hafuer Hertigen af Würten-berg schrifuit mig et bref eller swar till på min notification, lydandes som ähr at sij af lit: C. *Aff* *) *hwilket breff klarligen synes dette folkeds sompt obetenksamhet, sompt oachtsamhet, att Jag grüffre intet må schriffua. En herre som ähr driffuin ifrån landh och folk, och föga will heller kan göra där-hoos, hafwer icke betenkandhe att offendera dem som honom skulle hiälpa till sitt igen. Om en som rätt wiste saken och vthij sin grundh wille beschriffua dette folkz obetenksamhet och orkelösheet; Jag troor att ehuru sant han schreffue, ded efter kommandhe sådant nepligen skulle troo.* Jag hafuer likwäl ach-tat nödigt at blifua quar i Wormbs och där för-töfua på någon tijd Stendernes ankompst; först at med min nährwaru lijke som twinga dem at komma tilstädes; då Jag skulle sökia at fatta en wiss resolution, huad heller Jag här med något hopp skulle ähnnu sökia at sustinera saken, eller jw at med ähran draga E:s K. Maij:tz interesse

---

*) Kursiven utmärker här och allt framgent upplöst chiffer. Upplösningen är hemtad ur Oxenstjernas egenhändiga koncept.

härvth och mig vthur desse handlingar: Eller där de inthet komma, då at wara för dem och werlden deste bettre endtskyllader; I medler tijd hafuer Pfaltzgrefue Wolfgang Wilhelm af Neuburg, kommande vthur Brüssel ifrån Cardinal Infanten, taget sin wäg på Zweybrück til sin Swärfader Pfaltzgrefue Johan: Och dädan på Strassburg och till Keijsaren, såsom han föregifuer at skaffa sig Keijsarens consens på den af Oss bewilliade neutralitet. Huad han mig deröfuer vthur Zweybrück hafuer tilschrifuit, Sijr E. K. M:tt af lit: D. Mädan nu dette här så passerer, *hafwe wij wäl orsak att klaga öfwer store olyckor, som Gudh hafwer oss här besökt medh, och förorsakadt något hinder och perturbation i wåre saker*, I ded Öfuersten Grefuen af Turn, som war förorduat på Würtzburgs Slott hafuer sedan han ähr i någre Månader mehra hollen bloquerat ähn belägrat af fienden, hafuer gifuit Festningen öfuer til fienden den 9. Januarij, Och därvthi et tämeligt förråd på ammunition och victualie, och der till med någre E. K. M:ttz halfue Carthawer som där aff E:s K. M:tz Sal. Herfader wore lempnade. Om han nu sampt de andre officererne hafue hafft därtill skälig orsaak, eller icke, står till ransakning och dom, som däröfuer skall hollas. Så hafuer och fienden wed dette hårda frostedt giordt ett anslag

på Philipsburg, som Konungen i Franckrijke åhr inhändigt wordet, och effter Guberneuren därpå icke hade lathet jsa grafuen, bestelt wachten försumelig, fienden och några Nätter tilförende hade giordt dem ett blindt alarm, och således giordt Soldaterne säkre; Kan och fuller henda, att Garnisonen war ringa, och Guberneuren sökte mehra sin profijt genom passevolanterne; Så hafuer fienden den 14. Jan. i mårgonstunden besteget Festningen Philipsburg; Kommet på Wallen förr ähn någon är warse blefuen, och hugget ned alt huad i Festningen war; Men Guberneuren sielff fången bortförde; Och åhr altså med ringa omaak och vthan förlust blifuen den importante Platzen och Reen Passen mechtig, sampt mycket förråd på Spannmål, ammunition, och som en part seija wele, på Penningar, aldenstund Konungen i Franckrijkes folck där fast sitt förnembste magazin anstelt hade; Hafuer och fått där månge Skep och Pråmer liggende, att förfärdige en bryggia af: På samme dag och endels tima, hafuer fienden vthur Münster i Westphalen giordt ett anslag på en Platz be:d Renen liggende wed Embsen, och war besatt med Landgrefuiskt folck; Och åhr också samme anslag angånget för Commendantens försumelse skuld, att och den åhr kommen i fiendens händer. Desse trenne olyckor hafue inthet

ringa förhögt fiendens mod och commoditeter; Och wåre däremot förringat. Würtzburg hafuer Herredömet på Meenströmen, och håller heela Francken i tygelen, Philipsburg tilsluter och Reenströmen, och giör denne sijdan af Reenen osäker, som härtill hafuer warit vthan fara: *och förminskar icke lijtet Stendernes hopp, som de på Franckrijke satt hafwe.* Reenen hafuer nu uphäfuet den Münsterische bloqueringen, öpnat wägen på Nederlanden, och gör alle wåre Quarteer i Ossnebrügge och däromkring osäkre. Elliest så ähr och på Philipsburgs eröffring ded följdt, att fienden med 2000 hestar, 2000 til foot och 1000 draguner ähr den 23. Jan. ifrån Philipsburg öfuer Reenströmen (som genom dette fråstedt starck är lagdt) gången, Och så snart han sig för Speijn stelt hafuer, hafue de med honom accorderat och honom intäget; Och han därpå i Landet ströffuet, Och i een lithen Stad Gerweijler twingat 2 Comp. Francöseske Ryttere til accord, Och twert emoth sin lyffte; satt dem af Hestarne, afklädt dem och lathet dem blotte löpa. Ibland desse olyckor hafuer Grefue Hendrich Ludwig af Dillenburg hafft ett anslagh före på ded Berghusedt Braunfeldz i Wetteraw (som fienden blef för någon tijd sedan öfuergifuet af eigendombs herren en Grefue af Solms, princessinnen af Vraniens broder) och

lyckeligen förrättat, at han hafuer ded fått sin koos, och således fiendens beste styrcke i Wetteraw honom afjagat och ifråntaget, såsom ähr af hans breff till mig vnder lit: E. att sij: Ähr een liten fråna och wederquickelse ibland de andre olycker. Hertig Berendt war med sin armée (därtil den Francösische Feltmarskalcken Hebron med 6000 til foot af Francösiske arméen stödt war) om NyAhrs tijd gången öfuer Franckfurter bryggia och öfuer Hanaw; Hafuer och genom et sit partie ruinerat fiendens twenne Regementer til hest med öfuerfall och emporterat fyra Cornett, hafuandes i sinnet at försökia om icke Askaffenburg wore at igentaga, Men effter at Extraordinari owäder, och så därpå ett osedwanligt frost infö.l, hafuer tijden släpet sig, och fienden sig sterckt, af alle ortar, enkannerligen vthur Francken, sedan Stilleståndet emellan Keijsaren och ChurSaxen slutedt blef, så at emot honom inthet i den otijd war at begynna. Huarföre och Hertig Berendt sig med armeen hafuer retirerat tilbakes i DarmstaderLand, der han ligger, och den Francöseske armeen vnder Mareschallerne de la Force och de Brezé i Bergsstraten; Kan eij heller för ähn Reenströmen är reen igen, wäl öfuerkomma. Elliest hafuer Jag fått schrifuelse af Råded i Strassburg de dato den 28. Jan. at fienden ähr

öfuergången wed Breisack, och in i Elsass, som E. K. M:tt sijr af lit: F. Däremoth är Mareschallen de la Force, som med några troupper till hest och foot på denne sijdan öfuergången att sambla ded folcket som här wärfuat ähr till Konungen i Franckrijkes behoff, och sustinera Landed på denne sijdan Reinen, och hindra fiendens wijdare inbrytande. Effter som och Hertigen af Roan med een armee, som seijes af 2000 hester och 10000 till foot, ligger i Elsass wed Colmar at gifua acht på fienden. Huad Neder Saxische Stenderne hafue mig schrifuidt ifrån Lüneburg, ded sijr E:s K. M:tt af lit: G. och döme deres intention. Elliest communicerer mig och Hertig Hans Albrecht af Mechelburg huad honom ähr witterligit om freden med Saxen, som ähr at sij af lit: H. Huad Jag om intagande af een starkare garnison hafuer schrifuit till Franckfurter Stad, och de mig därpå swarat hafue, sijr E:s K. M:tt af lit: I. Huru allt annat löper i begge Öfuer och Neder Saxen, Och huruledes Churfursten af Saxen ähr med sin armée gången mit i Her Johan Baners Quarteer, och där denne icke wille aldeles inläggia sig i ett oppenbart Krijg med honom, hafuer most quittera alt Türingen på Erffurt när, ded twiflar Jag inthet, att E:s K. M:tt hafuer af Her Johan Baners så wäl som

Grubbens schrifuelser omstendeligen förnummidt. Här af kan E:s K. M:tt till een deel döma consilierne som här föras på alle ortar. För denne gång hafuer Jag nu inthet annat, vthan befahler E:s K. Maij:tt i Gudz thens Aldrahögstes milde beskydd, till långlig, stadig lijfzhelsa och wälmåge, Så och roligt, gott och lyckesampt Regemente, Sampt mig i dess Nåde och gunst, ödmiuckeligen, Aff Wormbs den 1. Februarij Åhr 1635.

E:s K. M:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare

Axell
Oxenstierna mp.

Att och huru Hertigen af Lottringen åther åhr gongen tillbakars vthur Elsas och öfuer Brisackerbryggen igen, ded sijr E. K. M:t aff Residenten Mockels twenne schrifuelser vnder lit: L.

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Worms den 12 Febr. 1635. (Præsent. Stockholm den 3 Apr.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning, Allernådigste Fröken.

E: Kongl: Maij:ttz allernådigste schrifwelse de dato den 18:de Decembris af förledne Åhr *), ähr mig här wäl innhändiget den 3:die hujus j Wormbs; Hwaraf Jag vnderdånigst hafwer förstått, dedh den Francöseske Gesanten ähr seendt omsijder ankommen, och blifwer j Winter quar liggende j Swerrige; Hwadh hans föregifwande ähr, och E: K: M:ttz mening öfwer hans intention; Sedhan vptecker E: K: M:tt mig tilståndet j Rijket, och att man billigt, så mycket möijeligt, beflitar sig om att sättia Fäderneslanded j Fredh och rolighet; För hwilken orsak skuldh E: K: M:tt hafwer gifwit Her Johan Skytte commission att tractera och sluta medh Kongen j Danmarck öfwer Bremiske Stifftet, Och hafwer samme dag afferdat min Son Johan åth Pryssen och gifwet honom mundtlig commission, effter som dette alt af sielfwe brefwet ähr att sij och förnimma. Att nw E: K: M:tt mig så nådigt vptecker sin in-

*) Se 32 del. sid. 281.

tention medh des skäl öfwer ett och annatt, betygandes des gunstige affection och tilltroende till mig; Önskade Jag anten att wore så nähr stad, att konne mundtligen vpteckia mig öfwer ett och annadt, wille Jag hoppes, att göra E: K: M:tt ett vnderdånigt contentament, både därföre, att man sig bettre kan vthtydha, såsom och i synderhet, att denne store osäkerheten förtagar mig dristigheten, att kasta mine tanckar och des skäl aldeles på Papper, efflterdy man dedh doch medh cijphrer icke så kan inwekla, att de icke kunne vthletes, och där Fienden dem finge j händer, hadhe han en regell att gåå effter, och sine consilia att formera; Des föruthan gåår nw alt så långsampt, att mine breff jw komma för seent; Icke deste mindre, och så frijtt som Jag för osäkerheten tör schrifwa, will Jag mig effter min skyldighet häröfwer förklara.

Frankrijkes *) *procedere ähr selsampt och en godh deel stelt på finesse;* då Jag förnam att *Gesanten D'Avaux låg så länge j Danmark, och för ett brullop skuldh försumade tractaten som aff mehra importance war,* giorde *Jag mig strax den tanken, att han hadhe j sinnedt denne winter att* blifwa *j Swerige: och att hans Commission därpå ähr vth-*

*) Chifferns upplösning hemtad ur Oxenstjernas egenhändiga koncept.

gongen. 1) *att recognoscera Sweriges stat, wilker, macht, modh eller mismodh och Consilia.* 2) *att få tilfelle att corrumpera någre, enkanligen dem som något haffua att seija j staten, med Francöseske Pensioner, ty där åhre de mestare opå, och* skemmas *intet att försökia en; Hwilket E. K. M:tt wille flitigt latha observera, jcke tilstädiandes sådant undher någrekandha, ehuru* skijnbarlig *prætext, vthan där sig någon därmedh besmittar, ded* ware *sig undher prætext aff åhrlig pension eller skenk, den att straffua latha till lijffuedt, eller jw medh ewerdelig degradation aff alt åhrligt kall och embete j Rijket.* 3) *att wintern igenom affsij hwart vth wäsended här j Tysklandh sig länkie will, och därefter taga rådh.* Och sijr Jag fuller, att *D'Avaux instruction åhr formerat den tijdh sakerne härvthe wäl stodhe och man war öfuer oss jaloux, och huadh schriffuelser sedhan åhre tilkompne att de vthur wisse* præsuppositis *härröre; vthij huilke Francoserne sig medh tijden* warde *finnandes bedragne, och* kan *ske allerede begynna något att* ångre. Jag skulle fuller schrifwa mehra particularia därom; Men mädhan tijdhen inthet tilrecker, och dės föruthan förwandla sig sakerne, humorerne och råden så offta, will Jag dedh till bettre occasion vthstella; serdeles till des Jag något säkert därom kan döma. Allenast detta kan Jag inthet ödhmiukeligen

opåmint låthe, att *E: K: M:t genom sine Rådh och tiänare Contenterar* för:te *Francösiske Gesante medh Complimenter ded besthe ske* kan, *Communicerar medh honom öfwer Polniske fredztractaten, så wijdt som E. K. M:t will att en annan skall weta, och tiänligit ähr till wår vndskyldning. Och så medh första skee* kan *depecherar honom sin koos; Ty han intet gott medh sitt långe* liggende *vthrättandhes* warder.

Belangendes *Fäderneslandzens stat, des difficulteter, och att fredhen wedh denne tijdh* wore *högst önskelig, Så haffuer Jag ded fuller altidh dömbt wara j sig sielff best, doch E. K. M:ts omyndige åhr enkänligen bequembt; Och nu sedhan ded otidige Nörlingeske nederlaget wåre saker härvthe haffuer förringat, och vptecht mångens hiärta som tilförendhe låg fördoldh, och färorsakat en effect på någres onde Consilia, Då* synes *freden icke allenast nyttig, vtan också nödig. Häroppe j landed ähre Stenderne* mest skingrade, *och föga annadt hopp öfuer ähn hwadh Frankrijke* anten *will eller* moste *göra därhos; och effter E. K. M:t och Swerige icke* kunne *medh denne lägenheet Contribuera därtill, Så faller och aspecten och ähr föga annadt att göra ähn huru man medh någon ähra* kan *komma därifrån. Neder-Saxen* hafwer *sig altererat, och turberes genom de danske consilia; Churfursten aff Saxen* kan *Jag annadt ähn fiendhe intet skatta, och fruchtar, så snart*

Keijsarens ratification kommer på Pirneske tractäterne, *att wij få där* probe *aff*. *Churfürsten aff Branden-burg åhr* disgusterat *öfuer Pomern*, *och desförvthan åhr där intet att lijta på*. *Alle små offenser, som krigedt förer med sig*, blifwa *högt opmützede*) och oss tilreknede, och så* går *ded medh alle andhre*. Hwarföre kan Jag suthet annatt sij, åhn att E: K: M:tt hafwer giordt wäl, dedh E: K: M:tt *hafwer afferdat her Jahan Skytte och giffuit honom sampt Grubben j Commission att* slätta *ded misförstondh om Brehmen medh Kongen i Danmark*; Jag hafwer af *Grubben* förnummet *Conditionerne och holler dem godhe, där de nåås kunne: Så wijdha (?) och att hvar de åhn icke så aldeles nåddes, will Jag lijkwäl rådha att man sig* skelde *därwedh medh någon åhra; Ty Jag* elliest *icke obilligt befarar att man en annan gong* moste *qvitterat vthan tractat, serdeles efter (där Biskopsdömet* subtraherar *Soldateskans och garnisonens vndherholdh) skal hela lasten falla på E. K. M:t och Chronan; den staten nu wedh ded angåendhe Polniske kriget* wore *odräglig. Förvthan ded råka wij ochså för Garnisonernes vnderholdh j daglig träta medh NederSaxiske Kreitzen, och beholla således ingen wen j hela landed, Hwilked intet bettre åhr att förekomma, åhn att man ded vndher. skeen*

*) Tysk. *aufmutzen*.

aff en tractat släpper, *som man doch intet holla* kan *efter dette tijdernes och sakernes förlop. Där och den saken* kan blifwa *wäl och wenligen afftaalt, ähr nödigt att man på alle handha sätt, så wijdt sig göra låther, holler medh Danmark godh wenskap, och jw* sijr *till om man* kan *alle wederwertige Consilia, hwar icke vphäffua, doch suspendera och* lindra, *icke deste mindre altidh haffuandhe j acht E. K. M:tz och Riksens dignitet och säkerheet.*

Att saken medh Ryssen står j godhe terminis, dedh hörer Jag ganska gärna, och ähr gott, att E. K. M:tt den till dedh högste, doch altijdh hafwandes digniteten och säkerheten j acht, låther sigh wara anlägen, på dedh jw en deel af Rijket må wara försäkrat och trygg; Så länge man sig vthur de andre beswärligheter draga kan. Härvthe skulle Jag fuller om Hufwudh Fienden Keijsaren något schrifwa, *Men* sijr *intet huru man* kan *à part komma medh honom till tractat, serdeles i denne tijdhen, vthan holler därföre att så frampt Sexiske tractaterne haffua framgång, Så* blifwer *Sökanten doch befrijadt och E. K. M:tz säkerheet* præsterat; *Gå de och intet för sig, Så* blifwe *E. K. M:tz rationes medh dem Ewangeliske Stender Coniugerede,* och wille Jag fuller önska, *ded Polniske krigedt på något ährligt sätt* wore *att bij*läggia, *då här ähnnu saken till E. K. M:ts och fädernes-*

landzens såkerhet och reputation näst Gudz tilhielp *wäl* wore *att vthföra. Men dette, som E. K. M:t* mest *förorsakar all affwundh och förföljelse j desse landen, består på Pomern och Stifft Magdeburg: för Magdeburg skuldh hatar oss Churfursten aff Saxen, och* trachtar *efter huru han ded E. K. M:t directé eller indirecté* kan *få vtkur henderne. Andre orsaker finnes fuller och till hos honom, Men såsom de lättare ähre att affhielpa, altså ähre de eij heller hoos honom så högt gellandhe. Churfursten aff Brandenburg hatar oss för Pomeren skuldh; Och ändoch onda menniskior komma därtill, Så ähr doch dette ded rätte* Pomum Eridos *som wåre wederwertige* bruka *för argument.* Hwadh häroppe j Landedh finnes, kan och fuller hafwa sitt betenckiande; Men såsom dedh ligger Swerriges Chrono afläget, altså låther dedh sig bettre rätta. Jag hafwer offta för dette tenckt, att man icke obilligt medh Churfursten af Saxen öfwer Magdeburg tractera skulle; Men han hafwer warit så wederwertig, att man till ingen correspondence medh honom hafwer kunnet komma; Sedhan så hafwer man eij heller kunnet affträdha Magdeburg, så länge man häruthe hafwer most wara engageret, aldenstundh man elliest ingestädes hafwer hafft något att säija eller kunnet blifwa. *Öfwer Pomern haf-*

wer man fuller billigt orsak att haffua betenkandhe, *Men alldenstundh ded Polniske krigedt. icke wäl* sy-nes att kunne *vndwijkas; Kongen j Danmark ähr för säkert inclinerat och resolverat att* drifwa *oss på hwadh sätt ded ske* kan *vthur desse wåre* commoditeter, och kan *lätteligen vpeggia Churfursten aff Brandenburg såsom interesserat; Och denne* blifwer *sedhan adsisterat aff sielffue Pomerske Stenderne, och sijdst aff Churfursten aff Saxen, den Jag intet annars ähn wår fiende* kan *skatta. Så* kan *Jag intet annadt döma ähn att wij* moste *något accommodera oss, och på ded wij icke hela werlden opå oss reta* måge, *och j ded wij* fambla effter skuggan, tappa Kötedt, *och heller wijka medh godhe och tractater, ähn låtha tryckia oss därvthur medh spott och wanhedher; Serdeles efter Jag* sijr *aff alliancen medh Pomern, ded E. K. M:ts rätt doch på intet annadt ähn en refusione sumptuum består, och att hela den 14 Puncten ähr stelt på skruffuar, så att den swärded hafwer best fattadt j handen, den hafwer then besthe rätt.* Effter Jag nw hafwer seett och förfarit *att Pomern hafwer j* förledne *åhr warit störste orsaken, hwij den dagen j Frankfurt så illa ähr afflupen, och att churfursten ähnnu* medh åthskillige breff, så och genom sin j *Frankfurt* quarblefne *Canzler her Götz hoos mig om annan resolution* anhollet, såsom och hafft j sinnet

sitt Sändebudh till E. K. M:t att afferda, där att hempta en ändeligh resolution; Hwarföre hafwer Jag, att icke twinga Churfursten till wederwertige Consilia j denne E. K. M:ts stats fahrlige tijdh, gott funnedt att jnlåtha mig j en handell medh förbe:te *her Götz*, såsom E: K: M:tt dette alt af Churfurstens och mine breff vnder Lit. M. N. allernådigst hafwer att sij. *Och ändoch Her Götz icke kundhe leggia sig j tractat medh mig, vthan sökte allenast resolution, och Jag ded sielff heller* såg, *att medh en provisional beskedh holla saken in suspenso: Så hafwer Jag remonstrerat honom*, dedh Jag wille önska *Churfursten heller honom på Churfurstens wegnar att haffua j Sommars tracterät saken med alwar och sincere (?), då den* till ewentyrs *hadhe hafft sin nöjachtige satisfaction, och Jag tijdh att få beskedh och ratification aff E. K. M:t;* Nw wore tijdhen förlupen, wägernes osäkerhet, och däraf månge beswär infallne; Jag också icke hafwer kunnet få någon particular instruction öfwer dette ährended, såsom den där icke sielff wiste, huru Churfurstens fordran och E: K: M:ttz interesse war rätt att lämpa, och medh hwart annatt att förlijka; Doch att Churfursten måtte sij, dedh Jag gärna sökte att göra honom till nöijes, wetandes E: K: M:tt för des nähre skyldskap skuldh där-

till wara benägen; Så *will Jag aff mig sielff författa en Artikel eller Contract emellan E. K. M:t och Churfursten, och därwedh honom successionen erholla på Pomern; Doch medh ded vttryckelige förbeholdh att E. K. M:tt Jag intet därmedh wille eller kundhe præiudicera, vthan stelte alt till E. K. M:ts behag* anten *att ratificerat eller för*kastat, *Settia därtill eller taga därifrån, och att Jag intet wijdhare wille wara obligerat ähn till ded som E. K. M:t behagadhe, allenast* att favorabiliter skulle refererat, och göra min flijt, att beweka E. K. M:tt *till ratification. Hwilkedt her Götz, såsom den där eij heller kundhe sluta medh mig, hafwer sig låthedt behaga: Däropå hafwer Jag författadt ett* concept, såsom E: K: M:tt härhoos liggende finner vnder Lit: O, *och ded her Götz* öfwerantwardet, att communicerat medh *Churfursten* och des mening däröfwer förfahra, och mig sedhan sådant opteckia. Saken står in integro och till E: K: M:ttz behag vthj ett och annatt, allenast att Jag hoppes och vnderdånigst beder, att E: K: M:tt mine skäl anseendes, och nährwarande Stat, icke misshagar att Jag hafwer giordt *en ingong (?) till tractaten; Ty förvthan ded att Jag gärna hafwer welet förskingra, om möijeligit ähr, alle wederlige förehaffuandhe;* Så hafwer Jag och dedh seett *att man snarare och lättare* kan *komma vthur tractaten ähn*

där j, serdeles j en sådan, där man intet ähr til-budhen (?); Elliest så finner Jag *E. K. M:tts rätt på Pomern som in jure belli bestodh, wara förme-delst alliancen vphäffuen och så slett fattadt, att man annadt föga haffuer att tala på ähn hwadh man medh sielffue degen* kan *erholla.* E: K: M:tt tech-tes sig allernådigst medh första, doch säkre budh, förklara *om tractaten jn genere; Sedhan på sätt som Jag den författat hafwer, och sijst öfwer en och annan punct* E: K: M:tt behagar eller misshagar. Jag skulle fuller mine skäl öfwer *hwar punct* op-teckia, Men tijdhen tillåther mig dedh icke, och kan en annan dem nogsampt sielfwe öfwerwäga.

Belangende *Polniske tractaterne* bekenner Jag wäl *att de göra mig intet lijtet perplexer,* serdeles mädhan Jag longt ähr borta, att Jag icke kan sij de particularia, som billigt böre komma i be-tenckiande, och offta förandra consilierne. För-uthan dedh holle mig desse beswären *och wijd-vthseende fahrligheter så warm,* att Jag anten af desse obrueret, kunde fatta råden *för klenmodigt, eller och förachtendes desse beswär och fahrligheter,* glömbde bort *de beswär och fahrligheter E. K. M:t* sitter *vndher. Den instruction* som Jag j förledne Sommers författede och hemsende, war icke af mig giordh j den mening, att dedh därwidh blif-wa skulle, vthan war allenast ett concept, inne-

holleudes några solennia, som Jag hade altijdh för dette observerat; kunde wara lätteligen att fara wilse vthj, och Jag twiflede om andre, som inthet hadhe *warit hoos tractaterne*, så observera skulle. *Men sielffwe realia meente Jag att E. K. M:tt och j des nampn Regeringen och Råded best öfwerleggia ock föraffskedha skulle*; Sedhan hafwer Jag och på E: K: M:ttz allernådigste schrifwelse de dato den 5:te Novembris *) medh Anders Lackeij swarat, och *fredzpuncterne* oförgripeligen författadt; Men icke heller däruthj giordt mig sielff till fyllest. Ty nähr Jag öfwerlegger *Richseens Stat, och de Commoda ock incommoda*, som wele fölia, *där man Pryssen cederer eller står opå att behalla*, så kan Jag illa redha mig därvthar; *Ty att sleppa Pryssen ähr föga annadt, ähn giffua vthur henderne wår säkerhet; fienden j henderne hampa, medell, skep och folk att göra hela Sweriges chrona osäker, och perturbera oss nähr han teckes, serdeles nu sedhan wij haffue sielffue wijst honom wägen*; och ähre lätteligen att döma; Kunne *wij icke medh desse Commoditeter fechta medh honom, Hwadh skole wij göra, nähr wij ähre dem quitte och de honom tilmiste (?)*. *Däremot* sijr Jag *fredhen och Roligheten att wara oss j E. K. M:tts omyndige åhr för månge orsaker*

*) Se 32 del. sid. 273.

skuldh nödige; Och Rijket att kunne settias j ståndga, och bringes *j ordning och flor: Sedhan andhre wåre grannar att och skole låtha oss bliffwa till fredz, som* eliest *intet skole holla sig stilla så frampt Polniske krigedt gåår an:* Jag tiger *de beswär och fåhrligheter, som store Krig ordinarié följa* pläge. Så sijr Jag och dedh, *att hwar E. K. M:t öfwer Pryssens restitution sig icke för högt beswärar, skall och* kämpan blifwa *på wår* sijdha; *Sijst skola licenterne icke allenast wara beswärlige att erholla, fast ähn Pryssen oss efterlathes, vthan wij och medh dem retha halffwa werlden opå oss; Och vthan licenterne ähr oss Pryssen mehra till last ähn botnadt;* Jag kan desse och flere skäl icke rätt wäl skilia och döma, serdeles j min fiärre frånwahru; Wore Jag j Swerrige *heller och för Commissarius j Pryssen*, skulle Jag lättare kunne döma däruthj, och trodde mig till att drifwa saken således, att, där något wore *att nåå, sådant intet* måtte *gåås förbij, och lijkwäll intet præiudicium aff några præcipitantia* göres. Min oförgripelige mening, så mycket Jag dedh göra kan, att förklara; Menar Jag sielf, såsom nw sakerne allestädes stå, *att där Kongen j Pålandh och hans Syskon wille affstå medh Swerriges Chronas titell och prætension; och Polniske Chronan wille cedera Lifflandh, och göra en ewig fredh, att man kundhe låtha Pryssen fahra, såsom ded wij doch*

medh spitza fingrar *holla: Och ändoch man kundhe icke obilligt fordra refusionem sumptuum, såsom Jag j mine artiklar hafwer vtsatt, lijkwäl* behöfde *man därpå intet att stå, vthan contentera sig medh Lijffландh. Hwar ded och icke kundhe komma till en ewig fredh och en* perpetuel *cession aff Lijfflandh, (därpå man till ded ytterste holla skulle)* så tycker mig *att ett 50 åhrs Stillestondh, medh possessionen aff Lijfflandh, och enkanligen där Dyneburg och Rositen kundhe komma därtill, icke* wore *att vthslå medh Pryssens restitution, fast ähn Lijfflandh icke medh vthtrychte ordh cederades och affträddes till ewerdelige ägor. Leffde* S. *Kong. M:t eller hadhe en Son efterlefft som* wore *kommen till åhr, och kundhe föra krigedt, Eller att wåre saker genom ded Nördlingeske Slagedt icke* wore *så för myckedt inweklade*, *och nu hoos wenner så wäl som owenner* råkat *j förachtt, skulle Jag fuller aldrig rådha till Pryssens affträdning; Men tijdens winning och Hiärtas aff Rijket Conservation* moste *wara det högste;* Och hafwe wij exempel af S. Kongl. M:tt sielff, hwilken där han icke dedh *Danske Krigedt* hadhe *jfrån sig skildt medh någon sin skadha och monga* (?) *præiudicier*, och hadhe *sedhan Ryska Nougården (som ett Kongerijke ähr) affträdt,* hadhe *hans S. K. M:tt* nepligen *kunnet så berömligen de andhre krigen vthföra och sin stat styrkia* och stadfästa.

Detta schrifwer Jag på E: K: M:ttz nådige befalning, Och will hellier föllia ähn gifwa rådh; Doch moste Jag dette till beslut ihugkomma, att där Jag wore *Commissarius j den handelen, skulle Jag intet komma till dette Extremum, för ähn Jag* såge *alle andhre medell wara vthe; Sedhan wille Jag dett observera, att om Jag* såge *oss intet konne* blifwa *ense öfwer prætensionen på Rijkedt, och Lijfflandh; då menar Jag ded man skulle wara liberal j den puncten om Pryssen, och* kasta *den in, på ded man* måtte *förwirra månges och serdeles Keijserens* (?) *Consilia, som* mest sij *på Pryssen; Såsom och deste bettre att tee E. K. M:tts affection till fredhen. Desse ährenden, om de Cauté och försichtigt hanteres, konne de göra E. K. M:tts saak godh; Hwar icke* kan *där och fuller föllia beswär medh; Ty* mången, *när han* hafwer *Commission något att göra,* famblar han så hårt däreffter, *att han* förgäter *de bijfogedhe* *Conditionerne, eller* gifwer *sig j otijdh blott, och kommer till ded yttersle förr ähn honom bör, och* offte *mädhan man på bådhe sijdhor vthletar hwar annan.* Hwilket att förekomma, S. Kongl. M:tt j sin Lijffztijdh, så offta Jag *widh Commissioner wardt brukat, behagadhe att giffua mig öfwer sin sijdste mening en Commission à part, sådan intet att Communicera eller opteckia vthan då Jag* såg sådant *stelle att komma, eller att man däraff någon*

profijt draga kunne; Effter som Marsken och Her Peder Baner till ewentyrs minnes att *j tractaten öfwer Stillestånded j Lifflandh Anno* 1622, då wij intet kundhe oss förena, *och de Pålniske altidh stådhe* på *Rigas restitution, ehuru wäl wij såge inket konna* fölia, *likwäl att giffua dem som fredhen gärna såge tilfälle att tala därpå, och oss att ent-skylla, hafwer Jag och* Marsken *aff min particulare Commission swarat, att om Pålackerne* hadhe *konnet ellest låtha saken komma till tractat och affhandling, ded dem Riga* hadhe *konnet bonis conditionibus restitueres.* Hwilket *hafwer warit ett tilfelle till Stillestondes continuation.* Och troor Jag, att om dedh andre rätt menageres, att dedh nepligen vthan frucht skall afflöpa, så frampt dedh icke komme för seent. Dette ähr nw hwadh Jag denne resa j vnderdånighet hafwer på E: K: M:tts schriffwelse att swara; Och beder ödhmiukeligen, dedh mig icke måtte förtenkias, eller till onåder optages, om Jag till efwentyrs j någor måtte kan fara wilse, sig försäkrandes, att dette icke skeer af vpsåt, vthan af mitt ringa ingenij oförståndh, önskandes E. K: M:tt alle godhe och helsosame consilia och deres lyckelige vthgång j alle måtte. Och befaller E: K: M:tt j Gudz beskyddh till långwarig helsa och wälmåge, lyckesampt och roeligt Regemente, sampt all annan begiärlig wäl-

ståndh, och mig j E: K: M:ttz gunst och nådher ödhmiukeligen, Af Wormbs den 12. Februarij Anno 1635.

E: K: M:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare

Axell
Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Worms den 12 Febr. 1635.

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drottning,
Allernådigste Fröken.

Endoch att dedh icke obilligt kunde synes onödigt att wele påminna E: Kongl: Maij:tt något, dedh som till des conservation länder, och kunde mig till ewentyrs till en præsumption vthtydes. Lijkwäl ihugkommendes, att S. Kongl. Mij:tt E: K: M:ttz högtährade Her Fadher, glorwyrdigst j åminnelse, icke allenast sådant nådigt vptog, vthan och idkeligen befalte, och mitt Embete mig lijke som därtill twingar; Så hafwer Jag taget mig den dristighet opå, att påminna korteligen några få ährenden, bediendes ödhmiu-

keligen att alt måtte blifwa nådigt förstått och vptaget.

1) Effter Jag förnimmer af de discurser j Pryssen falla på Fiendens sijdha, att man icke ähr säker om Stilleståndz terminen blifuer afwentat, att E: K: M:tt fördenskuldh wille vthan någon drögzmål eller tijdzspilling afferda åth Lijfflandh hwadh folck till Hest och foot dijt ähr ährnadt, så och dem som folcket förestå skulle, och taga j acht dens Provincens säkerhet; Sedhan att hwadh till Pryssen vthur Swerige ähr ährnadt, att dette måtte j April Månadh gåå öfwer; och så frampt man någon kundskap får, att Fienden j förtijdh begynner där något, att då heela arméen måtte fölias åth.

2) Effter Jag icke ähr eller weet om Jag kan j tijdh komma till Saxen, då wille E: K: M:tt sine befallningar låtha gåå till Herr Johan Baner, som där commenderar arméen, så att om E: K: M:tt wille några Regementen af honom hafwa till häst eller foot j sin tiänst åth Pryssen eller Lijfflandh, att E: K: M:tt sådant honom förständigar. Jblandh footfolcket kan Karr och Erich Hansson brukes, och där E: K: M:tt mehra behöfwer, kan electionen af Regementerne och deres öfwersendning förtroos Her Johan. Jblandh Rytterne ähr Her Gustaff Gustafsons Lijffländske Regemen-

te, sedhan Stalhanskes och dedh Swenske; Hwilke effter de näpligen vnder LandzRyttere göra häreffter gott, och ähre des föruthan bemengde medh mänge Tyske, menar Jag dem wara beste och bequemste. Behöfwer E: K: M:tt flere, därom ähr medh Her Jahan att correspondera, och kunne desse komma E: K: M:tt till minste vnkostnadh.

3) Generalerne moste j tijdh, hwar till sin ort afferdas, och förmanas till flijt, serdeles att hwar will nw vthan anseende till sin egen commoditet låtha sig wårda om E: K: M:ttz och Fäderneslandzens tiänst och wälfärdh, och icke låtha sig afholla för några particulare phantasier skuldh. Och ändoch Jag hoppes till, att hwar weet sig E: K: M:ttz befallning och sin skyldighet att bequema; Så blifwer mig lijkwäl berättet, att FeltMarskalcken Her Herman Wrangel skall icke wele åth Lijfflandh. Kan fuller hendha, att dedh icke så ähr; Men effter periculum synes in morâ, så wille E: K: M:tt j tijdh förwette sig, att icke genom sådane tergiversationes Staten kastas öfwer ändha, och blifwer på en eller annan ort wernlös, till en obotelig skadha. Ty ändoch man fuller kan hafwa tilfälle att tala en däröfwer till, och en tiänare nepligen kunne förswarat; Lijkwäl blifwer skadhan därmedh inthet

botat. Och ehuruwäl Jag hoppas bettre; Lijkwäl där dedh så ähr, att FeltMarskalcken menar sig bettre tiänst göra kunne j Pryssen, såsom en ort, där han nw alle wägar och stägar kenner, wille Jag icke heller så stoort afrådat; Och kundhe en annan godh karl wäl brukas j Lijfflandh; Dedh ähr fuller inthet rätt, att man sig Regerings commendo emotsetter; Men så moste tijder tages j acht, och nähr den ene inthet sig kan accommodera, och tijden icke tillåther andre consilia; Så moste den andre bequema sig som bettre förstår dedh. Jag komme gärna till mehra particulariteter, men Jag ähr så långt borta, och kan icke så besinna hwars och ens humor, och huru hindren ähre att afhielpa, därföre påminner Jag allenast in genere, och steller resten till E: K: M:ttz egen disposition.

4) Provisionen j Peninger, Victualie och ammunition moste j tijdh göras; Och ändoch Jag weet alle desse difficulteter; Så beder Jag doch vnderdånigst, att E: K: M:tt wille sökia æquas iniquas rationes, och medh gott modh fatta saken; Alle Krijg j denna tijdh blifwa medh beswär fördhe, och så ähre wåre Krijg nw j 70. åhr förde wordne. Man tencke på medell, och tasta sig hwar an, såsom in communi incendio, och bära watn därtill medh händer och Rygg, och

kan man icke tagat vthur den gemene brunnen, så sökiat tilhopa vthur enskylte beckiar, och hielpa jw Fäderneslandet, att dedh må stå vprätt. Blifwer Fädernesladed och sine tilhöringar behollet; Så kommer dedh andre wäl en annan gång till rätta igen.

5) Freden ähr best, och moste man trachta däreffter, för de skäl skuldh som E: K: M:tt j sitt breff förmäler, de mig nogsampt ähre kunnige; Men så ähr Freden sådan, att den som alt för mycket, och medh alt för stoor begärlighet frijer effter honom, den löper han vndan före; Men den som medh courage gåår sin Fiende vnder ögonen, Sijr på skäl, rättwijsa och rationes Status, och så widt desse rådhe eller tillåthe, slår ingen occasion till Fredh vth; Men doch icke teer sin begärlighet och klenmodighet alt för mycket, den hafwer att göra sig hopp till en godh eller jw lijdelig fredh. Wederligt procedere hafwer och en wederlig vthgång. Min mening häröfwer hafwer Jag j min andre schrifwelse vnderdånigst refererat.

6) Effter Kongen j Pålandh gör stoor tillrustning till Siös; så ähr af nödhen att E: K: M:ttz Flåta j tijdh ähr färdig, och dämper all opkomst aff Fiendtlig Flåta. Däröfwer Jag min mening, där Gudh hielper mig en gång medh

Lijfwet något nährmare, wijdare skall förklara. Dette tiänar allenast till en påminnelse.

7) Hwadh Hertigen och Hertiginnen af Churlandh till mig schrifwa om Neutralitetet för Churlandh och Semgallen, och hwadh Jag däropå swarat hafwer, dedh sijr E: K: M:tt allernådigst af medhfölliende copier vnder Lit. P. Q. Så blifwer mig vthur Pryssen adviserat, att Hertigdömet Pryssen och Königzberg åther inclinera till neutralitetet; E: K: M:tt warder vthj ded ene och dedh andra ett wist mott finnandes, som ähr E: K: M:tt nyttigt. Doch kan Jag mitt ringa rådh inthet fördölia, att Jag holler neutraliteted på bådhe sijder nyttigt; Ty ändoch dedh här och där kan förtaga E: K: M:tt någon commoditet, och de jw mehra på fiendens ähn E: K: M:ttz sijda inclinera; Lijkwäl afdrager dedh fienden och så något styrcke, och gifwer oss här och där någre commoditeter, som wij elliest inthet hadhe, föruthan dedh att sådant förminsker wåre Fiender, och att wij icke hafwe oppenbart örlig af dem. Där nw E: K: M:tt så behagar, wore gott att General Gouberneuren, eller sielfwe Commissarierne gifwes j Pryssen instruction, att renovera och sluta medh Hertigen och Förstendömet; Sedhan medh Königsbergs Stadh neutralitet. I lijke måtte att General Gouverneuren j Lijff-

landh hadhe fulmacht att renovera Neutraliteten medh Hertigen af Churlandh; Doch så, att dette alt skeer medh respect, dignitet och säkerhet, hwilket deres, som agera skole, försichtighet moste åstadh komma.

8) Hertigen af Pommern hafwer åther på nytt hafft hoos mig sitt budh om Neutralitetedt j ded Polniske Kriget; Hwadh min ödhmiuke mening därom ähr, hafwer Jag medh Anders Lackeij schrifwit, och refererar mig därhen; Holler gott, att honom skeer contentament för orsaker skuldh, som Jag för dette infördt hafwer.

Dette ähr så hwadh Jag denne gång j vnderdånighet hafwer att påminna; Och önsker E: K: M:tt godhe och helsesame rådh j alt; Befalendes härmedh E: K: M:tt den högste Gudh, till godh Lijffzsundhet, lyckelig wälmåge och rolig Regering, sampt mig j E: K: M:ttz gunst och nådhe vnderdånigst. Datum Wormbs den 12:te Februarij Anno 1635.

E: Kongl: Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare

Axell
Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Worms den 12 Febr. 1635.

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,

Allernådigste Fröken,

Huad E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst mig genom sin schrifuelse de datò den 20 Decembris i förledet Åhr *) hafuer techts at communicera om de Estniske Städers beswär öfuer Saltlicenterne, Så och Refuel Stadz öfuer licent förwalterne, befalandes att gifua mit ringa advis och påminnelse öfuer ded ene och ded andra. Min skyldigheet weet Jag och önsker att finna så gott råd som Jag gerna gofue. Om Saltlicenterne hafuer Jag för dette schrefuit min meening, så frampt Jag rätt minnas, j een min memorial, medgifuen min Broder Drotzeten och her Matthia Soop; Och består därpå ähnnu, att Jag icke kan hålla Saltlicenten nyttig j betrachtande aff Fäderness-landzens Stat och situation. Ty på Danske och Norske grentzen lather den sig icke practicera vthan stoor skada för wåre Städer; Och i Lifland drager han allan Salthandelen på Sancht Archangel, och förorsakar Saltsiuderiedt så mycket star-

*) Se 32 del. sid. 287.

kare att brukas i Ryssland: Och huar licenten där skulle afskaffas och modereras, troor Jag at ded öffrige nepligen ähr af något werde: Will fördenskuld oförgrijpeligen hollat derföre, at man Saltlicenten heller afskaffade öfuer heela Rijkedt, och heller SaltTullen fördublade eller jw något förhögde at taga skadan igen; Ty ändoch ded fuller in effectu wore ett, lijkwäll kunde ded så modereras att ded icke skulle stoortt blifua observerat. Elliest huad Räfuels Stadz gravamina öfuer licentförwaltarne wedkommer, will Jag fuller icke taga mig opå att förswara andras actioner, så wijdt de af particular affect, och icke aff deres Instruction och Embete härröre: Män så kan Jag ded inthet låtha här vnderdånigst at ihugkomma, ded Jag sijr af een part desse communicerade Beswäringspuncter, att de Räfuelske af ded förtreet de bäre till licenterne, göre sig gravamina, där inge med rätte borde wara; Och sådane, att där man dem gifuer platz, skole licenterne per indirectum anten vphäfues, eller jw märkeligen förkortas. De hafue vnder skeen af den Ryske handel expracticerat ett privilegium på Tullfrijheet, och ded fördenskuld att Sal. Kongl. Maij:tt meente därmed att beneficera commercierne i den staden Räffle, och draga Ryske

3*

handelen ifrån S. Archangel; Men i den staden sökia de Reffwelske inthet commercierne, vthan allenast förklenring på Tull och licenterne, och Chronones Inkompsters förminskelse; Effter såsom de på åthskillige sätt sökia att draga sig vndan ransakning och licentförwalternes wetskap och bruka därtill allahanda prætexter af deres Jurisdiction &c. härtagen: Så göre de och med licenterne och Tullen i Narfuen, der de vnder prætext sins Refuelske frijheets icke ringa bedraga Chronan om sin Tull och Rättigheet. Så hafue och de Rigeske på samme sättedt hoos E:s Kongl. Maij:tt bracht till wäga och afklagadt Kornmätanded i deres Stad, att ded icke skulle länger tillåthas att blifua dirigerat af licentförwaltaren, allenast till at förtaga honom all rättmätig wetenskap af vthförslen, föruthan andre orsaker. E:s K. M:tt techtes fördenskuld latha först ransaka saken, förhöra dem som blifua beklagade: Förnimma icke allenast förloppet och statum causæ, vthan och deres skäl, och huru wijda de med E. K. M:ttz interesse komma öfuereens. På ded E. K. M:tt sig icke med hastige resolutioner öfuerijler, gifuandes dem andre tilfälle derigenom att förtaga E. K. Maij:tt sin rättigheet anten directé eller indirecté; såsom Jag några resolutioner hafuer seedt dem Rigeske gifne wara, och dem märkelig att hafua

till E:s Kongl. Maij:tz præiudicium missbrukadt. Huad E. K. Maij:tt nu elliest häröfuer Allernådigst teckes statuere, ded står till dess Nådige behag. Och befahler E. K. M:tt vthi Gudz milde beskerm, till all god, longlig och stadig wällmåge, roligt och lyckesampt Regemente, Och mig j dess nåde och gunst, ödmiuckeligen. Aff Wormbs den 12. Februarij Åhr 1635.

E:s Kongl. Maij:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare

Axell
Oxenstierna mp.

Kongl. Regeringens bref till Axel Oxenstjerna, dat. Stockholm den 16 Februari 1635.

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Wij twiffle intet, her Richs Cantzler, uthan att J allaredo långesedan haffue förstådt uthaff dee breff och ther hoos fölgiande bijlagor här ifrån till eder ähre dresserade, huru medh then Ryske ambassadâ, som förledne åhr här ifrån och dijdt

affgick, ähr affluppedt. Nu sedan ähr Licentförwaltaren Aerndt Spiring här ankommen, och haffuer giort Oss om altt, serdeles huadh hans commission toucherade, mundtligh rapport, Såsom och therhoos underdånigst medh Oss communicerat öffuer några ährender, uthj hwilke han widh Licentförwaltningen j Lijfflandh medh några Städer där sammestedes ähr different och twistigh. Så haffue Wij fördenskull, huadh thet förra widkommer, så wida funnet onödigt thet här igen att opreppa, emädan bemelte Spirings mundtlige relation eder än widare all godh beskedh och vnderrättelse der uthinnan kan göra; Öffuer thet andra haffue wij opsatt wår meningh, och eder then här innelycht tillhanda skicke, på huadh sätt Wij hålle the casus bequämast wara att affhielpa *). Dock såsom administrationen aff Licenterne så j Lijfflandh som Pryssen för detta eder à part committeradhe och förtrodde ähre, så skall Oss nådigst behaga, där j samme Artiklar öffuersee, och ett wist slutt och affskedh medh Spiringh ther uthinnan fatta wele, hwilket sedan aff Oss, där elliest så nödigt befinnes, kan ratificerat bliffua. Wij haffue och nu öffuerlagt medh Spiringh, på huadh sätt Tullerna här uthj

*) Se Riksregistr. 1635, fol. 107.

Rijket billigast skulle wara att settia, och förment till att undwijka undersleff, som elliest uppå allehanda sätt iblandh köpmännerne practicerat warder, att relaxera huadh the fremmande mehre än inländske uppå tollen giffua, och j then staden läggia een liten tolage till een pro cento aff ingående, och een halff pro cento aff the uthgående wahrur. Så ähr och Spiringh een taxa medgiffuin, effter hwilken Wij hålle godzet wara till att förtulla, begärandes nådigst J wele Oss edert betänkiande meddela, öffuer huadh som eder synes der uthinnan att böra förandras, på thet Wij j tijdh må kunna låta fatta een wiss Ordningh, och then publicera. Saltlicenten ärne Wij och här effter j Swerigie och Finlandh att låtha settia på een fierdedeels Richsdaler Tynnan, emädan han nästan på samma sätt uthj Lijfflandh opburin warder, alleena att där någon ådtskildnat emellan Spanskt, Franskt och kokat Saltt göres. Sågo elliest gerna, att Wij medh någon godh karll måtte undsatte bliffua, som thet wärket medh Tullerne rätt förstodo, och inspectionen ther öffuer haffua kunde, Ther om Wij j lijka måtto nådeligen begäre, att J medh Spiringh afftala wele, så att Wij någon därtill qualificeradh medh snareste hijdt in må bekomma. Och befalle eder

Gudh Alzmechtigh synnerligen Nådeligen. Aff Stockholm den 16. Februarij, Åhr 1635.

Högstbemelte Hennes Kongl. Maij:ttz &c. sampt Sweriges Rijkes respectivè Förmyndare och Regeringh.

Matthias Soop mp j R: Dråttzins stelle

Clas Flemingh i R Admiralens stelle mpria

Pär Sparre wthij Rijkz Cantzlerens stelle. m pr

Gabriel Oxenstiern, Frijhärre Till Möreby och Lindhålm mp S. R. Skattmästare.

Kongl. Regeringens bref till Axel Oxenstjerna, dat. Stockholm den 23 Februari 1635.

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Sedan som, her RijkzCantzler, Aert Spiringh hade här fått sitt affskedh, och war all resefärdigh, ähr Anders Lacquej j dagh här ankommen, och haffuer bracht medh sigh ådtskillige breff, på hwilke Wij här näst, så snart Wij fåå lägenheet medh the frånwarande aff wårt ellskelige Richs-Rådh ther öffuer att deliberera, Swara wele; Allenest som J hålla före, att bem:te Spiringh

måtte hielpa till att komma tullerne här j Rijket uthj godh Ordningh och richtigheet, Så haffue wij funnet godt honom här att behålla, och icke deste mindre låta medfölliande breff gåå fort medh eder opwacktare Georg Behmen; Begäre nådeligen J wele Oss edert betänkiande ther öffuer meddeela. Then relationen om wåre Sändebudz förrättande j Rysslandh, är tillförende här ifrån affsändh, men effter som Wij befahre then att wara interciperadh, skicke wij eder icke mindre nu een copia ther aff tillhanda. Och befalle eder Gudh Alzmechtig synnerligen Nådeligen. Aff Stockholm den 23. Februarij, Åhr 1635.

Högstbemelte Hennes Kongl. Maij:ttz etc. sampt Sweriges Rijkes respectivè Förmyndare och Regeringh.

Matthias Soop mp j R: Dråttzins ställe

Clas Flemingh i R Admiralens stelle mpria

Pär Sparre wthij Rijkz Cantzlerens stelle. m pr

Gabriel Oxenstiern, Frijhärre Till Möreby och Lindhålm mp S. R. Skattmästare.

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Worms den 18 Mars 1635.

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

E: Kongl. Maij:tt hafuer iag i vnderdånigheet refereret med Lars Hindersson, huad in till hans affreesande, som skedde den 13 Februarij, vthj desse orter, så denne Wormbsische Conventz dagen som arméerne och elliesth tillståndet angående, är förlupit. Jagh hafuer och Ödhmiukeligen gifuedt E: Kongl. Maij:tt tillkenna den Frantzösische Ambassadeuren Feuquires igenkompst och anbringende. Effter den tijden hafuer iag måst innehålla medh mijne breff, och är förhindrat worden ifrån min skylldigheet igenom den tilltagende osäkerheeten, förorsakadt vthaf fiendens så mycket frijare ströfande, marcher och remarcher vthj Wetterow, sedhan så wäl den Frantzösische som Bundts arméen hafue nödgass begifua sigh hijt öfuer Rehnen. I medlar tijdh hafuer iag vthj denne Wormbsische Conventen stadigt arbeetat till att komma sakerne vthj något lideligere positur igen; förnembl. hafue wåre deliberations puncter warit öfuer Commendet, Sol–

dateschens vnnderhålld och Säxische Fridz tractaten. Jag wille gierna sielfue acterne som på alle sijdher wexlade ähre E. Kongl. Maij:tt tillskicka, om wägernes osäkerheet ded medgåfuo; Men huar iagh icke will hazardere dem emellan fiendens hender måste iag ded bespara till bätre läglígheet.

Summan allenasth till E. Kongl. M:tz behagelige efftertenckiende är denne: Hertig Bernhardt hafuer Conditionerne öfuer sitt Generalat sielff föreslaget, dee där Ständerne emillan debatterade endtligen een resolution hafue förorsakat, igenom den ÖfuerCommandet vthj desse fyre Creysser hans Furstl. N:de befales; Doch medh sådant willkor som framdeles sielfue Instrumentet E. Kongl. Maij:tt skall vthwijsa.

Till armeens vnderhålld för ded andre, hafue Ständerne bewilliat huad ähnnu vthj deres förmågo kan wara, och om yttermehra bijstånd igenom breff anhållit hoos Konungen j Franckerijke.

Fredztractaten belangende hafue dee breff så till Chur Saxen och Brandenburg som till Neder Säxische Creysen affgå låthit till att affhålla dem ifrån all particular tractat, ded samma ochså Konungen i Franckerijke igenom een vthskickad Express af Adhell på nytt hoos Chur Saxen söker: Till huillken ände ochså Ständerne sielfue

mig eendeles styrckt hafua, att medh ded förste begifua migh åth Neder Saxen, på ded wärcked der måtte fattas igen, och iämpte E. Kongl. M:ttz iag och deres interesse på den orten måtte taga i acht. Jag hafuer der till sielff gifuedt orsaak, hällst mädhan E. Kongl. M:tz tiänst ded serdeles kräfuer, allenasth för den geenaste wägens osäkerheet skull måst fatta resolution till att gåå igenom Franckrijke, så mycket mehra, effter mig till äfuentyrs måtte gifues tillfälle vthj någen deel en passant att kunna där taga E: Kongl. Maij:tz och dee Confoedereredes Interesse i achtt. Hafuer allenast på några dager hafft till att giöra medh sakernes ordinerende vthj Mäntzische Churfurstendömet, och elliest Consilij Generalis och wärckedts Direction här vthj min frånwarelse, förhoppas innan een dag eller några att komma därmedh till richtigheet. Hwad dessemillan in militaribus är förelupedt, tuiflar iagh inthed ded E. Kongl. Maij:tt något effter handen vthaff Correspondenternes breff till Cantzlijt hafuer förnummet. Korteligen att säija, är däd förnembste: att både armeerne så wäl den Frantzösische som Bundts arméen, till een deel twungne vthaf hunger, een deel aff stort trauallie och wachter, haffue måst quittera sine där till innehafde quarteer vthj Bergstrassen, gå öfuer Rhenen, och vthj desse

omkring grentzende orter logeres. I synnerheet hafuer oss dertill beweckt Fiendens intention som förmedellst Philipssburg och Speijers intagende, och een brygga den han öfuer Rhenen wedh Speijer sökte medh största jfuer och flijt att förfärdige, i sinnet hade att transferere Krigedts Swalgh på denne sijdhan, kasta heela dee Confoedererede Stat öfuer ända, och så mycket större adventage winna emot Konungen i Franckrijke, Sådant allt till att föreböija, och förnembligen till att bekomma denne sijdhan igen reen och ledig af fienden, ähr den 16 Februarij hela den Frantzösische arméen wed Mannheim öfuergången och Speijer förbij, sigh logerendes vthj sine förre quarteer omkring Landow. Otto dager dereffter hafuer Hertig Bernhardt föllgdt medh heele Bundts arméen, dersammestädes gånget öfuer, och sin armee logeret heela Rehnströmen vthföre, allt in till Moseln. I medler tijdh gaff Gudh lyckan att den 23. i samma Månad är igenom Partijer vthur Heijdelberg antreffad 100 och några wagner beladde medh allehanda träwärkh och materier till Bryggien wid Speijer ährnade, den då medh högsta flijt haddes vnder henderne af fienden, som alltsammans är aff wåre ruinerat och förderffuadt, och een 400 hestar till bytes bekomme. Hwaropå effter hållen Communication ähre den 1:te i

denne Månaden dee Frantzösische Generalerne med största deelen af sin armée, och Hertig Bernhardt med wed pass en 2000 Man till foot, rychte för Speijer: Hans Furstl. N:de fattadt Posterne på denne sijdhan, och Frantzoserne på den andre. Den 5:te dereffter toge Frantzoserne een Fort in, som vthaf fienden war lagdt emellen Staden och Rhenen att asseurera sig succursen till wattns, dervthj blefue 300 af fienden nederhugne, och 2. Små stycken eröfrade, derigenom allt hopp om vndsättning dem förtagen bleff. Den 9. ähr een hård Scharmützell emellan fienden och Frantzoserne angången, derpå wåre äre twenne förstäder mächtige blefne, Och dagen dernäst hafue begynnt till at skuta Bresse, Frantzoserne på tree, och Hertig Bernhardt på twå orter, förfärdigat ochså tree miner och allt huad till Storms behörde; När de belägrade ded sågo accorderede dee den 11. och gåfwe sig på Discretion. Åhr alltså Commendanten Metternich, som tillförende hafuer warit Beyerisch Stådthållare vthj Heijdelberg, öfuersterne Hartenberg, Goltz med een vng Fugger och andre officerer tagne till fångar, resten vnnderstucket, Fiendens taal hafuer sigh wed pass belupet till 2000 Man, alle Commenderede och kiärnen af åthskillige Regimenter. Staden Speijer ähr hertig Bernhardt

vthj hender gifuen till att besättias. Är alltså denne sijdhan igenom Gudz bijstånd åther reen, och i wåre hender, hans Gudomlige M:tt ware ähra och låff för denne victorien, Och förlähna sin nåde och wälsignellsse till ded yttermehra effterfölliande. Nürnberg hafuer också een lijten lycka hafft wed Hertzbrugk, effter som E. Kongl. M:tt allernådigst täcktes sij af bijfogade advis. Vthaff hertigen af Lottringen, sedhan han är gången öfuer Brijsacher Bryggen igen tilbakers, hafue wij inthet till dato förnummett annatt än att han ligger stilla vthj Brissgaw, der doch i medler tijdh hertigen aff Rohan Ruffachs Stad och Slott, lemnade af dee Lottringische besatte, igen taget hafuer, Stadhen medh wålld, och Slåttet med accord, och hafuer ähnnu sitt hufwud quarteer vthj Rappolsweijler.

Mannssfeldische arméen hafuer i medler tijdh straxt följgdt wåra på hälen, besatt Darmstad och fleere orter vthj Bergstrassen af wåre öfuergifne, låthet och besättia Höchst som ordinerat war at blifua alldeles raserat, och är genom garnisonens försummellsse allenast till Porterne och något mehra efftterkommet wordet. Detta är så korttteligen huad iag för denne gången E. K. M:tt i vnderdåhnigheet icke hafuer kunnadt förholla. Ded öfrige huad Consilierne och Statu rerum

E. K. M:tt wore att tillskrifua, måste iag låtha till bequemare lägenheet och örter bestå. Befahlendes hermed E. K. M:tt i Gudz thens Alldrehögstes milde beskierm, till all godh Lijfzsundheet, Stadig wälmågo, Så och rooligt, gott och lyckosampt Regemente, sampt mig i dess nåde och gunst ödhmiukeligen, Förblifuandes,

E: Kongl. M:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare

Wormbs den 18. Martij
Anno 1635.

Axell
Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Worms den 20 Mars 1635. (Præsent. Stockholm den 24 Apr.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,
Allernådigste Fröken.

Huad Eders Kongl. Maij:tt hafuer Allernådigst täckts mig communicere, angående Fredztractaten i Pryssen, Nembligen, ett Commissariernes bref till E:s Kongl. M:tt vnder dato Elbingen den 23 Decembris näst förleden, och der på

dee närwarande Herrers af Regeringen Swar, dateret Stockholm den 29. Januarij, med fleere dess Bijlagor, ähr mig för några dagar sedan här vthi Wormbs wäl kommit tilhanda. Jag hafuer och bekommit wed samma Post vthur Pryssen een Copie aff ett annadt Commissariernes bref till E:s Kongl. Maij:tt vthi Elbingen dateret den 4 Februarij, och där af vthförligen förstådt huad till den tijden Commissarierne emellan är handlat wordet, huar vppå tractaten begynte sig att stöta, och huar öfuer dee af E:s Kongl. Maij:tt wijdare information hade till att förwänta. Att nu E:s Kongl. Maij:tt mig sine tanckar där öfuer hafuer Allernådigst teckts meddela, och icke dess mindre fordra mit ringa betänkiande, der af spör E:s Kongl. Maij:tz synnerliga gunst, nåde och goda förtroende till mig Jag vnderdånigst. Wille önska, att mig förståndet och tijden så wille tilräckia, som Jag weet wara min skyldigheet att sökia till att göra E. K. Maij:tz befalning tillfyllest. Nu påminner Jag mig wäll, att Jag för detta, och synnerligen vthi mine breff afgångne vthi Januario seenast med Anders Lackey, någorlunda öfuer desse twenne frågor som Commissarierne sig begära att vthtydas mina ringa oförgripelige tanckar till en deel hafuer E:s Kongl.

Maij:tt vnderdånigst optäckt, huad mig då där öfuer kunde infalla, twiflar inthet att jw dett E:s Kongl. Maij:tt är allereedo wäl tilhanda kommit, och E:s Kongl. Maij:tt med waanlig gunst och Nåde sådant vptagit, Desföruthan hafuer Jag och om något sådant rördt vthi mine bref till Commissarium Nicodemi; Icke dess mindre ehuru wäll Jag till E:s Kongl. Maij:tz Swaar och wäl öfuerlagde och författade tanckar inthet weet att tilläggia, Hafuer Jag doch till öfuerflöd hastigt och såsom denne tijdzens lägenheet kan lijda författat något i samma ährende på nytt vthi ett breef till Commissarierne, och dett dem med denne Post öfuerschickat, effter som E:s Kongl. Maij:tt Nådigst hafuer att see af dess bijlagde Copie. Och endoch Jag fuller heller hade sådant till E:s Kongl. M:tt sielf vnderdånigst öfuerschrifuit, Men effter tijden löper hastigt och wägerne ähre longe, Hafuer Jag mit ringa consilium stellt till Commissarierne, Och lämpat ded så got Jag kan till E:s Kongl. Maij:tz egen ordre; Bidiandes ödmiuckeligen, dett sådant af E:s K. Maij:tt så Nådeligen wille förståås och vptagas, som dett af mig oförfångeligen och effter min affection till E:s Kongl. Maij:tz och Fädernesslandsens tienst, wälmeent schrifuas. Elliest ähr Jag nu stadder på min reesa genom Franckrijke åth Saxen, och ährnar

innan een dag eller trij att gifua mig på wägen: Då Jag, hielper Gud mig fram, hoppes att komma så myckit nährmare, och min tiänst deste bequämere förrätta; Därom Jag på wägen wijdare och vnderdånigst skall berätta. Befahler här med E:s Kongl. Maij:tt i Gudz thens Aldrahögstes milde beskerm, till all god Lijfzsundheet, Stadig wällmågo, Så och roligt, gott och lyckesampt Regemente, Sampt mig i dess Nåde och gunst, ödmiuckeligen. Datum Wormbs den 20. Martij Anno 1635.

Ed:s Kongl. Maij:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare
Axell
Oxenstierna mp.

Bilaga.

Axel Oxenstjernas bref till Commissarierna för fredsunderhandlingen med Polen; dat. Worms d. 16 Mars 1635.

(Efter Oxenstjernas egenhändiga koncept.)

Edle, Wälborne, Wälbördige godhe Herrer.
Bröder och tilförlåthelige godhe Wenner.

För twå dagar sedhan ähre mig tillijka och medh en Post tilhanda kompne Regeringens j

Swerige schriffuelse, haffuendes sig bijfogadt een eder relation till Hennes K. M:tt wår allernådigste Drotning vndher dato Elbing den 23 Decembris, vthij sijdstledne åhr, sampt Hennes K. M:ttz swar till eder vnder dato Stockholm den 29 Jan: vthij dette åhr. Och sädan en annan eder relation till Hennes K. M:tt Drotningen aff dato Elbing den 4 Febr., vndher Couverte till mig. Aff hwilke Jag icke allenast hafwer gärna förstått hwadh in till den dagen vthij de Polniske tractater war passerat; och aff hwadh skäl och betenkandhe J ett och annadt hadhe giordt och beleffuat, vthan förnimmer ochså någre dubia och frågepuncter som J aff Regeringen begäre resolution öfwer. Hwilken förvthan J till ingen tractat komma kunne; Och hwadh de godhe herrer, som då j Stockholm wore och regeringen förestodhe, eder till ett förswar giffuit hadhe.

Jag betackar eder tiänsteligen för den Communication som J mig göra, Och önskadhe aff hiärtadt, ded Jag wore eder så nähr, att Jag anten mundtligen medh eder samptligen eller några aff edert medell kundhe komma till taals, eller jw j tijdh medh schrijffuelse vpteckia eder mitt ringa rådh, Så wille Jag hoppes att en deel aff de difficulteter skulle man ähn fuller finna rådh emot; och doch altidh holla rem in integro: och

till Regeringens resolution. Men min fiärre frånwaru och wägernes osäkerhet förtager mig min tijdige Correspondence: Efter dy alle temporum momenta ähre förbij för ähn Jag får wetadt, och myckedt mehra för ähn J få swar, och desförvthan töör Jag icke heller så vth medh min mening som Jag gärna wille, för osäkerheten skuldh. Förvthan ded ähr min schriffuelse intet annadt ähn ett Consilium, och bör eder doch alle ordre taga aff Regeringen, intet twijfflendes att de godhe herrer alt warda tidigt och wäl öfwerwägandes, så att på den ene sijdhan ingen skälig occasion till fredhen blijffuer försumadt; och doch lijkwäl på den andhre sijdhan Hennes K. M:ttz och Rijksens säkerheet, Heder och gagn j acht taget: Jag hadhe fuller skäligt betenkiandhe att Punctswijs förklara min mening öfwer de förestelte Fråge-Puncter, alldenstundh ordren kommer aff Regeringen, och lätteligen henda kundhe att j ett eller annadt mine tankar motte löpa emot; Men efter doch hwad Jag schrijffuer, intet annadt ähr ähn ett oförgripeligt rådh, som geller så wijdt ded vptages och medh Regeringens ordre kommer öfwerens, och där ded annars finnes, frijtt kan och må förskiutas; Des förvthan förlather Jag mig opå så Regeringens som eder waanlige affection som alt tyder till ded besthe, och mine tankar

wärderar aff min intention som efter min plicht altidh ähr och skal blijffua stelt till Hennes K. M:ttz och Rijksens tiänst; Därföre setter Jag alle betenkiendhe affsijdes och will vpteckia eder min mening så gott Jag kan görat.

Först ähr mig leedt att instructionen finnes j ett eller annadt mörk; Jag hafwer henne vthkastadt j denne min perturbation, icke därföre att ded skulle blijffua därwedh, vthan till Regeringens nogare dijudication. Jag såg fuller sielff några dubia, dem Jag allena icke kundhe resolvera öfwer, vthan meente att Regeringen och Råded, som något bettre tijdh hadhe och på intet annadt wore intent, skulle ded haffua öfwerlagdt och slutet vthij. Jag författadhe allenast instructionen till den ände att formera tractaten rätt och settian j sin proces; så att de godhe herrer, som tillförendhe icke hadhe warit därhoos, motte blijffua j ded waanlige postur, och föra enahandha Consilia, efter Jag wäl wiste att på Polske sijdhan skulle komma en godh deel aff dem, som de förrige tractater hadhe bijwistas. Jag förde och in striderne som Jag wiste wara emellan oss, och ehuruwäl Jag j Conceptedt min mening förklaradhe, Så behöffdes doch ded alt bettre att öfwerlegges. Jag finner sielff att J haffue stoor orsak till edre förestelte frågepuncter; och sijr

dem j instructionen till en deel intet wara rätt och cathegoricé beschrijffne och vthtydde.

Den förste frågepuncten ähr om titlerne j begges procuratorier: Jag sijr de Polniske procuratorierne att wara öfwer sedwanan vthan någon bitterheet eller stank; Sijr dem wara bindelige nog: Och finner där allenest twenne feel vthij; den titel kongen i Pålandh förer aff Swerige, och att wår Drotnings nampn ähr vthelåtidt; Ty de orden Utriusque Commissariis nostris, som J haffue något noterat vthij, ähr fuller rätt att J ded göra för orsaker skuldh; Men ähr lijkwäl j sig sielfft sådant som rätt förstondedt intet hafwer stoort opå sig, och kan så wäl refereras på wår Drotning som på Kongen j Pålandh; Troor och fuller att ded lätteligen skall, om man will ståå därpå, förandras. Att titelen aff Swerige skulle föras in j Kongens af Pålandh titel, hafwer Jag wäl kunnat sij, och giffuer förnuftedt medh, att sedhan han den vthan twijffuel ex consilio Reipublicæ hafwer antagedt, ded han den och skall bruka till des annars blijfwer afftaalt, och som J förnuftigt därom döma, haffua och holla den lijke som ett stickbladh: Efter han föga annadt hafwer att cedera emot ded han aff oss begärer ähn den: Nähr Jag nu öfwerlägger wåre trätor som wij för dette vthij dette ährended haft haffue, och så de skäl, som oss haffue kommedt att förr latha gåå sär åth-

skillige tractater, åhn begynna dem medh mindhre Kongen j Pålandh goffue wår Konung titel aff Swerige; Men sedhan han så wijdt bracht war, att han moste kenna wår S. Konung för Sweriges Konung vndher sin handh och Segell, och mig och mine Colleger för Konungens j Sweriges och Rijksens Commissarier, och däremot lijdha att S. Kongl. M:tt honom Sweriges titel vnddrog, och sådan act sielff moste anamma; då war allerede ett stoort wunnet, och fan Hans Kongl. M:tt icke raisonnabelt för den gongen att slå vth tractaten eller beslutet, eller att twinga honom sielff heelt att vthelatha titelen aff Swerige: Hwar opå och Stillestonded för den gong bleff slutet. Nu åhr fuller sant att såsom eder instruction inneholler och vthförer, då finnes en stoor åthskildnadt emellan denne Kongen och hans herfader; åhr och en saak aff ondt efterdöme, och kan en annan Konung som j Pålandh sitter göra sådant efter denne; Men nähr Jag öfwerwäger andre Konungars, Förstars och nationers judicia (på hwilke wij och fuller moste haffua öga, att de icke alle giffua oss orätt), Sedhan att oss och hema tiänar wijsa wårt eget folk ded wij, hwar krigedt moste fulfölias, haffua snarare giordt mehr åhn mindre, helst efter mången till fredhen åhr benägen; Och till ded tridie, Så synes eij heller så heelt stoort förefong att skole fölia, där man tolde Kongens j Polandz titell aff

Swerige vthij hans fulmacht, på sätt som S. Kongl. M:tt Konung Gustaff den Store ded leed aff Konung Sigismundo; alldenstundh den striden doch moste j tractaten få sitt vthslag, om ded gåår wäl; Och där ded annars ähn fredligt afflöper, åhr doch intet twijffuel att Kongen j Pålandh titelln brukandhes warder; Och synes då något lämpeligere wara, där han titeln icke will affträda och förlatha, ded saken därpå stanna må, ähn hwar man heelt all tractat därföre vthsloge. Ded består Jag fuller, att leffde S. Kongl. M:tt, eller att Jag wiste hela Regeringen och Råded sampt de förnembste j Rijkedt heelt wara resolweret som Jag ähr, att Jag ded aldrig skulle rådha eller ingå, Men efter tijderne och folken sig förandra, och Jag här dageligen moste sij hwadh perversa och male sana, male consulta consilia mången förer, grundade på lättia, girughet, oförståndh, affwundh, nijt och redhåga; Och Jag därjempte moste befara att och en släng däraff kunde komma att reckia till oss och serdeles j wår Drotnings omyndige åhr; Därföre will Jag icke heelt affstyrkat, vthan holler därföre att man till att komma till tractat och icke heelt slå vth den, wäl kunde lijdha och tåla Kongen j Pålandz procuratorium medh Sweriges titell: På samme sätt, som skedde Anno 1629 emellan S. Kongl. M:tt Konung Gustaff och Konung Sigismundum j Pålandh: Doch att desse Conditioner

observerades. Först att wår Drotnings nampn och titell, såsom anno 1629 medh wår S. Konung skedde, bleffue infördt j Kongens aff Polandz så och Reipublicæ fulmacht; och J för Hennes K. M:tts och Rijksens Commissarier erkende. Sedan måge J medh protestationer, Kongen j Pålandz reversaler, attestationer aff mediatorerne, och på sätt och wijs som J best kunne, förbeholle Hennes K. M:tt och Rijkedt sin rätt, och förtaga alle præiudicia så gott J kunne och förmå att beweka mediatorerne till, hollandes därföre quod clausula abundans non noceat; Hwilkedt J wäl skulle kunna göra eder till nytta, och tee klarligen att sådant skedde mediatorerne till ähra. Därmedh sijr Jag nog att J merkeligen skole contentera månge andre fremandhe, och göra doch icke så stoort till wår saks præiudicium, som ded eliest j begynnelsen synes, alldenstundh ded doch blijffuer den första quæstionen, som j tractaten kommandhes warder; Däraff J sedhan kunne få materier nog att tractera, argumentera, referera, och kan tilleweentyrs hendha, att något gott kan wara att förmodha. Hwadh Churfursten aff Brandenburg öfwer dette ährende till mig schrijffuer, sij J aff medfölianDhe Copie vndher Lit: A. och *kunne däraff döma hwadh han och flere hans lijker iudicera om dette ährende och wår Stat, och färdenskuldh fatta edre Consilia och rationes således att J betyga ett tillbör-*

ligt moodh, och icke deste mindre vndanböija alt ded som oss invidie och ondt eftertaal kan förorsaka, så wijdt ded vthan skadha skee kan. Hwadh Jag haf- wer därpå swarat sij J vthij lijke motte aff Co- pien vndher Lit: B.

Hwar man nu öfwer fulmachterne kundhe blijff- wa så wijdt ense, att de blijffwe författade som sagt åhr; wille Jag holla lijka anten de bleffue inbördes leffuererade, eller nedsatte vthij Mediatorernes för- waring att anten leffuereras tilbakars, om fredzhan- deln icke nåår sin effect; eller att öfverantwardas parterne dijt de höra, där saken fridligen afflöper, efter som ded Anno 1629 åhr hollet; Och tycker mig att man därvthij intet behöffwer att scrupulera. Se- dhan wille Jag holla därföre att man stráx skulle komma till renunciationem Regni, såsom huffwud- striden; och aff hwilkens decision ded andhra fast alt will sig anten strängia eller sleppa látha; J moste stella edre Consilia på en ewig fredh, och begära och fordra att Konungen j Pålandh, hans Bröder och Syster affseija sig all prætension och des tekn: Icke att de något haffua, men att förtaga all orsak till wijdlyfftighet, och att man sig j ded öffrige deste bettre haffuer att förlijka. Nåås ded, Så åhr stoort hopp till en godh vthgong på tractaten, och haffuer man orsak gåå seedsampt och moderate, och fuller wijka j någor motte. Men om de j den saken hals-

styffue och oböijelige ähre; Så ähr aff nödhen att man försichtigt omgås medh saken: remonstrerandes wår saaks och postulati billighet; att ingen beståndigh fredh eller förtroende förvthan sådan stridz bijläggandhe kan wara; myckedt mindhre att wij skulle kunne begiffua oss någre wåre fördelar, så länge sådane prætensioner warade: Och tychte mig att man fuller kundhe strödha in hopp om Pryssens restitution, där denne Stridhen kundhe affhielpas: Störste beswäredt skall wara, där Kongen j Pålandh på sin sijdha will affseija sin prætension: Men hans Bröder och Syster haffua dens förbehollan. Hwilkedt att tåla, och doch medh restitutione begiffua oss wåra fördelar, ähr irraisonnabelt: Tedhan dette ährende rätt att drijffua behöffues en stoor dexteritet, så att wår rättwijsa och skäl måge synas och gillas; Och wij doch icke till förfengeliga wilkor oss latha förleda. Oförgripeligen ähr Jag aff den mening: att man dette ährende bör driffua så långt vth man kan; och altidh tee ded som ett fundament och principium till alt ded Pålske chronan will haffua aff oss giordt; Och där icke annadt kan nåås, sökia att taga tijdh och tilfelle att referera och taga ny ordre och besked, hollandes lijkwäl tractaten gående: I medler tijdh kundhe J godhe herrer få tijdh att communicera medh Regeringen och Råded j Swerige; och till ewentyrs kundhe Jag få tilfelle att komma eder något

nährmare att få säkrare budh till eder och friskare aviser: Där och Stillestonded på ett åhr för tractatens skuldh kundhe förlänges eller fast ähn armeerne på bådhe sijdor skulle ligge emot hwar andre, och allenast göres armistitia, så länge han komme till ända, eller och tracteras jmellan sielffue wapnen, moste ded stå därhen: Huru nu på begge hendelser, att Kongen allena eller medh sine Bröder och Syster renuncierar, skall förfares j tractaten, där öfwer moste Jag för denne gong och osäkerheten skuldh mine tankar opskuta; Wijdare ähn att mig tycker ded man till ingen bestondig fredh komma kan, medh mindhre medh allom blijffwer affhandlat och beslutet, och fördenskuldh fördelarne icke kunne giffuas vthur wåre hender, de något store och merkelige ähre, och häröfwer wäl att böre disputeras och flere gonger att refereras.

Den andre frågepuncten, om Pryssens restitution, och där som refusio sumptuum bewiliedes, om man då ded eller wisse Platzer därvthij loco securitatis eller hypothecæ skall beholla: Där förmenar Jag eder godhe herrar att wedh denne tijdh haffua fått vnderrättelse aff Regeringen och Råded. Jag hafwer min mening dem j några flere och formerade fredzpuncter på de godhe herrers begäran aff den... Jan: förklarat, och twijffler intet dem att wara öfwersedde, modererade och eder öfwersende: så att Jag

mine tankar för osäkerheten skuldh icke holler rådligt att opreppa: Allenast att Jag desse fåå rader setter därtill, att så frampt man de jure Regni, på den ene sijdhan, och de restitutione Borussiæ cum reservatione Livoniæ kan ens blijffwa, ded man då på refusione sumptuum icke behöffuer alt för strengt att stå, men gåå där vthij seedsampt och strengia icke bogan för högt, bådhe för mehra lämpa skuldh, och serdeles där man eliest moste till wapnen igen, att man då tilförendhe sitt samwet så wäl som andhre haffuer contenterat. Lijfflandh menar Jag kan ad extremum stå för refusione sumptuum, allenast att wij en Platz eller 2, såsom Pillau, serdeles behölle på ett åhr eller något, såsom för en säkerheet skuldh, till des alt wore effectuerat. Jag kommer denne gong intet till flere particularia, warandes rädd att mitt breff komme dem j henderne, som Jag intet gärna will; Och serdeles efter Jag menar denne saak att haffua tijdh, och eder den medh lämpa wäl att konne vppeholla vthur åthskillige orsaker och tilfelle, vthlöffuandes favorabel rapport, och icke deste mindre farandes fort medh edre tractater, gåendhe vthur den ene puncten till den andhre, och altidh så, att nähr J giffua ett efter, J altidh holle tw tilbakas igen. Dette haffwer Jag achtat nödigt att förmäla och vpteckia eder, och conformera mine rådslag och tankar medh edre. Finnes härvthij något

som J godhe herrer kunne bruka till eder tiänst, wore mig kert; Hwar icke, så hafwer Jag meent saken wäl, och lather alt till Regeringens förordning och eder dexteritet; önskandhes snart att komma eder nährmare, på ded Jag bettre medh eder kundhe communicera, och den ene aff den andhre tijdigare blijffua adviserat. Den högste Gud edre consilia dirigera och wara j Fredztractaten den rätte vnderhandlaren; Och sedan vppehålle eder wed lijf och helsa, och vnne eder all god wälmåge. Aff Wormbs den 16. Martij Åhr 1635.

Kongl. Regeringens bref till Axel Oxenstjerna, dat. Stockholm den 22 Mars 1635.

(Efter Riks-registraturen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Wij haffue den 23. Februarij bekommit eder skriffuelsse, H. Cantzlär, aff den 5. 6. 7. och 10 Janua: *) sampt dee hoos fogadhe acter, medh Anders Lacqueij, och aff dett första förnummit eder Consilia om wår hemstaat, aff den andra om dett Tyska, aff den Tridie om dett Polniske Wäsendet, och ändteligen aff den Sidsta, hwadh

*) Se 33 del., s. 7, 20, 30 och 90.

J sielffue för resolutioner hädan begiäre. Såsom wij nu aff alla städze orter höra och spöria, hwadh stoor möda och beswär eder ther vte öffuer huffwudet hänger, Så see wij så mycket klarare aff alt eder stadige och ijffrige wårdnadt om wår och fäderneslandzens wälfärdh, j dett J ingen occasion förbijgå låten, Oss så titt och åffta, och altijdh omständeligen edra wälmeente Consilia att meddeela. Tacke eder derföre nådeligen, och wele icke förgäta sådant om eder och dee edra widh förefallande lägenheeter medh all Konungligh ynnest att erkenna. Edra Consilia om wår heemstat wele wij i tillbörlig acht taga låta. Och kunna wäl tänckia, att J icke så hastigt medh reputation och nytta vhr dett Tyska wäsende skillias kunne: Holle doch dee tu medell som J nu der till förehaffua antingen igenom den ChurSachsische friden, eller ju förmedelst Franckrijke, wara där till dee beqwämeste, och begiäre nådigst, J welen der medh, såsom J designerat haffue, fortfahra, intet twifflandes, eder äntligen etthera, näst Guds tillhielp, angående warder. Thett J eder förfrågen, huru J eder ändtligen moot ChurBrandenburgh om Pommern och moot ChurSachsen om Magdeburg resolvera skole, Så kunne Wij eder ingen annan förklaring in particulari der öffuer giffua, än Wij tillförenne in communi

om heela dett Tyske wäsende giffuit haffue. Kunde J få behålla något anseenligit stycke Land för wår stoore kåstnadh, såge wij dett giärna; hwar och icke, och J tå kunden nå någon peninge recompense, wore icke heller den att förachta; Men der J see, att altzingen recompense, hwarken aff Tyskland j gemeen, eller j synnerheet aff Churbrandenburg eller ChurSaxen, vtan ruptur och widlöfftigheet, skulle stå till att förmoda, Tå måge j ändtligen heller Contentera eder medh fridh och deres blotta wänskap, än kan skee råka j krijgh medh den ena effter den andra, och doch äntligen medh owillia måste mista altsammans. Detta är så wår äntlige resolution så medh dee både Churfursterne j synnerheet, som medh heele Tysklandh j gemeen; Men huru högt J dett ena eller andra spenna, eller hwarest J till dedh sidsta stahna skullen, theruthinnan kunne wij eder till intet wist binda, Aldenstund tijden och Casus rerum sådant dageligen ändra: Vthan Committera dett alt eder egen discretion och troheet, att fatta sådanne resolutioner pro re natâ, och hwadh J således vtj ett eller annat (doch vnder wår ratification) giöra, der medh äre wij altijdh nådigst wäll tillfridz. J synnerheet giffue wij eder till att betenckia, om icke een ting woro,

att man prompt contenterade ChurBrandenburg, till hålla honom från Polen, Keijsaren och ChurSaxen till integre wen, och fly till den jalousie som mäst för Pommerens skuldh hoos een och annan emot Oss vpwuxen är. Wij haffue icke vndgå kunnat, vtan äntligen genom Her Johan Skytte och Grubben tillaccorderat H. K:ttz Konungen i Danmarkz Son Hertigh Friedhrich, hwadh H. K:tt begiärat haffuer medh Ertzstifft Bremen, effter såsom J vtan twiffuel och aff dem förnummet haffue. Och emädan H. K:tt mächta ting anhåller om een total neutralitet för heela Stifftet, så och om Verdens inrymmande: Så haffue Wij Oss j lijka motto icke obenägna der till förklarat, Men lijkwist skutet saken till eder och dee Ewangelische Ständer, såsom medhjnteressenter. Ther eder nu och sådant rådeligit synes, kunde Grubben till äffuentyrs nhå der något hoos, j den staden man der elliest intet skulle få, om universal friden för sigh gingo. Eder teckes fördenskuld heller prompt och medh gratia resolvera till dett man dessförutan kan skee medh otack moste skee låta.

Thett Polniske Wäsende belangande, haffue Wij edra consilia och edre opsatte Conditiones perpetuæ pacis igenom sedt; Och äre medh eder om Pryssens restitution eense, att man icke lätte-

ligen der till komma böör, för dee wichtige motiver som J införe. Men på dett J lijkawist see mågen, hwadh Consilia närwarande Rijkzens Stat, och till een deel detta nu här församblade Ständers Vthskått Oss subministrerat haffue, Så sände wij eder Copien aff wår sidste skriffwelsse till Commissarierne j Pryssen. Kunde wij der opå nå en redeligh och säker fridh, Så hölle wij dett wara gott; hwar och icke, så äre wij desto mehr för heela werlden entskyllade, och kunne tå medh så mycket bättre samwete föra krijget. Kunde J och vnderstundom genom een lijten skriffuelsse informera be:te Commissarier, serdeles om processen (derutinnan wij mäst fruchta, att dee feela motte), Så giorde J Oss en stoor tienst, effter som wij see, dett J sielffue, hwilket wij hälst hade önskat, icke nu kunna komma der till, att medh agera där en Commissarium.

Ehwart nu tractaten vthslår, så hålle wij dett säkrast wara, att wij Oss aldeles till krijgz bereda, dett wij och nu här hemma medh all macht giöra låta: J dett otwiffuelachtige hopp, att man till een begynnelsse medh en ansehulig armée och flotta hädan komma kan. Motte gerna wetta, om fridh eller krijg j Tyskland bleffwo, hwadh trouppar wij och tädan, utroque casu,

kunde haffua att förmoda? Och der fridh bleffue j Tyskland, huru starcka dee då bliffua kunde till häst och foot? Hwadh wägh dee taga kunde? Om någre till siöss eller alla till Landz åth Polen och Pryssen skickas skulle? Och in summa, om man icke på all fall kunde vptala een hoop Cavallieri, som wille på egen hand, doch vnder wåra baneer, och aff Oss till äffuentyrs, medh artillerie Staten först monteradhe, taga en Cours op genom Schlesien in åth HöghPolen, och der giöra een diversion på egen profijt. och fahra? Om icke Her Baner tå kunde tillijka gå Wartan opföre? Och wij sökte sedan här ifrån, kan skee, någon ny Sedem belli genom Memel och Wilnan? Ther och krijget j Tyskland tillijka continuera skulle, motte wij gierna wetta, om några flere, och hwadh för trouppar, förutan dee som allareda till Pryssen eller Liffland deputerade äre, tädan mistas kunde? Om icke dee till Pryssen kunde alla i hoop gå Landwägen genom Cassuben? eller skulle man sända dem till siöss? ty der till moste Her Steen Bielke j tijdh giöra provision. I gemen holla wij bäst wara, att alle dee Swenske och Finnar, som icke j Tyskland här effter nödige, eller allareda in Specie till Pryssen och Liffland ärnade äre, motte ju förr ju heller sändas hem hwar till sin provincia. Ty hwar dee

skulle der vthe medh fremmande folck Completteras, och effter dee fremmandes Ordning sedan vnderhållas, kunde sådant icke vthan stoor Jalousie vnder Landzmännen aflöpa, att den ene tracteras högre än den andre. Men der dee sändas hem, och här blandas ibland dhet nya folcket, kunde dee gamble habilitera dee vnge, och hade man åt minstonne der aff gode officerer för dee nya, der man nu snart sagt mäst nytt och oförsökt folck här hemma haffuer. Och wele öffuer alt detta edra tanckar medh dett första förwänta.

J medler tijdh, och der dett till krijgz medh Polen kommer, wele wij och wara betenkte på den Pommerske, Danzichers Stadz, Hertigens aff Pryssens, Königsbergz och Churlandsche neutraliteternes Conditioner. Ty wij föga contrarie skääl finna, hui dee icke alla hälst neutral wara måge: Ja så mycket mehra, att Oss synes haffua orsak att sielffua sökia neutraliteten med Danzich. Hade J lijkwist dessemellan så mycken tijdh, att J kunden instruera Her Steen Bielke, huru han medh Pommeren om samma neutralitet handla skulle, såge wij dett gerna: Alldenstund Oss icke rätt witterligit är, hwadh J allareda om be:te Pommern medh ChurBrandenburg till äffuentyrs motte slutet haffua, och icke gott wore, att dett ena skulle turbera dett andra.

Den Fransösische Sändebuden ligger här ännu, ty den owahnlige starcke winteren continuerar alt fram geent. Wij haffua och j desse dagar fått en Muschowitisch agent hijt, en Farensbach aff slächte;. Och tillbiuder Ryssen sigh wele vnderhålla all godh Correspondence; Thett adviseres Oss frå Narffuen, att han bereder sigh till krijg moot Tartaren till Wåhren, deels meena att Tartaren prætenderar på Casan och Astrakan, deels att Ryssen sielff will hembnass dett infall och skada, som Tartaren honom widh dett Polnische krijget giorde: deels skriffua och att dee Dunsche Cossakerne haffua något före moot Ryssen. Om han nu moot wåhren råkar j krijg, synes icke olijkt, att Pålacken dett vnder handen foverar, att han desto säkrare medh Oss handla kan. Tijden warder alt optäckiende.

Här hemma j Rijket är elliest all ting, dess Gudh ske loff, j en roligh Stat. Vthskottet aff Ständerne ähr ännu här. Haffue mäst Communicerat medh dem om dett Polniske wäsende. Hade fuller och ärnat något wist afftala om Consistorio Ecclesiastico, Ständernes Stat, skiutzfärdz och gästningzOrdningar, måât och wicht, och enkannerligen om myntet j Landet (hwar opå wij dett största fehl finna) Men tijden faller kort, och låter sigh icke alt så nu giöra, Och warde

wij icke desto minder der j stadgande, hwadh Oss medh Rijkzens Rådz rådh der j helsosampt synes. Haffue eder alt detta för denne gången nådeligen icke förhålla welat. Och befale Eder etc.

Axel Oxenstjernas bref till Kongl. Maj:t, dat. Strassburg den 29 Mars 1635.

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning
Allernådigste Fröken.

Eders Kongl. Maij:tt haffuer Jag af Wormbs den 18. Martij vnderdånigst tilschrifuit allenast in generalibus, huad vthi den numehra endade Wormbsische Convent är afhandlat wordet; Particulariteterne vthi ett och annadt såsom och sielfue instrumenten och acterne hafuer Jag most inneholla för wägarnas osäkerheet skull till bequämere lägenheet. Den samma mig och ähnnu tilbaka holler, att Jag, ehuru gerna Jag och will, icke kan drista mig att författa vthi pennan och afschicka huad om consiliernes lop och statu rerum på desse orter E:s Kongl. Maij:tt mig borde vnderdånigst advertera. Allenast wed denne

förefallande lägenheet hafuer Jag icke kunnat låtha E:s Kongl. Maij:tt ödmiuckeligen detta att notificera, dedh sedan alle saker ähre så widt skee kan för denne gången till någon richtigheet kompne vthi conventet, Ständerne mig och styrckt till den Saxiske reesan, och där jämpte gifuit mig Commissioner, så till både Churfürsterne som de andre Ständerne der nedre, att jämpte E:s Kongl. Maij:tt där och deras interesse att taga i acht, Hafuer Jag den nästförledne 22 Martij begiffuit mig ifrå Wormbs, och ähr igåår hijt wäll anlanget, i meening att öfuermårgon, näst Gudz hielp, fortsettia min företagne reesa igenom Franckrijke, och dedan till Siööss åth Hamburg och Neder Saxen. Jag skulle i synnerheet och något skrifua, vthi huad terminis sakerne stå med Frantzosen, män för den be:te osäkerheet, såsom och icke ringa att Jag nu så ähr tryckter af månge och åthskillige ährender som mig här på halsen falla, Nödgas E:s Kongl. Maij:tt Jag ödmiuckeligen bedia, ded E:s Kongl. Maij:tt täcktes med nåde förstå, att Jag denne gången inthet wijdare min skyldigheet vthi skrifuande kan efterkomma, Så snart Jag något närmare neder åth komma kan, skall mig inthet anlägnare wara, ähn så derj som annadt att göra min plicht emoot E:s K. M:tt tilfyllest. Befahlandes här

med E:s Kongl. Maij:tt vthi Gudz milde beskyd till all longlig, stadig lijfzhelsa och wälmåge, så och rolig, god och lyckesam Regering, Sampt mig och de mine i E. Kongl. M:ttz nåde och gunst, vnderdånigst, förblifuandes emedan Jag lefuer

E:s K. M:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänare

Strassburg den 29. Martij
Anno 1635.

Axell
Oxenstierna mp.

II.

Drottning Christinas öppna bref angående bortgifna kronogods, dat. Upsala den 4 Juni 1654 *).

Till denna märkliga originalhandling finnas uti Nordinska manuskript-samlingen i Upsala Akad. Bibliothek förvarade fyra koncepter: N:o 1 åtecknadt: "Secret. Prüssens Translation", N:o 2 "Gambrotii Abschrift so der Königin Christina zuerst gezeiget worden", N:o 3 "Erste correctur", N:o 4 "Der Königin andere correctur", de bägge sednare med egenhändiga rättelser af Drottningen, hvarutaf man ser den omsorg, som hon egnade åt denna angelägenhet. Omslaget omkring originalet är försedt med egenhändiga anteckningar af Kon. Carl Gustaf, i hvars förvar det således synes hafva varit. Inuti detsamma befinnes en mindre lapp med följande påskrift: "Vpsahl den 4 Junij 1654: wie Ihr Königl. May:tt dass Lateinische unterschrieben, würdt von deroselben für guth befunden und [von] Graff Schlippenbach mir angezeiget dass obige datum unter diese declaration zu setzen, welches Ich zur Nachricht aufzeichnen wolle."

Wij Christina, medh Gudz Nåde, Swerigesz, Göthesz och Wendes Drotningh, Stoorfurstinna till Finlandh, Hertiginna uthi Esthlandt, Carelen, Brehmen, Vehrden, Stettin, Pommern,

*) Meddeladt af Docenten vid Upsala universitet, Herr Mag. C. F. I. Wahrenberg.

Cassuben och Wenden, Furstinna till Rügen, Fru öfwer Ingermanlandt och Wissmar etc. Giöre härmedh witterligitt, för Oss, och allom, som för nödhen åhr, thetta att wetta, Aldenstundh Wij aff serdeles Affection, emoot then Durchleuchtige Furstes, Hertig Carl Gustaffsz, Sweriges Rijkes Vthkorade Printz och Arffurste, PfaltzGreffwe widh Rhein, i Beyern, till Gülich, Cleve, och Bergen Hertigh etc. wåre älskelige kiäre frändes kiärligheet, så och wellmeeningh om fädernes Landtsens besta, för detta bearbetet, att hanss kiärligheet, är medh Rijcksens Ständerne eenhellige jaa, och Samtyckie, uthwaldt och forklarat, till Sweriges Rijkes Arffurste, och wår närmaste Successor. Altså haffwe wij och, till att än wijdare tesmoignera samme Affection och wällmäningh, af een frije willie, Onödd och Otwungen, widh här påståndande Rijcksdagh, updragit hanss kiärligheet, Och dess ächte Mänlige bröstarfwinger, Rijket och Regementet, medh des tillydande provincier och Länder mett Lijka Rätt och mündigheet, som wij detta sielf, och för Oss, framfarne Sweriges Konunger, wår förfäder detta hafft hafwe, att styra och Regera, effter Lagh, hwarss och ett Ståndes wällfångne privilegier, oförkränckt. Och dertill nyttia, all den deel, som till Rijcksens nytto, defension och förswar, bode i Rörligt och

Orörligt förordnat är, och antingen mediaté eller immediaté till Chronan hörer och Länder; Och afsäger Oss fördenskull, all den Rätt, som wij dertill haft hafwer, så att wij, hwarcken för Oss, eller för nogon annan, vnder hwadt prætext, dett hälst wara kan, wele hafwa nogan macht, meera deruppa att prætendera, uthan ware der ifrån aldeles skildt, både nu och i tillkommande tijder; Och Emedan wij Oss, widh thenne beskaffenheet ehrinre, att här till dagss, ähre ifrån Crononess och Rijcksens Godhss, månge åthskillige stycken vthbedne wordne; Wij och, på een och annanss ansöckiande och berettelse, uthi consideration aff tå löpande tijder, slijke donationer, och wijdare concessioner therpå meddelat haffwe. So haffwe wij, i thetta wårt öpne breeffs krafft, hermedh weelat declarera, thet förbemelte wåre frändes, och Successoris kiärligheet, widh Nährwahrande Regements anträdande, icke skall wara förobligerat, eller förplichtat, the donationer, som till Crohnens, och Rycksens skada, och præjuditz, der nogre skole finnas, som een eller annan, kunne giffne wahra, att confirmera, uthan att hafwa macht, att medh samptelighe Rijcksens Rådh och Ständer wettskap *) och samtycke, so-

*) Här står i koncepterna "öfverlägga", som i N:o 3

darie donationer till Rijcksens och Statenss conservation hääreffter förändra, och uphäffwa. Och emedan under the, här till uthbidne donationerne, finnes åthskillige, som på Allodial stellte ähre *), So skall wåre frändes och Successoris kiärligheett, effter thenna declarationen, ingalunda hållen eller förbunden wara, slijka allodial donationer eller och concessioner, der han them præjudiciable befinner **), Oachtadt wåre theröfwer vthgiffne breeff, att observera, mycket mindre them att confirmera, vtham all thett, som på Allodial condition gifwit är, blått och alleene, effter Norkiöpingische Besluth extendera och förståå, på thet Konungens, och Crohnens hafwande Rätt, icke här igenom förkränckt icke heller the fördonerade Godhss, igenom en Ewighwahrande alienation måtte ifrån Crohnan separerade

af Drottningen är ändradt till "wettskap", hvarpå i N:o 4 ordet "samtycke" är tillagdt.

*) Härefter följa i koncepterna några rader, som i N:o 4 äro understrukna, förmodligen af Drottningen, hvarföre de saknas i originalet. Deras lydelse är: "Män wij siälf icke för godt och raisonnable achte, att slijke Allodial donationer eller consessioner skola uthi theras vigore förblijfwa, aldenstundh sådant Effterkommande konungers och Cronones Rätt, alldeles emoot streffwer."

**) De utmärkta orden äro af Drottningen tillagda i konceptet N:o 4.

blijffwa; Till hwilcken ände och hanss kiärligheet, the ifrån Crohnen försatte och försålde godhsen att återlösa, skall aldeless fritt efflterlåtit wara, och blijffwa. Att nu thetta, wår egentlige willie och meeningh ähr, wele wij, medh thenna wår skrifftelige declaration krafftteligen betygat, och förbemelte hanss kiärl:tt ifrån alle slijka, honom och Rijket præjudicerlighe confirmationer härmedh alldeles befrijatt, och erledigat hafwa. Hwarför wij och thenne declaration, medh egen handt hafwe vnderskrifwit, och medh wårt Secret Sigill bekräfftiget, Och wår frändes och Successoris kiärl:tt låtit inhändiga och tillställa. Actum Vpsahla den 4 Junij A:o 1654.

CHRISTINA.

(L. S.)

Lika lydande med den i Nordinska manuskriptsamlingen förvarade originalhandlingen intygar

C. F. I. Wahrenberg.

III.

Handlingar angående Polska ambassaden till Sverige år 1699.

Under det Konung August i Polen, uppeggad af egen ärelystnad och Patkulls ingifvelser, redan var betänkt på att bemägtiga sig Lifland, och till den ändan sökte inleda förbund emot Sverige, afsände han till Konung Carl XII en särskild ambassad under förevändning att befästa vänskapen mellan båda kronorna. Den anda af vänskaplighet och ärlighet, som genomgår så väl det svar, hvilket ambassadören erhöll på sina framställningar (N:o 1 här nedan), som ock det honom meddelade recreditiv (N:o 2), står i en så skärande motsats till Polske Konungens uppförande, att dessa handlingar ur denna synpunkt torde förtjena uppmärksamhet. Galecki, den Polske ambassadören, bemöttes öfverallt, i följd af Regeringens föreskrifter, med förekommande artighet. Berättelsen om hans mottagande i Upsala, meddelad i bref från professor Olof Rudbeck till grefve B. Oxenstierna (N:o 3), är af interesse äfven med afseende på det humoristiska framställningssättet. Med tvänne Svenska kronofartyg afärdades ambassadören, efter här förrättadt värf, till Carlskrona, hvarifrån han tog vägen till Köpenhamn. Några månader derefter afslöt K. August med Czar Peter en formlig förbindelse till Sveriges bekrigande.

1.

Regiæ Cancellariæ responsum in tria illa negotia a Senatore Poloniæ Galeckij proposita, dat. Stockh. d. 29 Apr. 1699.

(Efter Utrikes registraturen i Riks-arkivet.)

Cum Excellentiæ Vestræ tum apud sacram

Regiam Majestatem, Regem ac Dominum nostrum clementissimum, tum in congressu nobiscum, testatum fuerit, nihil magis in votis esse sacræ Regiæ Majestati, ac toti Reipublicæ Polonæ, quam cum vicinis Regibus et Principibus bonam amicitiam et vicinitatem colere et observare, præsertim cum Sacrâ Regiâ Majestate Sueciæ, cum quâ non tantum lex pactaque eviterna Reipublicæ Polonæ, verum etiam Stricta Cognationis jura Potentissimo Regi Poloniæ intercedunt, simulque ab Excellentiâ Vestrâ indicatum sit, tria ipsi potissimum commissa esse negotia hic expedienda; quorum primum concernit Pactorum et foederum Olivensium mutuam confirmationem; Secundum ortam inter Sacram Regiam Majestatem Poloniæ et Electorem Brandenburgicum litem circa negotium Elbingense, et tertium Civitatis Thoruniensis desideria pro consequendâ solutione ipsi debitâ.

Ad ea Excellentiæ Vestræ respondendum censuit Sacra Regia Majestas Sueciæ gratâ a se mente agnosci honorificam hanc et illustrem legationem, a sacra Regia Majestate totâque Republicâ Polonâ Excellentiæ Vestræ commissam, factamque per Eam contestationem de sincerâ ac constanti Regis ac Reipublicæ Poloniæ voluntate colendi cum Sacrâ Regia Magistate Sueciæ amicitiam per-

petuam fidamque viciniam, cui pari benevolentiæ candore omni ex parte respondere sataget Sacra Regia Majestas Sueciæ, tum publici boni amore ad provehenda utriusque Regni mutua emolumenta et commoda, tum ob insitum erga Sacram Regiam Majestatem Poloniæ propinquæ cognationis affectum, unde omnia sinceræ benevolentiæ officia, et optimæ voluntatis effectus, â sacrâ Regia Majestate Sueciæ exspectare, sibique spondere poterit.

Quod in specie attinet tria illa negotia ab Excellentiâ Vestrâ proposita, et quidem 1) decideratam confirmationem pactorum Olivensium; Sacra Regia Majestas Sueciæ, non tantum ad renovandam firmandamque dictam Pacificationem prono promptoque fertur animo, sed et propensa est ad ineundas strictioris conjunctionis rationes pro majori Regni utriusque securitate atque incolumitate, prout res tempusque postulaverint; Et quidem renovationis actum circa Pacificationem Olivensem vel nunc statim expediri curasset, si ad hoc negotium perficiendum Excellentia Vestra plenâ potestate fuisset munita; Cum vero eâ se destitui dixerit, sacra Regia Majestas Sueciæ, Ministro Suo in Poloniâ commoranti, Generali locum tenenti, Baroni Mauritio Wellingio ejusmodi re-

novationis actum jam hic adornatum transmittet, ut cum Polonico Instrumento, in Comitiis instantibus a Republica ratihabendo, ibidem commutari pòssit, dabiturque eidem mandatum de perficiendo strictioris conjunctionis negotio supra indigitato.

Quoad Elbingense negotium, sacra Regia Majestas Sueciæ ortum cum Electore Brandenburgico de eo dissidium sollicito prorsus intuetur animo, doletque inter vicinos potentesque Principes, quorum hactenus concordia publico bono admodum profuit, hæc esse subnata discordiarum semina; Et quanquam partium contentione lis ista in controversias sat graves videatur prolapsa; ad amicabilem tamen earundem compositionem operam ac studium omni meliore modo conferet Sacra Regia Majestas Sueciæ, magnopere exoptans, ut quantocyus pristina inter dissidentes reducatur concordia, plurimum spei reponens in præclara sacræ Regiæ Majestatis Poloniæ æquanimitate et moderatione, ne res ad extrema deveniat.

III) Quod concernit Thoruniensium sollicitationem; quandoquidem cum illis liquidatio jam facta est, sacræ Regiæ Majestati Sueciæ curæ cordique erit, idonea despicere media, quibus quam primum id fieri poterit, debita illis satisfactio præstetur.

De cetero, uti Excellentiæ Vestræ persona et suscepta ab eâ legatio Sacræ Majestati admodum fuit grata, ita benevolâ propensione Ei semper permanebit faventissima.

2.

Literæ recredentiales pro Legato Polono Galecki, dat. Stockh. d. 3 Maji 1699.

(Efter Utrikes registraturen i Riks-arkivet.)

Nos Carolus, Dei gratia, Suecorum, Gothorum Vandalorumque Rex etc. Non potuit Nobis evidentiori argumento constare de sincero et constanti Majestatis Vestræ ac Reipublicæ Polonæ erga Nos affectu, quam per honorificam et luculentam legationem, quâ illustris et magnificus, Franciscus Comes in Crotorzin Galecki, Palatinus Juniuladislaviensis, Gubernator Bydgostiensis, ex Senatus Consulto, egregie et ad singulare Nostrum beneplacitum perfunctus est. Nec enim ille parum adjecit momenti et ponderis ad pristinam illam, Nos inter et Majestatem Vestram, tum ex pari publicæ salutis cura, tum ex propinquæ Cognationis vinculo conciliatam benevolentiam præ-

6*

tereaque in negotiis sibi commissis eâ usus est dexteritate et prudentia, ut gratam celebremque sui memoriam in hac gente reliquerit, simulque effecerit, ut confidamus pari cum candore Majestatem Vestram certiorem redditurum de reciproco Nostro in Majestatem Vestram affectu, propensoque animo ac studio non tantum debitâ Fide insistendi pacis æternæ pactis inter Reges Regnaque Sueciæ et Poloniæ solenniter et publicâ authoritate olim sancitis, sed etiam arctioribus porro amicitiæ nexibus in usum tum Christianæ rei, tum utriusque Regni communem, majora indies incrementa adiiciendi; Ad ejus igitur uberiorem expositionem Nos referentes, de cætero Majestati Vestræ à Deo Ter Optimo Maximo diuturnam incolumitatem ac gloriosos rerum consiliorumque successus ex animo apprecamur.

CAROLUS.

T. Polus.

3.

Professoren Olof Rudbeck den äldres bref till Kongl. Rådet Grefve Bengt Oxenstjerna, dat. Upsala den 25 Apr. 1699.

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Höghwälborne Grefve
mäktige Patron

Efter min allernådigeste Konungz befalningh genom E. G. Excellens til Rectorem Magnif:m ok migh att på dätt bästa sättet som här kunde sigh giöra låta att fegna den Pålenska Ambassaden så hafver Rector Mag:s wijst en serdeles underdånigh nijt ok vördnat til H. K. Maj. befalni(n)gh ok E. G. Excellens behagh, ok iagh så mycket mina krafter förmåt. Ok sosom man väntade Ambassadeuren i lögerdaghz altså lagades en måltidh til reds, män han kom intet för än klockan 12 om Söndagz natten, ok då kostade dätt på den gamla Rudbecken att han skulle sleppa sin goda gumma uthur sin famn minnadz tidh, att koka ok siuda. om Måndagz morgon som i går var, klockan 8 så upvaktade Rect. Mag. medh 6 professorer Ambassaden, som medh stoor höflighet fegnade dem, föliandes honom först i domkyrkian, der han först gick til S. Erikz graf ok sedan han kyst S. Erikz been, kunde

iagh merkia att han fregade af Rectore hvem iagh var, som stögh uthi åtskildh Habijt, hår ok skeg ok klednat från andra, ok stodh et stycke ifrån honom, då där halfva kyrkian var ful af allahanda folk ok tungomol, såm så mycket undrade öfver deras klädrekt, som de öfver min. Då stegh han til migh ok gaf migh sådana tijtlar de iagh inthet kändes vedh, uthan mente honom känt migh orät, ok tagit migh för en Romersk Cardinal ok begynte på latin orera, att han var gladh dät han feck se den totus orbis litteratus Celebrerar, ok giorde en heel parentation i så många menniskiors närwaro, så att iagh blygdes derföre, ok sosom han sade sigh hafva den 1 delen af Atlantica ok önskade att ok bekomma de andra 2 delar, kunde iagh ei annars giöra, än efter han nu medan iagh lefde giorde parentation öfver migh så att iagh ingen efter min dödh behöfver, ok han medh sådan ymnogh Balsam smorde mit hufvudh, att dätt flöt sosom på Aron, utur hufvudh ner uthi skegget, så remunererade iagh honom medh begge Atlantiske Tom. 2 ok 3. der ifrån följdes han kringh hela kyrkian ok uppå dätt stora orgverket ok spelades alt stadigt för honom, sedan på Biblioteket, på Stallet ok ytterst på Slottet. ok sedan när han kom neder tackade han särdeles Rector. Magnificum för den

ähran han honom giort i dätt han honom så curieust allahanda remarcable bygningar ok värk låtit see. Då blef han tracterat medh 10 Rätter förutan Confecturer. sedan under måltiden medh en vacker music af en Chor à 4 lutor en viol amour ok Bassviol, sedan af en chor violer bestående af 12 violister ok Clavcymbal. sedan af en chor håboar. sedan, när som begges Rikes Majesteters, ok Kungliga barns skålar, Kungl. Rådens, ok E. Exell. och hans skål a part druckes, skiötz medh 16 heel ok halfpundiga stycken neder på E. G. Excellens trägårdh, ok dätt under en heel choor af skalmeje blåsare ok dulcianer. hvar iblandh iagh ok lät höra mina läderstycken som en gång skrämde den Käiserliga Ambassdeurinnan att hon så när svimat öfver måltiden. ok hvadh skulle dessa Pålenska herrar, som detta mycket väl behagade, tänkia om wåra stora metal Cartouer, när läderstycken kunde sådant dunder giöra. wij togo ok de längsta af alla studiosis 12 stycken som voro 1½ hufvudh högre än iagh, att öfver måltidhen upvakta, hwilka alla representerade Torgny lagmans skeggehår som nådde in til knävecken. iagh törs intet så skriva, som detta den mycket lärda ok gamla öfvermotton höfliga gubben behagade ok hela hans medhfölie. iagh veet inthet om min hustru

hafver kyst migh så mycket på 1 år som han ok hans hofmarskalk giorde Rect. Magnif. ok migh ok några af de andra professorerna. han viste ok, att han intet kunde til fyllest berömma E. G. Excellens lärdom, klockheet uthi byggiande, (särdeles på Rosenbergh,) ok andra stora qvaliteter. sedan följde R. Mag. honom medh min son uth til G. Upsala, emedan iagh intet nu som för orkar så resa, ok des uthan var temligen trottär af ett ok annat beställande som til tractamenterne fodrades. när han sedan kom från G. Upsala, kom han oförmodeligen ok besökte mit ringa huuss, rät som klokan war mot 7 ok iagh tänkte läggia migh. hwarföre moste han dröia en 2 timar innan man kunde laga maten til redz til sådan många rätter som för sådana höga personer fodrades. emedler tidh hörde han Music af skalmejeblåsarena, ok när han togh afskedh voro alla styckerna på torget planterade ok gafs Salva til valet. han ok hans folk hafva inthet väntat en sådan fägnat, sade ok dätt sigh skola icke allenast för sin Konungh, uthan ok för de andra Republicer berätta dijt han sin resa nu ställer, så til Danmark, Holland ok Ryslandh, ok dätt evärdeligen ihogkomma. huru mycket nu dessa tractamenter komma att stå visees utaf in-

nelagda rekningh *). iagh hoppas H. K. Majestet lärer i nåde uptaga dätt man här efter denna ortz lägenheet hafver kunnat giort, ok E. G. Excellens genom dess vältalande tunga, upfyller hvadh som felas kunnat. Hvadh E. G. Excell. vidare hafver att befalla giör iagh af alt hierta gierna förblifvandes in til min dödh

E. G. Excellens

gamlesta ok
trognesta tienare
Ol. Rudbek.

P. S. H. Ex. Ambassadeuren han åt medh särdeles lust ok förnöielsen af Aspen, säiandes en sådan skön fisk intet finnes varken i siöar eller strömmar i påland, ok ehuru han intet gärna äter fiskmaat, sade han dän sigh öfver alla motton vel smakat, ok derföre mera åt en han nontzin plägade äta.

d. 25 Ap. 1699.

*) Genom nåd. skrifvelse af den 29 Apr. 1699 anbefalde Kongl. Maj:t Stats-kontoret att betala denna räkning å kostnaden "för trenne måltider och en frukost", uppgående till 557 daler 5 öre kopparmynt.

IV.

Handlingar ur Grefliga Bielkeska familje-arkivet på Thureholm *).

1.

Konung Gustaf I:s bref till Nils Persson (Bielke) och Lars Organist, ang. två toppar socker; dat. Steninge den 6 Oct. 1546. (Original.)

Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis Göttis och Whenndis etc. Konungh

Wår gunst tillforende etc., Er wår willie Nils Perszon och Lars, Att i äre förtänncktte och sände osz hijtt oforsumeligen med thette same budt, Twå Tupper Sucker, effther wij i then måtten platt nödhstälte äre, Och Atti skynde thenn Lasse Källerswän till Osz, thette i icke forsume wele Datum aff Stijninnge 6 Octobris Anno etc. 1546.

Utanskrift: Oss Elskeligh trogne Männ och tiänere Nils perszonn sampt Lars Organist wårtt Camerådt etc. gunsteligen.

---

*) Meddelade af Thureholms nuvarande egare, Kammarherren herr Grefve Axel Bielke.

2.

Konung Johan III:s bref till Ture Bielke till Nynäs, Åkerö och Forsa, med bjudning till Konungens bröllop med Gunnila Bielke; dat. Svartsjö den 4 Jan. 1585. (Original.)

Jahan thenn Tridie medh Gudz Nåde Swerigis Göthes och Wendes &c. Konungh, Storfurste till Finlandh Carelenn Wåtzskij Petin och Ingermanlandh vdi Rydzlandh, Och öffuer dhe Ester vdi Lijfflandh &c. Hertigh.

Wår besynnerlige ynnest nåde och benägenheet tilförende &c. Såssom eder Ture Bielcke wäll åhr wetterligitt att Oss för månge orsaker schuldh haffuer syndz rådligist att öffuergiffue dhenne Leedsame ensöriendheet som wij på någen tijdh haffue waridt vdi, och giffue Oss vdi Echteskap igen och thet helst här Inrijkes medh någen Persson aff the Eldste, Edleste och ypperste Ridderlige herre Slächter, både för Rijckzens lägenheter och wåre Elskelige käre Lijffzarffuingers besynnerligh wår käre Sons gagn och bedzste skuldh, och effter the empnen som på thenne tijdh haffuer waridt på färde, vtwalt dhen Edle wälborne Jungfrw Gunnildh, salige her Jahan Bielckis Dotter, Ther till Gudh Alzmechtigh Lyc-

ke och wälsignelsse på alle sijder wärdes förläne, Szå haffue wij nu vdi then helige Trefoldighetz nampn på Fastelagx Söndagh förstkommende, som bliffuer then 21 Februarij, på wårtt Slott Westerårs achtedt samme gifftermåll att fulkomne, och ther hålle wår Bröllopz högtijdh. Begäre förthenskuldh här medh, såssom och wår nådige wilie ähr, atti samptt medh eder käre husfrw och Barn till för:ne tijdh förfoge eder till för:ne Westerårs, ther wij och wele lathe eder nådeligen och wäll bliffue fägnedt och plägedt. Och göre i ther medh thet Oss ähr behageligidt, Gudh befalendes. Schriffuidt på wårtt huus Swartzöö then 4 Januarij Anno 85.

Utanskrift: Till wår troo Man och hoffrådh Den Edle wälborne her Twre Bilcke till Nynäss etc. Nådeligenn.

Brefvet åtföljes af ett särskildt blad med följande postscriptum:

Thärnäst efter som wij nu hafwe latidt förschrifwe Edher Ture Bielke till wår Bröllopshögtijdh, hwilken på thän tijdh som förbe:t är, stå skall, Och inthedt twifle atti iw vthen wår förmaningh, warde så ståferendes Edher, och edhert fölie till samme höghtijdh, att thedt kan ware Oss, thedt hele samquemdett som thär tillstädes kommer, och Edher sielfwe till ähre. Så wele wij dochlikwäll haf-

we Edher här medh vpåmint, och nådheligen befaledt, atti icke alenest wäll ståfere edher och Edhere tienere mädh sådane klädher, som thedt sigh i sådane fall bör, vthen och komme medh så månge godhe och wälvptömede hester som i kunne hafwe rådh till, Och såsom Oss förhoppes atti warde sådant gärne görendes, Oss till behagh och Rijket till ähre, Så wele och wij same Edher wälwillighett medh all Kong:e ynnest och nådhe betänckie. Thär till i måge Edher förlate, Gudh befallendes, Schrifwit same dagh som i brefwet står.

3.

Prins Sigismunds bref till Ture Bielke, ang. tornering m. fl. högtidligheter vid Konung Johan III:s bröllop; dat. Svartsjö d. 12 Jan. 1585.
(Original.)

Sigismundus medh Gudz Nådhe, Swerigis Rikes närmeste arffurste och tilkomende Konung, Arfwinge till Storfurstendömet Findland, Carelen, Wåtzski Petin och Ingermanland i Rydzland, medh Hertigedömet Estlandh i Lijflandh, och till Westergötlandh Hertig.

Wår besynnerligh ynnest nådhe och benägenhet tilförenne. Efter såsom Edher Ture Bielcke

wäll ähr wetterligit, att altidh hafwer warit plägsedh och brukeligit, att öfwe Torneringh, ringrenningh, och andre Ridderlighe Spell och öfninger, besynnerligen vdi Konungers och Fursters Bröllopz högtidher, Så äre och wij för wår person aff Sonligh och kärligh wälwillighet tilsinnes nu vdi Kong:e Ma:tz wår Elskelige Käre Her Faders tilstundende Bröllopz högtijdh medh sådenne öfninger och Spell göre Högbe:te Kong: Ma:tt wår Elscelige Käre Her Fadher till wilie och nådigt behagh, och samme Bröllopz högtidh till ähre, Hwarföre wij och hafwe för gådt achtedt, att i sampt flere godhe herrar och menn aff Adell, bådhe Grefwer, Ridder och Ridderelijker, them wij nu hafwe latidt dher om tillskrifue, skole therudinnen göre Oss selskap, medhielp och bijstånd, J wele förthenskull nu redhe edher till vdi alle måtte, som i kunne tenckie att ther till will behöfwes och ware aff nödhen, Och elliest Oss edher meningh och betenckiende gifwe tilkenne, Dher medh göre i thett Oss är till synnerligit behagh, Gudh edher befalendes. Schrifwit på Svartziöö thenn 12 Januarij Anno 1585.

SIGISMUNDUS P P H R S.

4.

Drottning Gunnilas bref till Ture Bielkes fru, Margareta Sture, med begäran att hon i drottningens ställe måtte infinna sig i Nyköping hos hertig Carl vid hans sons dop; dat. Norby den 20 Juni 1587. (Original.)

Gunnell medh Gudz nådhe Swerigis, Göthes och Wendes etc. Drottningh, Storfurstinne till Finland, Carelen, Wåtzschi Petijn och Ingermanland i Ryssland, och öffwer the Eester i Lijffland etc. Hertiginne.

Wår nådige helssen, besynnerligh ynnest och benägenheet medh Gudh Alzmechtigh tilförende. Wij wele eder Käre Fräncke Frw Margareta nådeligen icke förhålle, att wij idagh haffwe bekommitt schriffwelsse ifrå then Högborne Furste hertigh Carll etc. wår Elschelige Käre Broder och Swåger, medh oss Elscheligh wår Käre Frände den Ädle wälborne her Mauritz Steensson, hwilcken på Högb:te Fwrstes wägne haffuer biditt oss till Fadder och wittne till Hans vnge Sons doop och Christendoom, som nu sche schall vdi Nyköpingh på nästkommende Söndagh, medh hwilcken vnge Son Gudh Alzmechtigh haffuer Högb:te Furstes Elschelige Käre hwsfrw wälsignett och theres Slädhte förökedh, Så effter thett wij och aff wälb:te

her Mauritz Steensson haffwe förstået, att till then tijdh icke äre några besynnerlige Frwer eller elliest kallede, Medenn att medh rätte Christningz Gesteboded eller Barnsöled blijffwer fördrögtt till then 23 Julij förstkomendes, Så haffwe och wij icke häller på thenne tijd någen att vmbäre, för thenn swage lägenheet, som medh oss nu vti några dager waritt haffwer, Dherföre är här med wår nådige willie och begären, atti wele tage eder thett omaak opå, och förrese till för:ne Nyköpingh, Så lagendes edre saker, atti kunne ware ther till nästkommende Söndagh tilstädes, och seden vti wår stadh frambäre barnett till Dopett, och ther vdinnen göre wår endtschyllen, Effter som wij och nu alrede haffue schriffuitt högb:te Furste Hertig Carll etc. then Swar tilbake igen, att wij wille vdi wår Stadh läggie eder thett omakett opå, Hwad Faddergåffwerne tilkommer begäre wij här med nådeligen, atti wele göre ther om wår Endttschyllen, Förty all Fatebur och annett som ther till tiäne kunde, sändes genest ifrå Wadstena till Stägborgh, och kunne förthenschuld icke ther om nägett lathe förordne förr än som wij till för:ne Stägborgh komendes warde, Dogh så snartt wij tidt komme wele wij och sende samme Faddergåfwer åstadh, medh ett wist budh. Här om i nu så ändeligen wele beställe

och göre i ther vdinnen thett oss är till synnerligitt behagh, Gudh Alzmechtigh eder befålendes. Schriffwitt på Norby then 20 Junij Anno 87.

:GUNNELL: R: S:

5.

Drottning Gunnilas bref till fogden på Svartsjö slott Torkel Börjesson, ang. mjölk och smör för Sten Baners frus, Ingeborg Totts, behof; dat. Stockholms slott d. 27 Juli 1591. (Samtidig afskrift.)

Gunnill med Gudz Nåde etc.

Wår Nåde tilförrenne etc. Effther thet, Torckill Beriesonn, att här Steenn Baneer ähr förårdned till Suarttssiöborgh, att Blifue der på Någenn tid, Och Besynnerlige så Lennge som K: M:. wår Elskelige käre herre thet Så kann Behage., Dherföre ähr här medh wår Endelige willie och Befalningh, Att ij Skole lathe hanns frw Bekomme, hwad slagz miölch och Så ofthe som honn Begärer, Sammeledes och Färsktt Smör, Enn eller 2 Reesor wti huarie wicko, Szå att på denn deelenn iche motte fattas, Wetteanndes eder här Efther

Rätte, Sch:tt på Stocholms Slott denn 27 Julij Anno 91.

GUNNILL R: S:

Till wår tro tiennere och Fougde på Suarttziöhuus-borgh Torckill Beriesonn. Nådelighenn.

Signatum Regis Sigillo.

6.

Konung Johan III:s bref till Torkel Börjesson, ang. Sten Baners underhåll; dat. Stockholms slott den 30 Juli 1591. (Samtidig afskrift.)

JAHANN

Wår Nåde tilförenne etc. Schall thw wette Torckill Beriesonn, dett wij aff ynnest och nåde och iche af plict, hafue wnndt och Eftherlåtid, att här Steenn Baner, som wij hafue latid senndе till wennteholm, Schall Bekomme wtspissningh till sigh, Thesligest hanns husfrw och Tiennstefolch, på tre personer Efther herre ordningenn, och till 5 personer Efther Suene Ordningenn, thesse Efther:ne parseler om Månedenn, N: Spanne:ll 7½ t:na, Humble 2½ Lisp., Salltt 1½ Lisp., Smör 1½ Lisp., Kiött och Flesk 6 Lisp., Salltt fisk ½ t:na, Torfisk 2 Lisp., färst Nöte kiött 1 fierdingh, Fåår 2 st:r, Giess 2 st:r, hönns 12 st:r, Eggh 24 st:r. Dhu schalltt Förthennschuldh lathe honom samme Partt-

zeler till huar Månede Bekomme, Så lennge hann der Blifuennde warder, och Skeer dett oss åhr Behageligitt, och Dw weett digh Efther Rätte, Sch:tt på wårtt Konunglige Slott Stocholm thenn 30 Julij Anno 91.

7.

Fullmagt för Ture Bielke till Nynäs att vara häradshöfding i Åkerbo härad; dat. Stockholm den 30 Jan. 1593. (Original.)

Wij Karll medh Gudz nåde, Swerigis Rikes Arffurste, Herttig till Södermannlannd Nerike och Wermelannd: Göre wetterligidt Att wij på Konng:e W:de i Pålenns wår elskelige käre herbroders behaagh, hafue medh Rijkzenns Rådz samptycke efterlathidt, som wij och nu medh thette wårtt öpne Bref nådigest vnne och effterlathe, Oss elskeligh Rijkzenns trogne Mann och Rådh, den Edle och wälborne, här Ture Bielcke till Nynäs, Häredsrättenn i Åkerbo Häredt, Och skall hann förthennskull förplichtedt ware, som en Rättwijs och Owäld Häredzhöfdinnge och Dommere i lage tijdh holle Tinng, Och då så wäl medh Fattige som Rijke, höge som lååge, om alle saaker och ärender, som för rätte vdi för:ne Häredt komme, och framseties kunne, troligen rannsaake Rättwiseligen dömme, och åthskillie, alldeles

och i alle motte som Swerigis beschrifne Laagh och Rätt medhgifuer, Och såsom hann will nu och framdeles för Gudh, Hög:te Konng:e wärde i Pålannd och huar Cristenn Mann tryggeligenn till swars ware, Therpå hann Åhrligenn skall förplichted ware att holle enn wiss och klaar Dombook, på the saaker som på Häredztinngedt dömde och rannsakede warde, Huarföre wij på H:te Konng:e W:de i Pålanndz wegnne ider trogne Vnndersåther alle som vdi för:ne Häredt byggie och boe härmedh nådeligenn biude och befalle, Att i annamme och bekenne wälbe:te här Ture Bielcke för iders rätte Häredzhöfdinnge, vthgörenndes i rätten tijdh wälwilligenn, huad som i åren honom effter Swerigis Laag för sin tiänist skyllige och plichtige: Thär i Dannemänn alle, och anndre som för Hög:te Konung:e och wår skulld wele och skole göra och lathe måge wette eder effterrätte, Af Stocholm thenn 30 Januarij Anno 1593.

CAROLUS
(Sigill.)

Nils gyllenst. mp — Eriich Göstaffzson mp — Hogenskilldtt Bielcke mp

Gustaf Banner mp — Erich Sparre m: pr: — Claus Bielcke mp

Sten Baner mp

8.

Konung Henrik IV:s i Frankrike bref till Hertig Carl, med rekommendation för Nils Turesson Bielke till Åkerö, och begäran att han måtte få återvända i Konungens tjenst; dat. Fontainebleau den 7 Apr. 1605. (Original.)

Tres Illustre prince nostre trescher cousin Le s:r nicolas byelque gentilhomme suedois present porteur ayant sejourné quelque temps en ce Royaume a desiré de nous ce tesmoignage de ses bons et vertueux deportemens lequel nous vous auons bien voulu rendre par ceste lettre Et vous asseurer quil sest comporté en gentilhomme dhonneur pendant son sejour pardeca Et parce quil nous a faict dire quil auoit intencion dy retourner pour nous faire seruice auec vostre licence & permission Nous vous prions aussy la luy vouloir accorder et sil se presente occacion auec laquelle nous nous en puissions reuancher nous le ferons dentiere affection Priant Dieu Tres illustre prince nostre trescher Cousin quil vous ayt en sa tressaincte & digne garde Escript A fontainebleau Le VII:e iour davril 1605.

HENRY.

Deneufuille.

Utanskriften: A Tres Illustre Prince nostre Trescher cousin Le duc Charles de Suede

---

9.

Konung Gustaf II Adolfs bref till Nils Turesson Bielke, med bjudning till prinsessan Christinas begrafning; dat. Nyköping d. 26 Sept. 1624.
(Original)

Gustaf Adolph medh Gudz Nâdhe, Sweriges Göthes och Wändes &c. Konungh: Storfurste till Finlandh, Hertigh vthi Estlandh och Carelen, Herre vthöffwer Ingermannelandh.

Wår Synnerlighe gunst och nådighe benägenheet medh Gudh Alzmechtigh tilförenne. Wij wele Jdher Her Nils Bielcke nådelighen icke förhålle, att efter Gudh Alzmechtigh hafwer täcktz medh sitt Fadherlighe Rijs hemsökie wårt Konungzlighe Hws, och igenom dhen thimelighe dödhen fordra af dhenne Jemmerdalen, till sigh vthi dhen ewigha glädien, wår elskelighe kiäre dåtter, Höghborne Fröken Christina, hwarss Siäl H: Gudd: M:tt ewinnerlighen hughswale, och förlähne Hen:s K:tz Salighe Lekamen, medh alle Gudz uthkoradhe på dhen ytterste daghen, en frögdefull vpståndelse. Hwarföre och aldenstundh Wij achte vthan drögzmåhl lathe dett Salighe Lijket, medh tilbörlighitt process, beledhsaghes här ifrå till Stockholm. Derföre befhale wij nådelighen, att J Jdher dher till medh Sårge klädher eller annan Swart

drätt præparera och skicka wele, och thill den 30. Septemb: nästkommandhe, wara här tilstädhes, Så att J medh flere godhe Männ vthaf Adelen kunne wara höghbe:te wår Salighe kiäre dåtter dherhädhan följgachtigh, Och således bewijsa Hen:s K:tt dhen ytterste thiänst. Wij befhale Jdher Gudh Alzmechtigh. Aff Nyköpingh, then 26. Septembris, Ahr 1624.

GUSTAUUS ADOLPHUS.

10.

Utdrag af Sten Swantesson Bielkes bref till Johannes Hallenus, angående krigshändelser i Preussen; dat. Leyden den 27 Sept. 1627. (Original.) *)

– – – – – Hwadh nye tiender iffrån H. K:ge M:t tillkåmmer, Så haffuer man dänna sommaren æqualibus animis et viribus wtti Preussen pugnerath, Sed non pari successu: Multas nostrates præclaras obtinuerunt victorias, quas

*) Den del af detta bref, som här blifvit utesluten, angår enskilda angelägenheter utan vigt. — Hallenus reste utrikes med Sten Bielkes (till Kråkerum) kusin Ture Bielke till Salstad, och vistades nu i Paris. Denne Hallenus är sannolikt samme man som Doctor Joh. Hallenus, hvilken sedermera (1632) förekommer såsom resident i Stralsund.

tamen semel atque iterum ingenti Regis discrimine, imo sanguine (Proh dolor!) mercati sunt. Så snartt H: M:t kåm öffuer i Preussen rycte han Curförsten wttaff Brandenburgh wtti landett (nämligh Borussiam ducalem) Hwilken, metu ingruentis mali, medh H: M:t beslött Neutralitett in till nästkåmmande Michaelis: I medler tidh rycte Pålacken för Brunsbergh, illuc perfidiâ et proditione quorundam Ciuium istius urbis inuitatus, sed aduolante cum copijs Rege multis suorum amissis inglorius obsidionem soluit. Sädan hade H: M:t den 23 Maj itt anslagh vppå den förnämsta Dantziker skantz såm dee till defension deras Werders vpkastadt hade, män effter schluperna medh hwilka Hans M:t i person öffuer Weixelen vppå samma skantz anföll mäst på grund bleffve ståendes, gick dedh anslagh tillbaka och förlorade H: M:t där öffuer widh pas 60 man och bleff själff wtti sidan medh itt muskett lodh skuten hwilkett lickwäll (Gudh dän allerhögsta skee låff) wtti ehn kårtt tidh läktt och helatt bleff. Däreffter H: M:t då på nytt medh wåldh samma skantz anföll, stormade och intogh, wtti hwilken 300 man wttaff fienden nederhugna bleffue, 400 tillfånga tagne medh 14 metallestycker, myckin munition och Vetouaglia: Hwilkett när skedt war förlotto Dantzikerna och Pålackarna de både an-

dra skantzar, låtandes H: M:t däm och hela Dantzikers Wärders dominium et possessionem i händerna. Litett här effter kringhwärffde H: M:t 1200 till fott och 300 till häst Brandeburgisch fålck, såm skulle dragha till Polnische lägrett (quo facto om Brandeburgern har brutitt neutraliteten, heller om ded fålk war skickadt ratione (!) seruitij quod feudi nomine præstare teneretur, wett man intett wist) och twangh däm ad deditionem och till att tiäna sigh, betalandes i så måtto Pålacken för dedh Tyska fålck såm han i förrgången wår i Pomerellen interciperade, Hwilkett och öffuer 1600 man intett starktt war. Sädan togh och Hans K: M:t några andra örter i Preussen in, iblandt huilka twå städer Strassburgh och Hollantt. Och vppå samma tidh slogh öffuerste Lässle medh 200 Swänska musketierer och Åke Tott medh 150 hästar 1600 Polnische hussarrer (res admiratione digna sed vera tamen) i flychten, och bleff Åke Tott därföre wttaff H: M:t giordt till Riddare. Dum hæc ex parte nostrâ geruntur: Belägrade Pålackarna Meua, och sädan dee därföre några hundrade man (därvnder många förnämme pärsoner) förloradh hade, bekåmmo dee samma ortt medh accord in; jta oppidulo potiti nullâ re nisi duplici hostium ignominiâ claro. För i fiord kunde dee samma ortt intett intagha, vttan bleffuo

wttaff 1500 Musketerer (ty så många fäctade alena, när Kongen nu för itt åhr sädan Mena vndsätte) där iffrån slagne, där dee till 20000 man starke wohro. Cujus prælij genuinam atque exactam delineationem et descriptionem iagh eder snartt tillskicka skall, på dedh ehn sådan scitu digna Relatio och wtti Italien måtte trycktt bliffua. Och nu dätta åhrett haffua dee för ehn sådan ortt så många stormar måst förlora, såm elliest aller plägar töras aspettare il Cannone: När såm dätta skedt war begoffuo Pålackarna sigh ått Dirschaw, där såm H: M:t dem medh sitt fälttläger mötte, och dän 17 Augusti stylo novo ryckte H: M:t medh något fälck för deras läger, män Pålackarna woro intett sehn att præsentera sigh medh 4000 Hussarer in Campagna: Hwilke så bleffue wttaff H. K:ge M:t vnfågne, att de några hundrade man lotto på platzen och bleffue huffuudhstupa kiörde i lägrett igiän. Hwilkett när H: M:t sågh så wäll wara affgångitt, togh han andra daghen sitt mästa fälck medh sigh och præsenterade fienden ehn battaglia. Hwilkett fienden effter sitt manier intett försakade, därwttaff då ehn hårdh treffen bleff, och fienden på sista slaghen wtti flyctan. Män effter H: M:t (såm den såm i sådanne occasioner nullum nec optimi Jmperatoris nec strenui militis negligit officium) wtti samma

träffen post multa singularia et heroica facinora bleff igiönom axelen skuten; Bleff intett fienden så förfölgdh et occidione læsus såm wäll elliest skedt woro. dåch wari Gudh i ewighett låffuadh för twänne sine så höghe wälgiärningar nämligh att samma skott eij Hans K:ge M:t hwarken till liff heller sundhett skadar, och att isto prælio hostium vires ita fractæ sint, dedh han sigh nu intett mehr kan heller tör i feldt see låtta. Man haffuer wissa tiender att deras FeldtHerre Conitz Polski dödeligh skadd ähr, och öffuer 80 förnämme polniske Herrer bleffne ähre. Nu kåmme och wisse tiender att H: M:t effter han mästare i feldt ähr, Weixellmünde, nämligh blockhusett för Dantzigh belägradt haffuer. dåcklickwäll tracteras nu starkt om fredh heller stilleståndh. Hæc dum scribo kunne i tänkie huru migh tillmodz ähr, såm intett wtti så sköne occasioner haffuer kunnatt därhos wahra. Patienza, Jagh haffuer än ingen fulkåmligh resolution bekåmmedt, ähre därföre adhuc res meæ in incerto ac dubio. Män härnäst förhåppas iagh kunna eder rätt om alla mina sakers tilståndh att skriffua. tædium moræ här wtti Nederlandh haffuer migh någorlunda dän sköna bälägringan för Groll compenseratt wtti Hwilken ehn Soldatt wäll något haffuer see och lära kunnatt. Hisce vir Præstantissime et amice

integerrime æternum mihi Salue. Dabam Leidâ 27 Septemb: Anno 1627.

Tuus ut Suus

Steno Bielke LB: mp.

Clarissime D:ne Hallene, Hälsar min k: Bror och frände Her Ture vppå mine wägnar, vppå dedh allerflitigaste och änskyller migh hos hånom dedh iagh nu intett skriffuer, Huru kårtt tidhen ähr skall dänna breffdragaren Mons: Fux ehn Rigisker (huilken iagh beder i wille låtta eder wara recommenderatt) eder wäll berätta. Vale.

11.

Konung Gustaf II Adolfs bref till Gustaf Horn, ang. åtskilliga krigsärender; dat. Spandau den 23 Juni 1631. (Egenhändigt.)

I dagh klåckan 3 är Jagh hit kommen til spandaw, Jagh hafwer resolverat wil gud med första at avancera ned till elfwen. allenast beder Jagh eder j wille skynda eder, at sambla Eder forordnade folck serdeles rytterne til eder, och migh avisera om i holla rådeliget at Jagh så giöra skal, ty i hafwen thid ther til alt intil

nest kommande tisdagh för kan Jagh icke blifwa ferdigh. sender åcke hansons och axel lilies knechtar hit ty the eder föga forswaga kunne migh tiäna the på skeppen ther tyskarne inthe bruckas kunne. älliest befaler Jon Person at föra hit 500 skåt lod och krut til halfwe kartåger sambt 1500 sckyflar, i stetin är nu nock förhanden af allehonde árcheli perseler, ty Simon Schult är ankommen ifrån Swerge. lager så at Jagh måte få samme sacker snart ty the här behöfwes, Simon kunne i beholla hoss eder Jon person sender hit til lindar torstenson kan blifwa bettre, Elia Masch kunne i och beholla til des lindar blifwer bettre. gud beware Eder och oss alla och gifwe lycka och goda tidender, Jagh är eder med nåder wel bewågen

GUSTAUUS ADOLPHUS
mp.

i spandaw then 23 Juni
åår 1631

penningane ärre inthet ankomne berer sorgh therförre at the måge komma.

Utanskriften: Au Sieur Gustave Horn Marechal de camp.

12.

Konung Ludvig XIII:s pass för Gustaf Horn, då han efter sin fångenskap återvände genom Frankrike till Sverige; dat. Perpignan den 11 Maj 1642. (Original.)

De par le Roy

Nous noz Lieutenans generaux en noz Armées et Prouinces Capp:nes et Gouuerneurs de nos Villes et Places Baillifs Seneschaux Preuosts Juges ou leurs Lieutenans Maires et Escheuins de nosd*(ictes)* Villes Gardes des portes d'jcelles et de nos ponts ports peages et passages. Et a tous autres nos Justiciers officiers et sujects quil appartiendra. Salut Nous voulons et vous mandons que vous ayez a laisser seurement et librement passer par tous les endroicts de vos pouuoirs et jurisdictions n:re Trescher et bien amé le s*(ieur)* Comte de Horn Mareschal General des Armées de la Couronne de Suede s'en allant en divers lieux et villes de ce Royaume pour de la s'en retourner vers la Suede, Sans luy faire mettre ou donner aucun trouble ou empeschement, ains au contraire luy faisant par toutes lesd*(ictes)* Villes tout bon et fauorable accueil et traitement auec toute sorte de demonstration d'honeur et de courtoisie de la part des gouuerneurs et desd*(ictes)* Villes, luy

faisant au surplus fournir des cheuaux de poste et autres commoditez pour continuer son voyage. Deffendons aux fermiers de nos douannes Traites foraines et domaniales leurs Commis ou autres de faire ouuerture de ses malles coffres et balots ny mesme prendre ou exiger aucune chose pour raison du passage et transport d'jcelles. Car Tel est nostre plaisir donné Au Camp deuant Perpignan le XI:e May mil six cens quarante deux.

Louis

(L. S.)

Par Le Roy

Bouthillier.

13.

Sigrid Bielkes kontrakt med David Kohl om förfärdigande af ett harnesk samt "hästestjerna"; dat. Stockholm den 18 Aug. 1657. (Original.)

Efftersom med den Höghwälb:ne Grefwinna och Frw, Frw Sigridh Bielcke *), Grefwinna till

*) Sigrid Bielke, dotter af Nils (Turesson) Bielke till Åkerö och Karin Oxenstierna, blef 1643 gift med fältherren Gustaf (Carlsson) Horn i hans senare gifte. Hon lät, såsom enka, år 1660 tillbygga och med en yttre, prydlig trappa af huggen sten förse Wikshus,

Biörneborgh, bohrne Frijhetter till Ackeröö, frijherrinna till Marienborg, Frw till Molla, Heringe, Erfwela, Wijk, Disserås, Frugården, Mälby och Essboo; Jagh vnderteckuat hafuer Accorderat och Sluttit om ett Complet harnesk, sampt Hestestierna, med förhögd Etzningh oppå dett besta och konsteligaste Sätt at Etza Nembl. med Cavallerie, Infanterie och Artollerie, som sigh kan giöra låtha och af nogen annan på sådant sätt finnes giordt wara; Doch sålunda förståendes at Hennes HöghGrefl. N:de sielfua Corpus hoos Harneskmakarne låther bestella, Så och Slijpningen och Pollerningen med dess bekostnad betallar, och Således här i mina hender lefwererar, huilket hoos Harneskmakarne allareda werkstelligt är och nu kan påbegynnas at Slijpa och Pollera, så at iag strax hereffter med Etzningen kan een begynnelse giöra; Vthlofuar iag altså hermed innan Tree Månaders förlopp effter dette Dato Gudh will ferdigt som ofuanskrifuit ståår ifrån mig lefuerera, Och så frampt der Gud Nådeligen teckte mig ifrån denna werlden i medler tijdh kalla, skolle min Slecht och anförwandter

---

enligt en öfver porten derstädes varande minnestafla, samt 1672—74 på sin egen bekostnad uppbygga Erwalla kyrka i Nerike, hvartill användes en summa af 80,000 daler kopparmynt.

wara förobligerade bem:te Harnisk på ofuanskrifwit Sätt och tijdh ifrån sig lefuerera; Huad bem:te Harneskz Etzning och mitt Arbette widhkommer, hafuer Hennes HöghGrefl: N:de migh tilsagdt och lofuat, enär Harnesket blifuer lefuererat strax här i Stockholm then förste med then sidste penningh, Nembl: 600 R:dr a 15 m:r eller Twåtusend 250 D:r kopp:tt mig richtigt erleggia och Restituera, Att sålunda som ofuanskrifuit Ståår af mig och thee mina Erligen och Troligen hållas skall, hafuer iag med egen hand Skrifuit och Pittscheer bekrefftat. Stockholm den 18 Augustj A:o 1657.

David Kohl

(L. S.)

14.

Sigrid Bielkes kontrakt med David Klöcker *) om förfärdigande af 4 "skilderier"; dat. Stockholm d. 2 Apr. 1666. (Original.)

Sigridh Bielke, Grefwinna till Biörnborg, Frijherrinna till Marienburg, Fru till Melby Malla Wijk Erfwela Frugården Skellerö och Diserås &c. Giöre witterligit at hafwe Contraheret

*) År 1674 d. 23 Nov. adlad Ehrenstrahl.

medh Controfaictern M:r Kloikert om 4. stycker Sckijllerier huilke han hermedh förobligerer sig effter wårt nöije innan Ett och Trefierdedels åhrs tijdh, at förferdiga. Hwarföre wij hafue lofuat och tillsagdt honom i betalning Ottahundra Rijksdaler in Specie eller dess wärde. Men som han innan Nije månader Twenne ferdige lofuat (så framt ingen oförmodelig siukdom hindrar) Altså skall och honom effter handen betallningen tillstellas, som Arbetet kan lefwereras. Till wisso at dette som ofwanbem:t är Oryggeligen hollas skall, hafwe wij dette tillijka medh honom vnderskrifuit Och förseglat. Stockholm den 2 Aprilis A:o 1666.

David Klöker mp.

(*S. Bielkes underskrift saknas.*)

15.

David Klöcker Ehrenstrahls förteckning på "skilderier" för Grefve Nils Bielkes (till Salstad) räkning; dat. den 28 Febr. 1679. (Original.)

Memorial,

Wass für Ihre Excell: dem Hochwolgebohrnen GeneralLieutenent Herren Baron Niels Bielcke an Schildereijen von Mich geliefert worden, und noch untter händen ist,

Anno		Sp: Reichsth.
1672	für Ihre Excell: Ein Stück von meinen Leutten machen lassen, ist dass, welches in dem Sahl über den Camin gestanden .	20
	Ein Stück mit Kinder und Blumen unttern Boden	28
	Ihre Hoch Gräffl: Genaden, die Hochwolgebohrne fraw feltherrin, Ihr Contrafeet, worvon ich nur dass Gesicht gemachet, weiln man es ohnfertich auss meinem hausse hohlen lassen	20
	2. oder 3. Schildereijen, in ein Jegliches ein Pferdt a 10. Rthl.	20
1677	Ihre Excell: Contrafeet gross biss untter die Knie, für dem Hochwolgebohrnen ReichsMarschall, Herren Graffen Johan Steenbock	80

dito Contrafeet für dem Herren CantzeleijRath Lindenskioldt	70
dito Contrafeet in form eines grossen Brustbildes, für dem Herren Obristen Güntersberg	32
	270
Noch habe ich untter händen Ihre Excell: Contrafeet etwas grösser alls ein ordenarie Knietüches, Rechne es aber nicht mehr alls die anderen . . . . 80.	
Von selbieger grösse Ihre HochGräffliche Genaden die fraw Gräffin Ihres . . . . 80.	

1678 Noch habe ich untter händen, des Herren Obristen Krusen Seines, gross biss untter die Knie

Item des Herren Barons Gustaff Banner Seines gross biss untter die Knie.

Item Ein tüch fertich zu des Herren Graffen Gustaff Leuenhuffdt Seines

Wegen diese 3. Letztere, halte ich wirdt von dehnen Hochwolged. Herren selbsten Richtigkeit gemachet werden, desswegen dan, ich Gnädiege order erwarte.

1679 Auff Gnädieges begehren, demuthig übergeben den 28. Febr: A:o 1679.

David Klöcker
Ehrenstrahl mp.

16.

Bref från Ehrenstrahl till Grefve Nils Bielke, ang., bland annat, Ehrenstrahls utnämning till Hof-intendent; dat. Stockholm den 29 Aug. 1690. (Original.)

Hochgebohrner Herr Graff, General Gouuerneur und FeltMarschall, Gnädigster Herr,

Nach so vielfältiger von Ewer HochGräffl: Excell: genossener grace habe die hoffnung, dass Sie auch diese mir erzeigen und gegenwertiege untertäniege Zeilen mit Gnädiegen Augen ansehen werden, Als mittelst welchen derselben gehorsamst zuerkennen gebe, dass nunmehro nicht allein Ewer Excell: und dero Hochgräffl: Fraw Gemahlin pourtraits in den sitzenden posturen, sondern auch Seiner Königl: Maij:tt in Lebensgrösse vor die Statt Stettin, und dass zu Pferdt für den H. General Gouuerneur in Braband, völlig acheviret sindt, und Ewer Hochgräffl: Excell: Cammerier so baldt Er wieder in die Stadt kommen wirdt zuübersenden zugestellet werden sollen. Die uhrsache dass es biss dato sich damit verzogen ist, dass H. Graff Axel de la Gardie Seiner Königl: Maij:tt Conterfait, so bey Ewer Excell. hoher presence meist fertig war, vor sich aussgebetten, und ich dahero genöthieget wor-

den in dessen stelle ein anderes und Neues zu machen. Wie nun nichts mehr desiderire, dan dass Ewer Hochgräffl. Excell: an solche Stücke ein gnädieges vergnügen finden mögen, also verlange dass glück und die occassion zu haben mit weitern so unttertänigsten diensten zu demeriren allss mit dehmutigsten danck erkenne die Gnade so Ewer Hochgräffl. Excell: mir erwiesen in dem Sie mit solchem nachdruck bey Seiner Königl: Maij:tt mich recommendieret dass von derselben mir ohnlängst der Caracter vom Hoff intendanten Conferiret ist. Wündsche in zwischen, dass der Höchste Ewer Hochgräffl. Excell: dem Vatterlande zum Schutz und dero hohen Familie zu Ehren bey allen selbst gefälliegen wolergehen lange erhalten wolle. Dero beständieger hohen Gnade mich demuthigst empfhelend und lebens lang verharrend

Eurer Hochgräffl: Excell:

untterthänig und Gehorsamster
diener

Stockholm d. 29. Aug: 1690 D:r Klöcker
Ehrenstrahl mp.

P. S. Ewer Hochgräffl: Excell: wollen gnädigst vermerken, dass derselben nochmahls die

beforderung meines Stieff Sohns Gerdes untter-tänigst recommandire, da in Pommern oder Bremen sich einiege gelegenheit für ihm eröfneu solte.

17.

Bref ifrån densamme till densamme, ang. Ehrenstrahls under händer varande arbeten; dat. Stockholm den 21 Juli 1695. (Original.)

Hochwolgebohrner Herr Graff, Königl: Rath,
FeltMarschal und General Gouuerneur
gnädieger Herr und Patron,

Nach dehme Ihre Königl: Maij:tt unsser Allergnädigster König vor etzlichen tagen von hier verreyset, ist Mir von Ihrer Excell: H. Graffen Wreden angedeutet worden, dass Ihre Königl: Maij:tt vor dero abreise die genädigste order gegeben, dass ich vor Ewer Hochgräffl: Excell: noch ein Conterfeijt zu Pferde wie Sie in der Lundischen Bataglie geritten verfertiegen solte, desswegen dan wirdt nun der anfang daran gemachet. Weiln ich aber Neulichen ein Conterfeijt von Ihrer Königl: Maij:tt gemachet, worein Sie in den Königlichen habit auff einen Trohn, welcher mit Tapeten beleget ist, sitzen,

an dero Rechten seiten liegen die Königl. Regalien auff einen Tisch, zur Lincken auff den Teppicht lieget ein ruhender Löwe, worvon eine kleine Schitze hierbey gehet, welche ich darnach zeichnen lassen. So habe Ewer Hochgräffl: Excell: solches gehorsamblichen andeuten wollen, darmit Sie also nach dero genädiegen belieben erwehlen könten, welches Sie von beeden begehren, wie wol dass letztere weiln schon viel daran gethan am ersten fertich werden kan, und so bald ich dero genädiege Resolution vernehme, wil ich meinen fleiss anwenden, dass es diesen Herbst noch hinauss könne gesandt werden. An Ewer Hochgräfl: Excell: angefangenes stück von der Morgenröthe habe ich bisshero noch keine weitere erlaubnüs von Ihre Maij:tt haben können daran zu arbeiten; Den nach dehme ich die Historia von den Königlichen Persohnen, von A:o 1660. biss auff A:o 1694. in vier grosse stücken ohne die Cröhnung von der Hochsehl: Königin, welches auch darzu gehöret, verfertieget, habe ich das Plafond darzu welches angefangen, müssen stehen lassen, und mahle anjetzo an ein Jüngstes Gericht, welches in der Schloss-Kirchen, über die Thüre von der Sacristei im Chor kommen sol, selbieges stück ist 18 Ellen hoch, und 12½ Elle breit, voller figuren, die vordersten etwas

grösser alls lebends gröss, von dieses werck wirdt ein drittel innerhalb 3. wochen, geliebts Gott, fertich werden, alls dan fehlen noch zweij drittel von dieses stück; dagegen über kombt, die Historia von der Creutzigung unssers Herrn Christi 10. Ellen hoch, und 5. Ellen breit. Und weiln die Kirche biss auf dass Pflaster und gemelte zwey Schildereijen, noch dieses Jahr meist fertich werden wirdt, allss muss mein werck so vielmehr befordert werden, desswegen darb ich vor Niemand dass Allergeringste, ohne Ihre Königl. Maij:tt expresse order etwas mahlen, darmit obgemelte Schildereijen so viel eher fertich werden können, welche noch wol zwey Jahr erfordern, wan ich so lang lebe, und nicht alzu oft kranck werde, Wie ich dan diesen Sommer bey 10. wochen von Podagra incommodiert worden, und nun etwas wieder verrichten kan. Ich habe Ewer Hochgräffl: Excell: bedienten, welcher mit die Königl: Pferde anhero gekommen, ein klein Buch mit gegeben, worein die explication über die Principalsten Schildereijen welche ich hier verfertieget habe, und eine erklärung bedürffen, ob Ewer Hochgräffl: Excell: es etwan würdiegen möchten, bey einer müssiegen Stunde zu lesen. Immittelst recommendire ich mich demuthigst in die genade von Ewer Hoch-

gräffl. Excell. und empfhele Sie der Göttlichen beschiermung, verbleibe biss ins grab

Ewer Hochgräffl: Excell:

Stockholm d. 21. Julij A:o 1695.

Untterthänig und gehorsambster diener
Dr KLÖCKER EHRENSTRAHL mp.

18.

Bref ifrån Nicodemus Tessin d. y. till Grefve Nils Bielke, ang. Tessins ritningar till architektoniska arbeten; dat. Stockholm den 1 Aug. 1694 *). (Original.)

Monseigneur

La lettre que Vostr' Excellence m'a fait la grace de m'escrire du 17:e Juillet, la quell' estoit addressée à Copenhague, ne m'a estée rendue, qu'icy depuis mon retour, de sorte que je n'ay

*) Genom detta bref är tillfyllest bevisadt, hvad Tessins lefnadstecknare i Biographiskt Lexicon öfver namnkunnige Svenske män, 18 band. sid. 55, synes betvifla, att Tessin under sommaren 1694 företog en resa till Köpenhamn och sjelf öfverlemnade den ritning till ett kongl. slott derstädes, hvilken han förut hade, genom Danske ministern i Stockholm Luxdorph, blifvit anmodad att upprätta.

pas pu plutôt m'acquitter dela response, et de treshumbles respects, que je dois à Vostr' Excellence, de ce qu'elle s'est bien voulu aggréer, de se resouvenir de moy aussy advantageusement, qu'elle me marque. Comme les ouvrages d'icy ne souffrent pas trop d'absence, ainsy je ne me suis arresté à Copenhague que trois semaines de temps, et il ne m'a fallu que cela, puisque j'avois déja formé tous les desseins du chatteau en question, avec ses plans, elevations et profils, avant que de partir d'icy, et cela sur des amples memoires, que l'on m'avoit envoyé. Je m'estime fort heureux, de ce que ça a eu plus d'approbation, que je n'ay pu me persuader, mais pour un accomplissement, je n'aurois encore souhaitté que celle de V:re Excell:ce dont la grande lumiere auroit rendue plus authentique l'Idée, que j'ay pu concevoir pour un battiment, d'autant plus vaste, que la situation en est une des plus advantageuses, que j'aye vu de ma vie. Je n'ay jamais donné suject à V:re Excell:ce de me dire tout ce que sa lettre contient d'obligeant sur ce chapitre là, et je reconnois trop mon merite, pour ne luy attribuer que ce que je dois, mais si j'ay quelque peu de talent, je supplie V:re Excellence de croire, que je l'emploiray pour Elle, avec tout le plaisir immaginable, et que je croirois

n'en rien posseder, sans me rendre digne des sentiments, que V:re Excell:ce a voulu concevoir en ma faveur. C'est dans cett' asseurence que j'attenderay les desseins, que l'on a projecté pour Mad:me l'Electrice *), et comme c'est une Princesse, delaquelle le merite n'est connu que de reste, et à laquelle j'ay eu l'honneur de faire la reverence il y a à peu près six ans **), ainsy je m'appliqueray avec tout l'attachement du monde, pour meriter les graces, que l'on m'a voulu procurer. Quoy que ça ne doit estre qu'une maison de plaisence, mesme petite, neantmoins je m'y regleray autant, que la vast' Idée, que je garde encore d'une si grande Princesse, me le permettera.

Je supplieray Vostr' Excellence de m'envoyer pourtant touchant cela les plus amples memoires qu'elle pourra, affin de rencontrer d'autant plus aisement le goust, que l'on pour-

*) Enligt Nils Bielkes sjelfbiografi i arkivet på Thureholm, gjorde han sommaren 1694 en resa till kurfurstl. hofvet i Brandenburg, då han sannolikt af kurfurstinnan emottog det uppdrag till Tessin, hvarom här är fråga.

**) Under Tessins utrikes resa 1687 besökte han äfven Berlin.

roit desirer. J'attends les ordres sur cela, et je reste avec un profond respect

Monseigneur

de Vostr' Excellence

le treshumble et tresobeissant
Serviteur

à Stockholm ce 1. d'Aoust
1694.

N. Tessin.

V.

Berättelse om riksdagen åren 1726 och 1727 *).

Sedan Hans Kgl. M:t genom öpet bref och Påbud af den 22 Junii 1726 behagat gifva Samtelige Rikets Ständer tilkänna, huruledes vid Riksstyrelsen nu mera hade förefallit sådane omständigheter, hvilka, då de vid 1723 års Riksdag icke kunnat af Kongl. M:t och Rikets ständer förutses, nu föranläto Kgl. Maj:t at på några få månader förkorta den eljes både til kundgörelsen och deras möte bestämde tiden, samt dem med Råds Råde til en almän Riksdag til d. 1 Sept. 1726 förskrifva och samankalla; så infunno sig til sama tid samtelige Rikets Ständer i Stockholm.

De förste dagarne användes til Riksdagsmäns anteknande, och talemäns val. Presteståndet utvalde Biskopen i Linköping Doct. Thorsten Rudén til Taleman: BorgareStåndet Politie Borgmästaren

*) Den här begagnade handskriften har på titelbladet följ. anteckning: "Denna Copia är tagen af den, som förvaras på Kgl. Bibliothequet på Drottningholm, och fordom tilhört Cantzli-Rådet von Celse. Denna var nitide och väl skrifven, in folio, och i bandet N:o 14. Stockh. den 26 Apr. 1785." Nämnda MS. finnes der numera icke. En annan, men ofullständig berättelse om samma riksdag förvaras i Riksarkivet.

i Stockholm Johan Boström: BondeStåndet HäradsDomaren från Wessmanland Per Larsson: och d. 6 Sept. samanträdde Ridderskapet och Adlen för första gången in pleno på Riddarhuset, at välja LandMarskalk.

BraheÄttens Fullmägtig, Landshöfdingen i ÖsterGöthland, Friherre Ernst Johan Creutz öpnade Sessionen med et Lyckönskans tal til Ridderskapet och Adlens ankomst. Sedan yppades väl en eller annan fråga, huruvida de, som voro i främande magters tjänster kunde få äga någon röst på Riddarhuset, samt at ingen utom Riddarehuset borde komma i Consideration vid valet, m. m. Men som inga propositioner kunde tålas, innan LandMarskalksvalet hade för sig gått, så skreds nu genast dertil: hvarvid satte sig til bords at emottaga sedlarna Öfversten vid Kgl. LifRegementet til häst Grefve Axel Spens, Gen. Lieut. Friherre Johan Banér, Öfverste Örnstedt, Öfverste Lieut. de Frietski, Capitaine Hamilton och General Major Löwen. När voteringen var förbi, öpnades sedlarne, då Hans Excellence RiksRådet, CancelliPrésidenten och Åbo Acad. Cancelleren Grefve Arvid Horn fans äga 345 röster, Présidenten uti Kgl. KamarCollegio Friherre Otto Reinh. Strömfeldt 220, Gen.Majoren Grefve Thure Gabr. Bjelke 9, Gen.Major. Friherre Michaël Törn-

flycht 8, Landshöfd. Friherre Conrad Ribbing 8, Présidenten i Kgl. BergsCollegio Grefve Gust. Bonde 6, Gen.Majoren Grefve Axel Oxenstierna 2, Présidenten i Kgl. StatsContoiret Friherre Casten Feiff 2, Landshöfd. Grefve Nils Gyllenstjerna 1, Landshöfd. Friherre Joh. Ernst Creutz 1, Landshöfd. Friherre Ol. Törnflycht 1, Gener.Lieut. Friherre Carl Gustaf Hård 1, Gener.Lieut. Friherre Johan Carlsson Strömfeldt 1, Amiralen Grefve Carl Wachtmeister 1, Gener.Majoren Grefve Carl Bjelke 1, Gener.Major. Grefve Char. Emil Lewenhaupt 1, och Kammarherren Carl Törnsköld 1. Ofvannämnde 6 Herrar, som sutto vid bordet, gingo derpå up i Cancelliet til Grefve Horn och gåfvo Honom Ridderskapet och Adlens val tilkänna: med hvilka han ock genast sig infant på Riddarehuset, och af Landshöfdingen Friherre Creutz emottog LandMarskalksstafven.

Den 7, 8 och 9 Sept. tilbragtes dels til de vanlige complimenters afläggande stånden imellan, dels ock til deras gemensama upvaktning hos deras Kgl. M:stäter. Wisse Oeconomica, som kunde tilhöra hvart och et stånd enskildt, afgjordes äfven: hvaribland Ridderskapet och Adlen utnämnde sin Riddarhus och Introductions Deputation, som hade at öfverse och förbättra Matriklen, samt i akt taga Riddarhus Rättigheten hos dem,

som åstundade at introduceras. Fråga upkom äfven om dem, som ännu ej hunnit til sina 24 år, at de ej borde vara tilstädes på Riddarehuset. LandMarskalken gjorde väl til deras faveur hvad han kunde; dock förblef Ridderskapet och adlen vid RiksdagsOrdningen och den stadfästade Lagen, som deras intagande icke kunde tillåta. Dessutom aflämnade GeneralLieutenanten, Friherre Banér et Memorial, hvaruti han klagade, at unga Grefve Liewen hade förbudit honom tala vid Landmarskalks valet, och begärde derföre reconvention, hvartil Grefve Liewen yttrade sig för Protocollet, at han intet så illa ment, som det blifvit uptaget, och LandMarskalken, at man nu ej kunde med sådant sig uppehålla, utan til lägligare tilfälle upskjuta med sakens afgörande, hvilken och härigenom blef aldeles nedlagd.

Den 10 Sept. blefvo först ÖfversteLieut. Johan Melch. Borneman, Öfversten Gust. Fredr. von Rosen, Generalen Berendt Otto Stackelberg och Öfversten Johan Christ. von Isendorf in pleno introducerade af LandMarskalken, sedan de dagen förut uti Introductions Deputationen upvist deras Kgl. Bref och Resolutioner, samt de vanlige afgifterne rigtigt erlagt. Derefter uppträdde samtel. stånden, så väl uti Storkyrkan, at afhöra Riks-

dagspredikan, som sedermera til RiksSalen, hvarest, uti CancelliPrésidentens ställe, RiksRådet Grefve Axel Banér, på Kgl. M:ts vägnar beneventerade Ständerna, för hvilka StatsSecreteraren Bark derpå upläste de almänna propositionerne. LandMarskalken och de öfrige Talemännen höllo sedan deras tal til Kgl. Maj:t. Och, sedan nu alt efter ceremoniellet var fulländadt, gingo ständen åter af RiksSalen till Deras samlings ställen.

Den 12 Sept. infunno de sig åter på bemälte ställen, och låto sig föreläsas 1720 års författade Regeringsform, Kgl. M:ts försäkran, De almänna propositionerne och ändteligen RiksdagsOrdningen. Den 23. Sept. continuerades på Riddarehuset med valactens upläsande: hvarefter LandMarskalken proponerade, at hvarje bänk skulle komma öfverens om en, som hade at välja Electorer, at deras namn skulle upropas, och de sedan gå neder i mindre Salen, at förrätta deras göromål. Lagman Blomfeldt begärde i det sama, at först måtte afgöras huruvida någon i främande Potentaters tjänst stadd, kunde få vara med i Secrete Utskottet, hvartil LandMarskalken svarade at de torde kanske sjelfve sig vilja derifrån absentera, til dess RiddarehusOrdningen blefve förfärdigad. Imedlertid och som detta egenteligen tyckes gå ut på dem, som varit eller voro uti hans Kgl. Höghets,

Härtigens af Holsten, tjänst, hvars vänner och medhållare i Sverige voro kände under namn af det Holstenska partiet, och hvilka åter et annat parti sökte på alt sätt förtrycka, ehuru det förra hvarken kunde beskyllas för obilliga saker, eller öfverbevisas at föra något sådant i skölden, som skadade fäderneslandet; så syntes strax vid denna upkomna fråga, hos GeneralLieutenanten Banér, en ädel eld, hvarmed han til svar aflämnade, at han varit GeheimeRåd och ÖfverMarskalk hos Härtigen af Holsten, at han derifrån tagit afsked, at han sedermera ej fått andra medel af honom, än uppå sine innestående fordringar, det han äfven med dyr ed bekräftade, och at han förmodade det ingen kunde misstänka honom, at utur akt låta någon af de pligter han Konung och Fäderneslandet skyldig var.

En parti fråga var således redan vid Riksdagens första början väckt. Vid sådana tilfällen plägar ofta hända, at uti svaren nya frågor yppas til det andra partiets utredning. Ej under då, at Öfversten Stobé, som var så mycket känd för dess tilgifvenhet för Holstenske Prinsen, vid detta tilfälle gaf in et memorial, hvaruti han uptäckte at vid LandMarskalksvalet skolat någon oordning förelupit, och påstod, at ingen af CancelliStaten

9*

borde vara med i Secrete Utskottet, emedan de angelägnaste ärender gått igenom deras händer, samt at LandMarskalken ej heller borde sama Secrete Utskott få bivista, aldenstund han, såsom RiksRåd och PremierMinister, skulle tillika med Cancelli Staten göra Ständerna besked för sina förrättningar: proponerade sedan om icke en stor SecretDeputation kunde inrättas, som toge sig freds och krigsaffairerne om händer, hvarvid LandMarskalken och alle Rikets Råd, samt af alla Stånden, BondeStåndet ej uteslutet, borde vara tilstädes, och sluteligen at de, som rest lång väg, ej måtte vara här, som ciffror, utan brukas vid de angelägna rådslagen m. m.

Landshöfd. Grefve Olof Gyllenborg och CancellieRådet Baron Eric Wrangel svarade på det första, at det voro största delen af Adlen för när talt, at ej rigtigt vid LandMarskalksvalet skolat tilgått, då man sig aldeles efter RiksdagsOrdningen rättat. Öfverste Stobé förklarade sig, at han derpå ej talat, men at förut vore oordenteligen tilgånget, hvarpå svarades, at man sådant skulle bevisa: hvilket dock sedermera icke blef vidare äskadt.

I öfrigt anförde LandMarskalken, at hvad dess egen person ánginge, så kunde han sig icke utlåta; dock ville försäkra, at han nu med RRådet

Gr. Arved Horn, eller med Présidenten i Kgl. CantzliCollegio ej hade något at beställa, utan gifvit dem afsked, och lärer ej taga dem i något försvar, då han ville efter yttersta förmåga göra sin LandMarskalkstjänst, såsom han det för Gud och hela verlden ärnade försvara. Man lämnar derhän, huruvida en sådan försakelse må hafva varit möjelig, men visst är åtminstone det, at Öfverste Stobé aldrig sedan fordrades til ansvar för det han hade påstått.

Imedlertid hade Ridderskapet och Adlen förenat sig om sina 48 Bänkemän, hvilka upropades och derpå gingo til sin förrättning. Af dem blefvo då följande 12 personer valde til Electorer, nämligen Grefve Torstensons Fullmägtig, CancellieRådet Friherre Eric Wrangel, Landshöfdingen Grefve Nils Gyllenstierna, GeneralLieut. Friherre Silfverhjelm, Gener. Major. Friherre Rutg. Fuchs, CancellieRådet Erenstral, Öfverste Örnstedt, Secreteraren Erenkrona, Secreteraren Fägerstierna, Lagman Grönhagen, CancellieRådet von Kocken, Öfverste Lieutenanten de Frietski och CommerceRådet Camén. Jämte det Ridderskapet och Adlen imedlertid aldeles uteslöt Kock von Gyllenstein utur Matriklen, valde desse Electorer sedermera Secrete Utskotts ledamöter, 50 til antalet, hvaribland de i synnerhet icke förglömde

sig sjelfve, utan tvärt om med mycken enighet valde sig samtelige dertil, jämte 38 andre af Adlen.

Den 14. Sept. förehades projectet til secrete Utskottets Ed. Hvarvid, utom andra påminnelser, mycket discourerades om tystheten, til dess GeneralMajoren Grefve Thure Bjelke, som ock var kommen i Secrete Utskottet, sig utlät, at när en sak vore afgjord och sluten, kunde man väl derom tala. Lagman Blomfelt, hvilken ock hade blifvit Secrete Utskotts ledamot, påminte, at ock måtte införas i Eden, det ingen skulle taga skänker och gåfvor, hvarken förr eller sedan, hvilket blef i akt taget, och så infördt, at hvarken de eller deras barn och anhörige skulle något sådant emottaga. Och sedan Preste och Borgare Ständen äfven inkommit med sine påminnelser vid Eden, så blefvo vidare de orden införde, at han hvarken hafver eller vil engagera sig, eller hafva anseende til något engagement för sig, sina barn och anhörige hos främande: Hvilken Ed den 16. Sept. blef af LandMarskalken och de 50 öfrige Ledamöterne, med 2:ne i högden upräckte finger aflagd. Secrete Utskottets Instruction blef ock sedermera af Ständen öfversedd: hvarvid i synnerhet Major Hedersköld begärde, at efterfrågas måtte, huruledes den förra Instructionen vid sista

Riksdagen blifvit efterlefvad, det ock LandMarskalken yttrade sig ju böra ske, men at man borde betänka sig, och en lägligare tid afvakta.

Sedermera hade Secrete Utskottet d. 17 Sept. dess första samanträde: hvarefter uti de följande dagars Plenis Instructionen för det sama faststäldes. Den 22 blefvo 5 nya Adelsmän efter vanligheten ibland Ridderskapet och Adlen introducerade, som voro BancoCommissarien Psilanderhjelm, Lagman Norberg, Löwenhjelm kallad, Kgl. Archiatern Magnus von Bromell, Secreteraren i CommerceCollegio von Hoffstén och Biskopens i Westerås Barn med namnet Caménsköld. Men innan de blefvo af 6 Adelsmän emottagne och up i Salen förde, blef, efter upläsande af 44 §. i Regeringsformen, beslutet, at i conformité af Samtelige Ståndens år 1723 til Hans Kgl. M:t afgifne Memorial, alla de, som kunde bevisa sin Adeliga härkomst utifrån, måtte här naturaliseras, om de det begära, såsom Adelsmän af ofrälse ståndet, dock til et inskränkt antal af 10 eller 12 Personer, i anseende til den nu varande stora myckenhet af Adel; hvaribland ej heller tilläts någon at inkomma på andras namn.

Imedlertid hade på Riddarehuset den fråga yppats, huruvida de en gång utsedde 12 Electorerne skulle nyttjas til Deputationernes väljande,

eller ej, sedan de samtelige valt sig sjelfve til Secreta Utskotts ledamöter. Och ehuru det å ena sidan tycktes, som de same 12 väl kunde uträtta detta, blef dock å den andra bevist, at ej heller emot Riksdagsordningen vore stridande, om i så beskaffade omständigheter Electorernes antal blefve fördubbladt. Man ville deremot påstå, at sådant vore emot Lagen, hvaraf likväl General Lieutenanten Fersen tydeligen viste contrarium, med hvilken instämde så väl Capitainerne Berg och Ridderstråle, som General Lieuten. Friherre Banér, som åberopade sig préjudicatet ifrån 1723 års Riksdag, då Electorerne til Deputationernes väljande varit 24, det Assessoren Adlerbet äfven besannade. Icke dess mindre motsades detta alt af Assessoren Hökerstedt, Öfverste Bildstein, Kamarherren Wennerstedt m. fl. hvilket föranlät Grefve Fersen at begära votering, hvaruppå, efter någon yttermera discours, LandMarskalken gjorde den proposition, at den som ville, at ännu 12 skulle adjungera sig med de förre Electorerne, skulle på Sedlen skrifva 24, men den, som ville, at det skulle blifva allena vid de förra, hade at skrifva 12. Och slog voteringen så ut, at emot 168 röster för de förra Electorerne, 319 deciderade, at ännu 12 Electorer skulle utväljas.

I förmåga häraf förente sig Ridderskapet och

Adlens Ledamöter den följande dagen, eller den 23. Sept. om 48 Bänkmän, hvilka sedermera samanträdde och til nya Electorer utvalde Grefve Gustaf Bonde, Gr. Fersen, Baron Bennet, Baron Carl Strömfelt, Herr Plan, Herr Åkerhjelm, Herr Törnsköld, Herr Silvius, Herr Stobé, Herr Carlsson, Herr Adlerbet och Herr Löwen. Desse efter aflagd Ed, utvalde sedan, tillika med de förre Electorerne, de öfrige Deputationerne.

Som ofvanföre sagdt är, var denne Riksdagen anticiperad. Ibland skälen dertil var Hannovers gjorde anbud til en Alliance med Sverige. Tankesätten denna tiden, så i Rådet, som inom Ständerne, woro stridige i den frågan, om en sådan alliance kunde för Riket vara nyttig eller ej? Frågan var af så mycket större wigt, som den äfven angick andre förbindelser, hvilka ej så aldeles interesserade Hannover eller Ängland, men väl Sverige. Ryssland och Wienerska Hofvet negocierade starkt igenom sina Ministrar emot detta förbundet; det förra Riket i följd af dess med Sverige förr slutne Tractater, hvaremot denna stridde, och det senare såsom Garant för Härtigens af Holsten restitution, hvars affairer Ryssland sig äfven åtog. Men Ängland, som aldrig Sveriges vän, utan för eget interesse och på Sveriges bekostnad, veste en annan utväg, at komma

til sit ändemål, en utväg, nu så mycket lättare at å nyo försöka, som den förut år 1719 blifvit så lyckeligen verkstäld, då vinsten för Sverige bestod uti, at emot löften och aftal, gå förloradt om Bremen och Verden. Nu som då hade Ängland, innan Riksdagens början, skickat en flotta uti Östersjön, under det föreburne och icke, om ej af visse hemligen, begärde vänskaps skenet, at tilse, det Ryska flottan ej skulle företaga något emot Sverige eller Dannemark. Och som hvarken orsaken til Riksdagens anticipation, eller skälen til Ängelska flottans vistande i Östersjön ännu hade af Secreta utskottet blifvit Ständerne tilkänna gifne; Så tog sig icke allenast BorgareStåndet, genom et med de öfrige Ständer communiceradt Extractum Protocolli, anledning at begära snar underrättelse om det förra: hvartil LandMarskalken svarade, at det oundgängeligen skulle efterses i Secrete Utskottet, utan ock åtskillige på Riddarehuset, at efterfråga det senare.

Til uplysnings erhållande uti detta ämne påminte icke allenast General Adjutanten Kaulbars, at Secreta Utskottet borde efterse, huru fredstractaterne å båda sidor voro hållne, och om alt vore fullgjordt, som dervid utlofvades, hvartil Présidenten Grefve Bonde svarade, at sjelfve Tractaterne huru de blifvit efterlefvade, borde

väl secrete Utskottet skärskåda, som intet borde blifva almänt, men hvad particuliere fordringar anbelangar, så kunde de til Plena upgifvas; utan anförde äfven uti Adlens d. 24. Sept. hållne pleno, Majoren Hedersköld, det månge til Riksdagen komne åstunda veta, om Ängelska flottan vore efterskrifven, eller af sig sjelf hitkommen, eller huru dermed hängde tilhopa. Capitaine Brander påstod äfven, at få veta orsaken, hvarföre Ängelska flottan var hitkommen, såsom det han mente borde för ingen döljas. Och då Landshöfdingen Creutz yttrade sig, at ingen sådant kunde säga, förrän Secrete Utskottet det berättar, svarade Major Hedersköld, at då kunde Adlen nu resa hem igen, sedan Secrete Utskottet sig satt, efter dess Ledamöter allena skola det få veta, och bad tillika, at Rikets Råds Protocoller angående den saken måtte in pleno upläsas. LandMarskalken svarade, at de kunna hafva litet tålamod, och försäkrade, at Secrete Utskottet lärer berätta alt hvad efter Eden kunde upgifvas: hvaruppå Öfverste Lieutenanten Skog anförde, at man derföre åstundade höra Rådens Protocoller, at i Staden berättades, det Rikets Råd skolat varit oense om den saken, hvaraf man nu ville veta rätta samanhanget. LandMarskalken påstod deremot, at alle haft et ändemål, fast vägarne varit

olika; och förmente i öfrigt Majoren Baron Ungern von Sternberg, at denne quæstion vore allenast gjord, at onyttigt draga ut tiden, då man borde hålla sig vid det, som LandMarskalken hade sagt, at Secrete Utskottet skulle upgifva underrättelsen: Wore någon då, som med dess berättelse ej fant sig nögd, så vore sedan tids nog at derpå tala.

Den 26. Sept. afgaf så väl Preste Ståndet dess Extractum protocolli, at Secrete Utskottet vore befriadt ifrån eftersökandet af de private fordringar hos främande puissancer, som ock Borgare Ståndet genom Protocolls Utdrag dess Samtycke, at i Secrete Utskottet må hemligt hållas, alt hvad ej bör yppas, fast det ock in plenis begärdes. Men af en sådan för oförmodad ansedd händelse tog sig Capitaine Brander anledning at nämna, huru angeläget vara kunde at veta, om det vore tillåteligt at Ängelska flottan så länge legat i våra hamnar, och der illa sig förhållit, Tullbetjänterne Bastionerat, flottan med bränsle och annat fournerat, begärandes, at intet om alliancer skulle företagas, så länge Ängelska flottan låge i Östersjön. Baron Ungern svarade dock derpå, at Ängelska flottan ej hindrade oss tala, skrifva och raisonnera om våra angelägenheter, tilläggandes Öfverste Didron, at Secrete Utskottet äfven derom

borde ransaka, hvarföre Ryssarne årligen sig i sit Rike så starkt equipera, och hvad vår Ambassadeur der uträttat; hvarpå General Lieutenanten Kronstedt begärde, at bägge desse puncterne om Ängelska flottan och Ryssland måtte utstrykas, emedan Secrete Utskottet väl lärer veta, huru härmed bör omgås: hvilket ock vant bifall.

Icke dess mindre, och i anseende til hvad öfverste Didron hade anfört, fant sig RiksRådet Cederhjelm, som varit Ambassadeur i Ryssland, föranlåten, at til sit urskuldande emot alla beskyllningar, d. 28 Sept. ingifva följande Memorial til Rikets Ständer:

Hörsamt Memorial.

Mig är vordet berättadt, hurusom uti Högloflige Ridderskapet och Adlens högstansenlige församling man påstått af mig böra fordras räkenskap för Beskickningen til Ryssland.

Jag tviflar intet, at ju den, som gjort propositionen, lärer förnuftigast kunna betänka, at efter min hemkomst jag redan därom måst ingifva underdånig berättelse hos hans Kgl. Maj:t i Sittande råd, hvarifrån jag månde vara affärdad. Han lärer ock väl veta, den magten tilhöra Öfverheten, som likväl icke underlåter, at communicera altsamans med Rikets Ständer uti deras

valde Secrete Utskott. Men hvad annan afsigt kan hafva varit vid berörde påminnelse, utställer jag billigt til deras eftertanke, som närvarande bättre kunnat märka tilfället, ordasätten och gemöts rörelserna, hälst när man dermed jämförer annat dertil fortmurmlande om stora penningar. I betraktande af berörde omständigheter kunde man väl låta det talet gå orördt förbi; men som deraf kan födas menligt rykte, och det, lika som giftet, snart sprida sig kring hela kroppen, i Stånden och Riket, så är jag nogsamt förvissad den rättvisan mig icke lärer afskäras, at denna min korta förklaring också må blifwa offenteligen upläsen. Jag omfamnar med fägnad och tacksamhet all den anledning som gifves, at för min förrättning få göra det besked, som än vidare kan äskas, när, hvarest och inför hvem Rikets Högloflige Ständer behaga at det ske skal. För min person skulle jag önska, om sakernas beskaffenhet tillåter, at inför samtelige Rikets Högloflige Ständer få lägenhet at göra Dem behörigt nöje. Jag hoppas kunna bevisa mig redeligen hafva efterlefvat deras å nästledne Riksdag författade plan, Hans Kgl. M:ts i conformité deraf mig meddelte Instruction och min lydagtelige undersåtelige pligt, utan at afsätta något af det, som jag förstått och trott tjäna til Hans Kgl. M:ts min nådigste Ko-

nungs, samt Rikets ro, välgång och säkerhet. Jag har i all min tid, af ren kärlek för Fäderneslandet, haft möda, lif och egendom ospard til Dess tjänst, och häldre lidit skada, än förfördelat min nästa, inskänkandes mig deremot, genom Guds tilstädjelse, en vidrig belöning; Men så lärer han dock omsider framdraga oskulden i dagsljuset, och i medlertid blanda vedervärdigheter med ljuf tröst och obefläckadt samvete: med hvilket jag ock tryggeligen kan bedyra, at som jag med skyldigaste vördnad erkänner Rikets Ständers til mig på sista Riksmöte betygade synnerliga ynnest och förtroende; så har jag ock efter bästa vett och begrep troligen gjort hvad jag förmodat kunna lända til bibehållande af sama gunst och benägenhet. . Ju oförmodeligare mig den lyckan hände, hvartil jag då blef uphäfven, ju mer brinnande har altsedan min nit och åtrå varit, at icke göra mig deraf ovärdig. Jag väntar mig ock det vitnesbördet af alla dem, som plägat med mig långligt omgänge, at aldrig någon egennyttig försökelse hos mig upvägt lusten til trohet och ärligt namn. Detta skal ock med Guds hjelp aldrig fördunklas af gerningarne, med mindre svarta afunden och ilviljan, lyckans vanskelige följeslagare, finna utväg, med listiga påfund at göra sanningen misstänkt genom personens förolämpning

pande. Jag ärnar likväl intet dermed låta mig förskräcka, utan lefver i fast förtröstan på den mägtige arm, som härtils varit min enda hjälp, under trälsamt släp och arbete, at ehuru ringa sådant eljes må skattas, det dock icke skal förlora lofordet af redligt ursprung och upsåt: eller, om alt sådant förtages, någon skal kunna afhända mig egenskapen af en sund och trogen Rikets medlem, som skal följa mig i grafven, och blifva Barns dyrbaraste arfskap. Deruti understår jag mig täfla om jämlikheten med den ypperste, änskönt i annat jag icke förhäfver mig öfver den ringaste. Hvarken hat eller bestickning har någonsin förmått afleda mig ifrån rätta stigen. Det är et almänt bruk, at höga Magter gifva främande Ministrar någon föräring vid förbunds slutande och afskedstagande, til teken af särdeles högaktning för deras Herre och Nation. Andra Sveriges Sändebud har det blifvit räknadt til heder och distinction. Har nu Guds försyn också velat tilskynda mig någon ersättning å sama ort, hvarest jag mycket tilsatt och utstått, så är det likväl skedt på så lofligt sätt, at deras uteblifvande eljes måst uptagas för skymf och orätt, som utaf Berlinske Exemplet bestyrkes; änskönt på den grunden än mera kunnat menlöst emottagas, så växer dock ropet derom, som snöbålden, i kring-

löpandet. Beder jag derföre tjänsthörsamligen, at den, som derpå talat, må rättvisligen tilhållas förklara, i hvad mening han dermed utbrustit, på det eljes både ämbetes och egen heder icke må oförskyldt fläckas af mörka och tvätydiga utlåtelser. Hvad ändteligen angår rådslagen och mit underdåniga betänkande i synnerhet, så skola de med Guds hjälp altid behålla smaken af trohet och välmenande hjerta, fast än icke den förmånen, at blifva lika aktade med deras, til hvilka jag gerna afstår företrädet i visdom och anseende: hvarjämte billigt bör ihågkommas, at ingens rättsinniga ifver och ömhet för Rikets bästa må dragas i tvifvelsmål, fast kunde än meningarne om vägen dertill vara delte. Skulle man derföre kläda skott och omild uttydelse och efterställning, så kunde väl den i rådförandet högst nödige frimodigheten snart blifva nederslagen af frugtan, at sedan stå blottad af tilförliteligt ryggvärn. Men samvetsroen öfver trogen åhåga och tilgifvenhet måste icke desto mindre af sjelfva människjofiänden lämnas obetagen. Och näst det jag fördenskul i stilla belåtenhet hemställer hela ärendet til behörigt opartiskt ompröfvande under Rikets Högloft. Ständers mognare insigt och betänkande, så underkastas det jämväl en tregge-

handa så ojäfagtig Domstol, nämligen Gud, som ransakar innersta hjertat, blifver deruti säkraste vitnet om hvars och ens sanna upsåt: den kloka verlden, som noga känner tidens och verkets belägenhet, lärer fälla obedrägeligt omdöme, huru rådslagen derefter kunna helsosamast blifva lämpade: och äfven det sama bör förväntas af posteriteten, som bäst och eftertryckeligast kommer at röna påfölgderna. Gifve Gud det må ske til deras beröm, som nu lefva, och til deras välstrefnad, som efterkomma, at Landet må förkofras i Herrans frugtan, och grönskas i fred, samt tiltaga i manlig styrka, under vaksam och trofast endrägtighet! Til sama Landets almänna glädje önskar jag Guds nåd och mägtiga beskydd öfver samtelige Rikets Ständer, innesluter mig i deras bevågne tanka och hägn emot alt insmygande lönlig och upenbar vrångvisa.

J. Cederhjelm.

När detta alt var upläset, yttrade sig Öfverste Didron, det han som en Riksdagsman hade härom talat, emedan han veste, at Ambassaden hade kostat Sverige stora penningar, och hoppades, at hans påminnelse ej kunde illa uttydas, så vida RRådet Cederhjelm, lika med alla de öfrige RRåden, wore inför Ständerne ansvarig för sine förrättningar, försäkrandes sig i öfrigt ej hafva

något emot honom, äfven som han icke hade något nämnt om dess présenter. Och då Ridderskapet och Adlen d. 1. Octob. åter samanträdde, tillade Öfverste Didron, at den sista förklaring han gjort öfver RRådet Friherre Cederhjelms Memorial var ej skedd i anseende til honom, utan i anseende til vår almänna frihet; i ty RRådet ej kunde påstå, at någon som vid Riksdagen uppå Riddarehuset talte til det almänna bästa, skulle sig förklara, hälst han ju borde veta, at hvar och en, den högre med den lägre, är efter den stadfäste lagen skyldig at göra redo för sin förrättning inför Ständerne, när de det begära. Och som detta för denna gången blef, efter LandMarskalkens godtfinnande, tils vidare upskutet, så yrkade åter den 12. Octob. Öfverste Didron, at Adlen ville sig utlåta, om han vidare skulle sig förklara öfver RRådet Cederhjelms Memorial, säjande, mycket svårare saker vara vid sista Riksdagen omtalte, nämligen om Regalierne, och man då ej begärt någon förklaring, mycket mindre tyckes nu vara nödigt det sama at göra. Assessor Adlerbet yttrade sig derpå, at RRådet Cederhjelm ej illa gjort eller något intenderat med sit Memorial, och Öfverste Didron har ej heller sig illa deröfver förklarat.

Secreteraren Liljeström: at Öfverste Didron redan en gång sig derpå hafver förklarat, hvarföre han tyckte onödigt vara, at vidare härom tala. Assessor Adlerbet: saken är ej heller af den importance, at man sig dermed längre bör uppehålla. Friherre von Ungern Sternberg förmente, at man aldrig borde vilja begära communication af någon skrift, at sig deröfver förklara, emedan det allenast vore, at onödigt draga ut tiden. LandMarskalken sade, at detta redan vore genom Lagen faststäldt, och frågade om icke denna saken nu vore afgjord? Hvarpå svarades af de mästa ja. Men Baron Sparre förmente sig ej kunna finna, at saken vore afgjord, emedan den rörde hela Adlen, och vore ej gjordt med Öfverste Didrons förklaring; ty ingen RRåd hade fog, at begära förklaring öfver det, som Adlen talte uppå Riddarehuset. Och då Öfverste Stobé häremot invände, huru eftertänkeligt det vore, at på sådant sätt angripa någon på Riddarehuset til dess förklaring, och tala om RRåden hvad man behagar, utan någon försyn; så blef saken åter til en annan gång af Ridderskapet och Adlen upskuten.

Imedlertid var härigenom plan lagd för RRådet Cederhjelms afgång utur Rådet, hvaruppå Grefve Horn med mycken styrka arbetade, och ökade hans fel med det, at han under Ambassaden i

Ryssland emottagit Ryska St. Andreæ Ordens bandet, hvilket Grefve Horn förmente ej egna en Svensk Rådsherre. Men han var ej ensam uti, at lämna Rådsstolen ledig åt en annan. RRådet Grefve Mauritz Wellinks olycka skulle ock göra denna Riksdagen märkvärdig.

Ryktet gjorde honom redan vid Riksdagens början skyldig til många fel. Ej nog at hafva arbetat på Souverainiteten åt Kung Fredric, hettes han hafva ägt för mycken och öfverflödig tilgifvenhet för Härtigen af Holsten, haft en skadelig brefväxling med Stampke, illa förvaltat inkomsterne af Bremen och Verden, då han der var Gouverneur, varit underrättad om alla Baron Goertses skadeliga projecter, bidragit med sina Rådslag til de olyckor, som följde på Grefve Stenbåcks campagne i Holsten, och velat pantsätta Tullen i Wolgast för et penningelån åt Konung Fredric. Ware ock dermed huru det vil, så är åtminstone visst, at Ridderskapet och Adlen d. 19. Oct. erhölt Secrete Utskottets berättelse, huruledes ibland de Documenter, som af Konungen och Rådet blifvit Secrete Utskottet tilstälde, funnits några skrifter af år 1722, som tämeligen graverade RiksRådet och General Gouverneuren Grefve Wellingk; hvarföre Secrete Utskottet gjort sig om dess skrifter och Documenter, så i Stock-

holm, som på godset Ekenäs, i ÖsterGöthland, försäkradt, och dessutom för godt funnit, at honom all correspondance och hemligt samtal med alla, eho det vara må, betaga; hvarjämte anstalt blifvit fogad, at 2:ne Officerare af Gardet skola hos honom vara tilstädes, sådant at afvärja: Utlofvandes Secrete Utskottet, at vidare göra sin berättelse, hvartil sådant gifvit dem anledning. LandMarskalken berättade härvid, at då saken, så i går, som i dag, hade uti Secrete Utskottet varit före, så hade han sig derifrån absenterat: och berättade vidare RegeringsRådet Sandberg sig vara ombeden, at anhålla, det ingen ting af detta mål företoges, innan Hans Excellence med sit Memorial inkommit: hvilket och dess måg, GeneralLieuten. Friherre Banér, sedermera framgaf, hvaruti han berättade, huruledes igenom en Deputation af Secrete Utskottet blifvit honom kundgjordt, det tvänne dess concepter funnits, angående et penningeLån af konungen i Preussen emot Wolgast sjötull, som han dock föreslagit måtte ske emot någon ort i Hessen, det han strax velat gifva Ständerna tilkänna, men på Hans Maj:ts Befallning låtit blifva vid den förklaring, som han för 4 år sedan deröfver gjort: och som han blifvit varnad för at lämna den sama Herr Dimer i händer, så hade han den gifvit åt RRådet Ce-

derhjelm: anhållandes så väl om befrielse ifrån arresten, som at dess paper må blifva orörde, til dess han fått sig förklara och försvara; hvarförinnan han ej ville förmoda något våld, hälst han vore försäkrad, at om Rikets ständer fingo en rätt kundskap om denne sak, som imellan Hans Maj:t och honom allena sig tildragit, så skulle de få en annan tanke och se hans oskuld: äfven som Hans Excellence tyckte af angifvaren vara oförsvarligen gjordt, som så länge drögt at gifva vid handen, hvad för 4 år sedan passeradt wore.

General Lieutenanten Banér frågade, om icke detta kunde förskickas til de andra stånden? Men Öfverste Didron frågade deremot, om det skulle ske i Adlens eller i General Banérs namn? Hvartil svarades, at det kunde ske i hans eget namn. Och då General Banér ytterligare yrkade Adlens utlåtande öfver sin Svärfaders Memorial, svarades at Hans Excellence bör njuta Regeringsformen til godo, och ransakning blifva i saken. Envoyén Sparre åter sade, at som Secrete Utskottet nu för tiden representerade de förnämste Legislatorer i Sverige, så borde Dess ledamöter detta undersöka: hvaruti Öfverste Rålamb så vida instämde, at Skrifterne nödvändigt i Secreta Utskottet, men för ingen del in Pleno, borde skärskådas, an-

seendes han frågan om arresten för at vara af en hel annan beskaffenhet, det ock Öfverste Stobé höll före, med begäran, at afgöras må om arresten kunde äga rum, innan dom och åtminstone ransakning föregått? Flere af Adlen ansågo et sådant arresterande ej mindre ovanligt, än oförmodadt, hvaribland Secreteraren Wadenstierna förmente rådeligare vara, at inhämta de öfrige ståndens tankar, huru de et sådant förfarande ansågo: och Grefve Tessin, at Hans Excellence borde njuta lag och rätt til godo, i följe hvaraf han styrkte til en ofördröjelig ransakning: funnes han då coupabel, vore tids nog at låta straffet följa, men at begynna af Executionen, wore något nytt i Sweriges fria Regering. Öfverste Stobé sade, at en Commission kunde sättas af Stånden öfver denna saken, i anledning af 13 § i Riksdagsordningen, och Baron Wrede anhöll, at Secreta Utskottet borde gifva orsaken vid handen, så framt den ej wore så Secret, at den skulle hållas tyst. Instructionen för Secrete Utskottet blef derpå upläsen, i anledning hvaraf Capitaine Brander wille bewisa, at han borde wara på fri fot; Men Baron von Ungern mente deremot, at som Secrete Utskottet ej lärer utan stort betänkande hafva gjort hvad som skedt är, så kunde ock inga andra derom ransaka, eller veta, huru-

vida befrielse ifrån arresten ägde rum: Lärandes Secrete Utskottet nog gifva plena mera kundskap om saken, om beskaffenheten det tillåter. Under det meningarne voro så stridige, begärde Herr Stjerneld, at igenom votering måtte utrönas hvad som vore pluralitetens tanke; men dess förslag improberades: Och påminte i stället Assessor Adlerbet, at de närmaste slägtingarne, såsom i synnerhet General Banér, borde ifrån desse discourser sig afhålla. Kamarherren Baron Carlsson förmente, at RRådet Grefve Wellingks Memorial borde i Secrete Utskottet skärskådas, som sedan kunde med dess betänkande deröfver til plenum inkomma: och Grefve Dona, at noga utrönas borde, om saken vore af den natur, at Secrete Utskottet eller en annan Deputation den skulle företaga. Öfverste Skog proponerade vidare, om icke Grefve Wellingks förklaring, som han gifvit RiksRådet Cederhjelm, äfven borde uti Secrete Utskottet inlefvereras: Och då General Baner yttrade sig, at hvad Baron Krasson anfört, ej anginge det, som Hans Excellence begärt, som bestode uti befrielse af arresten, och at en Commission blefve satt öfver saken, sade Justitiæ Cantzleren Femán: På ena sidan klagar en RiksRåd, den närmaste näst konungen, en Rikets stöd, at han emot Regeringsformen och almän lag blif-

vit handterad, på andra sidan är secrete Utskottet, hvilka hela Rikets välfärd är anförtrodd. Hans Excellence Grefve Wellingk begär befrielse, det vi alle af hjertat åstunde: men skulle Plenum alt för hastigt vilja göra slut i denna saken, och för brådt göra någon ändring, så vore det så mycket som at Secrete Utskottet hade förgripit sig, och torde existera något, som wore bedröfligt, särdeles som de ännu inga orsaker nämnt; ty det kan hända at de hafva helt andre orsaker, än som Grefve Wellingk anfört; derföre vore bäst at de sjelfve detta utarbetade, eller en Commission anstäldes. Öfverste Rålamb: Vi böre vara öme om Riksdagsordningen, och deruti står, at sådane saker böra uti Secrete Utskottet skärskådas: och at hindra all correspondance och hemlig conference, vet jag ej på annat sätt kunna ske, än at desse Officerare hos honom äro, som ej tyckes vara någon arrest. Justitiæ Cantzleren Feman yttrade sig vidare: om det skulle uphäfvas hvad Secrete Utskottet gjort, så hade dess Ledamöter orsak at klaga, at de ohörde blifvit dömde. Sluteligen sade LandMarskalken, at Secrete Utskottet skulle taga Grefve Wellingks Memorial til sig, det öfverse, och med dess berättelse inkomma så fort möjeligt vore: hvilket af alla samtycktes. Men Grefve Donas förslag,

at detta skulle Grefve Wellingk communiceras, fick ej bifall; utan afgick i stället et Extractum Protocolli til de andre Stånden, angående Ridderskapet och Adlens tagne beslut.

Den 24. Octob. var Secrete Utskottets berättelse färdig, hvilken uti den följande dagens Plena uplästes, af innehåll, at då RRådet Grefve Wellingk sig i sit Memorial besvärat, det honom emot all Lag vore för när skedt, så fants det för ingen del bevisligt, utan fast mera at han sjelf varit orsaken til det, som honom vederfarits, och icke Secrete Utskottet, i det han uti eftertänkelige saker sig blandat och dervid handen lagt, tvärt emot Regeringsformen, RiksRåds Eden, m. m. varandes handlen om Wolgast tullen ej af Secrete Utskottet upgifven, utan af honom sjelf, hvars samanhang just ej kom öfverens med hans berättelse. Vidare gaf Secrete Utskottet tilkänna, at Hans Kgl. M:t hade d. 18. Oct. i Rådet beslutit, at til Secrete Utskottet nedersända några Documenter igenom StatsSecreteraren Bark, med berättelse, at det Hans M:t bedröfvade, at et rykte om någon penninge negociation wore utspridt, som genast hade bort blifva kundt, men som Hans M:t desse skrifter sedan funnit, har hans M:t dem velat communicera: hvaribland tvänne RRådet Grefve Wellingks concepter varit, som alt för

nära rörde Regeringsverket, och för tysthetens skul ej kunde Almänna göras. Herr RRådet sades hafva gjort hvad han kunnat, men at det ej haft någon svår efterfölgd, hade man Hans M:ts stora försigtighet at tilskrifva, som hans gifne rådslag sedan förkastat: Och veste väl Secrete Utskottet, at ransakning skal gå för dom och Excecution, men i criminelle mål är lagen likmätigt at hafva säkerhet både om personen och skrifterne, fast man för afwikandet ej haft någon frugtan: och wore här en så klar och upenbar gerning för ögonen, at ingen ransakning varit nödig, äfven som ej något skett af öfverilning, utan hade Secrete Utskottet genom en Deputation låtit Herr RRådet Dess ärende veta, och sedan vidare gjort, hvad det utan answar ej annorlunda kunnat göra, beklagandes, at det af åtskillige oskäligen beskylles för at hafva handlat emot Regeringsformen, Adlige privilegierne och Riksdags-Ordningen, hvarpå dock dess beslut sig grundat. I öfrigt hade Grefven til Secrete Utskottet ingifvit en skrift, den han kallat Species facti, hvaruti åtskillige saker och ursäkter anförde voro, såsom det, at dess förmente förseelse skedd vore, innan Han RiksRåds Eden aflagt, m. m. begärandes Secrete Utskottet sluteligen, at denna saken må behörigen uptagas och slutas.

Så snart detta var upläset, framgaf General Lieutenant Friherre Banér et ytterligare RRådet Grefve Wellingks Memorial, hvaruti han förmälde, det han ej ville undandraga sig, at vara answarig för alt hwad han beskyldes för, men hoppades intet, at man af dess paper och skrifter ville taga några skäl emot honom, hvilka voro en art af den Spanska Inquisitionen, och skulle öpna vägen til många procedurer, som ej i den starkaste Souverainitets tiden öfvats: anhållandes för sin egen och hvars och ens säkerhets skul, at Ständerne wille göra en sådan författning, det saken måtte efter billigheten uptagas, arresten uphäfvas och hans förseglade paper ej upbrytas, emedan ingen ting vore skedt, som hade skadat Riket, hvarjämte Hans Excellence begärde, at dess til Secrete Utskottet ingifne Species facti äfven måtte upläsas. Uppå Öfverste Didrons gjorde påminnelse, tog sedan General Banér afträde sedan han förbehållit, at skriften må til de andra stånden aflämnas: Hvarpå Öfverste Lieutenant Skog begärde, at det så kallade Species facti måtte blifva upläset. Öfverste Rålamb sade, at som secrete Utskottet redan gjort en tydlig förklaring, måtte dem vidare lämnas fria händer i denna saken, särdeles som de sig redan yttrat, at deruti voro saker, som borde hållas tyste. Lagman

Enanderhjelm, at det vore onödigt at saken återginge til secrete Utskottet, som redan gjort sin förklaring, utan borde nu en annan anstalt af Ständerne göras til Sakens företagande. Secreteraren Liljestjerna: så vida detta ej rörer någon alliance eller desse tiders conjuncturer, efter Secrete Utskottets egen utlåtelse, hvarföre skal det då så Secret hållas? Den senare berättelsen har ej lämnat mer uplysning, än den förra, så at vi ännu äre lika kloka. Dermed instämde äfven Capitaine Brander. Efter någon vidare discours yttrade sig LandMarskalken: Som jag förstått, at Adlen är nögd med Secrete Utskottets berättelse, så bör saken dit återkomma, hvartil svarades af de mesta Ja, men af några nej: Då ock Öfverste Stobé begärde votering, om saken skulle gå til Secrete Utskottet, eller til någon annan Commission; Ty först vore, efter dess mening, Secrete Utskottet ingen Domstol; och för det andra RRådet Grefve Wellingk en persona publica, hvars göromål af alla fyra stånden skola skärskådas, då i Secrete Utskottet voro allenast 3 stånd: hvarmed Capitaine Brander äfven instämde, tilläggandes at som Secrete Utskottet vore med många syslor öfverhopadt, så torde vara bäst, at en annan Commission toge sig saken uppå, som hade at aflägga tysthets Ed: hvilket Assessor Svedenborg ock

förmente ju kunna ske, allenast i denna Commission togos 4 personer af Secreta Utskottets Ledamöter: hvarpå Öfverste Didron svarade, at ingen Commission kundė blifva, förrän Secrete Utskottet skjuter ifrån sig saken. CancelliRådet Wrangel sade det gjorde honom ondt, at en del af adlen brukade anstötlige Expressioner emot Secreta Utskottet, i det de säga, at Secrete Utskottet fördolt omständigheterna, ej mera upgifvit än förr, sig således förhastat m. m. hvilket ej vore något förtjänt tilmäle. CancelliRådet Cederström: när de i Secrete Utskottet gjort efter sin dyra Ed och bästa samvete, och detta ändå skal så illa uttydas, så frågar jag, hvem som härefter har lust at sätta sin fot i Secrete Utskottet, eller någon annan Deputation. Å andra sidan troddes dock detta ej wara så farligt: åberopandes sig Capitaine Borg, emot det påstående, at saken uti Secrete utskottet skulle handteras, præjudicatet ifrån förra Riksdagen, då Secrete utskottet ej en dylik sak uptagit, utan hänskutit den sama til en annan Commission. Öfverste Silfversparre invände väl, at man ännu ej då hade någon Riksdags-Ordning, såsom nu, til rättelse i detta ämne, hvaraf 13:de § reclamerades; men Secreteraren Liljestjerna mente deremot, at lagen aldrig vore så stark, at ju den, som honom gjort, också

kunde honom ändra: hvarpå swarades, at ock då kunde hvar Riksdag göras en ny Lag. Man begärde vidare votering öfver, hvarthän saken skulle hemskjutas; men Baron von Ungern Sternberg, som stödde sig derpå, at den vore så hemlig, at den efter 13 §. i RiksdagsOrdningen ej annorstädes kunde, än i Secreta Utskottet uptagas, förmente, at om man nu skulle votera om Grefve Wellingks sak, och slutet fölle på andra sidan, så skulle de andre stånden undra, at Ridderskapet och Adlen velat votera emot Lagen. En sådan tanke kunde dock Öfverste Stobé för ingen del bifalla, utan höll före, at frågan just deruti bestod, om saken vore så Secret, som Secrete Utskottet mente: Åtminstone var Grefve Wellingk, som ju kände sin egen sak bäst, af annan mening, och derföre trodde han bäst vara, at en Commission under Tysthets Ed detta mål afgjorde. CancelliRådet Cederström ville likväl bevisa, at saken var Secret, af det, at Hans M:t uti sittande Råd den remitterat til Secreta Utskottet; Men Öfverste Stobé beviste otilräckeligheten af denne slutsatts, af de många remisser, som gå ifrån Rådet til Secrete Utskottet, utan at vara Secrete. Capitaine von Blixen trodde dessutom, at en Commission kunde vara äfven så tyst och Secret, som Secrete Utskottet: och at votera häröfver ansåg

BancoCommissarien von Schantz för obilligt, kunnandes, efter dess tycke, den som ändteligen ville, först votera, om 13. §. i RiksdagsOrdningen skal stå eller kastas öfver ända. Majoren Barnekow ville, at en Commission toges utur Secrete utskottet, och at några af Bondeståndet fingo densama biträda, emedan alla 4 stånden borde dervid vara tilstädes, som de vid RRådsvalet varit; men Baron von Ungern Sternberg svarade: Vi hafve haft största besvär och möda, at få Bonden utur Secreta Utskottet: skulle de nu vid detta tilfälle åter få orsak at komma in igen, så vore det sedan ej så lätt, at få dem dädan. I öfrigt yttrade sig Secreteraren Liljestjerna, at utom Secrete Utskottet väl funnes så mycket annat ärligt folk, som hade sama kundskap at afgöra denna saken.

LandMarskalken frågade deruppå åter, om det blir vid Secrete Utskottet? Och då det besvarades med både ja och nej, anförde Landshöfdingen Grefve Ol. Gyllenborg, at som ingen ägde bättre kundskap om den saken, än Secrete Utskottet, så kunde den ock der afgöras, och Bondeståndet ej få mera [deltaga] i Secrete Utskottet, än hvad denne saken anginge: hvartil CancelliRådet Cederström svarade, at om Bondeståndet bifaller,

at saken skal i Secrete Utskottet afgöras, så gifva de sin rätt efter, och begära ej at komma dit; skulle de åter åstunda at vara med, så kunde, efter hans tanke, de få tilstånd dertil, men eljes väl blifva derifrån. Och då LandMarskalken gaf tilkänna, at bönderne ej hade något at göra med RiksRådsvalet, så swarades, at de då ej heller borde döma någon RRåd. Justitiæ Cantzleren Feman yttrade sig derefter: Jag tror väl at ingen af Adlen icke finner af de utur Secrete Utskottet komne Documenter, at ju härvid äro stora Secretesser, och torde ännu vid närmare påseende yppa sig större; ty är det rådligt, at ju mera Secret saken kan hållas, ju bättre och nödigare det vore. Eljes kommer i Secreta Utskottet ej mer än 3 stånd, som mera redan veta, än andre kunna och böra veta: och böra de, som vid Justitiæ sakerne äro vane ibland dem, uptaga och afgöra saken; men Bönderne måtte ej dertil komma, emedan man förmodar af dem, at de ej kunna hålla det Secret, som bör det vara. När detta var sagdt, ropade åtskillige på votering, hvarvid Öfverste Silfversparre sade, at den som ville hafva votering, kunde träda fram: andre åter sade, at det ej bör voteras öfver en antagen Lag. Öfverste Stobé åter deremot, at en del mena, det är ej emot Lagen, äfven som i Rätterne ofta händer,

at de votera öfver Lagen, den de efterlefva skola. Dock, som tiden var förliden, så blef sakens afgörande til följande dagen upskuten.

Den 6. Octob. aflämnade Öfverste Rålamb et Memorial, hvaruti han punctevis sökte vederlägga hvad emot Secrete Utskottet hade sagdt blifvit, hållandes före at det vore ganska eftertänkeligt, om RRådet Wellingks anförde skäl skulle wara mer gällande, än de, som Secrete Utskottet föredragit. Secreteraren Liljestjerna svarade strax, at om han dermed vore ment, för det han dagen förut hade sagt, at lagen kunde ändras, så förklarade han sig, at en fundamental lag kan aldrig ändras, men uti Oeconomicis kan efter omständigheterne ändring ske. LandMarskalken frågade sedan, om icke RiksdagsOrdningen, af Ständerne gjord och af Konungen approberad, vore en fullkomlig vedertagen lag? Hvarpå svarades öfveralt ja. Och visade sedermera Öfverste Stobé, at man ej begärde votera öfver Lagen, men öfver dess application: och, som den 16 § äfven vore en Lag, så frågade han, hvarföre den ock icke kunde följas? Hvartil Assessor Höckerstedt lade, at när 2 meningar voro, så veste han ej, hvarföre votering skulle nekas, hvilket dessutom komme på dess räkning, som

votering begärt: och Secreteraren Wadenstjerna, at genom votering kunde hvar och en befria sit samvete. Hvarpå LandMarskalken läste up 16 § i RiksdagsOrdningen om votering. Dertil sade Majoren, Baron v. Ungern: det bedröfvar mig at en del begära votering öfver en så klar och tydelig Lag; dock på det saken må komma til slut, vil jag dertil samtycka; men komme på deras ansvar och samvete, som det begärt, om någon annan påfölgd komme än den man väntade: Jag vil ej hafva del deruti. CancelliRådet Cederström: Jag finner väl at det lärer gå dertil, men är nog sällsamt: Hans M:t har följt lagen, och remitterat et Secret mål til Secrete Utskottet, och vi vilje votera öfver lagen: vore icke bäst, at några togos af Secrete Utskottet, som afgjorde saken, och berättade dess slut in Plenis? Professor Rudbeck: få vi limitera det ena af lagen, få vi ock det andra. Assessor Adlerbet gillade Herr Cederströms förslag, at saken kunde afgöras i Secrete Utskottet, dock icke promiscue, utan frågade om icke Electorerne kunde af Secrete Utskottets ledamöter utvälja de skickeligaste personer til en Commission öfver denna sak; dock at den ej dependerade af Secrete Utskottet. LandMarskalken frågade derpå, om Herr Adlerbets förslag finge bifall? hvartil enhälligen svarades ja.

Öfverste Stobé yttrade sig vidare, det han väl conformerade sig härmed, men ville veta, om de Electorer, som sitta i Secrete Utskottet, ock skulle välja, samt om Bondeståndet äfven skulle vara med? Adlen utlät sig deröfver, uppå LandMarskalkens tilfrågan, at alla 24 Electorerne skulle härvid vara tilsamans, och hvad Bondeståndet anginge, så kunde man ventilera den quæstionen, så framt de sjelfve ville vara med, det Öfverste Stobé så mycket mer trodde dem om, som de förut sutto i Secrete Deputationen. Hvad Ledamöternes antal i Commissionen beträffar, så förmente Assessor Adlerbet, at de kunde blifva Sex, förutan den, som förde présidium, då de tilsamans blefvo 13. Uppå Öfverste Stobés tilfrågan, hvem skulle blifva Actor, afgjordes äfven, at det skulle vara Justitiæ Cancelleren, som til den änden hade at aflägga tysthets Ed. Och blef sedan detta alt genom Extractum Protocolli de öfriga Stånden communiceradt.

Sedermera framgaf General Lieutenanten Friherre Banér et ytterligare Memorial ifrån RRådet Wellingk, med dess bilagde Species Facti, som han begärde måtte upläsas. Man svarade genast dertil Nej, med förmälan, at detta hörde til Domstolen; hvaremot Assessor Weili trodde wara så godt, at man fick höra det läsas på Riddarehuset,

som at inom kort tid få se det i Avisorne. General Lieutenanten Banér åberopade sig äfven, at aldrig vid någon Riksdag händt, at ju en Adelsmans Memorial blifvit upläset, när han det begärt, och at alt annat vore emot privilegierne: hvartil Capit. Brander lade: Vi togo för en tid sedan emot et Memorial af en Svärmare Dippel, som var fullt af Djäfvulskap, och det blef upläset, och Grefve Wellingk, som ännu sitter i sin heder, vil man förbjuda at framkomma med Memorial, och när det är ingifvet, ej upläsa det. Cancelli Rådet Cederström fant väl Memorialets upläsande vara indifferent; men at Species facti skulle upläsas, innan Libellen var ingifven, ansåg han för orimligt; äfven som CancelliRådet Wrangel tyckte, at efter Forum nu var utnämndt, så borde det dit remitteras. General Lieut. Banér begaf sig omsider dertil, at Memorialet allena skulle upläsas, men at Species facti måtte ligga på bordet, eller voteras om dess upläsande: hvarvid CancelliRådet Rosenadler hemställde, om i fall hans Excellence Grefve Wellingk sjelf vore tilstädes, man ock kunde neka honom at tala: nu hade han satt sit tal på paperet, hvarföre må det då icke läsas? hälst han eljes finge orsak at klaga, det beneficia juris ej blifvit honom förunde, och han dessutom nogsamt lärer commu-

nicera sin skrift med alla sina vänner. Cancelli-Rådet Cederström förbehöll allenast, at om Memorialet ändteligen skulle läsas, inge quæstioner dock deröfver måtte moveras: bifallandes Baron von Ungern äfven dess upläsande; dock at bilagorne skulle läggas å sidan, och lämnas til Commissionen, så vida Secrete Utskottet redan ansett Species facti för Secret.

Grefve Wellingks Memorial blef omsider upläset, hvaruti han påstod, at Secrete Utskottet aldrig Exercerat något Domare mål, at denne affairen ej angick några alliancer eller närvarande tiders conjuncturer, och at deruti ej vore någon hemlighet, äfven som saken ej kunde hemlig hållas, när den til Ordinarie processen komme: bifogandes hans Excellence 2:ne Allegater dertil, såsom species facti etc. hvilka LandMarskalken proponerade at blifva liggande på bordet til hvars och ens genomseende, hvarmed Ridderskapet och Adlen denne gången skildes åt.

Den 2. Novemb. ingaf Herr Strokirk et Memorial, hvaruti han beklagade, at Hans Excellence RRådet Grefve Wellingk sjelf var orsaken til sin olycka, i det han sjelf tilstått sig concicperat de 2:ne skrifter, som voro i Secrete Utskottet, och dymedels begått et crimen læsæ Majestatis; hvarföre denne saken ej borde hållas

hemlig, utan in plenis ransakas, ageras och afslutas. Adlen förblef dock vid sit beslut, at Commissionen den skulle afgöra, hvilket äfven de öfrige ständer genom Extracta Protocolli och affärdade Deputationer biföllo; dock så, at antalet af Adlens Ledamöter skulle blifva sex, med den som présiderade; hvilket i synnerhet presteståndet proponerade, och Adlen nu äfven biföll: i anseende hvartil Electorerne trädde tilsamans och utvalde följande personer af Secrete Utskottet: Presidenten Grefve Gustaf Bonde, Landshöfdingen Conrad Ribbing, Assess. Carl Wattrang, Secreter. Erenkrona, Lagman Cederbjälke och Lagman Grönhagen, för hvilka Constitutorialet sedan blef utfärdadt.

Imedlertid hade BondeStåndet, jämte bifallande af Commissionens sättande, gifvit sin förundran tilkänna, hvarföre det aldeles var derifrån uteslutet, då de dock voro hitkallade at hafva vårdnad om Rikets angelägenheter, och tro sig kunna hålla tyst och hemligt alt hvad som borde cacheras, så väl som de andre Stånden. Och förente sig i anseende dertil Ridderskapet och Adlen med PresteStåndet och BorgareStåndet, om et gemensamt svar, at som Hans M:t uti sittande Råd remitterat saken til Secrete Utskottet, så vore klart det hans M:ts mening varit, at BondeStåndet

ej kunde vara med, emedan Commissionen bestode af idel Secrete Utskotts ledamöter, ibland hvilka bondeStåndet ej ägde någon röst: de skulle eljes med all förtrolighet och kärlek få del af hvad vid Commissionen passerade.

Vid Commissionens constitutorial gjorde eljes Preste och Borgare Stånden 2:ne anmärkningar, nämligen at det ordet med mer, som efterses skulle, borde utlämnas, och i stället tilläggas, at Commissionen skulle de förseglade paper undersöka. Tilläggningen var angenäm för många, hvilka tillika ville at ordet med mera skulle blifva ståndandes, med den tilökning: hvad honom sjelf eller någon annan kunde angå. Öfverste Stobé sade, at vid ordet med mera måtte stå: hvad hans Ämbete angår, emedan ibland hans paper kanske torde finnas några små bagateller, amouretter eller sådant. Och som general Lieutenanten Banér förmente, at som Secrete Utskottet allenast angifvit 2:ne Concepter för hvilka Hans Excellence vore ansvarig, så stridde tvärt emot Lag och Förordningar, at Commissionen skulle mera uptaga, än som angifvet var. Man svarade dock, at saken redan var afgjord: Och Herr Cederstråle, at i anledning deraf, General Banér ej borde få lof at göra några inkast eller obstacler, hvarvid det förblef.

Den 12 Nov. sedan Commissionen sig redan hade satt, yrkade General Lieut. Banér vidare sin Svärfaders befrielse ur Arresten; hvarpå Öfverste Örnstedt svarade, at han ej fant, det Hans Excellence satt i Arrest: och då General Banér sade sig ej annorlunda än för Arrest kunna anse, at tvänne Officerare sitta dag och natt i hans kamare, at observera alt dess företagande, så afbröt LandMarskalken all vidare discours härom, medels andra ärenders företagande.

Den 13. Nov. aflämnade Secreta Utskottet genom Utdrag af Protocollet Dess berättelse, at Commissionens ledamöter nu mera hade öpnat och öfversett Hans Excellences Grefve Wellingks skrifter, hvaribland åtskilliga funnits, som angingo eftertänkelige ärender, och rörde så väl Grefve Wellingk, som andre personer, hvilket ej kunde nederläggas. Men som Constitutorialet endast innehöll Grefve Wellingks sak, så förfrågade sig Commissionen, om detta antingen der, eller af någon annan Domstol skulle uptagas? Grefve Fersen och Assessor Weili begärde, at desse skrifter eller bref måtte komma fram in plenis, at man finge se deras innehåll: Och öfverste Stobé frågade 1:o om de brefven angå penninge Lånet, 2:o huru Commissionen kommit at påtaga sig sådant, som den ej haft ordres til, 3:o Om per-

sonerne blifvit hörde i Secrete Utskottet? Secreteraren Erenkrona sade: man har hållit betänkeligt, at nämna de personer, hvilkas namn finnas i skrifterne, emedan det torde hända, at de oskyldigt kommo derigenom i et omildt rykte ibland folket; derföre måste man bruka en varsam och beskedlig process: och vore bäst, at alt lagligen skedde, och ingen ting tilgjordes, inan alla vederbörande blifvit hörde. Öfverste Stobé svarade: af det som sagdt är, finner jag, at Actor caussæ bör utforska, om saken med de andre personerne är så beskaffad, at den må komma för någon domstol; Och tyckte CancelliRådet Cederström, at om ej sakerne voro af stor Secretesse, borde man dem få veta, för at sedan til vederbörligt ställe dem kunna remittera. Land-Marskalken frågade derpå, om Secrete Utskottets mening finge bifall? hvartil svarades både ja och nej: varandes Grefve Wachtmeister af den tanke, at när någon på sådant sätt angifves, borde Justitiæ Cancelleren, sin Instruction likmätigt, infordra dess förklaring, innan han remitterades til ransakning och Dom. Assessoren Wejli tyckte häraf blifva tvänne särskilda quæstioner, 1:o Om Commissionen skulle uptaga de öfrige saker, som dem förekommit i brefven, 2:o om icke de personer, som deri finnas namngifne, må lagligen

blifva hörde, på det intet steg må ske emot Lag och process? LandMarskalken proponerade sedan, om denne saken skulle gå til Commissionen; hvarpå CancelliRådet von Kocken svarade: om den vore så Secret, som den förra, borde den gå dit, men eljes in pleno föredragas: Af hvilka alternativer LandMarskalken ville bevisa det förra af Secrete Utskottets Extracto Protocolli. Secreteraren Erenkrona: Om Commissionen får tilstånd, at uptaga målet, så lärer den Methoden brukas, hvarom Grefve Wachtmeister påmint; hvartil Stats-Secreteraren Åkerhjelm yttrade sig: antingen vi nu genast vilje, at saken uptages i Secrete Utskottet, eller i Commissionen, eller in Plenis, så vore det at spänna vagnen för hästarne: Justitiæ Cantzleren bör i anledning af sin Instruction skärskåda saken, och sedan säja hvart den skal remitteras. Öfverste Rålamb var af den tanken, at Actor caussæ borde afhöra deras förklaring, och sedan refererat i Secrete Utskottet, hvarifrån det borde berättas in plenis. Sedan 13 § i Riksdags-Ordningen, 1. §. af Secrete Utskottets Instruction, Dess ed och Commissionens Constitutorial blifvit upläsne, frågade Assessor Höckerstedt, huru Ständerne kunde vara Domare in Plenis, och remittera detta til Justitiæ Cancelleren: en vederbörlig Domstol borde pröfva och ransaka om desse per-

soner, men ej Actor caussæ, särdeles som saken redan var vid en Domstol anhängig, och borde vid Commissionen rubriceras. Grefve Fersens mening var, at Justitiæ Cancelleren borde höra Personernas förklaringar och gifva dem tilkänna i Commissionen, Commissionen til Secreta Utskottet, och Secrete Utskottet til plena: Hvarvid likväl Öfverste Stobé påminte, at, enligt constitutorialet, Commissionen ej stod i någon dependence af Secrete Utskottet. Landmarskalken frågade derpå åter, om saken fick lämnas til Commissionen, at dermed förfara efter lag och förordningar? Hvarvid Grefve Fersen erindrade, at Commissionen skulle referera in Plenis, om der vore caussa agendi eller ej. Assessor Weili: Så länge Riksdagen påstår, représentera Ständerne hela Riket, och bör under den tiden Justitiæ Cancelleren göra sin sysla hos dem, som eljes hos Konungen och Rådet. Sedermera begärdes votering, om Justitiæ Cancelleren skulle referera målet in plenis, eller i Commissionen; men Secreteraren Boneausköld svarade, at om votering skulle blifva, så borde alternativet vara, om Secrete Utskottets mening skulle få bifall, eller ej. Assessor Adlerbet: Det kan väl in plenis refereras, men ej just sjelfva målet andragas, och ses väl, at detta lärer vara combineradt med den förra saken, emedan det är

funnet ibland Grefve Wellingks skrifter, och bör Secreta Utskottet, som ej är någon Domstol, säga om Justitiæ Cancelleren har caussam agendi eller ej. Assessor Weili: hela saken är, at man gör Secretesser af det, som ej är Secret: Vi äre hitkomne til Riksdagen at bivista Rådslagen, och få ej veta hvad som är hela verlden bekant, förr än främande Avisor oss det vid handen gifva. StatsSecreteraren Åkerhjelm: jag kan ej se det vara secretesser, som almänt blir bekant, då de coupable offenteligen skola straffas, andra til skräck och varnagel. Justitiæ Cancelleren Feman: Det synes äfventyrligt, at jag skal inhämta förklaring af vissa personer, och gifva Commissionen vid handen. Uti hans Excellence Herr Grefve Wellingks skrifter kan en ärlig man vara nämnd, som icke det ringaste coupabel vore: och hvad skulle en sådan tycka om, at jag honom med et sådant Memorial inquieterade? och om jag ginge längre, och någon oskyldig med mit tiltal graverades, så gjorde jag som ingen beskedlig Konungens och Rikets ombudsman. Och blef omsider af Ridderskapet och Adlen resolveradt, at Secrete Utskottet borde referera in Plenis, om caussa agendi gåfves, eller ej, emot de uti Hans Excellence RRådet Grefve Wellingks skrifter nämnde personer.

Den 26. Nov. ingaf bemälte Grefve åter et Memorial, hvarnti han bad, at åtminstone nu slippa de 2:ne Officerarnes bevakning, som natt och dag voro hos honom, sedan Commissionen nu mera hade alla dess förseglade skrifter igenomsett: förmälandes sig behöfva mera ledighet til sin svaga helsas skötsel: och ville för sig en sufficient personelle caution anskaffa. Man svarade genast, at detta nu hörde til Commissionen; men General Lieut. Banér berättade dervid, at Hans Excellence redan ingifvit 2:ne Memorialer härom til Commissionen, som ej kunnat härtil något göra, utan ifrån sig vist til Secrete utskottet eller plena. Öfverste Stobé tyckte, at Commissionen borde blifva hörd: och Öfverste Didron: Secreta Utskottet, emedan Ryske Ambassadeuren och andre främande gjorde visite hos Hans Excellence. Capitaine von Blixen svarade: kanske de ej veta at Grefve Wellingk är i Arrest. Land-Marskalken frågade sedan, om detta skulle gå til Commissionen, som bifölls; ehuru General Lieut. Banér försäkrade, at de der ej ville taga sig det an. Öfverste Stobé yrkade imedlertid nödvändigheten af Commissionens utlåtande: hvartil Assessor Höckerstedt lade, at om Hans Excellence sedan ej vore nögd med Commissionens Resolution, kunde han då deröfver sig beklaga.

Den 7. Decemb. itererade Grefven sin förra ansökning, beklagandes uti ingifvet Memorial, at Commissionen ej velat göra Reflexion på dess begäran, om befrielse ifrån arresten, hvaremot han ville ställa personelle borgen, och förmodade så mycket mindre något hinder deruti, som, utan all comparation, den lättfärdige advocaten Serlachius en sådan förmån erhållit. Men hos Ridderskapet och adlen verkade detta ännu ej mera, än at resolveradt blef, det skulle Commissionen med det första inkomma med sit utlåtande häröfver. Hans Excellence anhöll dock d. 10. Dec. åter om det sama, beklagandes sig, at honom i dess höga ålder hade för när skett, at dess helsa alt mer och mer försvagades, at det vore en hård sak, det den, som ej för förräderi eller högmålssak vore anklagad, mycket mindre öfvertygad, skulle icke få tala med någon, hvarken med barn eller Barnebarn, lofvade ock vilja visa sin oskuld, under all den tid han varit i Rikets tjänst. Ridderskapet och Adlen begärde, til mera uplysnings erhållande, del af Commissionens resolution, och som den i detta Pleno ej kunde uptes, varandes Originalet redan Hans Excellence tilstäldt, så blef detta ärende ej förr, än d. 17. Dec. å nyo företaget: då General Lieut. Banér framgaf sjelfva Resolutionen, af innehåll, at som Justitiæ Can-

celleren angifvit förbrytelserna vara klara, och af skrifternes genomseende förökada, så borde han i arresten förblifva, til dess Dom i saken fallit. Sedan 5 och 6 §§ af Adliga Privilegierne derefter voro upläsne, förmodade General Lieutenanten Banér, at om han sätter personel caution för sig, må han slippa, och at ingen kunde förbjudas samtal med någon, som ej var öfvertygad om någon högmåls Sak: Hvaruppå LandMarskalken frågade, om de skäl, som Grefve Wellingk anfört, kunde göra ändring i Commissionens betänkande? Och Grefve Tessin svarade, at som det är emot Adlige Privilegierne, borde ändring visst ske, och Grefven befrias ifrån Arresten, så kärt Adlen vore, at försvara sina rättigheter; Men CancelliRådet Cederström var af en annan tanke, och trodde at Adlen, såsom ej varande Domare, hade svårt at kullkasta det, som Secreta Utskottet och Commissionen, såsom Domare beslutit: Hvartil Herr von Kocken lade, at på sådant sätt kunde ej någon Commission göra rätt sit arbete: hvilket åter CancelliRådet Grefve Tessin besvarade, det Grefve Wellingk hade orsak at klaga öfver oförrätt, om arresten skulle continuera, häls han var i arrest ej för något criminelt, utan allenast för 2:ne concepter om Wolgast Tullarne.

Assessor Adlerbet beklagade Grefve Wellingks tilstånd, men sade det ej sträfva emot Adlige privilegierne: Och som 100 personer i Secreta Utskottet, och hela Commissionen hafva beslutit arresten, så kunde den ej med godt maner uphäfvas, änskönt raisonerne ej voro upenbare: och hvad Serlachius angick, så hade han allenast skadat en person, men Hans Excellences brott angick Land och Rike. Baron Sparre sade sig ej undra, at General Lieut. Banér förfägtade sin svärfaders sak på det högsta; men väl, at han derom fick raisonnera: Hans Excellences klagan öfver Commissionens resolution var väl inkommen, men derföre anstode det Adlen, at den sama öfverändakasta. Öfversten Baron Rålamb sade: Vi äre derföre här, at höra alla Memorialer och oss deröfver utlåta: är saken intet tydlig, så remitteras hon til någon deputations utlåtande, som med denna saken i Commissionen är skedt; men det är oanständigt, at Gener.Lieut. Banér är vid delibererandet tilstädes, som borde vara frånvarande. Secreteraren Liljestjerna: det kan ej vara Baron Sparres mening, at vi icke kunne kullkasta Commissionens Resolution, vi äre ju Principaler: bevare Gud, at vi icke så mycket kunne göra. Actor har ej sagt orsakerne, hvarföre han bör sitta i arrest, derföre må han väl emot personel

caution bli ledig. CancelliRådet Cederström: Om vi skulle gifva Grefve Wellingk, som är sub reatu, större vitsord, än Secreta Utskottet och den förordnade Commissionen, det vore en underlig sak; Men Secreteraren Liljestjerna reclamerade deremot den ömhet man borde visa för et Rikets Råd, som var en af Sveriges stöder. Assessor Adlerbet: Jag disputerar ingens mening, men det är en åtskilnad, at tala som Jurist, eller som Statsman: Arresten är för ingen annan orsak, än at hindra honom ifrån främande samtal: blir han ledig, hvem kan då hindra honom derifrån: Man kunde deremot finna på förslag at lindra Arresten: Herrar Officerare kunde om nätterna sitta utan före, och låta Hans Excellence sofva i ro uti sin kamare. Men det samtycktes icke, utan ropades så väl nu, som ofta tilförene under discourserne, på votering; hvarföre ock LandMarskalken gjorde propositionen, at de som samtyckte, at Grefve Wellingk skulle emot caution komma på fri fot, skrefvo ja, och de som voro deremot, nej. Och föll voteringen så ut, at ja voro 114, och nej 242, hvarmed den olyckelige Grefvens Arrest stadfästades.

Dess önskan gick sedan på ingen ting högre ut, än et skyndesamt slut, hvarpå General Banér

äfven å dess vägnar dref hvad han kunde. Det föranlät ock Just. Cancelleren Feman, at uti Pleno d. 9 Dec. förklara, at hindret hittils ej varit annat, än at man väntat på en del skrifter ifrån Ekenäs, och som de nu ankommit, så skulle ej länge dröja med Libellen. Han önskade i öfrigt, at ej få caussam agendi, men lofvade vid saken bruka, som en redlig Konungens tjänare, all både vaksamhet och alfvarsamhet. GeneralLieuten. Banér svarade, at Hans Excellence begärade hvarken Grace eller faveur, utan åstundade, at efter Regeringsformen må procederas, och bad allenast, at han måtte få conferera med sin Advocat om sin angelägenhet, hvilket honom af Commissionen blifvit förnekadt. Detta senare ville dock Herr Feman ej aldeles kännas vid, utan explicerade det, at enär Grefven begärt i tysthet få tala vid Advocaten, så hade Commissionen det hvarken samtyckt eller afslagit, såsom en sak, hvilken nu ej kunde förnekas, sedan skrifterne voro igenomsedde; förmenandes deraf vara bevist, at Commissionen uti hvad möjeligt varit, honom vilfarit, fast man ock hade sagt, at det vore för Hans Excellence tids nog at visa sin oskuld, sedan Libellen vore ingifven: Dertil lades, at RRådet altid ville hafva Commissionens skrifteliga Utlåtelser, och at alt per Extracta protocolli måtte

ske; men det hölt Justitiæ Cancelleren före ej kunna gå an.

Imedlertid hade Commissionen besörgt om Hans Excellences på dess gods Ekenäs befintelige papers fortskaffande til Stockholm, hvilke, med de öfriga, skulle på det nogaste granskas. Medan Deputerade voro nedre i orten til detta ärendes uträttande, gick et rykte, at HofJunkaren Adlerstedt befattat sig med allahanda til den förtryckte Grefvens förklenande, hvars beskaffenhet och verkan han fant sig föranlåten, at uti et til Ridderskapet och Adlen ingifvet Memorial anmäla, hvilket d. 18. Jan. 1727 blef upläset, af innehåll, at ibland annat, som honom denne tiden ängslat, var ock nu en händelse, som mycket ökat hans sorg och bekymmer, nämligen at HofJunkaren Adlerstedt sig understått, at resa til Hans gård Ekenäs, under den tiden de Deputerade af Commissionen varit der nedre, och hade i alla krogar och gästgifvaregårdar haft förargelige och obetänksame discourser om honom: anhållandes at Rikets Ständer ville sådant til andra vanartiga sällars afskräck alfvarsamligen beifra. Härhos voro 2:ne attester bifogade, den ena af krögerskan Annika Andersdotter, och den andra af Capellans Hustrun Ebba Lang, enligt hvilka han hos den förra skal hafva angifvit sig för en hos Grefven Vakthafvande Ca-

pitaine, som vore anbefald at rädda några dess skrifter, viljandes Grefven gerna gifva 100 Ducater, om den Tyska Cofferten vore ur vägen: och när hon frågat hvad han hette, skal han hafva svarat, at det kostade hans hals sådant at upenbara: hos den senare åter skulle han gifvit sig ut för Mannerstjernas Broder, och haft der mångahanda förslag, at få den Tyska Cofferten i förvar, den han beskrifvit vara med svart läder öfverdragen, och med förtenta Tenlikor beslagen &c. När detta alt var upläset, dicterade Herr Adlerstedt til Protocollet: Jag har utan alteration hört hans Excellences Grefve Wellingks Memorial och de 2:ne Attester upläsas. De två quinspersoner, som dem utgifvit, har jag aldrig hört utaf, aldrig känt, mycket mindre med dem någonsin talt, utan här är något annat under. Gud vet hvad Hans Excellence tänker med mig, som mig i sådan oförmodelig olycka vil störta. Jag hoppas at få njuta Lag och förordningar samt Adlige Privilegier til godo, ty jag har et godt samvete, och vet mig aldrig gjort en sådan demarche, utan beder, at få communication af Memorialet, på det jag må visa min oskuld, mig försvara, och för hela verlden visa, at detta är et argt och listigt upspunnet verk, hvarmed man mig på olycka vil bringa. Grefve Fersen sade: beskyll-

ningen är mycket svår, och innehålla attesterne ännu svårare expressioner; ty bör denne saken remitteras til vederbörligt forum, och imedlertid måste Riddarehuset vara rent. Hvartil Adlerstedt svarade, at som desse 2:ne Quinspersoners Attester och Memorialet innehöllo et simpelt angifvande, hvilket ej kunde gravera honom, så kunde det icke medföra en så äfventyrlig consequence för honom, at han derföre skulle sig absentera ifrån Riddarehuset: hvarvid Secreteraren Liljestjerna fant vara rättvist, at han njöt Lag och förordningar til godo; men at saken företoges i Hofrätten skyndesamligen, på det man måtte få veta hvad för ledamöter man hade med sig på Riddarehuset. Och blef dervid, at sedan de öfrige Ståndens utlåtelse vore inhämtad, skulle saken remitteras til sit vederbörliga forum. Sedermera blef d. 28. Jan. resolveradt, at Grefve Wellingk efter Majoren von Essens derom gjorde föreställning, skulle få Extracta Protocolli öfver hvad som på Dess Memorialer vore på Riddarehuset beslutet, oaktadt Assessoren Adlerbets deremot gjorde inkast, huru eftertänkeligt det vore, i anseende til många personers sentimens, som i Protocollet införde blifvit.

Nästan 3 månaders tid användes sedan med sakens utförande emot denna olyckelige Råds-

Herren. Ju längre det led fram på året, ju närmare var dess olycka för handen. Den 15. Apr. var Commissionens utslag färdigt, hvilket Grefve Gustaf Bonde, såsom Préses i Commissionen, framgaf på Riddarehuset. Landmarskalken var den dagen ej sjelf tilstädes, såsom opasslig, utan förde BraheÄttens fullmägtig, Landshöfdingen Friherre Creutz, klubban. Utslaget uplästes, och fants innehålla, huruledes Hans Maj:t hade i Rådet föredragit, at et rykte vore utspridt om en penninge negociation af 200000 RDr emot Wolgast Tullen och andra Amter i Hessen Cassel, hvilket mycket oroat Hans M:t, som derföre til secrete Utskottet nedskickat de den saken angående Documenter, efter hvilkas undersökande, med mera, det befunnits, at Grefve Wellingk mycket i den saken corresponderat med General Bank i Berlin, som redan af Konungen i Preusen på ofvanbemälde summa fått 50000 RDr, dem han i Ducater låtit i Hamburg upväxla och Grefve Wellingk tilställa: widare hade Grefve Wellingk conciperat en obligation, den Hans M:t sjelf afskrifva och underskrifva skulle; men när Hans M:t betraktat de eftertänkelige expressioner och anstötelige termer, som deruti voro, hade Hans Ma:t denna saken aldeles uphäfvit, varit deröfver missnögd, och sig nådigt yttrat, häldre, om nödigt vore, köpa

något til kronan, än något ifrån Riket försälja. I öfrigt hade commissionen denna saken vidlöftigt utfört, och anfört innehållet af de förnämsta Documenterne, såsom et Memorial eller Instruction för General Lieut. Bank i Berlin, Grefvens Bref til Konungen i Preusen, hvaruti han tackade Hans Maj:t, at han velat ingå denne handlen, sägande, at penningar voro rätta profstenen af en uprigtig vänskap; et bref, som Geheime Rådet Bassewitz honom tilskrifvit, med begäran, at snart förfoga sig til Stockholm, emedan hans närvarelse vore der mycket angelägen, utlofvandes honom 3000 Rubler årligen för dess upmärksamhet; et Grefwe Wellingks Bref til RiksRådet och Ambassadeuren Cederhjelm, at derpå arbeta, det han kunde få en skriftelig försäkran om denne utlofvade årlige pension, och at han ej kunde bo i Stockholm, om han icke i början af året finge desse penningar, recommenderandes derjämte en annan person (den Commissionen ej velat nämna) till 1000 plåtars pension; Hvarförutan Herr Bassewitz förärat Grefven en Présent af Ducater och 400 Plåtar, då han bortrest; Et Grefvens bref till Herr Gallovin, deruti han äfven anhållit, at få den vid kröningen i Moscou utlofvade Gratificationen vid hvart års begynnelse: viljandes ej undandraga sig at arbeta på enighet imellan bägge Nationerne:

Hvarjämte dess Dottersson recommenderades til pension, til dess resors fortsättande; En förskrifning, som H:s Maj:t skulle gifva Konungen i Preusen på Volgast &c. Emot detta alt hade Justitiæ Cancelleren Feman, såsom Actor, förestält Grefve Wellingk, at han oförsvarligen gjort, som sådant ej i Rådet angifvit, utan i tysthet handlat med sådane angelägne saker, utan någon communication med de andre råden, tvärt emot Lagen och RiksRådsEden: förkastandes hans inkast, at han som en minister arbetat i denna saken, emedan han vore et Rikets Råd (och ej någon Minister), som om sin tjänst och förrättning skulle göra besked för Ständerne. Dessutom vore olofligt och oanständigt för en sådan herre, som bekläder det högsta Ämbetet i Riket, at hos främande anhålla om pensioner för sig sjelf, och recommendera sin Dottersson och andra dertil: hade ock derutinnan illa gjort, at han sine vota i de Secretaste och angelägnaste saker låtit afskrifva af en främande, som ej vore i Konungens tjänst, tvärt emot sin tysthets Ed, och således å sido satt den pligt, som hans tjänst tilhört &c. Häremot hade Grefve Wellingk invändt, at han intet varit vållande til den handel Hans Maj:t haft med General Bank, och ej ägt någon kundskap derom, förrän bemälte General skickat ho-

nom, tillika med Documenterne, 15000 Ducater ifrån Berlin, som likväl blifvit återstälde, sedan hans Maj:t afbrutit denne saken, hvilken han ansett onödigt at andraga i Rådet, såsom varande et non ens, men visserligen angifvit, om Hans Maj:t behållit Ducaterne: kunnandes således ej se, at han öfverträdt Lagen och sin Ämbetes pligt, emedan saken om Wolgasts förpantning blifvit enskildt anstäld och enskildt omslagen: äfven som det obevisligt vore, at han rådt eller öfvertalt Hans Maj:t dertil. Hvad de 3000 Rubler anginge, som han fått för den förlust han lidit i Ingermanland, så hade han i Rådet gifvit det tilkänna, och vore något om den saken infördt uti Ambassadeuren Cederhjelms Instruction: och hvad correspondancen med Grefve Gallovin vidkommer, så vore han ifrån et sådant hof, som stode med oss uti fullkomlig vänskap, hvarföre ej illa uttydas borde, om han eller någon annan hade förtroende til honom, emedan ingen derigenom kunde honom någon egennytta bevisa; och hvad det sista beträffar, at han låtit sina vota renskrifva af en som ej hade någon tjänst, så vore et sådant renskrifvande aldrig skedt mera än en gång och det af den, som ägde verkelig tjänst: anhållandes i anseende til alt detta, at komma til sit förra väsende och fullkomliga frihet igen.

Commissionen hade alla skälen å båda sidor noga skärskådat, och som Hans Excellence Grefve Wellingk sjelf upsatt Instructionen til General Lieutenanten Bank, brefvet til konungen af Preusen och Obligationen, som Hans Maj:t afskrifva skulle, så hade Commissionen tyckt, at Grefve Wellingk, så mycket hos honom stått, hade styrkt til denna negociation, och ej, som han berättat, varit okunnig i saken, hvilken ej igenom hans, utan igenom Hans Maj:ts omtanke och försigtighet blifvit afbruten och til intet gjord: varandes eftertänkeligt, at Grefven skrifvit, det Konungens efterföljare och Kgl. M:ts arfvingar skulle denna summa betala: och at han tagit pension af Ryska Käjsaren, det hade han ej förr än året derefter i Rådet angifvit: och fastän Sverige stode i förbund med Ryssland, vore dock oanständigt och lastbart för en sådan Herre, som sitter näst Konungen i Riket, at inmänga sig med främande Nationer i sådane angelägenheter, hvarigenom pensioner förtjänas, warandes redan i Konung Carl den XI:tes tid förbudet på det strängaste, at antaga pensioner af främande Herrskaper, följagteligen mycket farligare och äfventyrligare i desse tider: Och om Herr Grefven ville säga det vara en erkänsla för sine bortmiste Ingermanländske gods, så voro många andre af mindre förmögen-

het, som äfven hafva derom anhållit, men aldrig kunnat ernå den ringaste ersättning: Och at Herr Grefve Wellingk låtit 5 à 6 vidlöftige vota af stora Secretesser af en främande renskrifva, den han äfven til pension recommenderat, det vore bevisligt: I anseende til hvilket alt så straffvärdigt förhållande emot Lagen och RådsÅmbetet han sig skyldig gjort til det i 28 § af Regeringsformen upnämnde straffet; dock i betraktande af dess ålderdom, och at förpantningen ej kommit til någon effect, han pensionen äfven angifvit, fast något sent, och redan så länge suttit i arrest, hölt Commissionen före, at han må blifva sit Åmbete förlustig, och lefva i stillhet på sine Landgods, utan at blanda sig i några publique affairer.

När detta var upläset, anhölt General Lieut. Friherre Banér, at som Grefve Wellingk, emot förmodan, ej fått del af Commissionens beslut, det honom måtte gifvas communication deraf, för at dervid kunna göra sina påminnelser, hvartil han trodde honom vara så mycket mera berättigad, som målet angick hans ära och timliga välfärd: anhållandes, at Commissionens Utslag må tils vidare ligga på bordet, til hvars ens underrättelse. Men i stället för svar eller bifall, påminte Landshöfdingen Friherre Creutz, at alle som

voro slägt eller anhörige med Grefve Wellingk borde taga afträde: hvarpå ock Friherre Banér, med några flere, gingo ut, under det Landshöfdingen äfven hemstälde, huru han sjelf borde göra, i anseende dertil, at Grefve Wellingks första Grefvinna var Sysling med dess: hvartil svarades, at som förordnandet ej sträckte sig längre, än til och med Syskonebarn, så kunde han blifva inne. Derpå yttrade sig Öfverste Rålamb, at om någon vore närvarande, som veste sig vara interesserad uti den 1000 RDrs pension, som i Resolutionen omtald var, så borde ock den vika af: hvartil öfverste Didron lade, at det brefvet, som innehölt recommendation til sama pension, borde upläsas, på det man måtte få veta, hvem det vore; Men Grefve Bonde svarade, at ehuru han, som ledamot af Commissionen, nog veste, hvem det var, så dristade han dock, utan de andra Ledamöternas samtycke af de andra Stånden, icke at nämna honom. Grefve Tessin hemstälde sedermera, om icke, i anseende dertil, at detta rörde Grefve Wellingks timliga välfärd, protocollet öfver hvad i detta ämne passerat, borde upläsas, emedan resolveradt vore, at efter Domens afkunnande han skulle få addressera sig til Rikets Ständer. Öfverste Didron ville dock minnas, at han ingen nåd eller grace begärt af Ständerne,

utan allenast njuta justice. Protocollerne blefvo icke dess mindre upläsne: hvarefter, uppå Grefve Donas yttrade ovisshet, om General Banér fått fullmagt af Grefve Wellingk, at begära communication af Commissionens Utslag, Major von Ungern sade, at sedan en Dom var fäld, finge ej en part göra sina påminnelser dervid, och trodde han ej, at Grefve Wellingk begärt det Gener. Lieut. Banéer gjort, utan torde han vara nögd med det Ständerne ärnade göra. Grefve Fersen mente, at om Domen var aflämnad til Leuteration eller approbation, så måste man veta, om Commissionsledamöterne varit enige i den saken, eller ej; men honom svarades, det man borde sig inbilda, at pluraliteten gullit, och at, i anseende dertil, den äskade underrättelsen vore mindre nödig. Secreteraren Liljestjerna yrkade vidare bifall på Grefve Wellingks begäran, at få communication af Utslaget; Men Assessor Höckerstedt trodde det ej böra ske, utan at, i anseende til Commissionens föreslagne mitigationer, man nu borde yttra sig öfver dem, och sedan remittera detta til Commissionen igen, som derefter hade at publicera Domen. Grefve Tessin sade, at, sedan domen var afsagd, kunde Grefve Wellingk per Supplicam til Ständerne inkomma och nåd begära, om han behagade: och Secreteraren Lilje-

stierna ansåg honom ännu böra njuta beneficia juris til godo, så mycket mera, som hvad Commissionen afgifvit, mera var at anse som en berättelse, än något slut eller Dom. Öfverste Rålamb svarade derpå, at beneficia juris aldrig blifvit honom förnekada, men at Domen borde först publiceras, och sedan leutereras, eljes blefvo 2:ne leuterationer. Grefve Dona tyckte ock, at leuteration ej kunde ske, förrän Dom var fäld: Och Öfverste Silfversparre, at Commissionen hade bort döma stricte efter Sveriges Lag, och ej anföra några mitigantier, utan låta dem på Ständerne ankomma. Assessor Weile hölt före, at vid frågan om Leuteration vore det minsta man kunde förunna Hans Excellence, at tillåta honom inkomma med sin böneskrift eller påminnelse, på det man på alt sätt må vara ursäktad för at hafva något förnekat. General KrigsCommissarien Palmcreutz åter: at sedan Commissionen föreslagit mitigantier, så blefve frågan, om de skulle gillas eller förkastas, i hvilken senare händelse Domen komme efter Lagen at upsättas: Och hemstälde yttermera Assessor Adlerbet, om icke Commissionen borde säga rent ut, huru saken vore emot Lagens rum förbruten, utan at anföra mitigantier; hvarföre han hölt före, at Utslaget åter borde til Commissionen remitteras, som hade efter

Ed och samvete at med sin ändteliga Dom, utan mitigantier til Rikets Ständer inkomma: hvilket ock af Ridderskapet och Adlen bifölls.

Innan Commissionen ännu kunnat hinna detta verkställa, påminte ytterligare, uti Adlens d. 19. Apr. hållne Pleno, Öfverste Didron, ej allenast om de brefvens upläsande, hvilka Commissionen sig åberopat, utan ock, at så väl slägtingarne, som den, hvilken väntade sig 1000 plåtars pension, skulle ifrån ventilationerne öfver domen taga afträde; dock som detta ännu tycktes vara tids nog at decidera, så förblef, hvad brefvens upläsande angår, vid Grefve Tessins häröfver gjorde föreställning, at när Domen framdeles blefve upläsen, så kunde då tagas fram til upläsande hvilka Documenter man tyckte behöfvas: varandes, efter dess mening, onödigt, at nu dessförinnan fordra alla brefven.

Sedermera tildrog sig en för Grefve Wellingk oförmodad händelse, at d. 20 Apr. 4 stycken Secrete Utskottets Ledamöter åter infunno sig hos honom, at å nyo undersöka och ransaka dess paper och skrifter. En ny förskräckelse för honom, som redan fått et Utslag emot sig, och måst erfara, at Ständerne ej stort ville förstå sig på några mitigantier. Han hade trott at den förra

visitationen gjort tilfyllest, och förment sig för all vidare undersökning böra vara fri: och ansåg fördenskul denna för så mycket mindre instämmande med Sveriges fundamental Lag, Kongl. försäkringen &c. som de utskickade hvarken upvist befallning eller Instruction til deras förrättning. Sådant föranlät honom, at den 22. Apr. genom Memorial föredraga Rikets Ständer denne händelse: hvaruti han tillika anhölt, at blifva tagen i Rikets Ständers hägn, emot alla slika visitationer hädanefter. Fänrik Strömberg, såsom hos honom Vakthafvande, framgaf detta Memorial å Dess vägnar på Riddarehuset; men animositeten var nu så vida kommen, at man föga ville förstå sig på, at höra det läsas. Flere emotstodo det ock i sjelfva verket, särdeles Herr Neugebauer och Herr Maul. Grefve Tessin viste dock, huru detta var et ovägerligt beneficium juris, som ej borde förnekas, och at Memorialet följagteligen borde upläsas, som ock skedde. Så snart det var upläset, yttrade sig Assessor Höckerstedt, at efter Grefve Wellingk klagat på Secrete Utskottet, så vore bäst at remittera Memorialet dit, til dess förklaring, då Rikets Ständer snart torde blifva underrättade om samanhanget. Secreteraren Liljestjerna påstod, at Secrete Utskottet äfven borde utlåta sig, huru det kunnat en sådan visitation

verkställa, innan nödvändigheten deraf blifvit Ständerne vid handen gifven, hälst det vore eftertänkeligt, at en redlig Svensk Undersåte skulle på det sättet blifva handterad. Assessor Höckerstedt svarade: det han önskade at Secreteraren Liljestierna ej så hastigt ville döma illa, innan han fått höra Secrete Utskottets utlåtelse, då kan ske han och andra fingo andra tankar, påstående at bevisas skulle, det Secrete Utskottet gått orätta steg. Öfverste Didron förundrade sig, at Grefve Wellingk ville reclamera Kongl. Försäkringen, då han veste, at Hans Maj:t ej det ringaste tog sig af den saken, utan hemskutit den til Ständerne: och til besvarande af Secreteraren Liljestiernas påstående, begärde CancelliR. Cederström, at få höra Protocollet öfver dess sista utlåtelse, hvartil Liljestierna svarade, at han ville veta hvarföre? så vida hvar och en af Adlens ledamöter ägde den myndighet och förmon, at välment säja sin mening, utan någon inquisition. Och blef sedan dess mening upläsen; hvarföre Assessor Höckerstedt försäkrade, at Secrete Utskottet nogsamt lärer fordra Satisfaction, om det funne något vara sig för när gjordt. I öfrigt blef RRådet Grefve Wellingks Memorial til Secreta Utskottet remitteradt.

Derefter drögde ej länge, förrän Commissionens Dom var färdig. Den 26 Apr. blef den för öpna dörar afkunnad, hvarigenom den olyckelige Grefven dömdes, at mista lif, ära och gods. Mitigantierne voro nu borta, och i stället lagens stränghet följd. Sorg och bekymmer, oro och ålder hindrade den gamle Rådsherren, at sjelf afhöra sin dödsdom; utan var, å hans vägnar, dess fullmägtig dervid tilstädes. Följande dagen blef Domen öfverlämnad til Rikets Ständers stadfästande eller leutererande: och afgaf åter vid det tilfället den dömde Grefven et Memorial och böneskrift, hvaruti han beklagade sig igenom sin Fullmägtig hafva emot all dess förmodan fått förnima, at Domen var på det strängaste utfallen; men hoppades så mycket mera vinna Leuteration, som Commissionen dertil förut gifvit så god anledning: och bad i öfrigt, at Rikets Ständer ville upskjuta med sit yttrande öfver Commissionens dom, til dess han med sine påminnelser dervid fått inkomma, och med bevekande skäl kunnat sin oskuld ådagalägga. På Riddarehuset ville man i början vägra denna skriftens upläsande, til dess omsider Öfverste Rålamb föreställde, at om en Människja fått den alrasvåraste Dom, borde han dock, så länge han kunde, njuta beneficium

juris, hälst då han ej annorlunda, än som Supplicant, något begärde.

Jämte Domen hade Secrete Utskottet afgifvit sin förklaring öfver den ytterligare beskickningen til Grefve Wellingk, som skett i anledning af en penninge negociation, som Grefve Eric Sparre gjort i Frankrike på 200000 RDr Specie, dem han lämnat under Grefve Wellingks disposition, och hvilken summa han i räkningen ej mera upfört, än för 200000 RDr courant, då det varit 200000 RDr Banco; borde således vara ansvarig för differencen, samt göra Räkning för 50000 RDr i Frankrike uplånte af Herr Hoggers, dem han disponerat, så väl som 600 RDr Tractaments-penningar i Bremen &c. hvilket alt Secrete Utskottet förmente böra i Kgl. KamarRevisionen efterfrågas och ransakas, äfven som imedlertid Sequester göras borde på all hans egendom i löst och fast; hvarförutan Secreta Utskottet tyckte sig ej på något sätt hafva försett, utan förbehölt sig satisfaction för det de den ena och andra gången blifvit beskylde at hafva trädt orätta steg &c. Härtil voro åtskillige allegater, som uplästes, nämligen Transsumt af 8 st. Räntemästaren Manderstjernas bref från Hamburg, skrefne til Grefve Wellingk, angående åtskillige penningeSummor, innehållandes en nog sällsam correspondance.

Öfverste Didron sade genast, at Secreta Utskottet hade gjort väl, och borde hafva reconvention; men at han undrade, at de voro så höflige, och ej utnämnt hvem de ment, och sagt rent ut, at Secreteraren Liljestjerna hade talt dem för när. Secreteraren Liljestjerna svarade strax med ifver: det har jag intet gjort; men en stor del ropade deremot, at det nog skulle finnas i Protocollet; dock at man nu ville upskiuta dermed och gå til den påbegynte saken: samt se det brefvet, hvaruti den personen var nämnd, som hade fått 1000 RDrs pension. Just. Cancelleren Feman sade dervid, at han nog kunde berätta samanhanget deraf, men at han trodde, det Ridderskapet och Adlen ännu ville något dröja, emedan, sedan Grefve Wellingks sak vore all, Commissionen redan lagt handen vid detta, och han äfven inlagt sin Libell emot honom och andra, lärandes Commissionen med det första berätta Secreta Utskottet, och Secreta Utskottet til alla Plena referera hvad som passeradt var. Öfverste Didron var dock dermed på intet sätt nögd, utan påstod, at man åtminstone borde veta, hvem denne mannen vore; innan man något kunde raisonnera öfver Domen, hälst det hända kunde, at han sutte på Riddarehuset, i hvilken händelse han borde sig afhålla: och ansåg Secreteraren

Erenkrona detta redan såsom sit Stånds befallning, at förelägga det brefvet, hvaruti denna saken var omrörd, hvilket han fördenskul hämtade fram, och lät sedan upläsa GeheimeRådet Bassevitz Bref til Grefve Wellingk, deruti han kallade Wellingken för sin Fader, och sade ej så lätt vara att skaffa pensioner, som han mente, men tyckte, at 1000 plåtars pension vara nog åt RegeringsRådet Sandberg, i anseende til de tjänster han gjort, fast han ock vore missnögd dermed, och önskade alla blifva så väl belönte, samt ansåg för synd, at anlita Härtigen om något, emedan han ingen ting njöt af de penningar, som årligen för honom i Sverige utföllo &c. Grefve Wellingks Bref til Grefve Gollovin blef sedan upläset, om de 3000 Rubler, som Käjsaren honom årligen förärat, hvaruti han äfven begärde pension för sin Dottersson Baron Banér: Och berättade Grefve Bonde, som förde présidium i Commissionen, at alt det öfriga märkvärdiga som finnes i acterne, det vore i Domen infördt, hvarföre ock för onödigt blef ansedt, at mera deraf upläsa.

Discourserne ställdes sedan öfver Grefve Wellingks Memorial, hvarpå Öfverste Rålamb mente, at Justitiæ Cancelleren borde svara, om han funne, at Commissionen vore beskyld för at hafva

gjort orätt: hvartil Revisions Secr. Erenkrona sig yttrade: när en Öfverrätt har dömt, så har den dömde lof, at anföra sina skäl hos Konungen och klaga, men här vore helt annat: vil han visa sin oskuld, så klagar han ju an Ständernas Commission, de male administrata Justitia: Vi hafve ju intet famlat i mörkret, ej gått på några gissningar och berättelser, utan här ligga ju klara bevis, dem vi hafve grundat oss på. En mördare, som man gripit i sjelfva verket, kan intet annat göra, än begära nåd; hvad vilja hans skäl hjelpa honom? Lika så hade varit bättre, om Wellingken fallit til böneboken, sig submitterat och sökt nåd; hvilket om han ej gör, står han sig sjelf i ljuset. Öfverste Stobé fant ej, at han beskylde Commissionen, utan allenast begärde visa fram skäl til Domens lindring: hvaremot Revis. Secret. Erenkrona föreställde, huru öfverheten altid mera reflecterar på Domens mitigantier, än på den dömdas skäl: Förmenandes Assessor Weili, at som Grefve Wellingk under ransakningen protestando agerat, så borde man ock höra dess mitigantier: hvilka dock öfverste Rålamb ej ville skulle upläsas, förr än Adlen utlåtit sig om den påminnelse secrete Utskottet gjort, angående Sequestration af all dess egendom. Commissionens i förra Resolutionen anförde Mitigantier blefvo

dock upläsne; men hos Öfverste Didron verkade de ej mera, än at han frågade, om det för en Man, som på alt vis skaffat sig mycket penningar, och begått så stora fel, som denne, vore straff, at mista Ämbetet, och satt at bo på sin Herregård? Efter Hans tanke skulle då ingen afskräckas från dylikt, om ej större straff påfölgde. Grefve Tessin förestälde deremot, at om blodsdomen confirmeras, så kommer det på våra samveten, men så framt Leuteration kunde ske, så hölt han ock före at den borde ske. Öfverste Didron var dock lika hård, lika orörlig, och påstod, at om man nu ej statuerade exempel, så blefve det dagligen värre, så at man vid nästa Riksdag torde förspörja flere dylika gerningar. Man kunde ej, sade han, bevisa nåd åt den, som ingen nåd förtjänte. Öfverste Silfversparre ville gå en medelväg, och föreslog, at han ju må behålla lifvet, men i stället at lefva på sina gods, blifva satt på en säkrare ort, så lagandes, at han intet mera kunde göra någon skada. Öfverste Didron medgaf då omsider, at man med dess blod ej vore betjänt, men som man veste, at han hade en vidlöftig correspondance, nästan med alla Hof i Europa, så borde han ganska säkert förvaras, på det han med sit inneboende gift ej må kunna göra så stor skada, at man det

aldrig förglömde. Secreteraren Liljestjerna förmente, at som Commissionen hade å ena sidan dömt på det strängaste, men å den andra äfven gifvit anledning til lindring, så borde så mycket mera blifva vid det senare, som nåd altid vore bättre än rätt. Men Assessor Höckerstedt fant deremot Grefve Wellingks upläste skrift så tvätydig, at han först borde förklara, om han begärde nåd eller klagade på Commissionen: hvilket Revisions Secreteraren Erenkrona äfven understödde, med förmälan, at om han ej ville supplicera, så måste han stå sit eget kast, då för honom eljes vore bäst, at begära nåd. Och blef resolveradt, at skriften skulle til honom återsändas til närmare förklaring, hvarmed han hade at inkomma, sedan målet blifvit med de andre stånden communiceradt, och de sit betänkande deröfver meddelt. Vidkommande åter den af Secrete Utskottet föreslagne sequester af all Grefve Wellingks egendom, så mente Landshöfdingen Friherre Creutz, at den ändå kunde för sig gå: hvilket Assessor Höckerstedt väl mente vara mindre af nöden, så länge ingen ändring var gjord i Domen, medels hvilken han ändå var all sin egendom förlustig; Men Öfverste Didron rögde en annan tanke, at ehuru det fasta nog blef quar, så borde dock i anseende dertil, at hvar man

veste honom vara en rik man, strax göras anstalt, at det lösa ej må af honom kunna distraheras: hvilket fördenskul lämnades til Secreta Utskottets anstaltande.

Men under alt detta kunde Öfverste Didron för ingen del glöma Secreteraren Liljestjernas d. 22 Apr. fälde omdöme om Secreta Utskottet. Han trodde det ej allenast vara förolämpadt, utan ock til all satisfaction berättigadt: påminde ock derom uti Adlens d. 29. Apr. hållne Pleno. Secreteraren Liljestjerna svarade strax, at det var en sak, som honom intet angick, utan fast mera rörde Adlens friheter: och som han i Secreta Utskottets förklaring ej blifvit nämnd, så toge han sig intet deraf, utan förbehölt sig sin rätt emot Öfverste Didron, som honom allena tiltalt: hälst han veste sig aldrig veterligen hafva förolämpat Secrete Utskottet: Och när sedermera efter mångas åstundan, hans utlåtelse blef å nyo upläsen, tillade han, at om några af Secreta Utskottets Ledamöter hafva tagit honom för den man, som dem för när sagt, så hoppades han få njuta Lag och process til godo. CancellieRåd Wrangel nämnde härvid uplysningsvis, at Secreta Utskottet ej hade namngifvit någon viss, emedan det af en och annan hade uti den Wellingkska affairen blifvit attaqueradt: hvaraf Öfverste Didron tog sig

anledning at anföra, det han nogsamt veste, at Secreta Utskottet denna gången haft anledning allenast af Herr Liljestiernas tal, at klaga: och fast han ej var nämnd, kunde det dock ingen annan vara. Secr. Liljestierna svarade: Efter jag intet är nämnd, så håller jag mig vid Öfverste Didron, at han skal bevisa om jag mig förgripit. Assessor Höckerstedt bad, at de ställen och de Expressioner, som äro fälde öfver Secreta Utskottet uti Grefve Wellingks sak, måtte utur Protocollet extraheras, då man nog skulle få se, huru oskyldigt Secreta Utskottet åtskill. gånger vore angripet. [Liljestierna:] Jag vet ej huru man kan göra reflexion på Assessor Höckerstedts begäran. Secr. Utskottet har begärt Satisfaction. Jag undrar, om han af dem har någon fullmagt, at begära något annat enskildt. Jag säger ännu en gång: Det rörer oss alla. Hans Maj:t har nådigt lofvat oss, at vi utan intrång få säga vår mening, utan at derföre blifva lagförde. CancelliRådet Wrangel svarade derpå, at våra privilegier dock icke gåfve en Adelsman anledning, at ohemult få attaquera någons reputation: Och Assessor Höckersedt: Jag har ingen Fullmagt, ej heller behöfver jag, utan jag begär för min del Satisfaction, såsom en Ledamot af Secreta Utskottet: tilläggandes Baron v. Ungern, at som vår frihet ej bestod uti, at

tala oanständigt, utan beskedligt, så borde, hvar annat skedde, den svara derföre, som sig förtalt. Öfverste Didron yttrade sig sedan: när jag senast sade, at det var Herr Liljestierna, som sig emot Secreta Utskottet förgripit, svarade han mig, det vore ej sant, der dock hela plenum vet, at det så var: och efter han beskylt mig för osanning, så beder jag, at han det offenteligen måtte erkänna och tilstå: hvartil Öfverste Stobé svarade: om han toucherat Herr Öfversten, så bör han det göra; men det är ännu intet bevisligt, at han på något sätt angripit secreta Utskottet. Baron Crasson sade: det var oanständigt, at han vid det tilfället brukade ordet procedurer: Och Öfverste Fritski: Således sade han: Jag beder det på min räkning må införas i Protocollet, at Secreta Utskottet bör göra besked, hvarföre det gjort sådana procedurer emot en så redlig Svensk undersåte &c. Hvartil secr. Liljestjerna svarade: Jag undrar at Öfversten vil 2 Plena efteråt komma och göra nya påminnelser, sedan mit protocoll är justeradt: yttrandes sig Öfverste Stobé, at innan man vidare kunde sig häruti inlåta, så må Secreta Utskottet först säga, om det finner sig toucheradt, sedan det fått communication af Protocollet. Och blef uppå Grefve Tessins föreställning, huru rättvist det vore, at den som

funne sig toucherad, finge satisfaction, saken remitterad til Secreta Utskottet, hvars svar och utlåtande dock uteblef; kanske derföre, at saken ej var så farlig.

Medan detta förehades, som en bisak, arbetade i sin sorg Grefve Wellingk på dess urskuldande, så mycket hos honom stod, och så vidt han kunde tycka sig hos Ständerne hafva någon förskoning at förhoppas. De brefven, som upläsne blifvit, frugtade han skulle öka Ständernas vedervilja, äfven som hans oro redan var derigenom förökad. Dess utom hade han at förklara sig öfver dess Memorial emot Commissionens Dom, och såg i öfrigt föga annat, än döden för sina ögon. I en sådan ställning afgaf han til Rikets Ständer 2:ne särskilde Suppliquer, som d. 2. Maji blefvo upläsne, och af hvilka han uti den ena berättade sig förnummit, at några Documenter blifvit på Riddarehuset upläsne, som skolat hos Ridderskapet och Adlen förorsaka vidrige tankar om honom; trodde sig dock kunna bevisa sin oskuld deraf, at sedan han redan år 1724. inlefvererat räkning i Kgl. Kamar Collegio, hade densamma blifvit approberad, hvaraf skönjas kunde, at han som en redlig man i detta mål förfarit: anhållandes at några af Kgl. KamarCollegio, KamarRevisionen och StatsContoiret, måtte til

honom träda, at samanhanget inhämta, då han på en liten stund ville gifva dem en grundelig underrättelse om saken. Detta var nu sama ärende, för hvilket hans egendom skulle sequestreras; men blef ej vidare vidrördt, än at, efter öfverste Rålambs hemställande, skriften blef til Secreta utskottet remitterad, som hade dermed at förfara efter omständigheterne.

Den andra Suppliquen innehöll, at som han blifvit tilsagd, at förklara sin förra skrift, antingen han begärde nåd, eller ville klaga på Commissionens Dom, så betygade han högeligen, det honom mycket bedröfvade, at man hade den tanken om honom, som skulle han klaga öfver Ständernas beslut: han hade allenast velat utdraga alla de skäl ur acterna, som han trott kunna lindra hans dom, ehuru han funnit goda skäl nog af Ständernes resolution, och hoppades, at de gjorde tilfyllest til en nådgunstig Leuteration: Han hade upoffrat sin tjänst i fyra Konungars tid, lämnade nu altsamans i Rikets Ständers vanliga mildhet, och förväntade et hugneligare slut.

Så snart detta var upläset, sökte Cancellie-Rådet Wrangel upmuntra Ridderskapet och Adlen til en skyndesam Leuteration, hälst han veste Adlen äga äfven så stor mildhet som rättvisa.

Öfverste Didron yttrade sig derföre strax: Min mening är denna, at han må behålla lifvet, men sättas på en sådan ort, der han aldrig kan göra oss eller Riket någon skada. Men då Grefve Tessin af de 2:ne alternativerne, at antingen hållas i godt förvar, eller dömas efter Commissionens mitigantier,) tilstyrkte det senare, hälst Commissionen bäst veste omständigheterna och skälen dertil: svarade Öfverste Didron, at först borde afgöras, om han skulle få behålla lifvet, då det sedan vore tids nog, at deliberera öfver det öfriga. Landshöfdingen Creutz, såsom ordförande, frågade fördenskul först, om någon Leuteration ske skulle? hvartil svarades Ja. Sedan om Wellingken skulle få behålla lifvet, som ock blef med Ja besvaradt. Secreteraren Boneausköld anförde sedan, huru i Domen voro tre omständigheter, och i mitigantierne fyra; hvarföre han mente bäst vara, at i god ordning deliberera om hvardera efter hvarandra, nämligen om lifvet, äran, godsen och rumet der han skulle sitta. Grefve Tessin svarade dertil: skulle han behålla lifvet, och mista äran, så lärer han vara litet mån om det förra. Och Landshöfdingen Creutz frågade derpå, om det skulle förblifva vid de mitigantier, som i Ständernas Resolution voro anförde? Men det besvarades hvar om annan med ja och

nej: påståendes Öfverste Stobé, at som Leuteration skulle ske, så borde det blifva vid Commissionens mitigantier: ginge man derifrån, så måste man hafva skäl dertil, och borde då löpa alla acterne igenom, och om man ändrade det Commissionen gjort, så vore det likasom den hade gjort orätt. Öfverste Lieutenant Brovald ville hälst följa den methode, som Secreteraren Boneausköld föreslagit. Assessor Höckerstedt: at då han, i stället för dödsstraffet, fick behålla lifvet, ginge ej an, at han skulle få sitta på Ekenäs, utan tyckte, at han borde sättas på Wadstena Slott i godt förvar. Major Breant sade: som lifvet är skänkt, så måste det andra i högsta grad ifras. Assessor Adlerbet: hvad äran angår, så är det et regale, och kommer Hans M:t til at återgifva den sama; men hvad godsen beträffar, så böra de vara i godt förvar, til dess den upkomne penninge saken är afgjord. Major Breant: Vi hafve sjelfve constituerat Domare, som hafva dömt efter Sveriges Lag och bästa samvete: skulle wi sjelfve kasta det öfver ända, det vore äfventyrligt och oanständigt. Secret. Liljestjerna: skal här ske en Leuteration, så måste vi examinera omständigheterna, men som det är för vidlöftigt, så vore farligt at gå ifrån Commissionens

mitigantier. Men Öfverste Didron ropade i det sama: lät oss votera om han skal behålla ära och gods, och öfver stället, der han skal sitta. Och gjorde strax Landshöfdingen Creutz den proposition: Den som vil at det skal blifva vid Commissionens Resolution, svarar ja: den som vil at han skal mista ära och gods, och sitta i sin lifstid på et fast Slott, svarar nej. Öfver propositionen blef sedan något discoureradt: yttrandes sig Secreteraren Boneausköld, at om voteringen sloge illa ut, så hade Kgl. Maj:t at restituera honom äran: och Öfverste Stobé: om voteringen sloge väl ut, så uphäfdes hela domen och behöfdes ej någon Leuteration; hvarföre quæstionen borde skiljas, kunnandes ej gerna så mycket innefattas. Revisions secreteraren Erenkrona tyckte ock, at quæstionen borde separeras, så vida den ena kunde unna honom äran, en annan åter godset, den tredje torde vilja, at han skulle sitta på godset, och så vidare. Herr Olthoff mente, at det borde bli vid Commissionens föreslagne mitigantier, hälst Ledamöterne på sin Ed anfört dem, och derigenom befriat sine samveten, hvarföre vi ej heller borde dermed betunga våra. Baron Wrede hölt ock före, at frågan blef om man skulle gå ifrån Commissionens mitigantier eller ej? Men honom svarades, at det förblef

vid den frågan och propositionen, som Landshöfdingen Creutz redan föreställt. Derefter uplästes Öfverste Lieutenant Tholins Memorial, hvaruti han, sjuk och frånvarande, sig utlåtit, at i anseende til Grefve Wellingks ålderdom och anhörige, borde han väl lindras, men åter, i regard til dess brott, straffet skärpas, och han mista gods och egendom, utan at sitta på Ekenäs, der han ändå hade ärnat sin öfriga tid at bo, men på Örebro Slott eller någon fästning, börandes han derjämte uptäcka alla dem, som varit i hans gerningar delagtige, samt utnämna alla dem, som hafva främande pensioner m. m. Och skred man sedan til votering, hvarförinnan likväl Öfverste Didron påminte, om icke hans anhörige, samt de, som voro uti Holstensk tjänst, borde taga afträde, och ej i denna saken votera, hvilket förorsakade några discourser, dock, som tiden skulle fåfängt utdragits, om man vidare hade påstått det sama, så blefvo ej flere än anhörige undantagne: Och satte sig omkring bordet Grefve Gustaf Gyllenborg, Öfversten Baron Bildstein, Major Barnekow, Öfverste Silfversparre, Öfverste De La Wall och Herr Gustaf Hamilton, at emottaga Sedlarne: efter hvilkas öpnande 168 ja hade sökt den lindrigare vägen för Wellingken, men deremot 179

Nej stadfäst, at han skulle mista ära och gods, samt sin lifstid på något kronans slott tilbringa.

Sådan utgång fick denna vidlöftiga och uti flere särskilde omständigheter inveklade sak på Riddarhuset. I de öfrige Stånden var den ännu ej slutad, men skulle ock der med skyndsamhet afgöras. Den gamle ålderstigne Rådsherren hade väl föga hopp om synnerlig mildhet hos dem; dock värkade tyngden af hans och hans anhörigas bekymmersama belägenhet, at dess Dotter, Gener.-Lieutenantens, Friherre Banérs Fru, Grefvinnan Ulrica Christina Wellingk ännu gjorde försök hos Ridderskapet och Adlen, om någon ny ynnest och förskoning stode at erhålla. Hon ingaf fördenskul igenom General Adjutanten Georg Löwen d. 4. Maji på Riddarehuset en beyekelig supplique, hvaruti hon tilkännagaf, at endels den stora sorg och bedröfvelse, som henne intagit af den olyckan hon haft, at höra en så svår dom fällas öfver sin Fader, endels den hjerteliga kärlek hon altid hyst, och til slutet af sin lefnad ärnade hysa, för honom, hade förorsakat, at hon sig understod, med vördnad framträda, och i största ödmjukhet hos Rikets Högloflige Ständer anhålla, at de sig til en nådig lindring af Domen beveka ville, och, i anseende til dess långliga tjänster, höga ålderdom, grå hår och svaga helsa, det

svåra straffet afböja täcktes, samt unna honom den nåden, sin öfriga korta lifstid på sin gård Ekenäs få tilbringa, hvarutinnan hon, som en ängslig och hjerteligen bedröfvad enda Dotter, hoppades at blifva bönhörd.

Man kan lätt föreställa sig hvad så ömande omständigheter må hafva uträttat hos dem, hvilka ej af naturen ägde för hårda hjertan. Man såg genast hos flere en villighet at hjälpa: och Herr Olthoff var den första, som begärde, at Utslaget af Ridderskapet och Adlens sista votering ej måtte med de öfrige Stånden communiceras, innan man först hunnit yttra sig öfver Grefvinnan Banéers supplique. Herr Grefve Hamilton mente, at uppå hennes ödmjuka förbön man kunde återgifva äran och godset, dock at han ej finge bo på Ekenäs, utan på något kronans Slott, likväl icke inom 4 murar, utan i et anständigt fängelse. Grefve Fersen tyckte, at Christeliga kärleken måste conserveras, och at man borde påminna sig, det så väl vid denne, som förre Riksdagen många sig svårligen förgripit, hvilka derföre blifvit dömde, men ändock sedermera varit med nåd ansedde. Öfverste Rålamb sade: Adlen har en gång gjort sin votering, och i regard af en fullkomlig ordning i vårt Riddarehus vore betänkeligt at kasta den öfverända; men långt bort det, at vi icke kunne

och böre göra nåd. Det kunde hända en annan gång, at en annan RRåd blefve anklagad, och ej så svårt som denne dömd, utan, kanske, til sin tjänsts förlust, eller eljes: huru vilje vi då i anseende til detta leuterera? Jag är intet deremot, at han får ära och gods igen; han ligger nu på sit yttersta; men det bör ske igenom et almänt consentiment. Baron von Ungern sade ock: Den ändring, som vi nu vilje göra, är vår votering til ingen skada, och kunne vi ändå unna honom äran och godset: förbehållandes Secreteraren Boneausköld, at detta ej må blifva exempel til något voteringsqual, äfven som han mente, at så väl den sista voteringen, som den ändring i dag skedd vore, borde de öfrige Stånden communiceras, emedan den redan vore i Staden bekant: hvaruti ej allenast General Silfverhjelm, utan Öfverste Didron med honom instämde: tilläggandes den senare, det han önskade, at detta i enighet måtte ske, och at han ej förmodade någon förebråelse för det man ginge ifrån voteringen, som han ville, icke måtte dragas til exempel för andra voteringar. Öfverste Örnstedt nämnde vidare, at på det viset får han heta Grefve Wellingk. Och afgick sedermera en Deputation til de öfriga stånden, med berättelse, at Domen i så måtto vore af Adlen leutererad, at han må behålla lifvet,

ära och gods, men mista sit RådsÄmbete, och sin öfriga lifstid på något kronans slott förvaras.

Hos Presteståndet verkade Grefvinnan Banérs förbön så mycket, at hon fick bifall til alt hvad hon uti sin Supplique begärde, hvilket var det sama, som Commissionen, uti dess första utslag til lindring, föreslagit. BorgareStåndet gick äfven i det mästa in i sama förskoning, dock med lika ändring, som Adlen, at i stället för Ekenäs han i et säkert slott skulle förvaras, der Garnizon vore i Staden, hvarest han all sin öfriga lifstid skulle blifva skött; dock under strängt förbud af all correspondance, hemligt samtal och omgänge, hvilken leuteration ej skulle dragas til exempel för någon annan. Men Bondeståndet var fast mera obevekligt. Det notificerade d. 9. Maji, äfven som de andre Stånden, sit beslut med Ridderskapet och Adlen genom Utdrag af Protocollet, som innehölt, at Ståndet vid genomläsande af domen, så väl som Grefvinnan Banérs böneskrift, funnit hennes Faders brott så svårt, at det ej kunde gå en bokstaf ifrån den dom, som Commissionen rättvisligen öfver honom afsagt, emedan han emot Ed och trohet handlat: och skulle Sveriges undersåtare, som varit namnkunnige för rätt och rättrådighet, mycket förlora af detta stora beröm, om de med alfvar-

samhet sådane grofve missgerningar ej afstraffade.

Af desse särskilde beslut blef således pluraliteten, Stånden imellan, för det, som Ridderskapet och Adlen ofvanföre beslutit; nämligen at han på något kongligt slott skulle sitta i säkert förvar i dess återstående lefnad. Enär Expeditionen derom skulle til Hans Kgl. Maj:t d. 13. Maji på Riddarehuset justeras, var dock hos Öfverste Rålamb ännu en scrupel öfrig deröfver, at orten ej var utnämnd, väl vetandes, at inga garnizoner voro på andra orter i Riket, än i gränsefästningarne, hvarest han hölt före vara äfventyrligt at honom sätta. Svårigheten blef dock häfven af det svaret, at Konungen nogsamt lärer utnämna orten. Men vid Expeditionens underskrifvande mötte hos Bondeståndet en annan nyhet: viljandes det, til följe af dess eget beslut, ej meddela någon underskrift til brefvet, som härom var upsatt til Konungen. Ärendet blef d. 16. Maji på Riddarehuset anmäldt: och ehuru detta förekom något hvarje nog oförmodadt, så hade det dock ej annan verkan, än at uppå Landmarskalkens derom gjorde proposition, Ridderskapet och Adlen beslöt, at Expeditionen lika fullt skulle, utan BondeTalemannens underskrift, til Hans Kgl. Maj:t afgå.

Sedermera ingaf Grefve Wellingk d. 18. Maji sin sista supplique til Ridderskapet och Adlen, hvaruti, jämte tacksägelses afläggande för den honom förunde benådning uti Domen, han anhölt, at ändring äfven kunde ske uti vakthållandet öfver dess person. Gener. Major Friherre Törnflycht gaf dervid tilkänna, at han redan talat vid hans Maj:t derom, men at hans Maj:t ej ville sig dermed befatta, så vida Ständerne sjelfve hade härvid lagt handen, i anseende hvartil han ock rådt Grefve Wellingk, at vända sig til Rikets Ständer: Och blef detta, til ändemålets vinnande, remitteradt til Hans Kgl. Maj:t, som i Nåder hade härmed efter omständigheterne förfara, bifalla eller afslå.

Utom detta sökte han genom General Lieut. Banér at ådagalägga sin oskuld emot den beskyllningen man honom gjort, at antingen illa förvaltat, eller icke gjort redo för åtskilliga publique medel. Tilförene hade han, som ofvansagdt är, hänvist Secrete Utskottets gjorde observationers utredande til Kgl. KamarRevisionen, der hans räkningar voro. Men som han hade hos Ständerne blifvit offenteligen anklagad för denne omständigheten, så var han mån om, at dess redogörelse skulle blifva lika almän: hälst ryktet ville påbörda honom, at med de Bremiske medlen

ej alt hängde så rigtigt tilsamans. Han hade fördenskul skrifteligen författat en särskild förklaring häröfver, som den 6. Junii ingafs til Samtel. Stånden, och hvilken GeneralLieut. Banér sama dag begärde at på Riddarehuset blifva upläsen. Men antingen åtskillige ogerna sågo, at denne Herren skulle kunna reda sig ut, eller förtruto, om han ej inför almänheten skulle hetas förskingrat Rikets medel, är åtminstone visst, at skriftens upläsande blef vägradt. Förut var ock resolveradt, at en så kallad Bremisk Commission skulle sättas i Hamburg, til denna sakens undersökande: och blef den nu så vida nyttjad, at til General Lieut. Banérs begäran Assessor Hökerstedt genast svarade, at man ej kunde sig med detta befatta, emedan det redan var til Commissionen remitteradt, som hade derom at inquirera. Och när Friherre Banér ådagalade, huru hårdt och svårt det vore, at en, som hos alla Stånden blifvit beskyld för mindre redlighet, ej skulle publiquement få försvara sig: Friherre Wrede äfven anförde, at som han var angifven för at hafva försnillat Rikets medel, och nu wille försvara sig, borde man afhöra hans exculpation; så svarades dock ytterligare af Secreteraren Boneauschöld, at som all sanning skulle hämtas utifrån, der documenterne voro, så kunde man här ej

något göra til saken, utan Grefve Wellingk hålla sig til den Bremiske Commissionen i Hamburg, samt följagteligen dess skrift här icke upläsas. Det blef ock dervid, at den ej lästes: och på det de andre Stånden ej heller skulle höra honom, blef sådant begärdt genom RiddarehusFiscalen, som hade at berätta, det Adlen härmed sig icke befattat.

Hvad stället angår, hvarest Grefve Wellingk skulle sin öfriga lifstid förvaras, så behagade Hans Kgl. Maj:t dertil utnämna Jönköping, såsom en ort, hvilken både ägde någon garnison, och dessutom icke låg uppå gränsen. Han fördes ock under säker bevakning ifrån Stockholm, men hant ej längre än 24 mil på vägen, förän uti Mölby gästgifvare gård i Östergöthland en häftig sjukdom, kan hända af sorg och ängslan, honom öfverföll, hvilken på 3 dagars tid så tiltog, at han d. 10. Julii dersamastädes afled, efter en 76 åra lefnad.

Sådant slut fick denne Herren, sedan han några och 50 år tjänt Sveriges kròna. Han blef, tillika med sin äldre Broder, redan år 1676. Friherre, då varande Capitaine vid EnkeDrottning Hedvig Eleonoras Lifregemente: blef sedermera ÖfversteLieutenant vid Bohusiske belägringen, och år 1678. Öfverste för Carelske regementet til fot:

1680. Öfverste för et Tyskt Regemente, samt Öfver-Commendant i Bremen och Verden: 1697. General Major: 1698 General Lieutenant: 1710 General af Infanteriet och Gouverneur i Wismar: Sama år Kgl. Råd och General Gouverneur i Bremen och Verden: hvarjämte han erhölt högsta befälet öfver Svenska Arméen i Tyskland, och blef 1711 Grefve. Han ägde et ypperligt förtroende hos de flere Svenske Konungar, under hvilkas spira han tjänt. Var en Herre af mycken kundskap och insigt; Hvarföre han ock i flere Rikets angelägne så civile, som militaire affairer ofta blef brukad vid Utrikes Hof, såsom Dannemark, Tyskland, Holland och Pålen. Han beskyldes väl före, at genom någon underlåtenhet, eller ovänskap med Grefve Stenbock, hafva hindrat dess armées framgång, men det är ock visst, at Grefve Stenbock hade ännu flere och kanske större ovänner i Stockholm, som til äfventyrs gjorde intet mindre sit til, och ändock blefvo ostraffade. Det är ock til märkandes, at så almänt detta talet var, så blef det dock uti Processen emot Grefve Wellingk icke vidrördt: kan hända, at sådant ägde sina goda skäl och orsaker: och ho vet, om icke i Stockholm ännu lefde mången, som så lagom önskade framgången af Konung Carl XII:tes vapen. Dessutom var han ganska mycket tilgif-

ven Hans Kgl. Höghet Härtigen af Holsten, såsom den der han ansåg nog nära berättigad, at bära Svenska kronan. Sådant var ock en tid et stort fel i Sverige, och torde detta kanske varit nästan det största han ägde. Man vet at denne Dottersson af Konung Carl den XI:te var föga älskad af Konung Fredric och Drottning Ulrica Eleonora, ehuru nära han tycktes genom blodsbandet vara, at efter dem få tilträda Regeringen. Svenska folket var ock denna tiden delt i sina 2:ne flockar, hvaraf den ena, under namn af Holstenska partiet, gerna ville bereda Successionen åt Härtigen, den andra gjorde Konunga huset til viljes, och sträfvade deremot. Kunde dervid någon slags persecution insmyga sig, så var det en verkan af människliga sinnets svagheter och oafbrutna böjelse at råda: Och om man skulle säga, at Grefve Wellingk äfven måste röna prof deraf, så torde det ej vara långt ifrån sanningen. Besynnerligt är åtminstone, at det fel han dömdes före, ej angafs förr än nu, då likväl sedan 1722 en Riksdag passerat: och at han dömdes så hårdt, ehuru hvarken dess project gått i verkställighet, eller Sverige deraf tagit minsta skada. I öfrigt föddes af hans hastiga död det ryktet, at han sluteligen intagit förgift, til sit eget skyndande ur verlden, för at undgå det hårda ödet, at ifrån

det yppersta äreställat i riket bringas til en lifstids fånge under bevakning. Men, utom det efterverlden saknar bevis til detta ryktes besannande, så är ock lätt at finna, at den sorg och oro, som denne Herren måtte ägt öfver sin oförmodade olycka, ju ock kunnat gifva orsak til både sjukdom och död, hvarförutan en 76 åra ålder ej mera kan, efter naturens ordning, lofva någon lång lifstid. Eljes, om han hade några vänner, så ägde han dock flere och mägtige ovänner, ibland hvilka senare man med nog visshet kan räkna Grefve Horn för en af de yppersta och mäst betydande, hvilken likväl, för at ej synas, afhölt sig ifrån Riddarehuset hela den tiden, som denne sak förehades. *)

*) Til Auctorens föregående berättelse, om Grefve Wellingks lefverneslopp, kan läggas följande dess bref til sin Son, taget utur RegeringsRådet Sandbergs samlingar: Mon cher fils: J'ai cru Vous devoir donner une petite connoissance du cours de ma vie, pour Vous mieux faire remarquer, à quoi Vous serez exposé pendant celui de la Vôtre. Je naquis l'an 1651 le 31. Oct. à Jamo en Ingrie. Je perdis mon Pere à peu près à l'age, que Vous avez perdu Vôtre Mere. La mienne me fit elever à la maniere de ce tems la sous la conduite de quelques Pedants. Elle m'envoya ensuite en France. À peine y fus-je arrivé, que je reconnus les defauts de Mon education. Je m'applique

När nu alt var förbi med Grefve Wellingk, begynte man ock med mera alfvare tänka på RRådet Friherre Cederhjelm. Ofvanföre är nämndt,

---

d'abord serieusement à me defaire de mon faux scavoir. Je m'attache aux langues, à l'étude du monde et aux connoissances les plus necessaires pour être de quelques utilité au public. Je fis la même chose en Italie, et par tout ailleurs. Mes voyages finis, je me rendis l'en 1675. en Suede, où j'etois inconnu et sans appui. J'y fus cependant gracieusement receu: Plusieures personnes de distinction se firent plaisir de me produire, et de me faire avoir de l'emploi à la cour où à la Chancellerie; mais le Roi Charles XI, étant jeune, à la veille d'être attaqué par ses ennemis et préferant les gens de guerre à tout autre merite, je pris le parti de leuer une Compagnie d'Infanterie, et je m'acquittai si bien de mes devoirs pendant la guerre, qu'en trois ans de tems, j'eu le brevet de Colonel. Je n'avois que 26 ans alors. Ce pas et cette distinction m'attirerent bien des envieux, et pour m'eloigner du Roi, ils scurent si bien faire, que je fus pourveu d'un Regiment national Finnois. Je me rendis dans ce païs éloigné avec d'autant plus de resignation, que j'avois reconnu la puissance de l'envie et la necessité de s'abandonner à la Providence.

La paix ayant fait cesser la raison de mon assiduité auprès du regiment, je me rendis à la Cour, toute occupée de ce tems la à regler les Finances par la reunion des fiefs, et d'autres fonds de terre, à la couronne. Quelques personnes suspectes, opposées à ce

huru Öfverste Didron påmint om redogörelsen för dess Ambassade til Ryssland, den han ansett för mera kostsam, än lönande för Riket. Dylik er-

---

dessein, furent eloignées. On envoya le Senateur Rålamb, le General Sperling et M:r Henri Falkenberg en Allemagne, sous prétexte de regler l'oeconomie de nos Provinces. On me fit aussi l'honneur de me croire de quelque consequence. On me persuada de me rendre à la Cour de Dannemark pour six semaines seulement, en qualité d'Envoyé Extraordinaire. On m'y laissa deux ans. De là on m'envoya dans la même fonction aux Cours de Brunsvic-Lunebourg. L'on me chargea ensuite de la negociation d'Altona, et pour me mieux retenir en deça de la mer, on me fit donner un Regiment Allemand, avec la charge de premier Commendant à Stade. J'eus le bonheur de m'acquitter à la satisfaction du Roi de tous mes emplois, sur tout au traité d'Altona, de la maniere, que Vous scavez. Il ne falloit plus que cela pour m'envier aussi les occasions de me distinguer dans le ministere: on m'envoya avec un detachement de trouppes auxiliaires au Rhin, et cette campagne finie, on me laissa plusieures années dans l'inaction à Stade, jusqu'à ce que la necessité obligea la Cour et mes envieux de me remettre l'en 1696 dans les affaires, pour assister en qualité de plenipotentiaire au traité de Pinnenberg.

Le Roi mourut peu de tems après. La Reine mere et les Regents m'envoyerent la patente de General Major, après avoir croupi 19 ans dans la fonction de Colonel.

indran underlät han ej heller sedermera, särdeles d. 30. Junii, då Secrete Utskottets gjorde anmärkningar vid RådsProtocollerne förehades, och

---

Le Roi d'aujourdhui étant declaré majeur, et celui de Dannemark tirant les negociations en longueur, je demandai la permission de me rendre à la Cour. Je l'obtins avec difficulté; mais à peine fus-je arrivé, qu'on jugea à propos de m'envoyer en Pologne, et pour un peu dorer la pillule, on me declara Lieutenant General. Cette Commission finie l'en 1700 par l'irruption que le Roi de Dannemark fit en Holstein, je retournai à Stade. Je me rendis de propre mouvement aux Cours de Brunsvic-Lunebourg, où j'avois acquis quelque credit. J'eu le bonheur de persuader l'Electeur de Hannover et le Duc de Zelle de marcher au secour de Tönningue, que le Roi de Dannemark tenoit assiegé. Le siege fut levé, et le Roi ayant fait descente en Sélande, celui de Dannemark, se sentant pressé, eut recours aux negociations. Celles de Pinnenberg furent transportées à Travendal. Le Duc Frederic de Holstein, beaufrere du Roi, m'envoya deux Couriers, me pressant de m'y rendre pour l'assister de mes Conseils et pour me trouver au traité de paix. J'y fus admis, sans qu'on me demanda un plein pouvoir. La paix fut heureusement conclue, et S. A. S:me m'obligea de porter le traité au Roi en Selande. Je restai à la suite de Sa M:te jusques à ce qu'Electeur s'embarqua avec son armée à Carlshamn, pour passer en Livonie. Je retournai à Stade, où je fus derechef laissé pendant

hvartil Cancelli Rådet Friherre Wrangel då svarade honom, at om flere hemligheter rörande den saken utkommo, än Secrete Utskottet funne godt,

---

dix ans dans l'inaction. J'eus tout le tems de faire repetitions des choses aux quelles je m'etois appliqué.

La journée de Pultava ayant transporté le Roi en Turquie, et Sa M:té n'étant plus environné de mes envieux, la necessité me fit remettre sur les rangs. Je fus pourveu l'en 1710 de la patente de General de l'Infanterie et du Gouvernement de Wismar. Peu après je fus declaré Senateur. J'eus le Gouvernement general des Duchés de Bremen et de Verden: je fus chargé du commendement de l'armée en Allemagne et du maniement des affaires en même tems.

Je regardois toutes ces liberalités comme des lies, qu'on vouloit me faire avaler dans un tems, ou nos affaires étoient dejà très derangées. Ce me fut une extreme douleur que je me vis tout d'un coup surchargé, sur tout n'ayant plus de santé. Je supportai cependant ce pesant fardeau quatre ans, jusqu'à l'arrivé du Roi à Stralsund, ou Vous avez été temoin de mes peines et de mes souffrances. J'aurois encore cru avoir glorieusement fourni ma carriere, si mes representations auroient trouvés plus d'accès.

Si je voulois Vous detailler toutes les brigues, toutes les malices et tout ce que la noire envie peut mettre en usage, pour empecher, que je ne fusse mis en oeuvres du tems de nos prosperités et pendant que je jouissois encore d'une bonne santé, cela me meneroit trop loin. Ce que je Vous en ai dit, peut suffire,

så skulle Riket deraf skadas. Men hvad RRådet Cederhjelms sak egenteligen angår, så hade ibland Grefve Wellingks paper funnits åtskillige Dess

---

pour Vous faire connoitre, qu'il n'est pas si facile, que Vous le pourriez croire, de percer la foule, sur tout quand on est cru doué d'une certaine superiorité, d'une probité et d'une discernement fort à charge à ceux que la fortune aveugle place, et qui s'introduisent par cabale sans aucun fond de merite. La triste experience, que j'ai faite, que ces sortes de gens sont naturellement ligués contre le merite, m'a fait longtems balancer, mon Fils, si je devois travailler à cultiver les bonnes dispositions, que je Vous ai trouvées, ou, si je ne ferois pas mieux de prévenir, que Vous ne devinsiez point un objet d'envie. J'ai consideré, que Vous feriez plus facilement Vôtre chemin avec la foule, en Vous cedant à l'ignorance. Mais une certaine delicatesse, et ce que je dois à Dieu, à la patrie et à l'amour paternel, m'ont enfin determiné à Vous donner la meilleur education, dont j'ai été capable. Je n'ai rien épargné pour cela: Vous etes en disposition de Vous former à meriter le suffrage des connoisseurs et de gens de bien. Il ne tiendra qu'à Vous de Vous rendre digne des premiers emplois. Si Vous ne les obtenez pas, Vous jouirez du moins d'une satisfaction secrette, de les pouvoir meriter à plus juste titre, que ceux qui les possedent. Vous forcerez ceux-ci et Vos ennemis à Vous estimer, malgré l'envie qu'ils Vous portent: ce qui n'est pas un des moindres agremens

bref, hvilke nu skulle tjäna til redskap för dess flyttning utur Rådet. Sama bref anginge i synnerhet accessionen til Hannoverska förbundet, innehållandes det ena af dem en tacksägelse til Grefve Wellingk för det han gillat dess votum i den saken, hvarjämte R. Rådet Cederhjelm erkände at Grefve Wellingks votum gälde så mycket, som hundrade andra, och ville at Hofvet i Petersburg måtte få del af sakens beskaffenhet: kallade sig ock vid underskriften: Eders Excellences, min k. Faders hörsame tjänare och lydige Son. Titlen uti de öfrige brefven var: Höggunstige käre Batska (Fader), Alrakäraste gunstige Batska &c. Anhållandes uti et af dem, at som man sökte göra deras vota mindre vigtige, det

---

de la vie. Vous y parviendrez infailliblement, si Vous Vous appliquez à pratiquer religieusement les regles cy-jointes. Je Vous conjure de le faire. *)

Je suis sur le declin. Je suis faché de ne Vous pas laisser beaucoup de bien; mais je mourrai satisfait, si je pourrois me flatter, que Vous posséderez un jour les richesses, que mes regles et mes avertissemens contiennent. Je Vous donne ma benediction, et je vivrai jusqu'à mon terme avec une parfaite tendresse

Mon cher fils

À Bremen le 17. Juin 1716.

Vôtre tresaffectionné Pere
MAURICE WELLINGK.

*) Reglorne följde ej med denna Copia.

Grefve Wellingk ville underskrifva den meningen, som medfölgde, på det et upskof kunde ske i denna negociation, och man ej så mycket måtte skynda med den lumpna accessionen: hvarvid han beklagade den stackars Grefve Eric Sparre, som i sin sjukdom skulle inhämtas at upfylla numren &c. Öfver desse brefven hade Just. Cancelleren begärt RRådet Cederhjelms förklaring: Och ehuru ej någon viss regel gafs, hvarefter han kunde honom anklaga, tyckte likväl Secreta Utskottet, at han ej kunde undvika tiltal, som dock til Ståndens vidare ompröfvande hemställdes.

Af en så oväntad händelse fant sig RRådet Friherre Cederhjelm föranlåten, at försöka alt hvad han kunde til sit urskuldande: och innan Ständerne ännu gjort något vidare til saken, begärde han d. 4. Julii företräde på Riddarehuset, för at munteligen ådagalägga sin oskuld. Men Öfverste Didron var den förste, som dervid lade honom hinder i vägen, säjandes, at som det vore et främande ting, at en RRåd begärde komma på Riddarehuset, så borde man först öfverlägga, om det kunde bifallas. Och då Landshöfdingen Friherre Creutz förestälde, at man imedlertid ej kunde låta honom gå ibland drängarna i förstugan, utan at man borde bedja honom träda i Secreterarens kamare, så länge man talte om denne

Extraordinaire casus, at en RRåd begärde företräde på Riddarehuset; så blefvo omsider CancelliRådet Friherre Wrangel och Kamarherren Manderström utskickade, at härom Hans Excellence anmoda. Hvarefter Öfverste Didron genast yttrade sig, at om alt skulle gå i rigtig ordning, så borde dess anhörige afträda, innan man begynde raisonnera: Derpå ock Öfverste Stobé svarade, at han ginge par modestie ut, fast lagen honom dertil icke förbandt, så vida ingendera af dem hade den andras Syster; Men Secret. Liljestjerna hölt deremot före, at om alt skickeligt skulle tilgå, så borde ock alla de, som hade någon ovänskap med Friherre Cederhjelm, eller någo med honom i process, afträda. Öfverste Rålamb tyckte således, at ifall Secret. Liljestjerna veste någon, som hade ovänskap med hans Excellence, så borde han det tilkänna gifva: hvilket åter Secreteraren Liljestjerna mente hvar och en nog veta med sig sjelf, och at samvetet ej tillät en sådan at vara tilstädes. Öfverste Didron anförde sedan, at som RRådet Cederhjelms sak ägde så mycket samanhang med de anmärkningar, som blifvit gjorde öfver RådsProtocollerne, så borde de först afgöras, hvarefter sedan hvem som behagade af Råden kunde komma. Öfverste Rålamb föreslog, om icke igenom 2:ne Personer Hans

Excellence RRådet Cederhjelm kunde sonderas, hvad hans ärende vore, hvilket, om det anginge remarquerne, så kunde han sig skrifteligen förklara. Hvaremot Secreteraren Liljestjerna ansåg för betänkeligt, at refusera en af Sveriges Rikes förnämsta män och en medlem af Riddarhuset, få inkomma och andraga sina angelägenheter, då likväl den minsta undersåte ägde frihet, at träda inför Konungens egen Rätt, och både munteligen och skrifteligen anföra sina skäl. Grefve Dona tyckte väl, at man borde göra Distinction mellan Plenum och en Domstol, men hölt dock före nog sällsamt, at förneka en så förnäm man, at andraga sit ärende hos Adlen, när han det begärde. Assessor Höckerstedt påstod, at man först borde veta hans anbringande, och sedan raisonnera, om han skulle få komma in: och Baron von Ungern: at som han intet var Caput familiæ, och ej hade på Riddarehuset at göra, så, om han ville något andraga, kunde det ske genom Memorial. Herr Baron Stjerneld svarade: Likväl kom RRådet Grefve Horn in i Salen vid förra Riksdagen, hvaraf man ju nu hade préjudicat. Men Landshöfdingen Friherre Creutz trodde det vara en hel annan sak, emedan Grefve Horn då kom up endast i det ärende, at tacka och complimentera Ridderskapet och Adlen, för det han

blifvit RiddarehusDirecteur. Och blef sedan beslutet, at Presidenten Grefve Bonde, GeneralLieuten. Silfverhjelm, Öfverste Didron och CancelliRådet Cederström skulle gå ned och sondera Hans Excellence öfver sjelfva dess ärende: hvilka ock efter en stund återkommo med berättelse, at han allenast ville insinuera et Memorial, angående anmärkningarna och brefven, som upläste voro, och för at visa så mycket större veneration för Adlen, hade han det sjelf velat munteligen recommendera. Assessor Höckerstedt tyckte vara tids nog at libellera, när man först hunnit afgöra, hvart Rådens förklaring öfver anmärkningarne kommo at remitteras. General Silfverhjelm mente, at memorialet kunde uphämtas och ej läsas, innan man veste hvarthän saken hvälfde. Grefve Lewenhaupt hölt före, at han ju kunde sjelf komma in, at man finge höra honom tala, hvilket kunde föras til Protocolls; dock utan at Adlen derå svarade eller utlät sig. Herr CancellieRådet von Kocken trodde, at om Hans Excellence finge veta de skiljagtiga meningar, som voro, så torde han intet begära at komma in, utan lämna sit memorial: Landshöfdingen Creutz frugtade dock, at saken ej kunde slutas utan votering: och då Baron Wrede svarade, at han ej veste, hvartil votering behöfdes, när pluraliteten ville, at han

skulle komma in, så ropades deremot, at sådant ej vore så visst, och at man ville votera. Blef altså proposition formerad: om Hans Excellence sjelf finge komma in och aflefverera sit Memorial: hvilket, emot 155 nekande, blef bifallet af 176 jakande röster; hvarefter Ridderskapet och Adlen för denna gången åtskildes.

I förmåga häraf, och sedan Ridderskapet och Adlen öfverenskommit med hvilken etiquette RRådet Cederhjelm skulle emottagas, nämligen at tvänne Ledamöter, Grefve Dona och Capitaine Rosenmüller, skulle möta honom i trapporne, at han af Landshöfdingen Creutz, såsom ordförande, skulle på Adlens vägnar kallas RiksRåd, men ej Excellence, och at, när han sit tal utfört, ingen borde svara et ord, utan Friherre Creuts säga, at dess andragande skulle på behörigt rum och ställe komma i Consideration; så företrädde Hans Excellence i Adlens pleno följande dagen d. 15. Julii. Men derförinnan uplästes et af Friherre Wrede ingifvet Memorial, hvaruti han, hvad Ambassaden til Ryssland angick, tyckte ej något böra derå talas, så vida den varit anstäld til vänskapens bibehållande med sama Rike: beträffande åter correspondancen med Grefve Wellingk, om voteringen, så mente han det ej underligt vara, at den ene Ämbets Brodren confe-

rerar med den andra i så angelägna saker, som lända til Rikets nytta, kunnandes ej tro, at af private Bref skulle kunna tagas några skäl emot någon: och hvad det anbelangar, at uti frågan om Hannoverska accessionen olika meningar varit inom Rådet, så hade altid skett, at vid fredstractater ej alle varit af enahanda tanke, hvilket äfven nu hvarken vore sällsamt, eller borde onådigt uptagas: hemställandes i anseende til alt detta, om icke nu altsamans kunde afstadna, och RRåd af Ständerna påminnas, at hädanefter i enighet och förtrolighet deras meningar samanfoga, och med varsamhet sine angelägne affairer sköta. Secreteraren Boneauskö1d förklarade sig dock af en annan tanke, och ville, at saken skulle tagas i närmare consideration, hvilken om den ej blefve med alfvare handterad, han ville vara utan ansvar, om Riket dervid något led, och Svenske män fingo någon anstöt til säkerhet och frihet.

Derefter instälde sig på riddarehuset Hans Excellence RRådet Friherre Cederhjelm, som nu uppå Landshöfdingen Friherre Creutz's gifne anledning, at andraga sina angelägenheter, först tackade Ridderskapet och Adlen för den förunde friheten, at inträda och sig förklara, som ock för den grace och välvilja honom vid förra Riksdagen

var bevist, önskandes at ännu få äga sama ynnest, såsom han det med skyldig vördnad ville erkänna: anförde sedan hurledes Justitiæ Cancelleren inhämtat dess förklaring öfver de Hans bref, som ibland Grefve Wellingks skrifter blifvit fundne: hvilken förklaring han trott vara sufficient nog, så vida han alt sedan ej fått höra något mera deraf; dock som han nu mera förnummit, at desse bref blifvit in plenis upläsne, så kunde han ej med mindre, än sin oskuld inför Rikets Ridderskap och Adel förklara, den han, utom andre skäl, trodde blifva tydlig af besvarandet på de inkast, som emot honom kunde göras, såsom 1:o Hvarföre han sig i brefväxling med Grefve Wellingk inlåtit? så hade han altid svarat på bemälte Grefves bref; men ej först honom tilskrifvit. 2:o Hvarföre han varit af olika mening vid accessions verket? så hade det skett derföre, at han ej annat kunnat finna, än dess mening varit den bäste, det ock andre ment. 3:o Hvarföre han varit i särskildt samråd utom Rådkamaren? så hade han aldrig vetat det vara förbudet, kunde ej heller föreställa sig det illa vara gjordt, at med Åmbets Bröder conferera i angelägna saker, men det kunde han edeligen försäkra, at sådant aldrig skett för voteringen, hvarförutan han ej veste, det vara förbudet at sondera

en annan, om han vore af sama tanke med sig, och ej heller det, at flere, som varit af en mening, skrifvit et votum tilsamans. 4:o At han detta med Käjserliga eller Ryska Hofvet velat communicera? så tilstod han det, ty de voro i vänskap med Sverige begripne hof; dock hade han det ej för sig, utan i god ordning med Hans M:ts vetenskap velat göra. Men at genom skiljagtiga meningar inom Rådet någon oenighet personerne imellan skolat upvuxit, det hoppades han vara långt borta, äfven som Gud veste, det han ej hade ovänskap med någon: skulle han åter dymedels fått någon ovän, så veste han ej deraf, utan önskade den sama Guds nåd och välsignelse. 5:o At hvad Hannoverske accessionen angår, uti Protocollet af d. 15. Maji funnes, det man ingen del i saken, eller kundskap om det sama ägde; så vore det ingalunda til förståendes om sjelfva hufvudverket, utan allenast om några omständigheter, och någon ändring uti en punct. 6:o Vidkommandes åter Beskickningen til Ryssland, så hade han önskat, at en skickeligare dertil blifvit utnämnd: kunde dock på samvetet säga, det han dervid brukat all den försigtighet och redlighet, som någon trogen tjänare det kunde göra, hvaraf han på vederbörligt ställe tilkänna gifvit nyttan. I öfrigt tillade Hans Excellence,

det han med detta sit tal icke påstod, at han ju kunnat fela, och sade, at han gerna erkände sin svaghet, ehuru han veste sig altid haft et redligt upsåt, åberopandes sig alla dem, med hvilka han i ungdomen haft omgänge, så väl som dem, med hvilka han i fält och fångenskap omgåtts, och dem, som ännu voro med honom bekante, at de med honom skulle vitna, det han med dem så samanlefvat, at ära och redlighet för alt varit dess syftemål: tröstade sig fördenskul på Guds alvetenhet, som om dess ärlighet skulle vitna på den yttersta dagen, och hoppades finna Adlens hjertan bögde til justice och rättvisa, recommenderandes sig sluteligen uti Ridderskapet och Adlens beständiga gunst och goda omtanka: hvarjämte han gaf et Memorial åt Landshöfdingen Creutz, det han begärde sedan måtte för Adlen upläsas: och hvarefter Hans Excellence afträdde.

I förmåga af Rikets Ständers åtgärd, at Secrete Utskottet skulle sig närmare yttra öfver de vid RådsProtocollerne gjorde anmärkningar, företog sig Secreta Utskottet äfven sedermera RRådet Cederhjelms sak. Den 27. Julii förehades ock betänkandet deröfver, hvaruti tilkänna gafs, huruledes sista Riksdag ingen angelägnare sak varit före i Rådet, än den invitation, som Konungarne i Frankrike och Ängland gjort Sverige til den

Hannoverske accessionen *), hvarvid efter Regeringsformen hvar och en af Rikets Råd haft frihet at yttra sina tankar, som de bäst funnit; dock hade af Protocollerne märkts, at R. Rådet Josias Cederhjelm från början til slutet hade på et eftertänkeligt sätt i denna affairen sig skickat och på Ambassaden til Ryssland gifvit ministrarne sådane försäkringar, som han intet bort göra, samt efter dess hemkomst uti 5 sina Bref til Grefve Wellingk sökt uti löndom at med honom anlägga sådana konster, at denne accessionen skulle långt ut på tiden dragas, på det Hofvet i Petersburg måtte få noga kundskap om alt hvad härvid passerade: hade ock förmått RRåden Grefve Gyllenborg och Lagerberg, at i det högsta påstå tidens utdrägt. **) I et bref hade han pro-

*) 1725 i Novemb. genom härvarande Ministrarne Gr. Brancas och Hr Points, som sedan med våre Ministrar hade conference härom.

**) Grefve Gyllenborg skulle påstå, det man förut skulle anmoda Herr Stade i Regensburg, at underrätta dervarande Ministéren om Sveriges och dess Ständers mening öfver saken, och skulle Grefve Lagerberg med förenämnde RiksRåd göra et, at påstå, at ej kunna utlåta sig, innan man skärskådat Herrenhutiske tractaten, med alla deröfver i Wien, Hag och här vid hvar Artikel författade anmärkningar. Grefve Tessin, til hvilken R. Rådet Grefve Gyllenborg skulle resa, at

jecterat et annat förslag til upskof i saken, och vidare på et hemligt sätt upfunnit et ännu ytterligare Förslag dertil: hugnat sig, at snart få något ifrån Ryssland, som skulle gifva starkare skäl til upskof: varit mycket sorgfällig, at minska de vota, som voro för accessionen, den han kallat den lumpna accessionen: utom Rådet upsatt sit votum, emot hvilket procedere hans M:t gjort påminnelse i Rådet: och när Hans M:t proponerat, at Riksdagen skulle anticiperas, hade han understått sig at skrifva derom til Grefve Wellingk i eftertänkelige termer *): litet vårdat sig om den angelägna tystheten i Rådet, i det han låtit Grefve Wellingks utskickade få läsa sit votum, innan det framkom i Rådet: haft så stort förtroende med Ryska Ministren, at han dagen förut vetat, hvad saker från Ryssland ankomma skulle: När Secrete Utskottets beslut om accessions verket blef in plenis föredraget, hade han sama dag en skrift i Rådet ingifvit, deruti han beskyllt Secrete Utskottet för at emot Lag, fundamental sattser och laga praxin hafva handlat:

præparera honom, skulle i Rådet påminna om Cancelli Collegii Protocoll.

*) Denna Hans Maj:ts proposition kallar han i brefvet: quæ, qualis, quanta; och säger dervid: latet anguis, ni fallor.

och således med sine afsigter velat sig igenomtränga til det sista, och oenighet imellan Konungen och Ständerna sätta: hade ock skymfeligen skrifvit om de Råden, som voro af annan mening, än han *): I Petersburg hade han sig litet vårdat om Konungens och Rikets nytta, utan gjort dersammastädes förklenliga och emot Konungens höghet och Rikets heder stridande steg, samt vid sin Ambassadeurs tjänst öfverträdt hans M:ts befallning. I anseende til hvilket alt, och at han utom Rådet anlagt listiga anslag, at kasta denna accession öfver ända, utan skäl beskylt Secrete Utskottet at emot lag och fundamental process hafva handlat, ej tyst hållit, hvad han i Rådet skulle votera, m. m., den stora Deputationen funnit, at en Commission borde öfver honom anställas, hvilket dock, i anseende dertil, at saken vore så Secret, noga borde eftersinnas: som ock föranlät Deputationen, at til Rikets Ständer hemställa, om icke Commissionen kunde innehållas, och RRådet Cederhjelm antydas, at både ifrån Rådet och Hofvet sig afhålla, och ej med

*) De beskyllas at haft knep före, när om accessionen ventilerades. Grefve Eric Sparre, som var sjuk på Landet, borde låta släpa sig til Staden, allenast ad complendum numerum. HofCancelleren Joach. Düben kallas: le diable boiteux.

publique affairer, eller skadelig correspondance eller stämplingar, som lända Riket til osäkerhet, sig befatta: med hvilket dock om Ständerne ej voro nögde, så kunde en Commission sättas, som saken efter lag och förordningar hade at afdöma.

Sedan detta var upläset, och Landshöfdingen Creutz påmint om alla Anhörigas afträdes tagande, som skedde, yttrade sig Öfversten Friherre Rålamb, at som olofliga vägar böra med stränghet anses, och alla med berådt mod skedde förbrytelser med alfvare straffas, så kunde han ej annat finna, än at Secrete Deputationen gått lindrigaste vägen, som möjeligt varit, i anseende til de anförde omständigheter af Konungens och Rikets säkerhet. Secr. Liljestierna begärde, at som betänkandet var vidlöftigt och saken delicat angående et RiksRåd, en af de förnämste i Riket, och man således ej borde taga för hastiga steg, at honom, i anseende dertil, må tillåtas, at 2:ne dagars tid öfverse betänkandet, innan han sig kunde utlåta. Landshöfdingen Creutz gaf vid handen, at han bivistat Deputationen, då denne saken der varit före, och hoppades, at hvar och en gjorde Deputationen den justicen, at hafva berättat rena sanningen, utan at hafva gått något steg för långt: hvartil Secreteraren Liljestjerna

svarade, at han ej ville förmoda, det någon skulle tro honom om, at vilja tala på Deputationens arbete, då han allenast förbehölt sig, at få veta alla omständigheter, och dem ransaka. Secr. Lindenstedt begärde äfven rådrum och betänketid, så i anseende til de 2:ne af deputationen föreslagne alternativer, hvaraf han ej veste, til hvilketdera han på stunden skulle säga ja eller nej, som i anseende til 16 § i RiksdagsOrdningen, den der förmår, at angelägna saker skola ligga på bordet. Landshöfdingen Creutz anförde, at alternativerne bestodo deruti, nämligen om RRådet Cederhjelm skulle gå från tjänsten, eller saken öfverlämnas til Commissionen: Och Öfverste Hamilton: at man väl kunde dröja til morgon, hvarförinnan RRådet torde med något Memorial inkomma, och sig Deputationens betänkande underkasta; Men Secret. Boneausköld tyckte onödigt vara, at länge upskjuta saken, hvilken nu mera intet vore ny, då man länge nog vetat deraf, och deputationen fått befallning at utarbeta henne så, at hon med ja och nej kunde besvaras, hvilket nu skett. Secreteraren Liljestjerna mente dock, at ehuru saken vore bekant, och betänkandet inkommet, så kunde ändå frågan vara, om de anförde skälen voro så rigtige och gällande, at man derpå strax kunde resolvera: hvilket Assessor

Weili understödde, sägandes omöjeligt vara, at på en kort stund en så vidlöftig Deduction besvara. Grefve Fersen sade ock, at då meningarne voro så skiljagtige, kunde man nu hvarken votera i denna sak, eller något annars besluta, hälst RRådet Cederhjelm sedan komme in och begärde njuta beneficium juris, hvilken den ringaste tiggare ej kunde förvägras. Assessor Adlerbeth åberopade sig vidare Riksdagsordningen, som medgaf den äskade betänketiden. Men Assessor Höckerstedt svarade, at ehuru sakens läggande på bordet vore lag likmätigt, veste han dock ej til hvad ände det nu borde ske, hälst om någon utom Secreta Utskottets ledamöter ville närmare skärskåda henne, så kunde han på 8 dagar ej genomläsa alla de Documenter, som dertil behöfdes, hvarförutan hemligheterne voro så stora, at de ej kunna få ses: om saken ginge til en Commission, så skulle han ändå imedlertid afhålla sig ifrån sit ämbete, hvaremot, om han vore nögd med det förra alternativet, så kunde man derom raisonnera, tyckandes, at de inkast, som gjordes, endast utgingo på at utdraga tiden. Assessor Adlerbet med de flere förblefvo icke dess mindre vid sin mening, och det så mycket mera, som de hade lagen på sin sida: tilläggandes Herr Stro-

kirk, huru obilligt det vore, at draga misstankar på RRådet Cederhjelm för det Accessionsverket lyckats, då de öfrige RRåden, som haft andra tankar, lära icke mindre försummat all den omsorg de kunnat åstadkomma til befrämjande af sine meningar och afsigter: och blef ändteligen beslutet, at saken skulle til följande dagen få ligga på bordet.

Då fördenskul detta d. 28 Julii åter företogs, ingaf Hans Excellence RRådet Friherre Cederhjelm igenom sin Son et Memorial på Riddarehuset, hvaruti han bad om den ynnest och rättvisa, at njuta del af det, som ifrån Secrete Deputationen vore til Dess gravation anfördt. Landshöfdingen Creutz sade dock, at som han härigenom lärer begära Communication til förklaring, så kunde han berätta, at RRådet Cederhjelm redan genom 2:ne Memorialer inkommit i Secreta Deputationen med sin fullkomliga förklaring, i anseende hvartil han ej såg, hvartil denna communication vore nödig. Grefve Benct Frölick afgaf derpå et Memorial, hvaruti han lät förstå sig på sit samvete ej annat kunnat finna, än at stora Secrete Deputationen rättvisligen dömt, börandes 2:ne Kgl. Bref härvid icke förgätas, i förmågo af hvilket alt RRådet Cederhjelm borde tagas i arrest och

ställas under laga dom *). I det sama kom åter unga Baron Cederhjelm in med et annat Memorial ifrån sin fader, och et förségladt bref til Landshöfdingen Creutz, uti hvilket senare fants vara begärdt, at Memorialet må gunstigt uptagas, til det bästa uttydas och befordras, samt sedan de andre Stånden tilskickas. Det blef ock genast upläset, hvaruti RRådet beklagade sig med grämelse hafva förnummit det slut, hvaruti Deputationen stadnat, och hvarigenom hans hjerta, såradt, svårligen sved, hvilket hvar ärlig man väl kunde tänka: tröstade sig dock deraf, at Riket af hans Rådslag aldrig tagit någon märkelig skada: bad derföre at blifva conserverad i Rikets Ständers ynnest och goda förtroende, hafvandes han förmodat, at upoffra hela sin lifstid i Rikets tjänst; men ifall dess ringa tjänst ej vidare skulle vara behagelig, så ville han, utan at uppehålla Ridderskapet och Adlen för hans skul med vidlöftiga deliberationer, sedan han ödmjukeligen tackat för all gunst honom härtils bevist varit, begära et nådigt afsked och en årlig pension, i anseende til sina långliga tjänster och de myckna svårigheter han i Rikets tjänst utstått, hvarefter han önskade få sitta i ro til sin lefnads slut, utan at

*) Detta var ock BondeStåndets beslut.

blanda sig i några Rikets affairer, äfven som han altid ville blifva Konungen, Riket och samtelige Ständerna med all ära och redlighet förbunden.

Öfverste Rålamb hemstälde til Ridderskapet och Adlen, om icke detta kunde med faveur anses, efter han sjelf funnit sig gått för vida, och han således, som likväl svårare förtjänt, dock i anseende til dess långliga tjänster, svåra och långsama fångenskap, hvarunder han sig väl upfört (det Öfversten sade sig och många med honom kunna bevitna) må benådas med et simpelt afsked, dock utan något underhåll. Öfverste Didron kunde dock icke finna sig dervid, så vida det vore emot fundamental Lagen, at eftergifva sådana förbrytelser, för hvilka han var angifven: tilläggandes, at den som illa gör, bör straffas, det må vara hvem det vil. Öfverste Lieutenanten Fritski höll före, at om ändteligen Adlen ville samtycka til afsked, så borde det ske såsom en benådning, utan at han fick komma til Hofvet, eller vid Riksdagar vara med på Riddarehuset. Öfverste Rålamb förklarade sig derpå, at det var fierran ifrån honom, at kalla, det han föreslagit, annat än nåd, ty om han ej annorlunda vore at anse, än såsom sub reatu, så borde han ej heller få melera sig med några publique affairer, och så mycket mindre bivista rådslagen i

Riddarehuset, som dot eljes kunde hända, at han härnäst kunde blifva Landmarskalk *). Commerce-Rådet Höckerstedt tyckte sig väl icke finna, af R. Rådet Cederhjelms Memorial, at han tilstått några förgripelser, men som han begifvit sig til det första alternativet uti Deputationens betänkande, så hemställde han, om icke Hans Maj:t må gifva honom en nådig dimission, och han sedan aldrig få befatta sig med publique affairer. Öfverste De la Wall tyckte väl ock, at han borde hålla sig från Stockholms Stad, hvilket ej fick så mycket bifall, som det Öfverste Didron påminte, at han borde hålla sig ifrån främande Ministrars omgänge, hvartil han lade, at honom icke heller borde tillåtas, at resa utur Riket. Och blef det sedan dervid, at RRådet Friherre Cederhjelm skulle förafskedas så väl ifrån RådsÄmbetet, som ock förständigas, at sig ifrån alla publique affairer afhålla. Hvarmed de öfrige Ständer sig förente: och gjorde således en ny vacance i Rådet, som banade vägen för Landshöfdingen Friherre Creutz, at blifva RiksRåd: hvarom, så väl som de flere vid denna Riksdag utnämnde Rådsherrar, mera här nedanföre kommer at berättas.

Imedlertid ömade denne händelse RRådet Cederhjelm ganska mycket. Han ingaf ock genast

*) Rålamb torde här hafva stuckit på Grefve Horn.

efter dess afsättning en underdånig skrift til Hans Kgl. Maj:t, hvaruti han hembar Hans Maj:t en underd. tacksägelse för kallelsen til Rådsämbetet, som skett emot Hans tanka och förhoppning, men at det höga ämbetet och värdet förde missgunst i följe med sig, det hade han nu rönt; dock ej mera dervid kunnat göra, än hans skuldror förmått draga, och hans mening varit at göra väl; hvaremot nu ej kunde gifvas större sveda i hjertat, än hvad honom händt, at tvingas begära et nådigt afsked: nederlade derföre det honom anförtrodde ämbetet med underdånig tacksägelse för all vederfaren Kgl. nåd, bekännandes, det han för Gud kunde betyga, det han aldrig något ondt ment emot Konungen eller Riket: äfvensom det honom högeligen bedröfvade, at Dess Råd ej inträffat med Rikets Ständers åstundan: Och om han hädan efter ej finge eller kunde bidraga något til Rikets bästa, så skulle han dock innerligen bedja Gud, at välsigna deras Råd, som nu voro vid verket; anhållandes sluteligen, at i år få njuta sin lön, och erhålla något underhåll i framtiden. Denne skrift hade Konungen til Ständerne öfverlämnat, och blef den sama der d. 4. Aug., som var dagen före Riksdagens slut, på Riddarehuset upläsen: yttrandes sig Landmarskalken dervid, at om lönen för innevarande år vore

intet tvifvelsmål, och emedan han väl tjänt, tyckte Landmarskalken, at han också kunde få pension. Härvid förekom, at af det RRådet Cederhjelm i sit förra Memorial begärt, nämligen et nådigt afsked och pension, hade det förra *) blifvit bifallet, men det senare icke: Och lade nu Öfverste Didron härtil, at om han på annat sätt fått afsked, så borde han få pension, men nu icke så, då det skulle leda til præjudicat för många andra, at på lika sätt begära det sama, hvartil han ej veste, om Rikets Cassa hunne til. Och blef detta sluteligen til Hans Kgl. M:ts åtgärd remitteradt, utan at Ständerne ville vidare sig härmed befatta.

Såsom en sak, hvilken med förenämnde och i synnerhet Grefve Wellingks, ägde någon gemenskap, var den anmärkning, som enligt hvad ofvanföre sagdt är, blifvit gjord vid et i Grefve Wellingks paper funnet bref, angående utrikes pension för RegeringsRådet Sandberg. Sama sak företog sig Secrete Utskottet til närmare skärskådande, hvarjämte Justitiæ Cancelleren Feman angaf uti Commissionen emot Sandberg et Memorial, hvaruti han i synnerhet gjorde anmärkning der-

*) I Kgl. AfskedsBrefvet för RR. Cederhjelm af d. 2 Aug. 1727 står, at honom gifves af gunst och nåde dimission och afsked.

öfver, at under sama tid, som Sandberg år 1723 var Secrete Utskottets ledamot, hade, enligt GeheimeRådet Bassewitz's bref til Grefve Wellingk, honom blifvit lofvad 1000 RDrs årlig pension, för det han skulle gå Härtigens af Holsten Minister Öfverste Reichel til handa, hvilket Justitiæ Cancelleren ansåg för så mycket oförsvarligare, som oaktadt et sådant engagement med främande puissancer, RegeringsRådet Sandberg sig ändå icke ifrån Secrete Utskottet afhållit: dock som i lagen ej fants något ställe, hvarefter denne saken kunde dömas, så hemställde han dess afgörande til Rikets Ständers godtfinnande. RegeringsRådet Sandberg afgaf ock sin förklaring häröfver, hvaruti han anförde, huru, sedan han 1719 blifvit sluten ur Extraordinaire staten, och förlorat vid Mynteteknens nedsättande öfver 1500 D:r S:mt, han nödgats resa på landet, der han satt sig i stor skuld, och ej kunnat komma ut, om icke Grefve Wellingk låtit honom med dess familie, af gunst och nåd, sitta på et af sina gods: och då bemälte Grefve på sin resa kommit dit, hade han obligerat honom at följa sig til Stockholm, med försäkran at recommendera honom hos Hans Kgl. Maj:t til et stycke bröd, gifvit honom imedlertid resepenningar, och när han en tid varit i Stockholm, hade åter hans familie lidit nöd på landet,

hvarföre han nödgats anmoda Grefve Wellingk, at understödja sig då och då med små summor, hvilket han gjort. Imedlertid hade han vid 1723 års Riksdag blifvit employerad i Secreta Utskottet och andre Deputationer, under hvilken tid hans tilstånd åter blifvit försvagadt, och nöden så stor, at han ytterligare nödgats anhålla hos Grefve Wellingk om tilräckeligare hjälp, hvilken då beklagat sig tilbaka, at han sjelf måst både en del af sit silfver, och et Säteri för sit underhåll försälja, men icke dess mindre delt något med honom, och gifvit honom 150 Ducater. En tid derefter, när åter begynte fattas, hade han tyckt sig ej vidare kunna besvära Grefve Wellingk med slike ansökningar, utan anhållit, at Grefven ville, efter sin lofven, med alfvare recommendera honom til någon god tjänst, antingen hos H:s Maj:t eller Härtigen af Holsten, hvilket, efter det på ena sidan ej kunnat låta sig göra, så hade han på andra sidan hos GeheimeRådet Bassevitz så mycket uträttat, at han fått en pension för det han hos Herr Reichel skulle vara behjelpelig med translaterande och Svenska skrifters upsättande: bedyrandes han, at för all den upvaktning han hos honom gjort, dock ej mera fått, utom de 150 Ducater, än 400 plåtar, der han dock, efter lofven, bort hafva 600 til. Något derefter hade

Gener. Lieut. von Essen lofvat recommendera honom hos H:s Maj:t, hvilket gjort så mycket, at han 1725 kommit på Expectance listan, då han genast tilsagt Hr Reichel, at han kunde antaga en annan, fast det, som blifvit honom tillagdt, vore litet tilräckeligt, hafvandes han af sine barns arf måst 20000 D:r tilsätta: och hoppades, at det ej måtte räknas honom för någon missgerning, at han i något mål kunnat tjäna Hans Kgl. Höghet Härtigen af Holsten, som var en Herre af Svenskt Kgl:t blod, hvilken månge andre Svenske Herrar med heder tjänte, utan at derföre lida någon tort. Detta alt lämnade Commissionen til Secreta Utskottet, hvilket åter om samanhanget afgaf sin berättelse til Rikets Ständers plena, som d. 31. Julii uplästes på Riddarehuset: och hvaröfver Grefve Dona yttrade sig, at saken kunde lämnas til en ordinarie Domstol; men Öfverste Stobé hölt deremot före, at som saken var lämnad til Secreta Utskottet, så borde det ock inkomma med sit betänkande deröfver: och aldenstund ingen lag var til målet lämpelig, ty borde en lag göras, dock utan at RegeringsRådet Sandberg kunde derefter dömas. Och blef sluteligen resolveradt, at stora Secrete Deputationen skulle med sit utlåtande deröfver fordersamast inkomma. Der företogs det ock strax; men som allenast några få

dagar voro öfrige af Riksdagen, så fant Deputationen bäst vara, at hemskjuta saken til Hans Kgl. Maj:t, hvilket ock d. 2. Aug. vant bifall på Riddarehuset.

Utom de ofvannämnde gjorde anmärkningar öfver RRåden Grefve Wellingk och Friherre Cederhjelm, författade Rikets Ständer vid denne Riksdagen flere särskilde remarquer vid Råds-Protocollerne. De sama framgåfvos af Secreta Utskottet til Plena d. 30. Jun. och innehöllo, hvad utrikes affairer angår, utom tilkännagifvande af den nåd, rättvisa och stora försigtighet, som hans Kgl. Maj:t i alla saker ådagalagt, huruledes vid den saken, som 1725 förehades, ang:de en Beskickning til Ryssland, deliberationerne voro emot Regeringsformen för sig gångne. Konungen hade ofta påmint, at man förut väl skulle betänka sig, innan man dertil samtyckte, men en del af Rikets Råd hafva tyckt sig redan haft nog betänketid dertil. Deras Excellencer Grefvar Horn och Banér hafva varit emot Beskickningen, men RiksRåden Grefve Tessin, Lagerberg, Wellingk etc. hafva påskyndat densama, och utnämnt R. Rådet Cederhjelm dertil, samt påmint om Dess Tractamente, utan Communication med Kgl. CancelliCollegio, och afgjort saken, innan Hans Maj:t fått sig deröfver utlåta, som med denna Beskick-

ningen varit missnögd. Secreta Utskottet hade häröfver infordrat Rikets Råds förklaringar, men som de ej varit sufficiente nog, så hade Secreta Utskottet ej kunnat nedlägga saken, utan öfverlämna densama til Rikets Ständers godtfinnande.

Den andra anmärkningen angick accessionen til Hannoverska förbundet, hvarvid 8 af Rikets Råd sig ifrån sine medBröder skilt, och hvarigenom enigheten aftagit, missförståndet upvuxit, som sig allestädes kringspridt, och hvilket vidare vore til at se af RRådet Cederhjelms bref til Grefve Wellingk. Denne anmärkning angick i synnerhet RRådet Cederhjelm, och finnes ofvanföre omrörd, tillika med innehållet af de åberopade brefven.

Den 4:de (sic) anmärkningen var om et svar, som Grefve Cronhjelm med flere, gifvit Hans Maj:t under påstående Riksdag. Secreta Utskottet hade upskickat et project til Hans Maj:t til accessionen, hvilket Hans Maj:t i Rådet andragit, och frågat, om icke det blefve approberadt? Hvaruppå Grefve Cronhjelm svarat: Vi hafve ingen del deruti. Grefve Gyllenborg: Vi hafve icke blifvit rådfrågade. Baron Cederhjelm: Saken är i Secreta Utskottet moget öfverlagd, men de hafva svårt at göra, som ej veta sakens samanhang. Grefve Gyllenborg: det ser underligt ut, at Råden

ej blifvit hörde. Och som af desse Discourser Secreta Utskottet tyckes beskyllas för någon faute eller ovarsamhet vid accessionsverket, i det Råden misstyckt at de blifvit uteslutne ifrån öfverläggningen, der de likväl i Secreta Utskottet varit kallade, innan slut i saken gjordes, och de redan några månader förut derom raisonnerat, så hemställdes äfven detta til Ständerne.

Vidare hade Secreta Deputationen vid de Inrikes och Oeconomiska affairer författat sine anmärkningar, hvilka vid sama tilfälle uplästes: berättandes Deputationen sig hafva igenomgått Protocollerne uti desse ämnen för åren 1723, 1724, 1725 och 1726, och hvad Hans Kgl. Maj:t angår, med glädje befunnit, at hans Kgl. Maj:t verkeligen ådagalagt det han med nåd, mildhet och rättvisa sökt styrka sit regemente, önskandes honom lycka, at vidare dermed til Rikets froma och undersåtarenas fägnad at fortfara. Vid Rikets Råds förde Rådslag hade Deputationen märkt, at Grefve Cronhjelm nämnt sin måg Öfversten Axel Roos til en Öfverste beställning, Grefve Gyllenborg voterat på sin Broder til Landshöfdinge i Wenersborg, RR. Cederhjelm nämnt sin svåger, Åkerhjelm, til StatsSecreterare beställningen efter Baron von Düben, Grefve Banér voterat på sin Frus Cousin, Grefve Gyllenstjerna, til Landshöf-

dinge beställningen i Södermanland, och detta alt tvärt emot Regeringsformens 40 §, då de likväl vid andra tilfällen, då deras anhörige blifvit föreslagne, gått utur Cabinettet. Uppå infordrad förklaring häröfver, hafva Rikets Råd svarat sig ej kunna finna hvarföre deras anhörige icke må nämnas, när de til den lediga tjänsten finnas skickelige och så väl förtjänte, som några andre, hälst de aldrig några odugelige eller oskickelige recommenderat. Grefve Cronhjelm hade ursäktat sig dermed, at han sagt: Om Roos ej vore min måg, ville jag honom til Öfverste tjänsten föreslå. Deputationen höllt dock före, at RiksRådens skyldemäns lycka kunde likaväl befrämjas, och de ej bortglömas, fast de icke dem sjelfve föreslogo: hvilket, såsom emot lagen, Deputationen intet kunde undgå, at hos Rikets Ständer anmäla.

Den andra anmärkningen angick StatsSecreteriatets besättande, efter Baron Düben, hvarvid 6 af Rikets Råd Herr Åkerhjelm uteslutit, och i stället recommenderat CancelliRådet Branner, hvaremot allenast 4 varit på Hr Åkerhjelms sida. Grefve Horns mening hade varit, at detta bort af Ständerne afgöras, emedan det hos dem blifvit inominerat, hvilket af de fleste blifvit understödt, med påstående, at målet skulle til nästa Riksdag hvila. Hans Maj:t hade imedlertid förordnat Åker-

hjelm dertil, hvarvid Grefwe Wellingk kastat Stats-Secreteraren Barks annotation på elden i Cabinettet, sedan ProtocollsSecreteraren blifvit utvist. Detta hade Deputationen communicerat med Rikets Råd, och begärt deras Förklaring, huruledes Herr Åkerhjelm kunnat blifva StatsSecreterare, då han haft de minsta rösterna, och Ständernes Utslag ej fallit i saken: och hvarföre Protocolls-Secreteraren blifvit utvist, samt Protocollet upbrändt.' Derpå hafva Rikets Råd svarat sig ej annat af Ständernas Resolution kunnat finna, än det ju varit rätt hvad de gjort, och hafva de ej velat afråda det, som var Konungens upsåt och goda behag; hvarförutan Herr Åkerhjelm hade längre tjänt, än andre Dess competitorer. Deputationen hölt dock denna förklaring för otilräckelig, så vida ej något skäl kunde finnas, hvarföre Rikets Råd ändrat sine meningar, sedan de fleste honom förut excluderat, då dessutom äldre Krigs-Råd voro at tilgå: kunnandes Deputationen ej heller förstå, huru Rikets Råd kunnat utleta Ständernas decision, emedan Ständerne stadnat i tvänne meningar.' Detta hölt Deputationen före böra ändras och ej härefter ske, för mångahanda sviters skul i framtiden.

Tredje anmärkningen: Hvarföre Rikets Råd

Ständernes förordning om Protocollernes justerande ej observerat, och gjorda påminnelser ej strax i Protocollet införa låtit? Detta lofvade Rikets Råd, at hädanefter vilja i akt taga.

Fjerde anmärkningen, om Amiralitets Commissarien Sonnströms ÖfverCommissarie Caractére, den hans Maj:t 1724 för dess goda meriters skul velat honom tillägga; men Rikets Råd hafva varit deremot, beropandes sig på förordningarne, hvarmed ock Hans Maj:t varit nögd. En tid derefter hade dock Sonnström genom ingifven Supplique i Rådet anhållit om det sama, då han utan någon påminnelse Caractéren erhållit, vid et tilfälle, då Hans Maj:t ej varit tilstädes, hvaröfver förklaring äfven blifvit infordrad.

Femte anmärkningen: huruledes KamarRådet Hägerflygt fått lof af Rikets Råd, at utbyta et rå och rörs heman emot et kronoheman?

Sjette anmärkningen: at om Rikets Ständer fallit på 2:ne olika meningar, går saken til Rådets afgörande, på det vis, likasom Ständerne aldrig lagt handen dervid.

Sjunde anmärkningen: at Grefve Gyllenborg velat vara nögd med den, som Grefve Lagerberg föresloge til Présidentskapet i KamarRevisionen, fast han ej veste, hvem han dertil ärnade, hvilket Deputationen sällsamt förekommit. Grefve

Gyllenborg hade svarat, at efter han för andra syslors skul ej sjelf kunde i Rådet vara tilstädes, så sade han sig med Grefve Lagerbergs tanke förenat, kunnandes han ej nämnt sin MorBroder, Baron Thegner, som var vice Président dersammastädes.

Åttonde anmärkningen: at då Herr Åkerhjelm klagat sig hafva öfver 100 Privatorum ansökningar at föredraga, som för publique ärender ej kunnat expedieras, och han fördenskul begärt, at några eftermiddagar måtte dertil användas, så hade sådant, oaktadt en så billig erindran, icke skett.

Nionde anmärkningen angick RRåds caractere, Excellence, hvarmed missbruk skett i skrifvande och Correspondance, och hvarom åstundades, at en förordning måtte utgå.

Tionde anmärkningen: om en giftermåls sak med en Karin Månsdotter benämnd, som sig ifrån sit äktenskap med Feltväblen Örnflygt aldeles begifvit, och hvaröfver nu en annan resolution i Rådet utfallit, än tilförene i dylikt ämne. Rikets Råd hade sig deröfver vidlöftigt förklarat, at vissa omständigheter varit härtil orsaken.

Elfte anmärkningen: at ej mera än 6 Rådspersoner varit tilstädes i en Edsöres sak öfver

Nisbeth, der de bort vara 7. Rikets Råd hade svarat, at då saken hade varit före, var det så nära in på Julhelgen, at ej flere voro at tilgå: hvarförutan saken mera ankom uppå nåd än stränghet: med hvilken förklaring dock Deputationen ej funnit sig nögd, utan öfverlämnat den sama til Rikets Ständers närmare bepröfvande.

Den Tolfte och sista anmärkningen var, at Grefve Tessin förgått sig i Rådet uti sine utlåtelser emot Hans Kgl. Maj:t, då hans Maj:t sagt, at Trägårdsmästaren vid Carlberg illa skött trägården, hvarföre hans Maj:t velat hafva en annan i dess ställe: och hvartil Grefve Tessin yttrat sig, at han enligt sin Instruction ej kunde utan ransakning och dom sätta någon ifrån dess tjänst; dock skulle HofAuditeuren derom ransaka: och då hans Maj:t med löje skämtevis sagt: Tu l'a voulu, George Dandin, hade Grefve Tessin svarat: Eders Maj:t bör ej säga sådant, utan hålla mig, som et R. Råd, dermed förskonad. Konungen hade blifvit något misslynt, men hela Rådet hade intercederat för honom, hvarpå Hans Maj:t detta honom förlåtit: och då Hans Maj:t hade upstigit, at gå ut, hade ej Grefve Tessin visat tilbörlig respect, som vederbort, mindre bönfallit, utan påstått sig än (ej?) flere välgerningar njutit af Hans Maj:t, än andre, och warit nögd, at alt hvad

han sagt måtte föras til Protocollet. En tid derefter hade han ingifvit en underdånig Supplique til Hans Maj:t härom genom Grefvarne Horn och Gyllenborg, då hans Maj:t sig utlåtit, det Hans Maj:t, som en Christen, honom förlåtit, men huru han det som en Konung kunde göra, derpå ville han sig besinna, och til Ständernes ankomst lämna. Uppå Deputationens infordrade förklaring häröfver, hade Grefve Tessin anfört, huru han trott sin skyldighet vara, at påminna om sin Instructions innehåll, nämligen, at ingen den ringaste betjänte utan ransakning och dom ifrån tjänsten sätta, hvilket han begärt skulle föras til Protocollet, men ej något annat: och hade han de ord han svarat, ej med någon häftighet eller sinnesrörelse sagt, fast han dem strax ångrat, undrandes at Protocolls secreteraren trott sig til, at antekna hans hjertans tankar: fägnandes sig dock, at Hans Maj:t, som en fullmyndig Konung, nådigst honom pardonerat, som nu var 73 år gamal, och ännu aldrig haft någon svår upsyn af sin Nådiga Öfverhet, den han i 50 år tjänt, mindre gjort sig delagtig af sådana förgripelser, som Deputationen denna gången öfver honom anmärkt, slutandes med de orden: Ecce testem meum in coelis et conscium in excelsis, mit vitne är i himlen, och den mig känner, bor i högden. Grefve Gyllen-

borgs förklaring öfver det han för Grefve Tessin intercederat, var, at han det gerna gjort, emedan bemälde Grefve mycket ångrat sin felagtighet, som egenteligen bestod deruti, at han ej rätt uptagit hans Maj:ts utlåtelse, och derigenom fallit i den beklageliga svagheten, som var en ålderdoms hastighet, emot det han eljes i 50 års tid emot Konungar och Drottningar, dem han redligen tjänt, sig aldrig förbrutit. Grefve Horn, som i detta mål gjort et med Grefve Gyllenborg, hade ock ingifvit sin förklaring, at ingen kunnat hafva menlösare intention, än han, då han för Grefve Tessin intercederat, hvilket han bad hos Ständerne måtte för gällande ursäkt anses.

När detta alt var upläset, yttrade sig CancelliRådet Grefve Tessin: Jag är viss, at Ridderskapet och Adlen lärer gunstigast reflectera på min til grafven lutande faders hörsama förklaring, och tager nu afträde, i det förtroende, at Ridderskapet och Adlen rättvisligen lärer afgöra denna saken. Öfverste Didron tyckte, at alla desse remarquer borde remitteras til Secreta utskottet och Secreta Deputationens utarbetande, at fordersamast med betänkande deröfver inkomma: då man sedan kunde decidera; hvarförutan CancelliRådet Friherre Wrangel gaf vid handen, at i Secrete Utskottet voro ännu flere remarquer gjorda, hvil-

ka för tysthetens bibehållande ej kunde blifva bekante. Assessor Weili wille dock weta, hvarföre Secreta Utskottet och Secreta Deputationen låtit dessa anmärkningar upläsas för Plenum, när man påstod, at de skulle gå dit igen, hållandes före, at man nu in pleno kunde dem afgöra. Men Secreteraren Boneausköld svarade, at det var nästan ogörligt, at afgöra saken, innan Secrete Utskottet och Deputationen gifvit in så tydlig underrättelse, at utan tidsspillan hvar punct kunde med ja eller nej besvaras; ty blefvo och desse anmärkningar til Secreta Utskottet och Secreta Deputationen åter remitterade.

Imedlertid behagade Hans Kgl. Maj:t til Rikets Ständer aflåta 2:ne Dess Nådiga skrifvelser, hvilka d. 18. Julii blefvo på Riddarehuset upläsne: och fants af den ena, huruledes Hans Maj:t betygade sin glädje deröfver, at Rikets Ständer med fred och samdrägt fått öfverlägga om de angelägnaste Rikets ärender, hvaraf Hans Maj:t önskade goda och lyckeliga påfölgder; men beklagade sig, at i sjelfva Rådet uti så angelägna ärender förnimma en så stor söndring i meningar, som ingen god påfölgd kunde äga; hvarföre Kgl. Maj:t ville til Rikets ständer öfverlämna, at igenom sina Råd och förslag söka at bota en sådan Regements sjukdom, innan den mera tiltoge, och

utrota en så förderfvelig söndring, på det Hans Kgl. Maj:t i trygghet och säkerhet må kunna sköta Rikets angelägna ärender. Uti det andra brefvet berättade Hans Maj:t sig hafva förnummit, huruledes Rikets Ständer gjort anmärkning öfver den sidovördnad, som RRådet Tessin visat emot Hans Maj:t i Rådet, hvilket Hans Maj:t, som en Christen, för sin person, tilgifvit, men som hans Maj:t frugtade, at sådant i RiksMarskalksÅmbetet torde oftare förefalla, så åstundade Hans Maj:t at bemälte RRåd må ifrån sama RiksMarskalksÅmbete dispenseras, och en annan af Rikets Råd i dess ställe insättas. Hvad det förra af dessa bref angår, så blef det genast til stora Secreta Deputationen remitteradt, och vid det senare, så anhölt CancelliRådet Grefve Tessin, at Ridderskapet och Adlen täcktes med sit utlåtande upskjuta, til dess hans gamla Fader både til Hans Maj:t och til Ständerne inkommit med en ödmjuk Supplique, och blifvit hörd, hvarefter han afträdde. Och som denna saken ägde samanhang med den förra, så blef den, uppå Assessoren Adlerbets föreställning, äfven remitterad til stora Secreta Deputationen, som hade at höra Grefve Tessin, innan dess betänkande til ständerna afgåfves.

Sedermera utgaf bemälde Deputation den 27 Julii dess svar uppå Remissen af de vid Råds-

Protocollerne gjorde anmärkningar, hvaruti Deputationen berättade sig munteligen hafva hört alla vederbörande Rikets Råd, samt afgjort alla de remarquer, hvilka ej behöft komma tilbaka: viljandes nu allenast de öfrige referera. Desse voro 2:ne, den ena rörande RRådet Friherre Cederhjelm, hvarom ofvanföre är berättadt, samt den andra om RRådet och Öfverste Marskalken Grefve Tessin, som sig med eftertänkelige utlåtelser emot Hans Maj:t hade försett, och hvarigenom Hans Maj:t blifvit vanhedrad, hvilket med hvad Kgl. Maj:t uti dess til Rikets Ständer aflåtne Nådige skrifvelse anfört, Deputationen noga skärskådat, och af Hans Excellence RRådet Grefve Tessin erhållit det vidgående, at hvad han sagt, hade skett af en hastig öfverilning, som likväl af Hans Maj:t vore aldeles tilgifvet: förhoppandes, at Hans Maj:t lärer vara nögd med dess långliga trogna tjänster. Deputationen kunde dock ej annat finna, än at, i anseende til en oanständig animosité emot det Majestät och den myndighet Ständerne Konungen tillagt, Hans Maj:t måtte ske et behageligt nöje, hvad omväxlingen af Öfverste Marskalks Ämbetet angår: särdeles, som Hans Excellence härigenom i sin höga ålderdom och ständiga opasslighet komme at njuta en märkelig lisa, och i öfrigt behålla den dertil hörande

penningelönen, fast de andra dervid fallande förmåner tilfölle succossoren. När detta var upläset, hemstälde CancelliRådet Grefve Tessin sin Faders affaire aldeles uti Ridderskapet och Adlens behag, med förhoppning, at Regeringsformen och Kgl. försäkringen ej komme at lida. Och då saken den följande dagen å nyo företogs, anförde Baron von Ungern, det han tyckte, at på Hans Excellences höga ålderdom kunde honom ske den grace, at jämte lönen äfven få behålla de små förmåner, som hörde til RiksMarskalks Åmbetet, uti sin lifstid, och i stället något visst anslås åt den som efterkommer; Men Öfverste Didron frugtade, at om han behölt alt, så torde ingen för intet vilja påtaga sig denna besvärliga syslan: hvarmed dock Öfverste Rålamb trodde successoren så mycket mera böra vara nögd, som Grefve Tessin var gamal och sjuklig, och hade få dagar igen. Fråga upkom sedan, huru stor differencen kunde vara? Hvarvid CommerceRådet Höckerstedt upgaf Hans Excellences inkomster bestå uti tafelpenningar 4050 D:r s:mt, fakelpenningar 4050 D:r s:mt, Öfver Intendents Lönen 3200 D:r s:mt och 300 famnar ved, ungefär 300 D:r s:mt *). Och som Hans Maj:t var nögd, at

*) Summa 52800 D:r k:mt, med då varande RR:slön 18000.

han blott ginge ifrån Öfverste Marskalks Ämbetet, så vore ej til förmoda, at Hans Maj:t skulle missunna honom den lilla förmånen, som tjänsten åtföljde, utgörandes det, hvarom nu disputerades, ej mera, än hvad som kunde svara emot veden, aldenstund penningelönens bibehållande var medgifven: och tyckte CommerceRådet detta vara så litet reelt, at utan mycken gravation den summan ock kunde föras up på Staten. CancelliRådet Cederström hölt före, at både Grefve Tessin och dess successor borde njuta desse förmåner, hälst den förra ej länge lärer gravera Staten, såsom en gamal och sjuklig Herre: och det lärer vara Hans Maj:ts behag, at ock den andra skulle hafva, hvaremot ingen borde vilja sig sätta. Men uppå Öfverste Didrons påminnelse, at CancelliRådet Grefve Tessin på sin Faders vägnar ej annat begärt, än det, som Deputationen anfört, och RevisionsSecreteraren Erenkronas erindran, hurn det vore oförsvarligt, at gravera Staten med den nämnde tilökningen, så blef Deputationens hemställande bifallet. Hvarvid CancelliRådet Grefve Tessin förklarade sin Fader anse med all vördnad det slut, hvaruti Deputationen stadnat, och anhölt allenast, at det ej måtte anses som något brott, hvarföre Han blifvit RiksMarskalks ämbetet quitt: recommenderandes i öfrigt sig, såsom nögd

med de af Deputationen anförde skäl, uti Ständernas förriga grace och goda förtroende. Hans Maj:t utnämnde sedan RRådet Grefve De la Gardie til Öfverste Marskalk.

I öfrigt stadgade Rikets Ständer, hvad en del af de öfriga anmärkningarne angår, uppå Secreta Deputationens tilstyrkande 1:o Vid frågan, om Rikets Råd måga föreslå sina slägtingar til ledige syslor, at alle skickelige personer böra ihogkommas, och Rikets Råds slägtingar ingalunda förgätas; dock at RiksRådet sjelf ej borde föreslå sine anhörige, utan taga afträde, när något sådant för handen var, och lämna det til de öfrige. 2:o At Rikets Råd ej böra utleta ständernas mening af deras Extractis Protocolli uti en sådan sak, der 2 stånd voro af en mening, utan uptaga saken som den aldrig varit hos Ständerna, ej heller den sama upskjuta. 3:o At RådsProtocollerna skola hvar dag justeras, och ej några dagar efter, som gjorde en stor irring. 4:o At en frelseman må få utbyta Säterier för rå och rörs heman, emedan de böra vara frie för roteringar, och särdeles när det sker inom Compagniet. Af desse puncter öfverlämnades dock på Riddarehuset den siste til Hans Kgl. M:ts afgörande.

StatsSecreteraren Åkerhjelm fick ock anmärkning emot sig, för det han uti Commissarien Son-

ströms ansökning om ÖfverCommissarie caractere, mycket lagt sig ut för honom, och påstått at han bort njuta den sama. Secrete Deputationen hade äskat dess förklaring deröfver, hvaruti han tyckt, at en sådan heder bort åtfölja denna tjänsten, fast man ej på personen hade någon reflexion. Dess vidlöftiga sysla vid Amiralitetet sig äfven ansenligen ökt, och dess besvär dervid mera til än aftagit; hvarföre han trott, at hedren bort derefter lämpas. Deputationen hade dock icke funnit denne förklaring tilräckelig och fullkomlig nog, utan i anseende dertil hemstält saken til Rikets Ständers bepröfvande, emedan en sådan recommendation ej borde ske, innan det vistes, at Ständerne sådant af Hans Maj:t begärt. Då detta förehades på Riddarehuset, berättade Friherre Creutz samanhanget, nämligen, at då ansökningen blifvit i Rådet ingifven, hade hans Maj:t skickat StatsSecreteraren Åkerhjelm til Rikets Råd, at inhämta deras mening, hvilken varit, at de ej kunnat tilstyrka bifall; hvarföre ock Sonströms begäran blifvit afslagen; Men några dagar derefter hade ansökningen i Hans Maj:ts frånvaro å nyo blifvit i Rådet föredragen, då den begärde ÖfverCommissarie Caracteren blifvit beviljad. Häröfver hade ock PresteStåndet yttrat sig, at StatsSecreteraren Åkerhjelm borde i Deputa-

tionen inkallas, och vederbörligen föreställas, at med större varsamhet hädanefter se sig före. Men en del af Adlen tyckte, at det borde högre anses, och at han borde böta. Assessor Adlerbet hölt dock före, at som man nogsamt fant, at Konungen nådigst velat hjälpa Sonström, så, ehuru Åkerhjelm gjort emot Lagen, vore dock saken ej af så stor importance, och rörde icke heller Rikets välfärd, hvarföre den lättare kunde afgöras, och fördenskul blef til Hans Kgl. Maj:t remitterad.

Vid denna Riksdagen blef ock Rikets Råds antal märkeligen förökt. Huru härmed tilgick, kan af det följande intagas. Den 6. Junii ingåfvo samtelige Rikets Råd et Memorial til Rikets Ständer, hvilket af alla utom Grefvarne Tessin och Baner, som voro på landet, var underskrifvet: och hvarutinnan de androgo, huru svårt det dem förekom, at dageligen sitta i Rådet til de mångfaldige angelägne ärenders afgörande, utan at äga rådrum at sköta hvarken helsa eller välfärd; anhöllo fördenskul, at på något vis blifva soulagerade, hälst deras trägna arbete ännu mera af hvarjehanda öktes, såsom det, at CancelliPresidenten både var med Utrikes affairer öfverhopad, och eljes i Kgl. Cancelliet dageligen hindrad, så at han, utan största angelägenhet vore, ej kunde bivista Rådet, någre af Rikets Råd äfven voro

Présidenter, som hade at sköta sina Collegier, några voro gamle och sjuklige, som ej på lång tid kunde göra tjänst i Rådet: Grefve Mejerfeldt och Grefve Claës Sparre hade frånvarande på andre orter sine beställningar, så at ej heller de altid kunde göra tjänst i Rådet, utan fölle således hela tyngden på några få personer, som ogörligen kunde uthärda med en så svår börda; i anseende hvartil de hemstälde, jämte anhållan om ändring, om icke hans Maj:t kunde få tilstånd, at imellan Riksdagarna meddela afsked åt dem, som det åstundade, med tilläggande af en anständig lifstids pension. När detta uplästes på Riddarehuset, besannade LandMarskalken, at Présidenten i Cancelliet, för dess angelägna affäirers skul, var frikallad ifrån, at bivista JustitiæRevisionen och Cabinettet, samt at följa med Konungen på resor; hvarförutan han intygade, at hvad Rikets Råd nu begärt, vore mycket billigt och skäligt, samt fördenskul hemstälde, om icke deras Memorial kunde remitteras til Secrete Utskottet och Secreta Deputationen, som med det forder-samaste hade häröfver, at med sit betänkande inkomma, hvilket bifölls.

Den 20. Junii aflämnade ock Secrete Utskottet dess svar, hvaruti det fant angeläget, at Rikets Råd ej må trängas med så mångfaldiga

syslor, anförandes, hurusom Regeringsformen innehölt, det Rikets Råd skola delas i tvänne divisioner, sju personer i hvardera: och som nu en del voro Présidenter, hvilka för deras syslor ej altid kunde vara i Rådet, utom Présidenten i Cancelliet, som ej oftare än vid Utrikes affairer vore tilstädes, en del äfven voro sjuklige och således sällan kunde göra tjänst, såsom Grefvarne Tessin, Rudolf Horn, och Liljenstedt, förutan det at Grefvar Meyerfeldt och Clas Sparre voro frånvarande, den förre i Pomern och den senare i Carlscrona, så kunde det förordnade antalet i divisionerne så mycket mindre upfyllas, som Grefve Carl Gyllenstjerna, Grefve Stromberg, Grefve Clas Bonde, Grefve Eric Sparre och Grefve Creutz sedan sista Riksdag blifvit döde. Och på det så angelägna syslor med desto större drift må kunna skötas, hölt Secreta Utskottet före, at Rådet ännu med 8 personer kunde förstärkas: och at, i fall någon af Rikets Råd ville begära afsked, så borde det egenteligen ske vid Riksdagarne. Secret. Liljestjerna tyckte, at ehuru skälen voro goda nog, så kunde dock, i anseende til Rikets utblottade tilstånd, 4 stycken vara nog til förstärkning. Men Assessor Höckerstedt mente, at högsta nödvändigheten fordrade 8: och hvad deras underhåll anginge, så lärer väl Secreta Utskottet

derom draga försorg. I detta ämne anfördes vidare åtskillige skäl både mot och med: Och blef omsider dervid, at Rådet skulle med 8 personer förstärkas.

Men PresteStåndet ville ej gerna, at tilökningen skulle blifva så stor, utan resolverade allenast til 4, hvilket den 23 Junii blef med Adlen communiceradt. Ståndet anförde dock inga skäl til sit beslut, hvilket gaf Assessor Höckerstedt anledning at påstå, det skälen borde skrifteligen upgifvas, på det man måtte kunna se, om PresteStåndets voro mera gällande, än secreta Utskottets. Hvarvid LandMarskalken gaf tilkänna, at de skäl Secreta Utskottet anfört til 8 RiksRåders val, grundade sig på Rikets och Ständernes säkerhet: i anseende hvartil Ridderskapet och Adlen nyttjade den utväg, at uti et af LandMarskalken underskrifvet Memorial för de andre Stånden ådagalägga nödvändigheten af 8 RRåders tilökande, hvilket d. 27. Jun. afsändes med en Deputation, som tillika hade med sig et Extract af Råds-Protocollet, hvaruti hans Maj:t ådagalade, at han gerna ville befordra Rikets Råds åstundan til lindring i deras trägna arbete, och någon frihet at sköta deras helsa och egne angelägenheter, hvaremot de gerna ville cedera något af lönen.

Uppå denna föreställning conformerade sig samtelige de öfrige Stånden med Ridderskapet och Adlen, hvilket de sama dag genom afsände deputationer gåfvo tilkänna: vid hvilket tilfälle LandMarskalken ytterligare anförde, at Rikets Råd häremot gerna ville afstå något af sin lön, på det Staten ej för mycket måtte graveras; men deremot ropades öfver alt, at det ej borde ske, för hvilket LandMarskalken, på samtelige Rikets Råds vägnar, tackade.

Ståndens utsedde RådsElectorer samanträdde sedermera, och utvalde 24. Candidater til de ofvannämnde 8 nya Rådsämbeten, hvilke efter ordningen af rösternas antal, voro: Présidenten i Kgl. BergsCollegio Grefve Gustaf Bonde, Gen. Lieut. och Landshöfdingen Gr. Nils Gyllenstjerna, HofCanc. Frih. Joch. v. Düben, StatsSecr. Frih. Sam. Bark, Gen. Lieut. Frih. Joh. Carlson Strömfelt, Amiralen Frih. Carl Wachtmeister, Présid. Frih. Peter Scheffer, Landsh. Friherre Conr. Ribbing, Landsh. Frih. Joh. Ernst Creutz, Landsh. Frih. Olof Törnflycht, Gen. Maj. Grefve Thure Gabr. Bjelke, Landsh. Frih. Jacob Kronstedt, Landsh. Frih. Magn. Palmquist, Gen. Lieut. Frih. Jör. Silfverhjelm, Gener. Lieut. Berendt Otto Stackelberg, Just. Cancell. Thomas Feman, Gen. Lieut. Frih. Carl Gust. Hård, Amir. Hr Nils Erensköld,

Landsh. Frih. Gust. v. Psilander, Gen. Maj. Frih. Rutger Fuchs, Presid. Frih. Otto Reinh. Strömfelt, Landsh. Joh. Henr. Frisenheim, Gener. Frih. Hugo Hamilton och Gener. Maj. Joh. Mentzer. Sedan samtelige Stånden gillat Electorernes val, aflämnade de d. 8 Julii til hans Kgl. Maj:t en lista på alla förenämnde 24 Herrar och Män, hvaraf Hans Maj:t hade at utnämna 8 Rådspersoner, hvilket ock sama dag skedde, hvarmedels Hans Maj:t behagade til Rådsämbetet kalla: Grefve Gust. Bonde, Gr. Nils Gyllenstjerna, Frih. Jöran Silfverhjelm, Frih. Joch. v. Düben, Frih. Olof Törnflygt, Frih. Sam. Bark, Frih. Rutger Fuchs, Frih. Joh. Carlsson Strömfelt. Hans Kgl. Maj:t lät ock, igenom Secreteraren Bòneausköld, som hade i befallning, at på Riddarehuset notificera Hans Maj:ts val, berätta, at Hans Maj:t med denne värdigheten gerna velat ihogkomma Gener. Lieut. Stackelberg, men som han vore omistelig å den ort han nu vistades, så ville hans Maj:t vid detta tilfälle i stället utnämna honom til Fältmarskalk. Grefve Bonde tackade sedan Ridderskapet och Adlen, at de behagat räkna honom ibland de förnämsta i Riket, och önskade intet högre, än at han en så svår och angelägen sysla til Guds ära och Rikets välfärd kunde uträtta,

18*

försäkrandes, at ära och redlighet skulle altid vara hans förnämsta syftemål: hvarjämte han begärde, at ännu få bivista Rådslagen, tillika med Adlen, til Riksdagens slut: trädde sedan, tillika med de öfrige närvarande nya Rikets Råd, up til Hans Maj:t, och för utnämnandet aflade underdånig tacksägelse.

Men af dessa voro 2:ne, som häldre önskade sig vara denna höga värdigheten förutan, hvarom nämligen GeneralLieuten. Friherre Silfverhjelm och Gen. Major. Friherre Fuchs ingåfvo til Hans Maj:t deras underdåniga Suppliquer. Konungen lät ock d. 11. Julii öfverlämna dem til Rikets Ständer. Och befants af Friherre Silfverhjelms dess underdåniga tacksägelse för Hans Maj:ts nådiga val, med önskan, at en så angelägen tjänst väl kunna förrätta, men som han uti Stralsund hade fått et skott i benet, som gjorde honom den olägenheten, at han så länge, som 2 eller 3 timar, ej kunde sitta stilla på et ställe, utan måste röra sig, hvilket ej skickade sig i rådet, der Hans Maj:t sutte, så bad han i underdånighet, at få blifva vid sit regemente och njuta Generals lön, och at Hans Maj:t täcktes förse stället med någon annan, viljandes han gerna, när så behöfdes, och hans Maj:t befalde, gå up i Rådet i de affairer, som han förstode: Friherre Fuchs tacka-

de äfven underdånigst för kallelsen til RådsÄmbetet, men sade sig altid följt med i krig, hvarest han ej kunnat ernå den kundskap, som en så hög och förnäm tjänst fordrade, bad derföre, at någon annan i dess ställe måtte föreslås: viljandes han eljes för Riket och Fäderneslandet upoffra lif och blod, så länge han lefde. Secreteraren Boneausköld, som framgaf bägge desse supliquer, berättade, at Hans Maj:t såg detta ogerna, men kunde ej heller afslå en sådan begäran, utan frågade, om han icke af de 16 föreslagne finge en annan uti Baron Fuchs's ställe utväljd?,

Af desse 2:ne til någon del olika ansökningar, samt hans Maj:ts särskilde yttrande, var svårt at sluta annat, än at Friherre Silfverhjelm ville vara RRåd, och som General behålla Regementet, det ock Öfverste Düring ådagalade, och hölt före ej kunna gå an. Öfverste Stobé visade äfven, huru det vore emot Ständernas ändemål, at han skulle vara R. Råd och General tillika, hälst talet ej blef fullt derigenom, at han skulle vara vid arméen; hvilket, om det skulle beviljas, mente Öfverste Düring, at Hans Excellence Greffve Düker äfven kunde begära det sama, nämligen at komma til sit Regemente igen, och bivista Rådet, när han behöfdes. Assessor Höckerstedt hölt dock före, det vara svårt, at taga den caractére

ifrån honom, som Hans Maj:t redan genom Fullmagt gifvit: hvartil Öfverste Didron sade, at han må blifva vid Fullmagten, men at äfven svårt vore, at mista Generaler vid arméen, sådane, som Officerarne hade kärlek före, hälst arméen vid detta tilfälle redan förlorat 3 käcka Generaler. Öfverste Stobé ådagalade vidare, at det ej kunde gå an, at en skulle innehafva tvänne så angelägna tjänster, hvilket Öfverste During ytterligare understödde, och förklarade sig nögd at votera, om man ej annorledes kunde komma härifrån. Dock, som Rikets Råd voro til eftermiddagen upkallade i Secreta Utskottet, som af voteringen kunde hindras, så blef dermed upskutet til nästa plenum.

Men imedlertid ingaf Friherre Silfverhjelm til Hans Kgl. Maj:t en annan ansökning, at aldeles få nedlägga RådsÄmbetet, sedan han funnit dess förra begäran, at få blifva RiksRåd och vara vid arméen tillika, ej varit så behaglig, som han trott, önskandes at vid arméen kunna göra Konungen och Riket någon behaglig tjänst. Sama ansökning behagade Hans Maj:t d. 13. Julii communicera med Rikets Ständer, efter hvars uplärande på Riddarehuset LandMarskalken yttrade sin förhoppning, at General Silfverhjelms förra begäran ej må blifva illa uptagen, såsom den

han i god mening gjort, och eljes nu ville häldre blifva quar vid Arméen, der han vid syslorne vore van. Assessoren Adlerbet önskade dervid, at då 2:ne RRåder nu åter skola väljas, det hans Maj:t täcktes med sit val falla på någon, som vore van vid Justitiæ saker, hälst hans Maj:t i Domare syslor borde subleveras; men Landshöfdingen Friherre Creutz svarade, at som på förslaget voro Herrar af alla metiéer, och goda ämnen nog, så borde man ej föreskrifva Hans Maj:t något vidare, utan lämna honom, at taga hvem han behagade. Af sama tanka var Ass. Höckerstedt, med tilläggning at efter Regementsformen hade Hans Maj:t fritt val. Hvad för öfrigt General Stackelbergs utnämnande til Fältmarskalk angick, så gjorde StatsSecr. Åkerhjelm, som skulle sätta up fullmagten, förfrågan i Rådet, om det skulle vara en simpel caractére, eller Fullmagt på Ämbetet med lön? Hvilket efter erhållen communication, remitterades til Secrete Utskottets goda försorg: Hvarjämte Ridderskapet och Adlen anhölt om Friherre värdighet för Hr Fältmarskalken.

Sedermera öfverlämnades til Hans Kgl. Maj:t at af de 16 öfrige RådsCandidaterne utnämna 2:ne andre i deras ställe, som sig RådsÄmbetet afsagt: och kallade af dem Hans Maj:t d. 31. Jul. til dess och Rikets Råd Generalen och Gouverneuren

Frih. Carl Gust. Hård, samt Gen. Majoren Gr. Thure Gab. Bjelke: vid hvilket tilfälle Hans Maj:t väl äfven tänkt på Présidenterne Strömfelt och Scheffer, men som den förre var omistelig vid KamarCollegium, och sjelf anhållit, at blifva vid sit Présidentskap, samt den senare ifrån Råds-ämbetet sig aldeles undandragit, så hade Hans Maj:t lämnat dem deras nöje. Medan detta alt passerade, hade yppats en vacance i Rådet efter RRådet Cederhjelm. Härtil kom äfven, at RRådet Grefve Liljenstedt genom ingifvet Memorial anhölt, at, i anseende til sin 73åra ålder och långliga tjänst i 4 Konungars tid, blifva på sin ålderdom hugnad med den förmon, at få förnöta sina öfriga dagar uppå sine gods i Pomern, erbjudandes sin tjänst vid det lediga Présidentskapet i Wismar, fast ock utan lön, om Rikets ständer skulle täckas honom det anförtro. Sama dess ansökning blef beviljad, och i förmåga deraf resolveradt, at et ytterligare förslag til tvänne Råds-Ämbetens besättande skulle til Hans Maj:t afgifvas.

Presteståndet ville dock icke finna sig häruti, utan beslöto, at allenast 4 Candidater skulle utväljas, och deraf 3 på förslag til Hans Kgl. Maj:t, efter RRådet Cederhjelm, upföras: hvarefter, sedan en blifvit utnämnd, den 4:de kunde

upfylla rumet med de 2 öfverblifne, och deras namn förseglade lämnas til Hans Kgl. Maj:t, til dess någon af Rikets Råd afginge, då Hans Maj:t kunde sig af detta förslag betjäna: viljandes Preste-Ståndet nu intet, för Statens gravations skul, välja någon i Grefve Liljenstedts ställe. Men detta fick ej bifall på Riddarehuset, af den grund, at det vore emot Regeringsformen, at välja RiksRåd imellan Riksdagarne. Dessutom biföllo Borgare och BondeStånden tvänne rådsval: I anledning hvaraf Electorerne samanträdde och på förslag dertil upförde General Lieuten. och Landshöfd. Friherre Palmquist, Just. Cancelleren Feman, Landsh. Frih. von Psilander, Landshöfd. Friherre Conr. Ribbing, Landshöfd. Frih. Kronstedt och Landsh. Frih. Creutz. Hvilket förslag sama dag, eller d. 3. Aug. öfverlämnades til Hans Maj:t, som deraf utnämnde Friherrar Kronstedt och Creutz til Dess och Rikets Råd. Den förre var ej in Pleno tilstädes, när tidning häraf kom til Riddarehuset, men Friherre Creutz förde följande ord til Protocollet: Jag erkänner hans Maj:ts Nåd med djupaste underdånighet, och likaledes med största vördnad, at jag genom Guds försyn och Adlens grace 2:ne gånger kommit på förslag, och derigenom til den höga äran, at bekläda det förnämsta ämbetet i Riket. Jag vil bedja Gud, at jag

den instruction kunde efterlefva, som är skrifven uti mit hjerta, på det min ringa tjänst måtte lända til Guds ära, Konungens och Landets välfärd, och jag städse förblifva Ridderskapet och Adlens hörsamste tjänare. Och blef sedan, efter Secrete utskottets hemställande, beslutet, at ärenderne i Rådet skulle på 2:ne divisioner bedrifvas, hvaraf den ena skulle handtera Justitiæ och inrikes Civilmål, samt den andra krigs och utrikes affairer: kommandes i den förra at sittja: Grefve Kronhjelm, Gr. Tessin, Gr. Rud. Horn, Gr. Ekeblad, Gr. Lagerberg, Gr. Gyllenborg, Gr. Taube, Gr. Bonde, Bar. Törnflygt, Bar. Bark, Bar. Cronstedt, Bar. Creutz; och å den andra sidan: Gr. Arf. Horn, Gr. Mejerfelt, Gr. Dücker, Gr. de la Gardie, Gr. Banér, Gr. Lieven, Gr. Sparre, Bar. Strömfelt, Gr. Gyllenstjerna, Bar. Düben, Bar. Hård, Gr. Bjelke. Och på det arbetet måtte blifva så mycket drägligare, så beslöts tillika, at 4 i sönder skulle skiftevis hafva lof at resa på landet, men när saker af större importance voro för händer, så borde de efterskickas och hemkallas. I öfrigt och som de 10 nya vid denne Riksdag utnämnde Rådsherrar hade, så länge Riksdagen påstått, bivistat Ständernas öfverläggningar, så blefvo de ej förr, än d. 7. Aug. som var 2:dra dagen efter Riksdagens slut,

och sedan de den 5. d:o i Ständernas närvaro på RiksSalen aflagt deras Rådsed, i Rådet introducerade, hvilket skedde med en slags högtidlighet, i det de under Gr. Horns anförande gingo i Procession af Riddarehuset med deras toma vagnar i rad efter sig.

Eljes gjorde hans Excellence Grefve Horn denna Riksdag mine af at vilja taga afsked ifrån RådsÅmbetet. Men innan han någon ansökning derom til hans Maj:t inlämnade, gaf han först Secr. Utskottet tilkänna, huruledes han dess ombetrodde Åmbete med all aktsamhet och ömhet förrättat, samt nu mera fant sig föranlåten, om afsked anhålla, i anseende dertil at ärendernes skötande hädanefter torde fordra större drift, än hans krafter och svaga helsa kunde medgifva. Secreta Utskottet tog ock dess begäran uti särskildt öfvervägande, och fant väl, at hans Excellence kunde hafva orsak, at begära hvila ifrån en så trägen och mödosam beställning; men som han vore en Rådsherre, hvilken länge varit med, och med all tro och redlighet förestått denna syslan, äfven i de angelägnare saker mägta förfaren, och derföre i desse tider i Rådet omistelig; så trodde Secreta Utskottet för det almänna bästa vara af största nödvändighet, at bedja H:s Excellence ännu vidare vid denna sin tjänst con-

tinuera. Han lät sig ock deraf beveka, och återtog den skriften, som han til Hans Maj:t ärnat ingifva, utlofvandes, at alla sina krafter til Fäderneslandets tjänst använda, och ännu, på begäran, vid tjänsten förblifva, allenast med det förbehåll, at ibland få äga den friheten at vara på Landet och sköta sin helsa: hvarjämte föreslogs RR. Bar. von Düben, at jämte RR. Gr. Banér under den tiden tilträda Kgl. Cancelliet, då han igenom flitig Correspondance med Collegio ändå ville sköta alla förefallande ärender efter görligheten, och ingen ting försumma. Detta alt gaf Secreta Utskottet emot Riksdagens slut d. 27. Julii Stånden tilkänna, med förfrågan om icke Hans Excellences skäliga begäran måtte vinna bifall? Hvilket ock strax, utan ringaste gensago, skedde: Vid hvilket tilfälle RRådet Baron v. Düben hos Ridderskapet och Adlen aflade sin tacksägelse för det til honom hyste förtroendet, med försäkran, at det myckna arbetet, som förefalla torde, ej skulle afskräcka honom, utan han efter yttersta förmåga använda sina krafter til Konungens och Rikets tjänst. Härjämte blefvo Landshöfd. Friherre Creutz, Bar. Krassow, Öfverste Didron och Öfverste Stobé utsedde, at jämte Deputerade af de öfrige Stånden, hos H:s Excellence Grefve Horn, som sjelf var närvarande, när detta på Riddarehuset förehades,

aflägga tacksägelse för det han låtit sig förmå at ännu med RådsÄmbetet fortfara. De voro ock följande dagen hos honom, hvaremot bemälte Grefve betygade en innerlig glädje öfver den äran Ständerne honom gjort, hvilken han så med tungan ej kunde exprimera, som hans hjerta honom dicterade, önskandes, at hans krafter måtte tilräcka, efter dess åstundan, at kunna tjäna Konungen och Riket, dess kära fäderneslаnd: hvarförutan han dagen derefter på Riddarehuset tackade Ridderskapet och Adlen för den stora heder honom genom Deputationen gjord blifvit, och för det förtroende man för honom haft, medels anmodandet, at blifva quar vid RådsÄmbetet, en händelse, som han ständigt i tacksamt minne ville behålla, berättandes sig äfven, ej derföre begärt en nådig dimission, at vilja skona sin person, utan i anseende dertil, at han länge tjänt, utstått mycket ondt, fått blessurer m. m. som nu med åldren förtoge honom de krafter han förr haft, at tjäna fäderneslandet, hvarförutan han ej ville vara någon annan i vägen, som med större vigueur kunde sama angelägna arbete bestrida, tackade ock för den friheten honom vid tjänsten blifvit lämnad, den han intet ville missbruka, utan alla sina krafter använda, at efter yttersta förmåga göra Riket och fäderneslandet en behagelig tjänst.

Landshöfdingen Friherre Creutz besvarade å Adlens vägnar Grefvens complimenter, med tilönskan af stadig helsa och beständig välgång.

Men uti at erhålla en sådan ledighet, som Grefve Horn, var Grefve Cronhjelm ej lika lycklig. Genom ingifvet memorial begärde han d. 4. Aug. at såsom nu mera 63 år gamal få vistas på Landet, at taga förfriskning, när han åstundade, emedan han eljes ej kunde sköta sit RådsÄmbete, lefvandes i den förhoppning, at Rikets ständer hade något afseende på dess 40 års tjänster, och det han 1719 vid sit Présidentskap lida månde, samt at han vid LagCommissionen, utan vedergällning, flitigt arbetat, och vid sit Cancellersämbete haft stor möda och omkostnad, i det han som oftast måst resa til Academien i Upsala m. m. Desse skäl blefvo dock ej för gällande ansedde. Grefve Horn intygade väl Grefve Kronhjelms lidande 1719 genom ombytet af Présidentskapet i CancellieCollegio. Men dels tyckte Secreteraren Linderstedt det vara för ampelt begärdt, at vistas på landet, hvartil han eljes då och då kunde få Hans Maj:ts tilstånd, dels ock Öfverste Didron, at Hans Excellence ej kunde få vara borta mer, än de öfrige Rikets Råd, och dervid förblef det.

Sådana voro de händelser, som sig med Rikets Råd och RådsÄmbetet tildrogo. Et lyckligt

tidehvarf för Grefve Horn, hvarom än mera i denna berättelse förekommer: mindre gynnande för RRåd Cederhjelm, och aldeles olyckeligt för Grefwe Wellingk.

At nu skåda Riksdagen på en annan sida, så blef den ej mindre märkvärdig genom den åtgärd, som gafs til hans Kgl. Höghet Härtigens af Holsten affairer. Dess angelägenheter woro i synnerhet 2:ne: Den ene, at få slut på sin arfsak efter dess Morfars Mor, RiksEnkedrottningen Hedvig Eleonora, och den andra, at i följe af den emellan Sverige och Ryssland år 1724 slutna alliancen, til hvilken äfven Tyska Käjsaren hade accederat, vinna Sveriges bemedlande, til återbekommande af Slesvig, som Dannemarc innehade. Prinsen gjorde alt sit til, för at komma til ändemålet, det han förmodade sig, til äfventyrs med mycket skäl, böra vinna, såsom både så nära befryndad med Svea Konungahus, der hans Moster var Drottning, och såsom den, hvars fader med lif och blod beseglat den kärlek han hyst för Sveriges välgång. Andra magter, såsom Käjsaren och Ryssland, lade sig äfven ut för dess bästa. Men huru litet både Prinsens billiga förhoppning, och de Utrikes Hofvens intercession, uträttade, skal af det följande intagas.

Hurudan dispositionen var inom Svenska folket emot denna Prinsen är til någon del i början af denna berättelse omrört, vid tilfälle af en upkastad fråga, huruvida de skulle kunna sättas i Secreta Utskottet, som voro i främande Herrskapers tjänst engagerade: varandes denne tiden åtskillige Svenske män försedde med Hollstensk caractére, följagteligen misstänkte för någon tilgifvenhet för Härtigen, hvilken då var i mångas tankar et fel, eller åtminstone sådant som caracteriserade et den tidens parti i Sverige. Hvad partier i et land ömsom skada, ömsom gagna, har Sverige i långliga tider rönt med omskiftelig båtnad: och at partianden öfver alt herrskade då, när frågan blef om Härtigens af Holsten interesse, utviste det besynnerliga sätt, hvarmed hans affairer handterades. At äfven Konung Fredric och Drottning Ulrica Eleonora ej hyste synnerlig välvilja för honom, är en bekant sanning, som kanske intet mindre verkade på mångas sinnen af dem, som bivistade Riksdagen. Först at förminska dess anhang, försummades intet tilfälle, at under hela Riksdagen sätta dem på et eller annat sätt å sido, hvilka troddes äga någon favorable tanke för Härtigen. Ej nog at stängas ifrån Secrete utskottet: Man böd ock til, at ifrån Riddarehuset utesluta alla dem, som stodo

i främande Herrskapers tjänst, eller af dem åtnjöto pensioner. Åtminstone var det Öfversten Silfversparres offenteliga påstående i et af de första af Ridderskapet och Adlens plenis: och at detta ej genast vant framgång, torde mera vara at tilskrifva GeneralLieutenanten Grefve Fersens ferma opposition genom et Memorial, hvaruti han begärde, at öfverste Sparre måtte namngifva dem han til sökande af Fäderneslandets skada hölle misstänkte, och trodde vara främandes pensionairer, än den goda intention, som bemälte Öfverste sedermera i sin förklaring yttrade sig med sit påstående härvid hafva haft: och hvarvid Ridderskapet och Adlen lät det förblifva. Men det hölt likväl icke tilbaka alla de ytterligare försök til framgång af det gjorde projectet. Man hittade på en utväg at gifva det mera eftertryck, medels en §:s föreslående uti den vid denna Riksdag öfversedde RiddarehusOrdningen, af innehåll, at den, som vore i främande Herrskapers tjänst, borde ej hafva säte och stämma på Riddarehuset. Det är ej underligt, at, i den ställning omständigheterna nu voro, detta ansågs nog besynnerligt, dels för någon förment orimlighet i sjelfva förslaget, dels ock för det saken redan var afgjord. Grefve Fersen, som förut yttrat sin tanke

derom, sade ock strax, at om denna puncten skulle blifva stående, så måste 4 § i Adliga Privilegierna utstrykas, som lämnade Ridderskapet och Adlen fritt, at låta bruka sig hos Främande Herrar i krig eller annan tjänst, med förmån, at den sig utrikes skickelig och väl förtjänt gjort, skulle vid hemkomsten få njuta en sådan förtjänst til godo: och Gener. Lieut. Friherre Banér anförde uti et ingifvet Memorial, at som ingen utan stor missgerning borde ifrån Riddarehuset uteslutas, så kunde det så mycket mindre med billighet hända den, hvilken tjänte et främande Herrskap, som en dylik tjänst vore en förmån för en Adelsman och en heder för Riket: förmenandes han, at på sådant sätt ej många lära hafva lust at vidare evertuera sig i främande Land, då man igenom hittils ohörda nyheter ville beröfva dem deras Privilegier och förmåner: hvartil han vidare lade, at på 72 Riksdagar i Sverige hade man ännu aldrig kommit på sådana tankar; men det oaktadt hölt Öfversten Freudenfelt före, enligt dess ingifne Memorial, at det vore en stor oordning, om de i främande tjänster skulle bivista alla våra Rådslag, hvilket ingenstädes i verlden practiserades, äfven som et RiksRåd, som i främande tjänst vore engagerad, ej fick bivista Rådet: kunnandes man ej gerna förtro sig

til en, som skulle vårda sig om 2:ne Herrars interessen: hvilket gaf Öfverste Stobé anledning, at anse Öfverste Freudenfelts mening vara den, at han hölt alla dem för förrädare, som voro i främande Herrskapers tjänster: hvarjämte Friherre Henric Wrede uti ingifvet Memorial yttrade, at han med pension förstod en gåfva, som någon af Utrikes magt finge, at vid alla tilfällen befrämja dess förmån, och den som emot sin ed en sådan pension emottoge, borde straffas som en förrädare; men annat vore en simpel gåfva, såsom til exempel Prins Wilhelm af Hessen stod på et ställe fadder i Sverige, och gjorde barnet til KamarJunkare, lofvandes det sama årligen 200 D:r S:mt i pension: Skulle nu dess Fader för den orsakens skul mista sit säte på Riddarehuset, det vore orimligt: och at Härtigen af Holsten gjort 2:ne unga Herrar til HofJunkare, och derföre gifvit dem en liten årlig pension, det hafva deras Föräldrar, Friherrar Clas Rålamb och Sten Arfvidsson, aldrig gjort någon mystere utaf, emedan det skett af en infödd Svensk Prins. KamarRådet Clas Rålamb svarade ock dertil, at om någon kunde bevisa honom, at han derigenom gjort något emot sin tro och huldhetsed, så ville han pligta, som en förrädare, och om någon utan

bevis beskylde honom för sådant, borde han göra det sama: tilläggandes, at han hade corpus delicti, eller sin sons fullmagt, hos sig, vore något derigenom försedt, så ville han, om Adlen så behagade, lefverera den tilbaka. Secreteraren Liljestjerna påstod vidare, at en sådan mening ej borde, som en almän lag, stå i RiddarehusOrdningen: Och Grefve Tessin påminte, at Riksdags-Ordningen uteslöt sådana allenast ifrån Konungavalet, som tilbörligt var. Men deremot föreslog BancoCommissarien Carl Fred. v. Schantz en medelväg, hållandes det, at utestänga dem, som voro i främande Herrskapers tjänst, för mindre möjeligt, utan at stympa adeliga privilegierne, och fördenskul medgaf, at de borde och skulle vara med på Riddarehuset in Plenis, men mente orådligt vara, at de skulle sitta i Secreta Utskottet, Secreta Deputationen, vid Stats och defensions verken. CancelliRådet Cederström berättade, at det ej varit RiddarehusDeputationens mening, at aldeles utestänga dem, men frågade om en, som gjort sin ed hema, och sedan gjort ed hos en främande, icke måste bryta endera eden, då han hema på en Riksdag talte för den enas eller andras rätt? Hvartil Grefve Fersen svarade, at sådane saker ej kommo före annorstädes, än i Secrete Utskottet: menandes dock CancelliRådet Ce-

derström, at den sutte här med mera skam, än heder, som skulle vara utesluten från de angelägnaste Deputationerne. Lagman Blomfelt tyckte vid denna saken förefalla 3:ne frågor: den första om dem, som voro i verkelig tjänst hos främande: den andra om dem, som njuta pensioner: den tredje om de, som äro hema i landet och få någon lön af främande, böra vara på Riddarehuset? Och, ehuru Adliga Privilegierne gifva lof, at evertuera sig utomlands, fordras dock dertil permission af Konungen, hvaraf han ville sluta, at när de ville vara på Riddarehuset, så fordrades dertil Adlens permission, hvilket de ock ernå genom andras af famillen tilträde på deras vägnar, til dess de sjelfve hemkomma. Dessutom voro en del pensioner criminelle, och andre ej så svåre: hölt ock före, at de hemavarande, som hade någon pension af främande, borde sig absentera. Baron Hamilton frågade derpå, om Baron Carl Sparre, för det han årligen njöt 1000 RDr ifrån Frankrike för sina der väl gjorda tjänster, skulle mista sit säte och stämma på Riddarehuset? För sin del ansåg han det för något svårt, och at helt annat vore med de personer, som sutto vid vigtiga och angelägna poster och tjänster med pensioner, hvilka han tyckte böra aldeles uteslutas. Lagman Enanderhjelm fö-

restälde vidare, at som den, hvilken stod i en loflig handel med någon, ej kunde derföre njuta någon skymf, så kunde det ej heller vederfaras den, som på lofligt sätt sökte evertuera sig utomlands. Dock blef det, uppå Öfverste Lieuten. Coyets hemställande, vid en medelväg, som Banco-Commissarien Schants föreslagit, med den tilläggning, som Öfverste Didron gjorde, at de i främande Herrskapers tjänst varande, eller pension ägande, ej heller måga blifva Electorer, ehuru Assessor Weili reclamerade Adliga privilegierne, och påminte huru svårt man hade, at få dem, hvarföre han trodde vara oförsvarligt, at man sjelf nu skulle så hastigt rifva dem up.

Men ehuru detta d. 26. Nov. 1726 blef afgjordt, så blef det dock d. 7. Dec. åter uprifvet, af dem, som egenteligen i slutet deltagit, i det Secreteraren Boneausköld påminte, at väl Capita familiarum, som voro i främande tjänster, kunde vara tilstädes på Riddarehuset, men ej sådane Extra Capita tagas af andra til Fullmägtige. Capitaine Brander påstod väl, at som denna saken redan vore en gång afgjord, så borde den ej vidare ventileras; men det uträttade intet, utan fast mera ingåfvo Assessor Adlerbet, Öfverste Didron och Häradshöfdingen von Post särskilde Memorialer i detta ämne, ibland hvilka den förstnämn-

de tyckte, at ingen väl kunde tjäna 2 Herrar, och at ingen Svensk Adelsman borde taga någon sådan til Fullmägtig, som vore en utländsk magt på något sätt förbunden: rådandes dertil, at alla pensioners antagande af främande borde i lagen strängeligen förbjudas, särdeles för dem, som sitta i angelägna tjänster, och at en sådan måtte blifva sin tjänst förlustig, men om någon skada derigenom timat, exemplariter straffas. Öfverste Didrons Memorial innehölt, at man borde göra åtskilnad imellan en, som för sina stora meriter och förtjänster hos främande Herrar finge någon pension, och en, som aldrig gjort tjänst, och finge hemlig pension, af hvilka han hölt före, at den senare borde straffas: görandes Häradshöfdingen von Post i dess Memorial äfven skilnad imellan lofliga och olofliga pensioner, med påstående, at de, som njöto olofliga, ej borde bivista LandMarskalks valet m. m. Af dessa särskilde hemställanden, tyckte CancelliRådet Grefve Tessin, at det som Assessor Adlerbet hade påmint om, vore onödigt at i RiddarehusOrdningen införas, emedan ingen gerna lärer taga en sådan til Fullmägtig, som vore utesluten ifrån de förnämste Deputationerne. LandMarskalken understödde dock Assess. Adlerbets mening, såsom den der borde flyta in i almänna lagen: och ehuru

Secreteraren Liljestjerna erinrade, at det redan var i lagen infördt, svarades dock, at det ej skadade, det denne lagen blef förbättrad och förnyad. Och, hvad Öfverste Didrons och häradshöfdingen von Posts erindringar angår, så förklarade CancelliRådet Cederström, at han med lofliga tjänster förstod dem, som med Konungens och hvars och ens vetenskap ske, och med oloflige, dem, som ingen veste af, menandes det vara svårt, at en sådan sutte ibland Rikets Ridderskap och Adel, som man ej veste hvem han tjänte: och underlät härvid Grefve Fersen icke at påminna, at vid detta tilfälle äfven borde ihogkommas de, som oveterligen togo af främande 20 à 30000 RDr på en gång; men det blef ej mer attenderadt, än hvad Assessor Weili anförde, at då hela verlden vore bekant, huruledes en Konung i Sverige kunnat sofva sött i sine undersåtares sköte, så kunde sådana förbehåll, som nu gjordes, ej annat än lända Sverige mera til préjudice än säkerhet; utan förmente CancelliRådet Cederström fast mera, at en ärlig människja aldrig vore rädd för en sträng lag, såsom den der beskylde ingen, eller gjorde någon skada; hvarföre ock Assessor Höckerstedt tilstyrkte, at alla, som gingo i främande tjänster, eller togo pensioner, borde hos Hans Maj:t sig i sittande

råd angifva, samt at Justitiæ Deputationen borde utarbeta, på hvad sätt en sådan skulle straffas, som den vägen förbiginge. Med denna senare tanke, at saken om pensioners antagande borde i Justitiæ Deputationen utarbetas, förente sig äfven Assessor Adlerbet; hvarigenom således blef yppadt, hvarmed hela denna senare ventilationen var påsyftadt, nämligen at få det förr tagne beslutet ännu mera utvidgadt, til deras förfång, som stodo i främande Herrskapers tjänst, eller af dem njöto någon pension. Och, ehuru så väl Secreteraren Liljestjerna påminte, at saken endast angick adlen, utan at de andre Stånden i Justitiæ Deputationen borde deröfver raisonnera, som ock General KrigsCommissarien Palmcreutz, at så vida de andre Stånden voro jaloux nog öfver Adlens Privilegier, så skulle, i händelse de åter fingo tilfälle at criticera dem, förmånerna blifva nog inskränkte: Så blef dock svaradt, i synnerhet af Baron v. Ungern, at som ledamöterne af de öfrige Stånden kunde äfven så väl taga pensioner, som Adlen, så borde saken desto mera handteras i Justitiæ Deputationen, särdeles som denne lagen borde blifva almän och lika för alla undersåtarne i Riket. Men när sedermera Extractum Protocolli härom skulle til de öfrige Stånden expedieras, föreställde Grefve Fersen, huruledes i detta

ämne ej kunde behöfvas någon ny förordning, hälst det redan vore förbudet, at taga pension af främande hemligen, men deremot icke olofligt, at taga en sådan pension, med tilkännagifvande deraf hos Konungen och Rådet. Och stadnade det omsider dervid: hvartil Öfverste Stobé lade, at fast mera vore väl, om en förordning utkomme, som gaf alla lof at taga pensioner, hvarigenom mycket penningar kunde komma in i landet: och då Öfverste Didron påstod, at Caracterer af främande ej heller borde utan Konungens vetskap emottagas, svarade Öfverste Stobé, at de ej kunde skada, varandes et blott väder, som fyllde ingen ting i pungen.

Mädan alt detta förehades, som i synnerhet gick ut på det Holstenska partiets försvagande, företogs ock, efter bequämligheten, Härtigens ännu oafgjorde affairer i Sverige. Hvad först arfsaken imellan honom och Drottning Vlrica Eleonora, efter Högstsalig EnkeDrottningen, angår, så hade Hans Maj:t innan Riksdagen förordnat en commission til dess öfverseende och utredande. Med sama Commission förklarade sig Härtigen nögd, och förordnade til sin ombudsman, Lagmannen Enanderhjelm, at vid berörde Commission bevaka dess interesse. Drottning Ulrica Eleonora hade ock sin ombudsman dervid, nämligen As-

sessoren Nordenstråle: hvarjämte hans Maj:t anbefalte Assessoren Bratt, at såsom dess ombudsman vid denna arfsdelning bevaka kronans rätt. Men det gjordes föga til saken, förr än Assessor Bratt inför Commissionen anförde åtskilliga invändningar, hvilka Härtigen begärde blifva afgjorde, dock förklarade sig tillika nögd, at låta saken hvila til Riksdagen, i fall Commissionen ej gittade sig dermed befatta. Af dessa 2:ne alternativer följde det senare: och anhölt fördenskul Lagman Enanderhjelm, genom ingifvet Memorial, på Riddarehuset, at de upkastade controversierne måtte af Oeconomie Deputationen afgöras, så at man sedan kunde komma til en jämn delning, och et ändteligt slut med en sak, vid hvilken Härtigen ej kunnat undgå, at vara missnögd med de gjorda svårigheterna. På Drottningens vägnar förklarade ock Assessor Nordenstråle Hennes Maj:t vara nögd, at hemställa dess arfsdelning under Rikets Ständers Disposition: i anseende hvartil målet, under Assessoren Bratts öfvervaro på Kgl. M:ts och Kronans vägnar, först blef til Oeconomie Deputationen remitteradt, men sedermera, uppå Assessor Nordenstråles hemställande, öfverlämnadt til visse Deputerade af Justitiæ och Oeconomiæ Deputationerne tilsamans. Men som saken der handterades ganska långsamt, så måste Lagman-

nen Enanderhjelm d. 16. Febr. 1727 genom Memorial anhålla, at de til detta ärende deputerade måtte licentieras ifrån andra förrättningar, på det saken med alvara kunde företagas; hvilket likväl ej uträttade mera, än at Memorialet blef til Justitiæ och Oeconomiæ Deputationen remitteradt; hvarföre ock Landshöfdingen Grefve Olof Gyllenborg den 22 Febr. genom Memorial begärde, at andre Deputerade, som förut ej voro med Riksdagsaffairer öfverhopade, måtte utväljas til arfsakens afgörande imellan Drottningen och Härtigen, och hvilka sedan kunde bringa den sama til slut, fast de ock ej hunno dermed, mädan Riksdagen påstod; men fastän då resolverades, at Electorerne skulle sama dag samanträda, at desse Deputerade utvälja, måste dock Lagman Enanderhjelm, d. 1. Mart. in pleno, åter påminna om sin Principals angelägenheter, öfver hvilka han önskade en så snar, som rättvis decision, sedan Arfskaps controversierne nu hade räckt i 4 års tid: och som den Deputationen, hvilken hittils haft härmed at göra, både var af andra göromål för mycket öfverhopad, och tillika gjort den proposition, at en särskild Deputation, som ej hade annat arbete, måtte häröfver förordnås, så anhölt Lagmannen om det sama, och at sådane, som voro i kamarverket och jure publico

erfarne, måtte dertil utväljas. Detta blef omsider å nyo bifallet, och i förmågo deraf 6 af Adlen til denna Deputation d. 4. Martii valde, som voro Assessoren Grefve Ol. Lejonstedt, Landshöfdingen Friherre Dankvardt, Assessoren Friherre Cederhjelm, Kamarherren Wattrang, Assessor Erenhjelm och Assessor von Erdtman. Men saken gick derföre icke fortare; utan afgaf denna nya deputationen först vid Riksdagens slut d. 31. Julii dess berättelse, at aldeles ogörligt varit, ännu inkomma med något betänkande öfver arfsaken, hvartil ordsaken varit den vidlöftiga correspondence, som imellan Ombudsmännen Bratt, Nordenstråle och Enanderhjelm yppats, af hvilka den senare begärt någon dilation, så at saken ännu vore i sama skick som förr. Och som nu allenast några få dagar voro af Riksdagen öfrige, så blef den sluteligen til hans Maj:ts afgörande öfverlämnad, utan at Härtigen af Holsten härutinnan fick det ringaste biträde af Ständerne.

Likaså gick det med Slesvigska saken. Härtigen skref derom i de bevekligaste ordasätt både til Konungen och Rikets Ständer. Men föga feltes, at man ville, det sama bref icke en gång skulle hos Stånden blifva upläset. Åtminstone var derom d. 14. Dec. 1726 en vidlöftig öfverläggning på Riddarehuset. Med desse brefven

hade Holstenska Ministren Gen. Major Carl Breide von Reichel sig anmält hos Grefve Horn; men emedan han, såsom LandMarskalk, efter sin Ed ej velat sig i discours med honom, såsom en Utrikes Minister, inlåta, så tilkänna gaf han allenast ärendet i Secrete Utskottet, hvilket gifvit honom tilstånd, at med Herr Reichel conferera, hvars mening varit, at brefven skulle lefvereras til Konungen, at i Rådet öpnas och upläsas. Det sama skedde ock strax med det, som var skrifvet til Hans Maj:t; men det til Ständerne var ännu oupbrutet, då LandMarskalken om detta alt gjorde berättelse för Ridderskapet och Adlen, med hemställande, om icke de fyra Talemännen kunde sama bref, förségladt, Hans Maj:t i händer lefverera? Öfverste Stobée instämde ock deruti, at Hans Kgl. Höghets bref först kunde gå til Konungen, som förmodeligen sedan skickade det sama til Secrete Utskottet, hvilken mening han önskade blifva de öfrige Stånden communicerad. ÖfversteLieutenant von Essen påminte dock härvid, at lika sak var före vid sista Riksdag, då Härtigens Bref uplästes in pleno, och sedan remitterades til Secrete Utskottet; Men LandMarskalken svarade, det kunde då gå an, ty då skref Härtigen hvart stånd i synnerhet til, men nu icke så; hvarförutan de öfrige Stånden då, eller åt-

minstone Presteståndet, aflämnade dess bref oupbrutet til Konungen. Öfverste Stobé yrkade derpå vidare sin ofvansagde mening af den grund, at brefvet var stäldt til samtelige Stånden, hvarföre Adlen allena ej kunde det upbryta: och som Konungen var hufvudet för Stånden, så borde han taga emot brefvet, och remittera det til Secrete Utskottet eller hvart han behagade: hvarvid Capitaine Brander gjorde förbehåll af Brefvets återkomst och upläsande på Riddarehuset; men, som dertil svarades med någon ovisshet, alt som brefvets innehåll vore til, så ådagalade närmare Secreteraren Liljestierna, huruledes brefvet, då det ginge rätta vägen til Konungen, äfven borde derifrån gå til plena: hvilket likväl Landshöfdingen Creutz mente tåla någon limitation, i så måtto, at sedan Secrete Utskottet igenomläsit brefvet, lärer det ej underlåta, at communicera plena alt hvad som kunde och borde blifva kunnigt. LandMarskalken hemstälde vidare, om icke, då detta komme at föredragas i Secrete Utskottet, de Bönder, som sutto i Secrete Deputationen, och gjort Ed, kunde i Secreta Utskottet få inträde', så vida brefvet var stäldt til samteliga Stånden: Hvarvid Grefve Tessin mente, at man kunde göra som förr vid et eller annat tilfälle varit brukeligt, at gifva detta samanträde namn af den stora

Deputationen, på det Bönderne ej måtte säga sig varit med i Secreta Utskottet. Några mente väl, at man kunde undgå, at tilkalla Bönderne, til dess de sjelfve det begärde; men Landshöfdingen Creutz visade, at om 3 Stånd togo sig ensame häraf, så kunde det fjerde få orsak at klaga, efter brefvet var stäldt til dem samtlige: Och blef sluteligen vid Assessor Hökerstedts förslag, at hela Secrete Deputationen kunde vid detta tilfälle samanträda med Secrete Utskottet up i Riddare-husSalen, då Bönderne ej hade något at klaga: hvilket beslut genom en Deputation gafs de öfrige Stånden tilkänna. Men i den förr väckte frågan ville ej Secreteraren Liljestjerna, at man så skulle binda händerna på sig, at man ju in pleno skulle få veta hvad som vore Stånden tilskrifvet: Capitaine Brander begärde ock deröfver votering, om en så billig åstundan eljes icke finge bifall; dock mente CancelliRådet Cederström, at man deröfver ej kunde votera, så vida brefvet, om det innehöll Secretesser och Statssaker, icke kunde dragas ifrån Secrete Utskottet, äfven som det i annan händelse ej kunde vägras at komma til plena: och förblef sedan vid LandMarskalkens gifne löfte, at Secreta Utskottet skulle communicera stånden alt hvad som kunde blifva bekant. I öfrigt erinrade CancelliRådet Cederström, at en

lag måtte göras, det aldrig några främande Ministrar fingo addressera sig til Ständerne, utan hos Konungen: hvartil Capitaine Borg svarade, at man i vissa mål ej kunde considerera Härtigen af Holsten för så främande, at han ju kunde skrifva Sveriges Ständer til, såsom den der var af Svenskt blod, och vår Drottnings Systerson: och Assessor Weili, at man ej kunde förbjuda en främande Potentat, at skrifva til hvem han ville, och at det vore eftertänkeligt, at skicka et ifrån främande Herrskap kommet bref oupbrutet tilbaka. Man trodde dock, at om en sådan lag blefve gjord, lärer ingen finna det sällsamt: hvarvid det ock förblef tils vidare.

Följande dagen aflämnade Landmarskalken, tillika med de öfrige talemännen, brefvet til Hans Maj:t Konungen, som skickade det ock sedan tilbaka, hvarefter det uti den nämnde stora Secreta Deputationen blef upläset: hvilken d. 17. Dec. 1726 til Plena afgaf den berättelse, at brefvet rörde främande magter och innehölt Statssaker, hvarföre det til Secrete Utskottet blifvit remitteradt; dock så, at Deputationen tillika lämnade i Ständernas godtfinnande, om det förut in plenis skulle upläsas. Efter Ridderskapet och Adlens åstundan blef det ock d. 19. Decemb. upläset

på Riddarehuset *): och fants innehålla den föreställning af Härtigen, at om åtskillige förekomne

*) Sjelfva brefvet lyder som följer:

Högvälborne Välborne
Högvördige Välvördige
Högtärade Välärade
Årlige och Redlige

Sveriges Rikes Högtärade och Högtaktade samtelige församlade Rikets Ständer!

Vid det fägnesama tilfälle utaf en åter snart förestående almän Riksdag, kunne Vi ej underlåta, at gifva de Samtel. Högloll. Rikets Ständer, genom denna vår tjänstvänlige tilskrift, tilkänna, huruledes Vi på det alraömaste sättet vid slutet af den sista Riksdagen igenom den välviljans fulla förklaring, som då för tiden de högloll. Rikets Ständer, igenom Hans Kgl. M:t behagat Oss gifva låta, äro tröstade och uprättade vordne.

Det hafver vårt, igenom Danmarks så hårda förtryckning, undertryckte sinne och gemöte sig åter förträffeligen upmuntrat, och det med fog och skäl, när vi försporde, at i Vårt kära Fädernesland Vi intet förglömde vore, utan tvärt om, Oss tilförlåteligen försäkra kunde, at det ädle både vidt och bredt berömde Svenska blod sig för Oss uti våre käraste och dyraste Landsmäns hjertan intet mindre rörde, än det sama för dem uti våra ådror och inälfvor hvälfva och röra lär.

Vårt derföre hysande sinnelag låter sig med inga ord nogsamt och tilfyllest uttrycka. Vi vilje derföre hälre hvar redlig Patriot och Svensk Inbyggare vår med ord icke nog til beskrifvande tacksamhet, efter dess

svårigheter hittils hade hindrat verkställigheten af den imellan Sverige och Ryssland uti deras

---

redlige sinnelag, och efter det, hvad dess Svenska hjerta honom derom sjelf tilsäger, at vidare uttrycka öfverlåta.

Naturligt och billigt lärer visst ingen annan sluta kunna, än det vår tilgifvenhet för Svenska Nationen uprigtig, fullkomlig och stadig är, hvilket ock, vid tilfälle och lägenhet, sjelfva verket altid bevisa och stadfästa lär.

Uti detta fasta hopp förmode vi och visst, at de Högloft. Rikets Ständer ej annat än väl behaga kunna, om Vi åter igen hela vårt hjerta för dem yttre.

Sedan d. 21. Febr. 1724. uti det med Ryssland slutne förbundet, genom en Geheim Artikel, tillika faststäldt var, huruledes man å båda sidor tänkt, at taga sig vårt Schlesvigske restitutions verk före, på det at både vi måtte få vårt igen, samt ock at roligheten i Norden fastställd och den farlige Stötestenen til all oro och buller på en gång måtte utur vägen rymd blifva: så hafve vi ifrån den tiden med et gladt mod, näst Gudomlig hjälp, hoppats, at snart få glädja oss af en lyckelig påfölgd; men det hafver härtils synts, som den store Guden, efter sit allena visa råd, vårt tolamod och förtroende til sig ännu längre hafva pröfva velat, efter som uti det verldsliga loppet snart en, snart den andra svårigheten sig yppat, hvarigenom vår sak ej med eftertryck företagas, mindre afgöras kunnat.

Det Danska hofvet hade repat modet derigenom så hastigt, at det sama ännu nyligen, efter de bemälte hof

Alliance tractat af år 1724 träffade öfverenskommelsen, at förskaffa Härtigen återställandet af

---

af ingen billighet smakande declarationer, åstadkommit, at dess Kgl. Maj:t Oss för Vårt Härtigdöme Schlesvig intet det ringaste skyldig vara, eller af någon vänlig afhandling höra ville. Oaktadt alla desse svåra motstånd, synes dock likvist, som vårt bedröfvelses oväder ej alt stadigt öfver vårt hufvud sväfva, utan ändteligen en gång upklarna skulle; efter som två af de störste Potentater, igenom den stora Gudens synnerliga skickelse, äro beredde, at oss deras mägtiga bistånd låta vederfara. Hans Romerska Käjserliga Maj:t är icke allenast, som bekant är, tilträdd til det Stockholmske förbundet, utan hafver ännu, efter dess kärlek til rättvisa och efter den för vår person hysande oskattbara benägenhet, med vår allernådigste svärmoder, Hennes Käjserliga Maj:t uti Ryssland, i anseende til våra saker, å nyo uprättat förbund, och det på sådant sätt, at vi aldeles orsak hafve, at dermed förnögde vara.

Är altså til vår fullkomliga förnöjelse af oss intet mera at önska, än det Hans Kgl. Maj:t af Sverige ville hafva den benägenheten at bevilja det, som ifrån Högbemälte Potentater på Riksdagen lärer anbragt blifva.

Vi hålle oss helt förvissade, at de höglofl. Rikets Ständer, efter deras hos dem inneboende Gudsfrugtan, sig et samvete göra skulle, at en biträdning til min välfärd, samt befrielse ifrån mit hårda förtryck, och til det almänna bästa, hos dem skulle fattas, och de allena efterblifva: hälst som hela verlden vet, at våra Arfländer endast och allenast til Sveriges tjänst äro up-

Schlesvig, som Dannemark innehade, så förmente han dock nu så mycket mera kunna smikra sig

offrade vordne, och icke mindre bekant är, at Vi aldrig Riket anmodat, at återställa våra saker ensamt och allena. Vi vilje ej vidlöftigare anföra, huru mycket det är kronan Sverige angeläget, at Konungen i Dannemark icke, ju längre, ju mer, blifver i det stånd, at igenom användning af årliga inkomster af Härtigdömet Schlesvig kunna sätta Sverige som oftast i oro och bekymmer, utan vi vilje endast och allenast de Höglofl. Rikets Ständers mogna bepröfvande öfverlämna, huru outsägeligen oss ängsla måtte, derest vi, efter så långt tålamod och efter så långt afvaktande af bättre conjuncturer, ännu vidare fara löpa skulle, det kunde återigen så vidrige omständigheter sig yppa, at vi då ock, som hända kan, ej hade at nyttja den hjälpen, som Vi nu i denna tiden, näst Guds Alsmägtige tilhjälp, af de mägtige potentater i Europa visserligen förmode och oss säkerligen försäkra kunne. Hvaraf flyter, at en ogemen stor vigtighet icke allenast för oss, utan ock för Sveriges gloire, jag törs säga, interesse, vara skulle (efter anledningen af desse conjuncturer) så framt de höglofl. Rikets Ständer täckas sådan förfogning nu oförgripeligen göra, at man under denna, eller imellan Riksdagarne, en tilräckelig activité sig promittera kunde.

Vi hemställe fördenskul alt detta och vår hela välfärd med fullkomlig tilförsigt samtelige Högloflige Rikets Ständers rättfärdiga och mogna öfvervägande, samt vanliga och benägna behjertande: och viljom derpå et

med et lyckligt slut på denna sin angelägenhet, som sedermera 2 de mägtigare Puissancer i Europa lofvat honom sin hjälp och nu voro färdige med deras biträda. Widare berättade Härtigen, at Hans Maj:t Romerske Käjsaren icke allenast hade accederat til den i Stockholm imellan Sverige och Ryssland ingångne alliancen, utan ock af kärlek för rättvisan, samt en synnerlig välvilja för Härtigen, å nyo förbundit sig med Ryska Käjsarinnan til dess förmån, på et sätt hvarmed han hade fullkomlig orsak, at vara nögd: så at uti dess önskan nu ej återstod annat, än at Hans Maj:t och Sveriges Rikes Ständer täcktes hafva den benägenheten för honom, at samtycka til det

---

så benäget utslag afvakta, som vi af deras billighet och vänskap oss det aldeles förvänte.

Sluteligen önske Vi af all vår innerliga hjertans grund, at den alrahögste Guden täcktes de Högloflige Rikets Ständers öfverläggningar och rådslag med et nådigt utslag til vårt alrakäraste Fäderneslands almänna välfärd och hvar och en dess Inbyggares enskilda välfrefnad, kröna och välsigna!

För det öfrige med all kärlek och ömhet samt högaktning städse förblifver De Högloft. Rikets Ständers uprigtigaste och tilgifnaste gode vän

CAROLUS FREDRICUS.

Utanskriften:
Til de Högloft. Sveriges Rikes Högtärade Ständer i Stockholm.

dem lärer blifva proponeradt vid Riksdagen på förenämnde Puissancers vägnar. Han yttrade sig ock vara öfvertygad, at Svea Rikes Ständer, i förmåga af det medlidande, den nit, den ömhet och den kärlek för rättvisan, hvarföre de i alla tider varit kände, skulle snart göra sig samvete öfver, om et bifall, som syftade på hans välgång, på hans befrielse ifrån et så hårdt, som långvarigt förtryck, och på det almänna bästa, skulle uteblifva blott å deras sida, då likväl hela verlden veste, at Hans arfländer endast til Sveriges tjänst varit upoffrade, och då det var lika bekant, at han aldrig mera begärt, än at Riket endast och allenast ville antaga sig dess affairers uphjälpande. Hans Kgl. Höghet ville intet vidlöftigt omröra, huru högt det borde ligga Sverige om hjertat, åt Konungen i Dannemark, igenom sina inkomsters årliga och ansenliga förökande af Härtigdömet Schlesvig, icke måtte komma i stånd, at förorsaka Sverige ny oro och flere besvärligheter, utan allenast lämna Rikets Ständer til behjertande den obeskrifliga sorg han måste vidkännas, om efter et så långvarigt tålamods prof, och en så lång väntan på lyckligare conjuncturer, han ännu längre skulle vara utstäld för flere äfventyr och än mera motgång: då äfven händа kunde, at så mörka och fatala omständig-

heter i längden torde infalla, at han ej mera hade sama förmån at förvänta af de för honom sig interesserande Magters biträde, som nu, hvartil han sig försåg den Högstas bistånd och välsignelse. Och som det skulle vara af mycken vigt, ej allenast för honom, utan ock för Sveriges både gloire och interesse, om i desse conjuncturer Rikets Ständer vidtogo sådane författningar til dess bästa, at efter Riksdagen, och ifrån den ena Riksdagen til den andra, man kunde göra sig säker om verkställigheten af deras vilja; så öfverlämnade han alt detta och hela sin välgång til Rikets Ständers så rättvisa, som mogna öfvervägande, med fullkomligt förtroende til deras altid yttrade hjerteliga välmening, hvaraf han väntade sig et favorabelt Utslag, som svarade emot deras rättrådighet och den vänskap de städse för honom betygat.

När detta blef på Riddarehuset upläset, så blef för denne gången ej något vidare tilgjordt, än at brefvet communicerades med de öfrige Stånden, afvaktandes man i öfrigt Secrete Utskottets utlåtande öfver målet, hvarthän det redan var remitteradt, för det, at det rörde Utrikes affairer, jämväl ock för dess nära gemenskap med Sveriges å bane varande accession til Hannoverska förbundet. Berörde bref var dateradt d. 26. Aug.

1726, och, hvad det nämnde särskilde Brefvet til Hans Kgl. Maj:t angår, som var skrifvet d. 12 i sama månad, så var det i intet mindre bevekande termer författadt, med betygad fägnad öfver Rikets Ständers samankallande, och lyckönskan til den instundande Riksdagen. Det är ock icke underligt, at denne Prinsen trodde sig äga skäl at vänta bifall til dess begäran. Han hade de näst framflutne åren rönt så mycken välvilja, om ej af Svea Konunga hus, dock af Svenska folket och Sveriges Rikes Ständer, i det han vid den förra riksdagen icke allenast erhållit Titel af Kgl. Höghet, utan ock frihet, at i nödige fall omedelbart vända sig til Rikets Ständer, skrifva dem til på Svenska, och på Svenska erhålla deras Svar: lämnandes ej heller honom utom hopp om Successionen af Svea Thron, så at han ägde, med få ord at säga, fast mera alla förmåner af en infödd Prins: följgagteligen icke underligt, om efter de förutgångne, han väntade sig ytterligare vedermälen deraf.

Ännu mera stadgades dess hopp af de Käjserliga Wieneriska och Petersburgiska Hofvens deltagande i hvad som rörde Hans bästa. Innan Riksdagen hade Hans Kgl. Maj:t och Rådet, på Konungens i Frankrike och Ängland gjorde föreställningar, resolverat at accedera til det så kal-

lade Hannoverska förbundet, så at dertil ej mera feltes, än Ständernes bifall; hvilket ock var orsaken til Riksdagens anticipation. Denne accessionen var dock aldeles stridande emot Härtigens Interesse, så vida sjelfva Tractaten, ibland annat, innehöll et ännu mera befästande af Schlesvig i Konungens af Dannemark ägo, i anledning af Frankrikes och Änglands år 1720 gifne Garantie af 6:te artiklen uti den, sama år, imellan Sverige och Dannemark slutne fredsTractaten, som innehöll, at Sverige ej skulle lämna Härtigen något biträde til berörde Härtigdömes återfående. Sama Sveriges försäkran hade Konungen i Dannemark funnit utväg at förskaffa sig genom Rügens, Stralsunds och restens af Pomern til Pene strömen restituerande åt Sverige vid det träffade Fredsslutet. Men som sedermera, genom en Separat Artikel uti den imellan Sverige och Ryssland år 1724 slutne alliancen belefvadt blifvit, at återskaffa Härtigen sit Härtigdöme, hvartil Romerske Käjsaren sig äfven hade engagerat, så använde desse Prinsens bundsförvandter, under det accessions verket förehades, all sin styrka, at bringa Sverige til upfyllande af sit löfte. Och ehuruväl genom pluraliteten i Rådet et dem oförmodeligt slut blifvit taget, så ansågs dock af berörde främande magter, så väl, som af Härtigen sjelf,

detta beslut såsom ännu något twifvelagtigt, i anseende til felande samtycke af Rikets Ständer, som troddes kunna förändra altsamans. I sjelfva verket var frågan icke heller så lätt at afgöra. Å ömse sidor voro Tractater, hvilka förbundo Sverige så snart til det ena, som det andra. Å ena sidan voro nära förbindelser med Frankrike, Ängland och Preusen, och å den andra voro grundlaga omständigheter at i akt taga med Käjsaren och Ryssland. Dessutom tycktes 2:dra och 5:te Artiklarne af Hannoverska Tractaten vara sig imellan något stridige, i det den förre lämnade hvar och en af magterne en reciproque garantie, at behålla alla de Stater, Länder och Städer, som de denna tiden innehade, och uti den senare förklarade sig Konungen i Frankrike såsom Garant af Westphaliska freden, at vilja behålla hvar och en vid de förmåner, som sama fred medgaf, och emot hvilken Sverige hade i senare tider mist åtskillige Provincier, som nu voro i andre händer: Omständigheter, som alla fordrade et noga öfverwägande, och hvartil Ängland veste at lägga ännu mera vigt, medels en flottas sändande i Östersjön, under namn af, at hindra Ryska flottan ifrån något skadeligt företagande emot Sverige och Dannemark. Konungen i Dannemark underlät ej heller, at göra sina föreställningar

emot Härtigens förmenta skadliga afsigter, reclamerade den med Sverige år 1720 slutne freden, och ursäktade några rörelser af dess armée, med at de blott voro gjorde emot Holstenska Prinsens hotelser. Och kan hända, at den ringa böjelse Konung Fredric I. hyste för bemälte Härtigs bästa, ägde del uti det til Konungen i Dannemark häremot aflämnade nöjagtige svar, at hans Maj:t vid alla tilfällen ville upfylla de med Dannemark ingångne förbindelser, följagteligen bidraga til Schlesvigs bibehållande i dess ägo. Emot alt upviste icke allenast Wienerske Ministren Grefve Freytagh dess Principals, Romerske Käjsarens, accession til den imellan Sverige och Ryssland d. 22. Febr. 1724. ingångne alliancen, tillika med underrättelse om det med Ryssland öfverenskomne sättet, at återställa Schlesvig åt Härtigen, utan Ryska Ministren afgaf äfven åtskilliga Memorialer rörande sama ämne, hvarutinnan dels begärdes emot Ängelska Escadren den secours, som i 1724 års Alliance var öfverenskommen, dels tilkänna gafs, at Ryska flottan var färdig at möta de combinerade Ängelska och Danska, så snart Sverige efter Tractaten ville deruti göra et. Men desse föreställningar uträttade ej något, utan förblef saken i ofvanförmälte skick, til dess Ständerne samlades i Stockholm.

Vid Riksdagens början företogs den ock genast. Conferencerne med de Utrikes Ministrarne blefvo tätare. Och begärde i synnerhet Ryska Käjsarinnans Ambassadeur Extraordinaire Knes Dolgoruckoi, at Hans Maj:t täcktes utnämna vissa Commissarier, med hvilka han om sin Principals angelägenheter finge öfverlägga. Konungen utnämnde fördenskul trenne af deras Excellencer, Herrar Rikets Råd, med visse af CancelliCollegii ledamöter, at med honom samanträda: och är dess andragande närmare at intaga af följande

Protocoll, hållet i Conferencen imellan Kgl. M:ts i Nåder dertil förordnade Commissarier, som voro Rikets Råd, Président i CommerceCollegio, Herr Grefve Magnus Julius De la Gardie, Herr Grefve Axel Banér och Herr Grefve Claes Ekeblad, HofCancelleren Friherre Joch. von Düben, StatsSecr. Friherre Dan. Nicl. von Höpken och CancelliRådet von Kocken, å den ena, samt å andra sidan Knes Dolgoruckoi, Hennes Ryska Käjserliga Maj:ts Ambassadeur Extraordinaire och Minister Plenipotentiaire, hållen i Cancelli salen kl. 10. förmiddagen d. 11. Januar. 1727.

Förenämnde Kgl. Maj:ts Commissarier församlade sig något förut, nämligen kl. 9½ före

middagen, och låto för sig läsa Kgl. M:ts til denna conference dem gifne Nådiga Constitutorial af d. 20. Dec. nästl. år 1726. hvarpå, som förenämnde Ryske Ambassadeur kl. 10 précise ankom, tillika med härvarande Ryska Envoijé Grefve Gollovin, och Hans Kongl. Höghets, Härtigens af Holsten HofRåd Trievald, til at å Ryska sidan sitta vid Protocollet; så blef bemälte Ambassadeur emottagen nederst vid trappan, utan för huset af Expeditions Secreteraren Celsing, uppe i Cancelli förstugan, innan före Skildtvakterne, af Cancelli-Rådet von Kocken, och af samtelige RiksRåden, med de öfrige Kgl. M:ts Commissarier, uti förmaket för Cancelli salen och sjelfva conference rumet, lämnandes de handen och företrädet åt Ambassadeuren inne i rumet, derest ock Ryske Ministrerne deras rum och stolar anvistes, och dem lämnades på högra sidan om bordet, och midt emot dem å vänstra sidan togo Kgl. M:ts Commissarier sina rum och stolar in. Sedan hvar och en hade tagit sit säte, och Ambassadeuren hade aflagt en liten compliment och tacksägelse för den nu förunde Conferencen, öpnades sama conferencen af Hans Excellence Grefve De la Gardie med efterföljande Tal:

Min Herr Ambassadeur ifrån Hennes Maj:t Käjsarinnan af Ryssland! Som Eder Excellence

har begärt af Hans Kgl. Maj:t vår allernådigste Konung och Herre, det honom täckas måtte, at nämna och befullmägtiga Commissarier, med hvilka J måtten kunna träda i Conference och samtal, och göra föreställningar, som lända til bägge kronornas bästa; så har ock Högbemälte Hans Kgl. Maj:t, såsom den der altid hyser hos sig en åstundan, at städse underhålla en beständig och uprigtig vänskap med Hennes Maj:t Ryska Käjsarinnan, samt at derutaf lämna Henne vid alla tilfällen de alraklaraste prof, fördenskul anbefalt oss, sina Commissarier, at ofördröjeligen conferera och öfverlägga med Eder Exellence, och anhöra, hvad Eder Exellence kan hafva i befallning at föreställa, och at derom sedan til Hans Kgl. Maj:t aflägga en underdånig berättelse. Til den änden äre vi alt så nu här församlade, at efterkomma Hans Maj:ts Vår Allernådigste Konungs och Herres befallningar och Ordres, och läre Vi göra Oss deraf et sanskyldigt nöje, at tillika med Eder Excellence, hvars goda upsåt Oss bekant är, kunna arbeta på at alt mer och mer föröka det goda förstånd, som för tiden är imellan deras Majestäter och Respective Riken, såsom et det nyttigaste och berömligaste ändemål, som man sig föreställa kan, til bägge desse Nationers och folkens rolighet och lycksalighet.

Och är detta en sanning, om hvilken jag här den äran hafver at försäkra Eder Exellence uti hela Commissionens, så väl som mit eget namn.

Sedan Hans Exellence Ambassadeuren deruppå uptagit et paper, som han sit minne til hjälp för sig lade, begynte han deraf sit tal, som följer:

1:o Som Hennes Käjserl. Maj:t fuller för längst beslutit, at sända en Ambassadeur til Hans Maj:t Konungen af Sverige, och tillika behagat at hedra mig medan jag ännu var stadd vid Pålska Hofvet, så är denne min frånvarelse allena orsak, at jag intet förr kunnat komma til den äran.

2:o Vid min ankomst här i landet, har jag intet underlåtit at försäkra Hans Kgl. Maj:t af Sveriges Rike, mine medgifne Ordres likmätigt, samt uti de alraeftertryckeligaste ordasätt, huruledes Hennes Käjserl. Maj:t står i det fasta och beständiga slut och upsåt, at icke allenast heligt och oryggeligen hålla den vänskap och de förbund, som med Sveriges krona uprättade äro, utan ock sig vinlägga til at på alt sätt det fastare och närmare samanknyta.

3:o Jag har också i befällning, sama försäkringar i denna conference at förnya, och at til följe deraf jämväl försäkra Rikets Ständer, at

Hennes Käjserliga Maj:t vil, så mycket, som uti Hennes magt står, bidraga til alt det, som kan vara Sveriges Rike til fördel.

4:o Hennes Käjserliga Maj:t har intet underlåtit, at på sin sida lämna märkeliga prof af sit uprigtiga upsåt, såsom man det se kan af hennes förhållande emot Sverige, och genom Hofvens trovärdige befullmägtigade Ministrers underhandlingar, och alrasist den Hans Exellence Riks-Rådet och Ambassadeuren ifrån Hans Kgl. Maj:t Konungen af Sverige haft vid mit Hof.

5:o I förmåga af desse uprigtige och för bägge rikena så helsosama afsigter, skulle hon ock haft orsak at förmoda, det Hans Kgl. Maj:t och Sveriges Rikes Ständer på sin sida skulle i akt taga den vänskap och de förbindelser, som de hafva med Ryssland, aldenstund bägge Rikenas gemensama välfärd rätt så väl, som Sveriges enskilde, naturligt sådant fordrar.

6:o Men emot all förmodan har Hennes Käjserliga Maj:t med mycken häpenhet förnummit, at Hans Maj:t och Sveriges Rike hafva hos sig tillåtit och anhört de föreställningar, genom hvilka man vil dem indraga uti den Hannoverska Tractaten, eller ock under något annat namn uti nya förbindelser med Konungen af Ängland, och at

denna underhandling jämväl är så långt förd, at man redan i Rådet beslutit, at accedera eller träda til berörde Tractat.

7:o Jag har uti befallning, at föreställa Hans Kgl. Maj:t och Ständerna, at det är kunnigt för hela verlden, och besynnerligen för Kgl. M:t och Kronan Sverige, på hvad sätt Konungen af Ängland emot Ryssland sig en tid bort åt förhållit hafver, och fortfar, at sig förhålla ännu intil närvarande tid.

8:o Det skulle falla mig svårt, at derutaf upräkna alla steg, vil altså några få anföra:

9:o Ingen är, som icke har sig bekant Konungens af Ängland förfarande, medan glorvördigst i åminnelse, framledne Ryske Käjsaren ännu lefde, emot Ryska Ministren, som då var vid Ängelska Hofvet, så väl som ock Ängelska Ministrarnas underhandlingar vid alla Hof, såsom hvilka på intet annat gå ut, än at igenom alla de medel och utvägar, som stå til at upfinna, sätta Hennes Käjserliga Maj:t med alla andra magter uti missförstånd.

10:o Et ibland de alrafärskaste prof deraf är den Ängelska flottans afförande förledet år in i Östersjön, och dess läggande utan för Hennes Käjserl. M:ts hamnar, och derjämte Hans Maj:ts Konungens af Ängland bref til Hennes Käjserl.

Maj:t, så väl som ock dess Amirals Wagers bref, hvilka icke allenast äro blifne H:s K. M:t meddelte, utan ock genom trycket kunnige gjorde.

11:o Förutan det, som jag nu kommit at nämna om, så visar ock hans Maj:t Konungen af Ängland sin animosité eller bitterhet emot Ryssland på et annat sätt: såsom han intet slutit den Hannoverska Tractaten, än allenast emot Hennes Käjserl. Maj:t och Romerska Käjsaren, sedan han gjort sig all möda i verlden til at ock i sama förbund med indraga alla de magter, som han någonsin har kunnat, så lägger han sig också på det högsta derom vinning, at kunna bringa Kgl. M:t och Kronan Sverige til dess biträde, uti ingen annan afsigt, än at derigenom förrycka den vänskap, som imellan Ryssland och Sverige uprättad är, eller at åtminstone dem imellan förorsaka en verkelig ljumhet, til at derigenom bringa sig uti Norden någon förmån til väga, på sätt, som han under varande det sista kriget hafver gjort.

12:o Hennes Maj:t hafver befalt mig at föreställa Hans Kgl. M:t och Rikets Ständer, at Konungens af Ängland förslag och tilbud är helt och hållet stridande emot de fördrag, som imellan desse Riken uprättade äro.

13:o Första Artiklen uti Nystädska freden förmår, at ingendera af bägge delarne emot den andra directe eller indirecte handla skal, eller ock densama någon skada tilfoga, hvarken sjelf eller genom andra, eller ock stå den andras fiände bi, under hvad sken det ock vara må, än mindre med den sama sig uti någon förbindelse inlåta; men tvärt om å sin sida bidraga til alt det som lända kan til inbördes heder, nytta och säkerhet: och at man skal söka til at möta och förhindra alt det, som den andra til förderf och skada lända kan, på det, at den för bägge Rikena så nödiga fred och roligheten må kunna blifva bibehållen. Man är ock på bägge sidor sig imellan öfverenskommen, at man efter inbördes öfverläggande och öfverensstämmande skulle handla om bägge Rikenas bästa. Alt detta är uti förenämnde Nystädske fördraget så tydligen utsatt, at man derpå ingen annan mening eller uttydning göra kan. Och af det, som här nu af mig är vordet anfördt, lärer Hans Maj:t och Rikets Ständer klarligen kunna se, at Sverige uti de af Konungen i Ängland föreslagne nya förbindelser ingalunda ingå kan, utan at rubba denne omtalte Nystädske Tractaten.

14:o Deras Exellencer och Mine Herrar hafva sig icke heller obekant, at förutan denne nu

nämnde Tractaten har man ock igenom det år 1724 imellan Ryssland och Sverige slutne förbundets särskilde och hemlige Artikel sig förbundit, at hjälpa til Härtigdömet Schlesvigs återskaffande åt Hans Kgl. Höghet Härtigen af Holsten, hvilken Kronan Sverige ibland en af sina alraväsendteligaste angelägenheter räkna bör, efter hela Nordens ro deraf hänger. Men denne roen är Konungen af Ångland så litet om hjertat, at han icke allenast detta Härtigdömets Schlesvigs besittning emot all billighet åt Konungen i Dannemark garanterat och försäkrat, utan underhåller han jämväl denna Konung ännu i denna stund uti en sådan dess ilvilja denne punct angående, hvilket äfvenväl klarligen utvisar, at accession och biträde til den Hannoverska Tractaten är aldeles stridande med föregående Artikel.

15:o Jag bör härvid tillika föra Deras Exellencer och Mine Herrar til minnes, at Romerske Käjsaren nyligen biträdt förberörde vårt förbund. Som nu den Hannoverske Tractaten, såsom jag allaredan har anfört, til en del ock är inrättad emot denna Monarchen, Romerska Käjsaren, så skulle ock Kronan Sverige komma at handla directe emot honom, genom sama Hannoverska Tractats biträde.

16:o Sedan jag nu således andragit, uti huru

många förbindelser Sverige står, emot hvilka denna accession aldeles stridande är, så har jag ock befallning at bedja hans Maj:t och ständerna, at intet vilja sig i några nya förbindelser inlåta med Konungen i Ängland och med de magter, som uti Hannoverska Tractaten hafva del, för de skäls skul, som jag redan anfört, och den äran hafva skal, ännu vidare at utföra, fastän jag aldrig förmodat hafva af nöden häröfver uti någon vidlöftig discussion och undersökning mig at inlåta. Men i det tilstånd jag ser, at sakerna sig här befinna, så ser jag mig dertil nödgad.

17:o Det är för hvar och en lätt at begripa, at så länge den igenom den Högstes nåd uti Norden faststälde roligheten der hafver bestånd, på sätt, som hon nu det alt hit intil hafver, så kan Konungen af Ängland aldrig göra sig deraf den ringaste nytta, utan måste han se sig tvungen, at hafva mycken försyn för de Nordiska magterne, samt at hafva et mägta vakande öga på alt det, som der förefaller. Så at han aldeles intet af nöden hafver, at visa så mycken beställsamhet och så mycken hetsighet, fast mindre at använda så myckna omkostningar, til at sätta ut så högt pris och värde på sit föregifvande, at här underhålla sama rolighet, uti en tid, då den sama der ännu hafver bestånd, och då, näst den

högstes nåd, ännu ingen den ringaste liknelse är til dess rubbande.

18:o Det är tvärt om lätt at märka denne Herrens, Konungens af Ängland, afsigter härvid, som äro följande:

19:o 1:o) at upväcka missförstånd imellan förenämnde de Nordiske Magter.

20:o 2:o) at hvar och en af dem (Desse Nordiske Magter) må bestå af honom, på det han med dem må kunna spela Mästare.

21:o 3:o) at sätta Norden i sådant tilstånd, at han der må kunna upväcka buller och oro, til at deraf göra sig gagn. Sista kriget visar nogsamt, at det är en af hans grundsattser, at fiska i grumligt vaten, och at til den änden underhålla oenigheten imellan Nordiska Magterna.

22:o Denne Prinsen har uti många års tid både sjelf arbetat, och igenom andra Magter låtit arbeta uppå, at finna medel, til at komma uti nära förbindelse med Ryssland, tilsägandes det sama stora förmåner uppå en annans kostnad; Men hans Käjserliga Maj:t, glorvördigst i åminnelse, så väl som hennes Käjserl. Maj:t, den nu regerande Käjsarinnan, hafva aldrig velat sig dermed inlåta, seendes alt för väl dess egennyttiga upsåt, samt vidlöftiga och skadeliga afsigter.

23:o Som han altså hafver sett sig utan hopp at nå sit ändemål på den sidan, så har han varit betänkt på en annan utväg, at komma til sit ögnemärke, som är at förmå Kronan Sverige, til at antingen accedera til Hannoverska förbundet, eller ock at ingå med honom uti någon ny förbindelse, under hvad namn det ock vara må.

24:o Detta nya sättet är så litet fördoldt, at hvar och en kan lätteligen se, hvaruppå Konungens af Ängland upsåt går ut.

25:o Och som han intet annat upsåt hafver, än at förstöra Nordiska roligheten, så söker han, at Sverige må handla mot och kränka sina förbindelser med Ryssland, til at således dertil gifva första tilfället.

26:o Detta visar han klarligen i det, at han lofvar Sverige Subsidier, på händelse af fiändteligt anfall, afkortandes derpå omkostnaden på de flottor, som han vil sända hit. Sjelfva orden, fiändteligt anfall och Skepsflottans hitsändning, bevisa nogsamt, at han åstundar krig. På det at han må hafva något til hands, hvarutaf han må kunna det sama upväcka, så underhåller han Konungen i Dannemark i det sinne, at intet vilja gifva igen Härtigdömet Schlesvig, och at til så mycket förr bringa sig i stånd, krig at begynna

kunna, så tränger han på hos alla hof, at de måga accedera til Hannoverske Tractaten, och skickar tillika sina flottor omkring, at tända elden up i alla fyra verldens ändar. Huru kan altså en prins predika om fred och rolighet hos andra magter, när han sjelf öfver alt söker krig?

27:o En hop folk, som ingen den ringaste kundskap äger, hvarken om främandes eller deras eget fäderneslands saker, hafva smidt ihop tidningar, som icke en gång hafva den alraringaste skugga eller sken af sundt förnuft. De hafva spridt ut:

28:o 1) At accessionen eller biträdet til det Hannoverska förbundet vore Sverige nödigt för en öfverhängande faras skul; men som desse intet hafva kunnat sjelfve begripa, hvarifrån denna fara skulle komma, och hvaruti den skulle bestå, så hafva ännu andra, til at gifva detta påfundet så mycket bättre färg, lagt dertil:

29:o 2) At hennes Käjserl. Maj:t hitintil gjort sina sjörustningar til ingen annan ände än allena emot Sverige, och desse slugare och behändigare än de förra, hafva inbillat folk den faran så otvifvelagtig och så nära för handen, at efter de bref, som Vi ifrån Ångland hafve, så är det förnämligast uppå detta ryktet, som man begärt

den Ängelska flottan, hvilken förledet år sig infunnit i Östersjön.

30:o Jag kan försäkra Deras Excellencer och Mina Herrar, at aldrig har ännu någon mer chimerique och smädefull beskyllning kunnat utspridas, än den sama. Man börjar ju aldrig någonsin krig, om icke, antingen för sin säkerhet, eller ock för någon deraf förmodad vinning. Hennes Maj:t Käjsarinnan, min nådiga Souveraine, så länge hon lefver i godt förtroende med Sverige, har derföre als intet at frugta, och för äfven sama orsaks skul åstundar icke heller något utaf Sverige at vinna: huru kan man altså förutsätta til grund, at hennes Maj:t min Souveraine kunnat låta et sådant upsåt sig ens i sinnet komma?

31:o Hvad som angår sista flottans utredning, så kan Svenska Cancelliet gifva vitnesbörd, at mit Hof derom hit har meddelt kundskap, igenom Ambassadeuren Friherre Cederhjelm, långt förr, än man ännu begynte arbeta på sama utredning, men efteråt igenom Herr Gollovin. Et förfarande och steg, som man aldrig brukar emot dem, som man i sinnet hafver at angripa, men väl emot dem, med hvilka man är sinnad, at lefva i god vänskap. De som hafva smidt ihop desse tidningar, hafva intet haft sig desse besyn-

nerlige omständigheter bekante, hvilka gifvit tilfälle til detta smäde squalret.

32:o Rykte har sedermera gått ikring uti Staden, som skulle man hafva haft bref. Som jag intet derom underrättad är, så kan jag intet för visso säga, om härom har varit något skrifvet eller ej.

33:o Men om man ock derom skulle haft bref, månne det icke hos hvar och en står, at skrifva, hvad som honom hälst behagar? Och borde man icke deremot undersöka och pröfva, om sådane bref förtjäna vitsord, eller man dertil bör sätta tro, och i fall Auctoren eller uphofsmannen har varit en Rysslands fiände, eller ock med penningar bestucken til at skrifva: Sedan, inan min hitkomst, har jag förnumit, at ibland dem, som man förmenar vara Auctorer eller uphofsmän til desse Bref, hafva en del dem förnekat och intet velat vidkännas, och de andre äro beredde, at göra sin ed derpå, at de ingen delagtighet deruti hafva.

34:o Andre hafva ännu gått längre, och til at gifva saken så mycket bättre färg, så hafva de föregifvit,

35:o 3) At hennes Käjserl. M:t hade formerat någon skadlig dessein emot deras Maj:ters höga personer, Hans Kgl. Höghet försten af Holsten til fördel.

36:o Ehuruväl jag intet vil tro, at Deras M:ter någonsin kunnat sätta den alraminsta tro til et sådant smäderykte, som uti sig sjelf hafver hvarken någon grund eller möjelighet; så beder jag likväl Eder Exellence och mine Herrar tänka efter, huru sjelfva sunda förnuftet har felat för den, som upspunnit denna chimere; hade han haft den ringaste gnista af sundt förnuft, huru skulle han tro vara görligt at taga kronan af 2:ne så stora Monarchers hufvud, och sätta den på en annans? Sådane exempel äro jämväl i sjelfva historierne ganska sällsynte.

37:o Han har heller ock intet kunnat begripa, at denna Nationen vördar sina Monarcher, och tillika sin egen rätt, försvarandes intil sista blodsdroppan, såsom hvar och en Nation det göra skulle, och at på den andra sidan, Konungen i Dannemark, som Sveriges närmaste granne, och nu för tiden Hans Kgl. Höghets hufvudfiände, skulle alla sina krafter med Sverige samanfoga, til at med sama hand vara Ryssland emot. Konungen i Ängland, som igenom sit förbund med Sverige äfven dertil allaredan skyldig är, och eljes öfveralt en så stor bitterhet emot Oss visar, månne han icke skulle göra det sama? Och skulle väl Ryssland vilja låta sig i sinnet komma, at börja krig med 3:ne så ansenliga magter tillika?

38:o Han har ock icke heller haft det förnuftet at eftersinna, hvad för ändamål Ryssland väl med denna saken skulle hafva kunnat sätta sig före. Ty fast än det emot all förmodan skulle härvid hafva kunnat vinna någon framgång, så skulle det ändock aldrig deraf för sig sjelf kunna vinna någon nytta uti et land, der sjelfva folket har så stor del uti regeringen. Månne Ryssland väl tillika skulle vilja åter införa souverainiteten eller envåldsregeringen? Sådant vore ju intet annat, än föra krig emot sig sjelf. Det närvarande här fastställde Regeringssättet, sådant som det nu af sjelfva Nationen handhafves, kommer så väl öfverens med hennes Käjserl. M:ts interesse, at hon ingen orsak hafver, någon ändring deruti at önska, änskönt hon ock intet til dess handhafvande igenom Nystädska freden förbunden vore. Hvad som hon uti en särskild och hemlig Artikel af 1724 års förbund vid et lika tilfälle förafskedat hafver, gifver et upenbart efterdöme, af hvad för et väsendteligt eget interesse hon såsom en granne och nabo deruti tager.

39:o För sama orsaks skul, och til följe af mina undfångne Ordres, åligger mig, at försäkra deras Maj:ter, at hennes Maj:t min Souveraine har aldrig en gång drömt eller kunnat dröma om dylikt, men at hon tvärtom önskar dem en lyk-

lig regering til deras egen förnöjelse och til hela Nationens nöje, hvartil hon benägen är, at å sin sida bidraga alt hvad i hennes förmåga står: Och til at öfvertyga dem om förenämnde sit goda sinnelag, så lärer hon aldrig göra någon svårighet, at derom lämna alla de försäkringar, som af henne någonsin kunna begäras.

40:o Och är detta en sak, hvilken jag beder, at deras Exellencer och mine Herrar deras Maj:ter och Rikets Ständer täktes berätta.

41:o 4) Har man låtit löpa omkring en skrift, uti hvilken en förgiftad penna har användt alla sina arglistiga strek at svärta min Nation. Dess äreförgätne uphofsman har det gemensamt med alle äreskändare och försmädare, at han intet torts derunder sätta sit namn, til at således undvika det straff, som han så väl förtjänt. Hennes Käjserl. M:ts Minister, Her Grefve Gollovin har derföre af H:s M:t begärt en sådan förnöjelse, som policerade Nationer och vänner imellan aldrig plägar blifva afslagen, men alt hit intil har han den sama ej kunnat erhålla.

42:o Edre Exellencer och J mine Herrar lären utaf alt detta, som jag nu här sagt, lätteligen kunnat döma, at detta bedrägliga stycke, som uti sig sjelf icke har den ringaste sannolikhet eller grund, har ock til ingen annan ände varit up-

spunnet, än til at upväcka och gifva rötter åt hat imellan Ryska och Svenska Nationen, och til at genom sama medel draga denne senare in uti det Hannoverska förbundet, hvilket alt helt och hållet stridigt är emot Nordens interesse i gemen och emot Sveriges i synnerhet, förandes det sama jämna vägen til twädrägt med sina sanskyldiga vänner och Bundsförvandter *).

43:o Förutan de gamla orsaker, uppå hvilka Konungen af Ängland tror sig kunna grunda sin bitterhet emot Ryssland, så är orsaken angående Härtigdömet Schlesvig ibland denna tidens orsaker intet den minsta: och hvilken Hennes Käjs. M:t til Nordiska rolighetens desto mera befästelse, och utaf kärlek til sin måg, önskar se bragt til ändskap, samt Sverige (förutan det, at denna kronan sig förbundit at bidraga til sama härtigdömes återskaffande) naturligt vis bör räkna för et ibland de alraväsendteligaste sina interessen och angelägenheter.

---

*) Om det är sant, som i löndom då för tiden sades, at HofCancelleren, sedan RR. Joch. v. Düben var Auctor til denne föromtalte skrift til Hannoverske accessionens försvar, så var besynnerligt, at han sjelf här tilstädes fick höra denna skarpa critique. Skriften börjas så: Svar ifrån Stockholm uppå en god väns bref på landet, öfver närvarande skiljagtighet om Sveriges accession til den Hannoverska tractaten. Min Herre, jag undrar etc.

44:o Men Konungen af Ängland, som han har dermed et helt stridigt interesse, ingen ting mindre åstundar, än Nordiske rolighetens befästelse, så afvänder han Konungen i Dannemark ifrån sama Härtigdömes afstående och inrymande åt sin Herre, på det han må kunna sig til hands underhålla denna gnistan, til at deraf upblåsa eld, när honom så godt synes, och til at derigenom göra Dannemark så mycket mägtigare, Sverige til afsaknad och förnedring.

45:o Af alt detta är lätt at se, hvad mäst kommer öfverens med Sveriges interessen och angelägenheter, samt at det med dem aldeles stridande är, at inlåta sig i de nya förbindelser, som Konungen af Ängland det sama föreslår.

46:o Denne Herrens bitterhet emot Romerska Käjsaren har til sin förnämsta grund och orsak det afslag, som denne senare af desse Monarcher den förra gifvit, angående investituren af Bremen och Verden, til at icke dymedels för evärdeliga tider befästa Hannoverska Huset i desse Härtigdömens ägo och besittning. Detta Romerska Käjsarens förhållande kan icke annat wara, än Sverige til fördel, och tyckes han således ej förtjäna af Sverige, at det sig inlåter i förbindelser, som snörrätt äro honom emot, och det med en Prins, som ännu aldrig har unnat detta Riket

något godt, är ock icke heller i tilstånd, at någonsin göra det sama något bistånd.

47:o Skulle någon vilja påstå, at denna accessionen, om hvilken här nu talas, kan på något sätt vara Sverige fördelagtig, så är det lätt at visa helt annat, och at Sverige derigenom förlorar. I kraft af de förbindelser, uti hvilka Sverige med Ängland står, så sitter Sverige uti den rättighet, at utaf denne senare fordra, så för närvarande, som för tilkommande tider, alt hvad Ängland utfäst hafver; men skulle tvärtom Ängland, i kraft af dessa sama öfverenskommelser något af Sverige fordra, så har det sama Riket godt fog, det sama at vägra, emedan det förra på intet sätt sina föregångne förbindelser fullgjort hafver, emot de förmåner, som Sverige skulle komma at förlora, om det uti någre nya förbindelser sig inlåta skulle.

48:o Vil man anföra, at Sverige igenom accessionen skulle föröka antalet af sina vänner och Bundsförvanter, så är ock contrarium uppenbart; ty som denne Kronan allaredan står i så starka förbindelser med Konungen af Ängland, så är han ju allaredan dess Bundsförvandt, och kan altså denna Kronan intet sägas å nyo förvärfva, hvad hon allaredan och förut äger.

49:o Tvärt om, huru många vänner och Bundsförvandter skulle icke Sverige förlora, om det antager Konungens af Ängland förslag? Det skulle derigenom förlora både Käjsarinnan och Romerska Käjsaren, och jag tror den största Statsman i hela verlden kan tråtsas, at uti närvarande sakernas skick och belägenhet på en gång kunna bringa Sverige til accessionen och tillika bibehålla det sama uti vänskap med de tvänne magter, som jag nu nämnde.

50:o Hvartil ännu kommer, at Sverige eftersätter dermed sit eget interesse, och öfvergifver Härtigen af Holsten, en Prins, som för dess tjänst alt i verlden förlorat hafver.

51:o Vil man säga, accessionen derföre blifva nödig, efter som Konungen i Ängland eljes intet en gång lärer fullgöra sina förra förbindelser, månne han icke i anseende til de senare kan göra det sama?

52:o Vil man ändock yrka derpå, at om Sverige intet accederar, lärer det ock intet kunna åtnjuta bistånd af Konungen i Ängland. Men hvarföre skal Sverige så tränga sig dertil, at det ock skulle handla emot sina förra förbindelser och emot sit eget interesse, då ännu ingen fara är å färde, och då Konungen i Ängland allaredan förut dertil är förbunden.

53:o Ja huru kan Sveriges Krona väl förmoda bistånd af en Herre, som under varande sista kriget lät til sig afstå tvänne så ansenliga Provincer, emot tilsägelse at skola stå Sverige bi. En sak, som han sedan hvarken velat eller kunnat hålla, och hela nationen är sjelf dertil vittne.

54:o Lät oss något eftertänka Konungens af Ängland närvarande belägenhet, och vi skole finna, huruvida Sverige kan sig för det tilkommande deruppå förlåta. Denne har för sina vidlöftige afsigters skul och genom sin fräckhet satt sig uti missförstånd med alla de andra mägtigaste Herrskaper uti Europa, så at han ingen vän mera äger, än allena Frankrike. Jag lämnar de alrastörsta Statsmän at döma, om, när man eftertänker desse bägge Rikens nära gemenskap och naturliga interesse, denna vänskap på annat bygd är, än uppå lös sand: lärer altså efter all liknelse denna vänskapen icke heller längre kunna bestå, och då, långt ifrån at kunna göra andra bistånd, torde han behöfva all sin upmärksamhet på sit eget verk.

55:o Lät Oss vidare, om Edre Excellencer och Mina Herrar behaga, något närmare undersöka Konungens af Ängland förhållande under varande det sista kriget: Denne Herren låtandes

sig ganska litet til hjertat gå så mycken Christen blods utgjutelse, upäggade under sken af vänskap med hvar och en, stundom den ena och stundom den andra af de magter, som då med hvarandra stodo i krig, det sama til at fortsätta och förlänga, och det endast til at deraf söka sin fördel. När han såg, at de, som uti kriget emot Sverige voro samansatte, hade öfverhanden, så, til at ställa sig med dem in, förklarade han sig för dem, ja så, at han ock skickade sina trouper emot Sverige, och til at förena sig med dem, som höllo Wismar bloqueradt.

56:o Hvad för stora förmåner utfäste han icke då åt framledne Ryska Käjsaren til at förmå honom at bringa Konungen af Danmark til at släppa Härtigdömet Bremen och Verden ur händerna? men så snart han deraf var blifven mästare, så hölt han intet det ringaste af alt det han hade lofvat i stället; derföre är nu hela verlden vitne til, med hvad för mynt han betalt, och än i denna dag betalar Ryssland för denna honom gjorde tjänsten.

57:o Sedan han så behändigt hade fått desse Härtigdömen ur de allierades händer, gjorde han all sin flit, at ännu få dem utaf Sverige sjelf; ty som han väl såg förut, at Sverige efter sluten fred aldrig skulle til honom afstå så an-

senlige provincer, arbetade han med all magt uppå at förlänga kriget. I sådant afseende skickade han sin flotta in i Östersjön under det skenbara föregifvande, at med den sama vilja hjälpa Sverige, men i sjelfva verket var den sama orsaken til den derpå följde förödelsen, som han ock förblef allenast en obekymmersam åskådare af den Tragédien. Til ögonskenligt bevis häraf kan göra tilfyllest, at då hans Maj:t skickade sina officerare til den, som då commenderade denna escadre, at han måtte begifva sig dit, der Sverige hade honom af nöden, så vägrade han det alt stadigt, och ville aldrig göra et enda steg.

58:o Til vedergällning för Bremen och Verden hade Konungen af Ångland lofvat Sverige, at icke allenast vilja skaffa dess provincer igen, utan ock til den sista tumbredd af land, som det förlorat hade. Men sedan de fått berörde Härtigdömen bort, låto de emot Sverige förklara, at de hade at göra sin fred med Rysland det bästa de kunde, och ingen vidare räkning mer at göra på deras bistånd: och har man trott, at et sådant förfarande skulle blifva sittande hos de Svenske uti minnet och blodet intil fjerde slägte *).

---

*) Mylord Carteret, som år 1719 var Ängelsk Minister i Sverige, försäkrade vid negotiationens början, que

59:o Nu ehuruväl at alla dessa skäl mer än tilfyllest bevisa, at alla de nya förbindelser, uti hvilka Ängland söker at Sverige indraga, långt ifrån kunna utslå detta Riket til någon den ringaste nytta, äro för det sama helt skadelige, så i anseende til det närvarande, som til det tilkommande; så icke allenast anhörer denne Kronan de Ängelska förslag, utan är ock jämväl rätt på vägen, at sig deruti inlåta. Som altså bemälte Krona tyckes gifva derigenom at förstå, at hon gör ringa värde af vänskapen imellan bägge Rikena och utaf en oryggelig efterlefnad af sine med Ryssland ingångne fördrag, och hon deruttinnan handlar emot sit eget interesse, och at hon öfvergifver Härtigen af Holsten, och sådant alt uti en tid, då ännu ingen nöd henne dertil tvingar; så kunna ju deras Exellencer och mina Herrar se, at denna brådska förordsakar hos Hennes Käjserl. Maj:t mycken förundran, och ännu mer misstanka, så at det kommer henne til at tro, lika som Sverige vil förakta den vänskap och de

---

la Suede ne perdroit pas une pouce de terre. Och är ej utan, at ju många redlige Svenske män sett och se hvad oförrätter Ängland altid tilfogat Sverige; men detta Rike har städse haft sina förfägtare inom Svenska Nationen, ehuru stridigt det är emot Fäderneslandets bästa. Författarens anmärkning.

förbindelser, uti hvilka det sama nu för tiden sig med Ryssland befinner.

60:o Dessutom har ock den Ryska Ministren gjort fördelagtige förklaringar åt hans Exellence Friherre Cederhjelm, och Herr Grefve Gollovin har efteråt uti et sit Memorial af d. 25. Jul. 1726 gifvit hopp til dylika, hvilket ock icke heller annat kunnat, än föröka Hennes Käjserl. M:ts misstankar.

61:o Jag har altså fått befallning, at för all ting bönfalla H:s M:t och Rikets Ständer, at vilja låta gifva et uttryckeligt och rent svar, om man ock ännu är sinnad, at ingå några nya förbindelser med Ängland, eller ej: och i fall, emot all förmodan, jämväl ock emot all billighet, man skulle vilja sig deruti inlåta, at då vilja låta mig veta de skäl, som dertil kunnat föranlåta, besynnerligen uti en sådan tid, uti hvilken Hennes Käjserl. Maj:t, långt ifrån at uppå sin sida hafva gifvit den alraringaste anledning til at kunna misstänkas för at vilja bryta den tractat, som imellan bägge nationerne sluten är, skickar hit en Solenn Ambassade til at gifva försäkring om sit fasta upsåt, at vilja oryggeligen hålla den vänskap och de förbindelser, som för tiden äro Henne och Hans Maj:t imellan, såsom jag den äran haft, emot deras Maj:täter uti de alra klaraste ordasätt at

förklara, och jag nu uti denna conference å nyo uprepat hafver.

62:o Jag beder Deras Exellencer och Eder, gode Herrar, at häruppå med det första förse mig med förenämnde svar, på det jag må kunna berätta mit hof, uti hvad tilstånd dess saker här sig nu för tiden befinna.

Sedan detta talet til ända var, svarade Hans Exellence Grefve De la Gardie:

Som vi fullkomligen väl fattat, hvad Eder Exellence har hos Oss, Hans Maj:ts Commissarier, andragit, uppå Käjsarinnan, sin Frus, befallning, så skole vi ock draga försorg, at deraf göra en trogen berättelse til vår Allernådigste Konung, sedan Protocollet hunnit justeras: och är det, hvarom jag har den äran, Eder Exellence uti hela Commissionens namn och uppå dess vägnar, at försäkra.

Hans Exellence Ambassadeuren ladê derpå dertil: Sedan protocollet är vordet justeradt och öfversatt i landets språk, så beder jag ock Eder Exellencer och mine Herrar, at mig af sama öfversättning en afskrift må blifva meddelad.

Hvaruppå alla stodo up, skildes åt, och Ambassadeuren utur conferencen på sama sätt beledsagad vardt, som han vid sin ankomst blef emottagen.

Utom denne, hölts ännu flere Conferencer i detta ämne, hvaribland i synnerhet uti den af d. 3. Febr. Ryssland erböd, at vilja bistå Sverige med subsidier, om accessionen ej ginge för sig. Käjserl. Extraord. Envoyén Grefve Freytagh afgaf ock särskilde Memorialer rörande detta förbundet, hvaruti han ville bevisa, at det ej vore purement defensift, utan tvärtom stridande emot Hans Kgl. M:ts förre ingångna förbindelser med Hans Maj:t Käjsaren och Hennes Maj:t Ryska Käjsarinnan, så at Hans Kgl. M:t derigenom icke allenast intet blef i stånd satt, at befrämja bemälte magters interesse, utan förlorade fast mera deras för hans Kgl. Maj:t härtil hyste förtroende: andragandes äfven, at aldenstund Spanien funnit sig nödgad at gripa til offenteligt defensift krig, hvarföre ock Gibraltar af berörde krona verkeligen var belägradt, altså hölle sig Käjsaren, i kraft af dess uprigtiga och igenom ofvannämnde förbindelser grundade välvilja för Sveriges Rikes bästa, förbunden, at derom lämna en tilförlåtelig efterrättelse, på det man kunde vara betänkt på sådane säkre utvägar, at hans M:ts undersåtares anseuliga handel uppå Spanien och Portugal ej måtte afbrytas, och deras skep förbiudas at inlöpa uti de derstädes belägne hamnar. Vidare föreställde bemälte Minister, huru-

ledes, igenom biträde til Hannoverska förbundet, Hans Kgl. Maj:t skulle gå ifrån Artiklens innehåll af den med Käjsaren och Ryska Käjsarinnan ägande gemensama alliancen, och således Hans Kgl. Höghets återställande uti dess länder göras mycket svårare. Och afgaf han dessutom uti conferencen, som hölts d. 10 Martii, et promemoria, hvaruti han förklarade Käjsaren, til at så mycket mera öfvertyga hans Kgl. Maj:t om dess för Sveriges Krona hysande uprigtiga sinnelag och om dess upsåt, at bidraga til dess établissement och förmåner, redebogen, at concurrera med Ryska Käjsarinnan til en ny subsidie-Tractat, hvarom Ambassadeuren Knes Dolgoruckoi uti d. 3 Febr. hållne conferencen hade nämnt, viljandes til den ändan förbinda sig, at uti 3 år icke allenast betala årligen 150000 Svenska RDr af den offererade Summan, så framt man ville afstå ifrån all ny förbindelse med Ängland, utan tilböd sig ock nu at öka desse subsidier til 200000 RDr Svenska penningar om året, utan at Sveriges krona til något deremot sig förpligtade, än allenast at hålla sig vid förra tractater och förkasta de propositioner, som deremot voro stridande.

Detta alt uträttade dock ej något. När saken i Secrete Utskottet afgjordes, så vant der-

ständes accessionen bifall, hvarom Secrete Utskottet d. 15. Maji afgaf följande berättelse:

Ibland de angelägna ärender, som Rikets Ständers Secrete Utskott, i förmåga så väl af Riksdagsordningen, som den undfångna Instructionen, anförtrodde blifvit, har det med största sorgfällighet til öfvervägande företagit det af Hans Kgl. Maj:t uti dess Secrete proposition Ständerne allernådigst updragne ärendet, beträffande den vänlige invitation, som de genom det bekante Hannoverske förbundet förenade magter gjort Kgl. Maj:t och Sveriges krona, bemälte förbund at biträda: om hvilken grundlaga saks utslag ej allenast våre grannar, utan ock större delen af de öfrige Europeiska Magter visat sig särdeles upmärksame: varandes ock detta högvigtiga ärende äfven det sama, som enkannerligen förorsakat Riksdagens anticipation; i ty Kgl. Maj:t i Nåder behagat tidigt at inhämta dess trogna Ständers råd och godtfinnande uti et Rikets välfärd så högt rörande mål, med den säkra tilförsigt, at Ständerna det Nådiga förtroende, som hans Kgl. Maj:t dymedels til dem betygat, såsom et kraftigt prof af dess hjerteliga ömhet och vaksamhet för Rikets välgång uptagandes worde. Secrete Utskottet hafver altså, til at kunna med så mycket fastare grund sig häröfver utlåta, igenomgått Råds-

Protocollerne öfver Utrikes ärenderne altsedan 1723 års Riksdag, CancelliCollegii betänkande, Ministrarnes relationer och Secrete correspondancer, conferencer med främande Magters Sändningebud, deras ingifne memorialer och andre til uplysning tjänande handlingar, utaf hvilket alt Secrete Utskottet med största flit och bekymmersamhet inhämtat och noga öfvervägat alla skälen mot och med. Dessutom har Secrete Utskottet med all flit skärskådat de förra Sveriges förbindelser med Romerska Käjsaren, Ryssland, Ångland och Dannemark, samt dem med den Hannoverska alliancen jämfört, til at deraf kunna döma, om de i någon måtto med den sama voro stridande, och hvad säkerhet Sverige, så vid närvarande conjuncturers beskaffenhet, som framdeles uti dem hafva kan, eller om berörde Hannoverska Alliance något mera och fördelagtigare dertil kunde bidraga: hvarjämte man förnämligast til ögnamärke haft, på hvad sätt hela Europas, och i synnerhet Nordens fred och rolighet alrabäst stode at bibehållas, samt de stötestenar och hinder, som den sama i vägen ligga, hvaribland man förnämligen ansett den Schlesvigske saken, möjeligast afhjälpas och undanrödjas måtte.

Hvad altså dessa målen beträffar, hafver Secrete Utskottet funnit, at meromnämnde Hanno-

verske Tractat är pure defensif, och aldeles intet syftande på någons offension, utan blott och allena inrättad emot dem, som oro i Europa och hälst i Norden skulle vilja stifta och til väga komma, så at ingen, som fred och ro älskar, deraf til missnöje någon skälig orsak taga kan: hvaraf då nödvändigt följa måste, at sama Tractat i anseende til de vilkor, hvarmed Sveriges krona accederar, med intet fog eller någon grund kan sägas strida emot de förra och äldre förbindelser med andre magter, och det så mycket mindre, som vår med Ängland år 1720 slutne alliance Tractat, hvilken til alla delar var så bindelig och stark som denne, likväl utaf Ryska Käjsaren icke blef ansedd såsom hinderlig eller incompatibel med den, som han då var begrepen med Sverige år 1724 at ingå, utan tvärt om, uti denne sistnämnde alliance tractats 16 § förklarad för sådan, som med den sama i alla måtto kunde hafva bestånd, och sådant af den orsaken, at han var endast defensive: blifvandes det oförnekeligt, at hvad som då ej ansågs för stridande med den nära förbindelse och vänskap, som imellan Sverige och Ryssland subsisterade, ej kan eller bör nu för tiden annorlunda aktas: hvarföre ock uti detta vårt accessions Instrument på lika sätt tydligen förklaradt är at igenom denna alli-

ance de förra Sveriges förbindelser med andre magter på intet sätt försvagas, utan i sin fulla kraft förblifva.

Rikets ro och säkerhet beror ock, näst Guds nådiga hjälp och bistånd, förnämligast vid dess närvarande utblottade och försvagade tilstånd, deruppå, at det med mägtige och enahanda interesse hafvande vänner och förbunds bröder måtte försedt vara, af hvilka tilräckelig hjälp och understöd vid hvarjehanda tilfälle säkrast kan förväntas. Hvaraf jämväl följer, at icke allenast samtelige Protestantiske magternes i alla tider til Sveriges krona hafde förtroende och tilförsigt igenom denne accessionen alrabäst bibehålles til Rikets heder samt Evangeliske Religionens försvar och befästande, utan ock at handlen i Riket, såsom et oemotsägeligt medel til dess upkomst, igenom et godt förstånd med Frankrike och sjömagterne märkeligen befordras, och hvarförutan det aldrig utur dess nu varande utmattade tilstånd kan uphjälpas. Härtil kommer at igenom denne alliance kraftigare hjälp och andre förmåner, än igenom 1720 års Tractat med Ängland, Sverige blifvit betingade.

Hvad Schlesvigske saken vidkommer, så har man ock billigt skattat Hans M:ts biträde til oftabemälte Hannoverska alliance för det kraftigaste

medel, at kunna fullfölja och förnöja sin uprigtiga benägenhet och goda hjertelag för hans Kgl. Höghet Härtigen af Holsten, och tillika fullgöra den obligation, som Kgl. Maj:t uti förr omtalte alliance med Ryssland och dess Secrete artikel sig påtagit, utan at handla emot freden med Dannemarc, som med så starka Garantier är befästad, i stället at Kgl. Maj:t eljes, och der accessionen blifvit afslagen, alle tjänlige och säkre utvägar betagne voro, sina goda officier för hans Kgl. Höghet och dess interesse at använda.

Desse äro de skäl, som man kunnat uppenbara, men de mäst bindande och kraftigaste äro af den beskaffenhet, at de med åtskillige Statshemligheter, samt främande Magters interessen, så samanbundne äro, at hvarken Secrete Utskottets Eid och Instruction, ej heller Rikets derunder beroende angelägenheter tillåta dem at kundgöra: hafvandes alt sådant föranlåtit Secreta Utskottet, at i underdånighet styrka och råda Hans Kgl. Maj:t vår allernådigste Konung, at med de af Secrete Utskottet, til dess större trygghet för Riket, nödige fundne och upgifne modificationer och förbehåll, samt andre nyttiga betingningar, samtycka til den af kronorna Frankrike och Ängland solenniter gjorde vänliga invitation til accessionen til deras sig imellan i Hannover slutne

defensif förbund. Hvilket alt Secrete Utskottet ej kunnat underlåta samtelige Rikets högloffl. Ständer härmed at tilkännagifva.

Den högste Guden är allena den, som förut ser och styrer tilkommande ting, samt hafver Konungars hjertan i sina händer, dem han efter sin outransakliga vishet människjorna til hugnad eller straff leder och böjer. Men det kan Secrete Utskottet för sin del tryggeligen försäkra, at det uppå sin dyra Ed, efter bästa förstånd och samvete sino, ej annat finna kunnat, än at de steg, til hvilka det, som ofvan anfördt är, i underdånighet rådt hans Kongl. M:t, äro sådane, at Sveriges Rikes Grannar alsingen orsak hafva, sig deröfver skäligen at oroa eller något missnöje förspörja låta, emedan man på intet sätt tänker afvika ifrån de förbindelser, som man med dem för detta ingått hafver, utan är fullsinnad, dem i alla delar at heligt hålla och efterlefva. Så vil ock med skäl förmodas, at Sveriges Rike kan härigenom komma i stånd, genom réelle vänskaps prof, inbördes förtroligheten med alla sina grannar at föröka, deras angelägenheter och rättmätiga afsigter i fred och enighet at befordra, samt, med Guds hjälp, göra imedlertid så goda anstalter och författningar här hema, at dess vänner af det sama en nyttig och eftertryckelig understöd,

samt i händelse af oförtjänt anfall, dess ovänner et kraftigt och manligt motstånd kunna hafva at förvänta.

Den alsvåldige Gud, som bäst känner och vet dessa menlösa och redliga afsigter, förläne ock til deras utförande sin milderika nåd och välsignelse, förene allas hjertan, at med innerlig samdrägt deruppå arbeta, at godhet och trohet måga mötas hos oss tilsaman, och at sålunda må vara fred inom våra murar och lycka i vår Palats. Stockholm d. 14. Martii 1727.

På Secreta Utskottets vägnar

Arved Horn,	Torst. Rudéen,	Joh. Boström,
Landmarsk.	Talem. för Pr. St.	Talem. för B. St.

Så snart denne berättelse d. 15. Martii blef på Riddarehuset upläsen, begärde General Lieut. Gr. Fersen, at den måtte ligga på bordet, så vida ärendet vore angeläget, och fordrade betänketid til de påminnelsers författande, som man dervid kunde hafva at göra. Men hans åstundan blef så illa ansedd, at man ville emot honom påstå, det han begärt hvad hvarken kunde eller borde beviljas. CancelliRådet Cederström erinrade, huruledes Ständerne en gång hade befullmägtigat Secreta Utskottet at afsluta de hemligaste saker,

til följe hvaraf denne redan var afgjord, utan at tarfva någon vidare åtgärd eller öfverläggning. Öfverste Didron reclamerade lagen, med påståendet at den ock nu måtte efterlefvas: hvarjämte Öfverste Rålamb upläste 18 § i RiksdagsOrdningen, den han i denne fråga ansåg för rättesnöre, öfvertygad, at Ledamöterne i Secreta Utskottet, enligt sin dyra ed, handterat denna saken med all möjelig försigtighet och mogenhet, samt efter hans förmodan utan någon afsigt: yttrandes sig LandMarskalken, at det var denne lagen, uppå hvilken Ridderskapet och Adlen obligerat honom at göra en så dyr Ed, bad också, at om någon nu ville säga sina tankar om detta verket, det måtte ske utan animosité. Grefve Fersen anförde derpå, huruledes han ej kunde anse Secreta Utskottets skrifvelse annorlunda, än som et annat någon Deputations betänkande, det han veste honom tilhöra at lägga på bordet, när han det i rättan tid begärde; men honom svarades, at detta vore illa talt, och at här ej vore något betänkande, utan en pur berättelse: hvilket LandMarskalken närmare ville bestyrka med upläsande af 18 §. i Riksdagsordningen, samt Secr. Utskottets Instruction och Ed. Assessor Weili understödde dock Grefve Fersens begäran, med ådagaläggande huru simpel och lag likmätig den vore: hvar-

jämte bemälte Grefve sjelf ytterligare påstod, at om Riksdagsordningen skulle gälla i det ena, så måtte den väl ock vara gällande i det andra, och enligt hvilken angelägna saker skola ligga på bordet, til hvars och ens skärskådande. Assessor Hökerstedt ansåg deremot icke anständigt, at Adlen ville göra anmärkningar vid, eller ändra det, som så fullmyndigt vore gjordt och Konungen redan accepterat: Hvarjämte Major von Kocken trodde at om detta skedde, så lärer aldrig någon puissance vilja inlåta sig med oss i någon affaire. Men Capitaine Brander visade deremot, at då Secrete Utskottet med denne sin berättelse inkommit, så fants dock deruti ingen ting annat sagdt, än allenast med hvilken Aliancen var sluten, i anseende hvartil, och som Secreta Utskottets ledamöter voro Deputerade af Stånden, Deras Principaler, så borde ock Secreta utskottet upgifva hvaruti Alliancen bestode, hvad förmåner man deraf hade, eller hvad subsidier Riket deraf hade at förvänta, hvilket han tyckte ej böra vara någon hemlighet. BancoCommissarien von Schantz gaf ock tilkänna, at i Staden voro skrifter utkomne om Ryska Propositionerne, och de Conferencer, som vid detta verket hållne voro, och at äfven mycket taltes om penningar; i anseende

23*

hvartil han begärde at Secreta Utskottet måtte berätta, om något sådant hade at betyda eller ej: Hvarförutan Grefve Fersen anförde, at då det väl ville sägas, at saken vore afgjord, utan at plenum derpå hade at tala, så kunde dock frågas, om Rådet dervid blifvit hördt och sig utlåtit? Men utom det Öfverste De la Wall mente, at Ständerne voro mera än Rådet, svarade LandMarskalken, at denne saken blifvit ventilerad i Rådet långt förr, än Riksdagen begyntes, at Rikets Råd varit uppe i Secreta Utskottet, och under tysthets Ed gjort sin berättelse derom, så at han trodde, at någon sak på 100 år aldrig blifvit med så stor aktsamhet och accuratesse skärskådad, som denne. Grefve Fersen invände dock deremot, huruledes Rikets Råd blefvo upkallade och hörde öfver den Alliancen, som förra Riksdagen förehades; Men Grefve Horn ville visa skilnaden imellan den och denne, med det, at den ej var begynd et år före Riksdagen, som nu skedt vore. Secreteraren Liljestjerna reclamerade vidare 7 §. i Regeringsformen, som i synnerhet stadgar, at inga afhandlingar om fred, stillestånd eller förbund måge under varande Riksdagar företagas och slutas, utan Rikets Ständers vetskap och bejakande, förmodandes han nu stånden in Plenis vara Principaler, som ägde rättighet, at accessio-

nen ogilla eller stadfästa: Och ehuruväl Cancelli-Rådet Cederström ville medgifva, at Rikets Ständer voro Principaler, och Rikets Råd fullmägtige, så at ständerne, såsom magtägande, ju kunde sluta alliancer, så veste han dock, at hvad denne saken egenteligen angick, vore den genom en ample Instruction redan öfverlämnad til Secrete Utskottet, som den sedermera efter sin ed afgjort, så at den ock nu var af Hans Maj:t stadfästad: at nu vidare underkasta det någon ändring, trodde han så mycket mer vara utur vägen, som man derigenom skulle prostitueras för alla Puissancer, hvarföre han för bäst ansåg, at allenast önska Konungen lycka härtil, och at det måtte lända Riket til säkerhet och nytta. Öfverste Stobé svarade, at om Ständerne skulle sluta, och åter bryta Alliancen, så hade de främande orsak, at derpå klandra, men här vore frågan allenast, om det kunde kallas med samtelige Rikets Ständers samtycke, hvad Secreta utskottet ensamt hade gjort: och aldenstund Secreta Utskottet för någon tid sedan hade utlåtit sig icke kunna fastställa et kotteri, utan samtelige Rikets Ständers samtycke, ty veste han ej, hvarföre icke äfven så skett med denna saken, och hölt före, at man ej så hastigt och Directe bort gå dermed til Konungen, förr än den först blifvit åt Rikets

Ständer kundgjord. CancelliRådet Cederström mente dock skilnad vara imellan Oeconomiske och Secrete Mål, af hvilka, uti de förra altid borde inhämtas Ståndens Utlåtelse, men de senare deremot af Secrete Utskottet afslutas, enligt den det sama af Ständen gifne befallning. CancelliRådet Grefve Tessin yttrade sig, at uti frågan, huruvida Ständen kunde gå in i denna saken eller ej, så trodde han, at så många kloka män, som i Secreta Utskottet voro, nog hafva i en så angelägen och delicat sak gjort alt hvad möjeligt varit, dock efter så högt påstods, at discourser härom gå i hela landet, så veste han ej hvarföre icke Secreta Utskottet kunde visa och förklara, hvad för précautioner härvid voro tagne. Gener. Lieut. Frih. Banér lade ock härtil, at då man updragit Secrete Utskottet, at afgöra Allianсer, hade dock Ständerne förbehållit sig, at jaka eller neka til det, som der vore beslutet; hvarföre han ock ej fant något skäl til förvägrande af, at berättelsen må ligga på bordet til nogare genomläsande. Men Landshöfdingen Grefve Ol. Gyllenborg tyckte föga möjeligt vara, at Rikets Ständer skulle sig företaga examinerandet af en sak, som både Rådet och Secreta Utskottet i så många månaders tid haft at göra med, hvarigenom Riksdagen skulle blifva alt för vidlöftig,

hållandes han före, at saken var ganska väl utarbetad, och berättelsen värd at tryckas, på det at hvar och en måtte få se Secreta Utskottets redlighet och patriotiska intention. Secreteraren Lindenstedt fant ej heller, at Secreta Utskottet hade åstundat någon approbation af plenis: och som sådane steg voro tagne, hvilka ej stodo at ändra, så tyckte han, at ingen kunde taga del af det beröm, som Secrete Utskottet förtjänt, om saken lyckades, äfven som ingen lärer vilja participera uti ansvaret, om den skulle misslyckas. Gen. Lieut. Gr. Fersen ådagalade härvid, huruledes Sveriges Rike af dess förra förbindelser haft mycken nytta och förmån, men sade, hvad denne angick, at han för sig och de sina aldrig gåfve samtycke dertil; hvarutinnan StatsSecr. Åkerhjelm med honom instämde, med tilläggning, huruledes denne Alliancen ifrån första början kommit honom fördägtig före, och at han intet ville vara ansvarig til de farliga sviter, som den sama med sig förde. Detta uptog CancelliRådet Friherre Wrangel såsom misstroende til Secrete Utskottet, hvaröfver han sig beklagade, men gaf derjämte tilkänna, at Secreta utskottet ej begärt något bifall eller approbation, utan allenast efter befallning gjort sin berättelse, såsom befullmägtigadt, at denna alliancen afsluta. Öfverste Stobé

svarade dertil, at väl ingen tviflade om Secreta Utskottets ledamöters redlighet, ooh at de ju på ed och samvete gjort hvad som skedt var, så vida han ansåg dem alla för ärliga och uprigtiga män; dock frågade han allenast, om de alla härutinnan warit enige? De hafva alle svurit en Ed, hafva de haft olika tankar, så undrade han, hvem som orätt svurit. Landmarskalken svarade, at man sådant icke vetat af i Secreta Utskottet, at man väl raisonerat mot och med, som varit nödigt, men ock, at man efter den myndighet, som magtägande Ständer Secrete Utskottet gifvit, hade altsamans gjort, hvilket han hoppades, om hvar och en beflitade sig om inbördes förtroende och enighet, skulle under Guds välsignelse nog lyckas. Öfverste Stobé gaf dock tilkänna, huruledes 2:ne scrupler lågo honom om hjertat, dem han begärde honom måtte betagas: 1:o Om Secrete Utskottet hade magt, at stipulera en hop manskap åt det Ängelska partiet, utan at först kundgöra det in Plenis, då det ej har magt at commendera 10 D:r S:mt? Om icke, i anseende dertil, at propositionerne, som Ryska Ministren gjort, voro öfver hela Staden bekante, och hvaruti påstås, at denne Alliancen vore stridande emot den tractaten, som förut med Ryssland gjord var, Ryska Ministren borde sig deröfver förklara? Men

å det förra följde ej något svar, och til det senare beklagade LandMarskalken, at en främande Minister gjort sina propositioner utom all vanlighet så publique: förmodandes at Secrete Utskottets utlåtelse, som kom ifrån 100 edsvurne personer, ju skulle anses för så kraftig, som hvad skäl Ministren uti dess proposition kunnat anföra. Öfverste Stobé frågade väl ytterligare, om en tilförlåtelig fred kunde vara at förvänta af hans propositioner? Men fick ej annat svar, än LandMarskalkens proposition, om det må blifva vid hvad som gjordt var? Och, ehuru det besvarades både med ja och nej, så blef det senare icke attenderadt, utan ansågs saken för afgjord: hvarmed Ridderskapet och Adlen denna gången åtskildes.

Den 18 Mart. var åter Plenum. Och ehuru mången ansåg saken som redan afgjord, afgaf dock General Majoren Frih. Schwerin et Memorial, med förmälan, huru han den sama ansåg. Men innan det hant upläsas, inställde sig på Riddarehuset en gemensam Deputation af Samtelige de öfrige 3 Stånden, som berättade, at de af Secrete Utskottets upgift om accessionen til den Hannoverska Tractaten haft mycket nöje, det de äfven tilönskade Ridderskapet och Adlen, med hemställande, om icke en Deputation af alla 4.

Ståuden borde til Hans Maj:t upträda, och tacka för det förtroende, som Haus Maj:t vid detta verket haft för Rikets Ständer, jämte önskan af all lycka til den nu ingångna Ångelske Alliancen. Friherre Schwerin återkallade fördenskul sit Memorial, så vida saken nu war i 3 Stånd afgjord: och blef tillika beslutet, at en gemensam Ständernas Deputation af 60 Personer skulle härom til Hans Maj:t afgå, hvartil imedlertid det tal, som til Konungen hållas skulle, blef uti vissa Ståndens Deputerades närvaro upsatt och justeradt. Och upträdde sama Deputation til Hans Maj:t i sittande Råd d. 20. Mart. anförd af Landshöfd. Frih. Creutz, som vid detta tilfälle tolkade Ständernes mening uti följande ord:

Sedan Rikets Ständers Secrete Utskott förl. Onsdag, som var den 15. hujus, genom dess förtrogne berättelse gifvit samteliga Stånden del och kundskap om den vänliga invitation de förmedels det Hannoverska förbundet förenade magter behagat Eder Kgl. Maj:t och Sveriges krona göra, til at det sama biträda, hafva Rikets Ständer, med besynnerlig hjertans fägnad deraf försport, det Eder Kgl. Maj:t uti detta ej mindre grandlaga, än Rikets välfärd högst rörande mål i nåder för godt funnit anticipera Riksdagen, och dermedels förklarat det Nådiga förtroende Eder

Kgl. Maj:t til Rikets Ständer drager, at dem et så högvigtigt ärende medels den Secrete propositionen communicera, och deröfver deras trogna Råd och tankar inhämta: hvarjämte Secrete Utskottet äfven förmält, huruledes de med största flit och bekymmersamhet noga öfvervägat alla skälen mot och med, förberörde Alliance verk angående, och omsider stadnat uti det slut, at uti underdånighet styrka och råda Eder Kgl. Maj:t, med de af Secrete Utskottet til Rikets desto större trygghet nödige befundne propositioner och förbehåll, samt andra nyttiga betingningar til accession och biträde af förbemälte defensive förbund at samtycka. Och som Rikets Ständer hafva förnummit, at Secrete utskottet vid detta högvigtige ärendet hafva igenomgått de utrikes Protocoller, CancelliCollegii betänkande, Ministrarnes relationer och Secrete Correspondancer, samt de med främande magters Sändningebud hållne conferencer och deras ingifne Memorialer, med flere til uplysning tjänande handlingar, altså trygga Rikets Samtelige Ständer sig vid det slut, som Secrete Utskottet uti det målet gjort, tilläggandes det sama all heder och beröm, som det derföre nu och i framtiden billigt och med rätta förtjänar. Äfven som ock Rikets Ständer lefva uti den goda tilförsigt, at Eder Kgl. M:ts med Ri-

kets samanbundne sanskyldiga nöje, heder och trygghet härmedels, igenom Guds välsignande Nåd och heligt styrande hand, lära blifva befordrade, samt bära de sällhets frukter, som Eder Kgl. Maj:t sjelf med hvar redlig Svensk Man för sig och sina efterkommande häraf önskar och förväntar.

Men vid detta tilfälle böra ej heller Rikets Ständer underlåta at hos Eder Kgl. Maj:t aflägga underdånig tacksägelse för det Nådiga förtroende Eder Kgl. Maj:t behagat medels Rikets Ständers samankallelse til detta högtangelägna ärendets öfverwägande at ådagalägga, med troinnerlig önskan, at den alsvåldige Guden täcktes alla vid Riksdagen förefallande nyttiga och helsosama Rådslag styra och välsigna, afvärja ifrån Eder Kgl. M:ts höga och dyra person och vårt kära Fädernesländ alla skadeliga tilfällen, samt förena och bibehålla allas våra hjertan med innerlig samdrägt och uprigtig enighet, på det almänna bästas och säkerhetens befrämjande med alla krafter at arbeta, hans aldraheligaste namn til ära, och Eder Kgl. Maj:t med Fäderneslandet til välmåga och förkofring.

Härå behagade hans Kgl. Maj:t afgifva följande svar:

Vi hafve altid och ifrån början ansett detta

verket såsom nödigt och nyttigt för oss och Riket, men til större trygghet hållit rådligast, at deröfver jämväl inhämta Rikets Ständers mening. Nu fägnar oss högligen, at vi förnimme, det de deruti hafva stadnat med oss uti enahanda tankar. Vi tacke dem för detta deras goda och trogna råd, och beröme den ömhet, flit och klokhet, som Secrete Utskottet vid denne underhandlingen låtit påskina, förhoppandes, at igenom Guds Nådiga välsignelse detta förnyade vänskapsbandet med kronorna Frankrike och Ängland lärer lända Oss och Riket til heder, säkerhet och styrka. Vi bedje at deputationen, jämte vår Nådiga helsning, ville anmäla hos Rikets Ständer vår lyckönskan dertil.

Utom detta aflämnade Hans Kgl. Maj:t sina särskilde svar, så til de utrikes Ministrarne, Grefwe Freitagh och Knes Dolgoruckoi, uppå de af dem vid accessions verket gjorde föreställningar och propositioner, såsom ock til hans Kgl. Höghet Härtigen af Holsten, uppå dess vid denne Riksdag aflåtne skrifvelser och anförde bevekande skäl för Sveriges deltagande uti dess interesse. De förstnämnde svaren til bemälte Ministrer innehöllo i synnerhet, huruledes Hans Maj:t icke kunnat öfvertygas utaf de af dem andragne skäl, at den ingångne Alliancen vore annat, än til alla

delar defensif, utan någons offension, om ej dens, som ville angripa någon af Bundsförvanterne: at afsigten förnämligast var rolighetens bibehållande uti Europa, och särdeles i Norden: at hans Maj:t altid ville med bägge Käjserliga hofven underhålla en förtrolig vänskap: at man ej förmodade härigenom någon inskränkning uti handlen på Spanien och Portugall, som det der mera skulle skada sama kronor, än Sweriges Rikes undersåtare: at hans Maj:t för ingen del ville skilja sig ifrån Secrete Artiklens innehåll uti 1724 års Tractat med Ryssland, rörande Härtigens af Holsten bästa, utan trodde den härigenom til en del vara upfylld, så vida densama fans förbinda Hans Maj:t, at sedan bona officia, som i anseende til Schlesvig för hans Kgl. Höghet skulle användas, intet vunnit framgång, man då måtte med de öfrige uti detta verket deltagande Magter öfverläggа, huru denna saken utan äfventyr skulle biläggas, ibland hvilka kronorna Frankrike och Ängland ju äfven voro at räkna, och igenom hvilkas concurrerande biträde Härtigen ej vore utom hopp om godt slut uti dess affairer: at man i öfrigt vore bägge de Käjserlige hofven högt förbunden för deras utlofvade biträde til Sveriges Rikes gagn och nytta, medels den subsidie Tractat, som offererad blifvit, hvaraf man ville göra sig

försäkrad om fortfarandet äfven hädanefter uti den vänskap, som hofven imellan varit.

Hvad åter brefvet til Härtigen af Holsten angick, så var dess innehåll följande:

Vi Fredric, med Guds Nåde Sveriges, Göthes och Wändes Konung m. m. tilbjude den Durchläuchtigste Förste, Wår kärvänligaste Frände, Herr Carl Fredric, Arfvinge til Norrige, Härtig uti Schlesvig Holsten, Stormaren och Ditmarsen, Grefve til Oldenburg och Delmenhorst, Wår kärvänliga helsning, samt hvad mera kärt och godt Wi för den nära skyldskapens skul förmå med Gud Alsmägtig tilförene. Durchleuchtigste Förste, kärvänligaste Frände! Det har varit Oss myeket angenämt at förnimma utur Eder Kgl. Höghets af d. 12. sistl. Aug. til Oss aflåtne vänlige skrifvelse den särdeles fägnad, hvilken Eder Kgl. Höghet derutinnan behagat betyga öfver vårt beslut, at åter samankalla samtelige Rikets Ständer. Vi uptage jämväl med all tacknämlighet Eder Kgl. Höghets dertil lagde välmente och trogne lyckönskan til berörde då instundande mötet och dess handlingars lyckelige framgång. I anledning af Eder Kgl. Höghets åstundan, och emot Oss ådagagifne förtroende, ej mindre än Wår egen benägenhet och för Eder Kgl. Höghets Person hysande uprigtiga välvilja och beständiga affection, hafve Wi

Oss med Rikets Ständer låtit på det högsta angeläget vara, at befrämja Eder Kgl. Höghets interesse, så mycket det någonsin, utan Rikets äfventyr, ske kunnat. Vi lefve ock i den säkra förhoppning, det Vårt och Rikets Ständers sorgfällige bearbetande härutinnan, näst den alrahögstes nådiga bistånd, ej lärer vara utan god verkan. Vi hade väl gerna önskat, at vid den underhandling, som om Wårt och Sveriges kronas biträdande til Hannoverska Alliancen en rund tid sedan varit här under händer, kronorna Frankrike och Stora Britanien kunnat förmås at samtycka til en artikels utfästande, i förmåga af hvilken, de sama, i anseende til den imellan Oss warande nära förvantskapen och Sveriges Interesse, såsom ock til den Secrete Artiklen af Vår med Ryssland 1724 slutne defensif alliance, hvilka förbinda Oss, at taga del uti Eder Kgl. Höghets angelägenheter, och befordra dess förnöjelse, velat för Wår förnyade Interpositions skul utlofva och försäkra, at med flit och på bästa sättet concurrera til det, som til Eder Kgl. Höghets fordersama Satisfaction lända kan. Och ehuruväl de å Våra vägnar uti detta mål gjorde åtskillige eftertryckelige föreställningar icke hunnit förmå välberörde kronors härvarande Ministrar, at för denna gången, som deras utlåtelser lyda, ingå den

af Oss i så måtto föreslagne och högligen påstådde artiklen, andragandes ibland annat til skäl, at Eder Kgl. Höghet ännu icke behagat deras höga Herrar Principaler derom anlita, och at Eder Kgl. Höghets Ministéres förhållande emot dem varit hitintils så beskaffadt, at de skälig orsak haft, at dermed ej vara särdeles til freds, och således derigenom, emot deras vilja, ännu blifva hindrade och afhållne, at i sjelfva verket visa den besynnerliga reflexion de på vårt vänliga bearbetande göra, och det goda sinnelag de för Eder Kgl. Höghets person och angelägenheter hysa; likväl hafva bemälte Ministrar, uppå deras Konungars vägnar, derjämte tydligen tilkännagiffvit, at igenom Vår och Sveriges kronas accession til Hannoverska Tractaten, vägen Oss så aldeles icke tilstänges at bidraga til Eder Kgl. Höghets förnöjelse, at icke fast mera medels detta förnyade vänskapsband med kronorne Frankrike och stora Britanien de goda officier, hvartil Vi Oss til Eder Kgl. Höghets bästa förbundit, lära hos dem vinna så mycket större kraft och eftertryck, som vår accession vore den endaste utvägen, hvarigenom Eder Kgl. Höghets nytta kunde befrämjas. emedan våre vänlige föreställningar och interpositioner uti detta mål altid mera hos dem

skola gälla, än hvad andra magter til den ändan kunde företaga. Vid så beskaffade omständigheter lärer Eder Kongl. Höghet sjelf finna, det Vi, jämväl besynnerligen i anseende til dess interesse och angelägenhet, blifvit föranlåtne, at icke afslå merbemälte kronors för en tid sedan gjorde vänliga tilbud, at träda til deras i Hannover slutne defensif förbund, hvarigenom de för detta af Oss ingångne förbindelser uti ingen måtto äro försvagade, utan förblifva i sin fulla kraft, efter som Vi ock dymedels med skäl finne Oss komma i bättre stånd, än härtils kunnat ske, at i synnerhet vara Eder Kgl. Höghet nyttig, och bidraga til dess skäliga förnöjelse: om hvilket vårt fasta upsåt och för Eder Kgl. Höghet bärande goda hjertelag Vi städse äre benägne, at gifva Eder Kgl. Höghet öfvertygande kännemärken: försäkrandes derjämte, det Vi städse läre finnas redebogne, at sorgfälligt nyttja alla förekommande tilfällen, och särdeles denne vår skedda accession, til at förmå deras Maj:ter af Frankrike och stora Britanien, at å deras sida vara betänkte på sådana utvägar, hvarigenom Eder Kgl. Höghets satisfaction utan äfventyr säkrast och fordersamast måtte kunna åstadkommas. Vi hålle öfverflödigt vara, at här röra något om den fördel, som Eder Kgl. Höghets interesse derigenom lärer tilflyta,

om Eder Kgl. Höghet jämväl å sin sida bemödar sig at vinna högbemälte Magters vänskap och förtroende, med hvilka, äfven i följe af Secrete Artiklens innehåll, så väl som med bägge Käjserliga hofven och flere deruti deltagande Magter, kommer at öfverläggas, på hvad sätt Eder Kgl. Höghets förnöjelse må kunna säkrast verkställas, i fall goda Officier icke funno rum. Eder Kgl. Höghets Oss nogsamt bekanta uplyste penetration lämnar Oss intet tvifvelsmål, med mindre icke Eder Kgl. Höghet, utan vidlöftigt anförande derom, sjelf lärer pröfva, at sådant en öfvermåttan god verkan nödvändigt måste föda, och saken således derigenom blifva mycket lättare. Vår, ej mindre än Rikets här församlade Ständers, hjerteliga och uprigtiga önskan är, det sådane medel måtte kunna föreslås, och vid handen gifvas, hvarigenom, jämte roens bibehållande uti Norden, Eder Kgl. Höghets sanskyldige välfärd och förnöjelse måtte vinna den efterlängtade framgång. Och som Eder Kgl. Höghet också behagat hedra Rikets Ständer med dess til dem d. 26 sistl. Augusti aflåtne vänliga skrifvelse, så kunne Wi, efter deras betygade åstundan, å nyo försäkra Eder Kgl. Höghet om deras oförändrade ömhet och högaktning för dess person och angelägen-

het, uti den säkra förmodan, at Eder Kgl. Höghet aldrig lärer uphöra, at på alt sätt, och så ofta tilfälle gifves, lämna prof af dess vänskap och sama tilgifvenhet för Oss, hennes Maj:t, Vår högtälskeliga Gemål och Riket. Hvarmed Vi befalle Eder Kgl. Höghet uti Guds den alrahögstes Nådiga beskydd, och äre städse beredvillige, at visa Eder Kgl. Höghet all vänskap och benägenhet. Gifvet Stockholm i Rådkamaren d. 27. Martii 1727.

FRIEDRICH.

Sådant var det slut, hvaruti Härtigens af Holsten affairer stadnade vid denne Riksdagen. Han fick röna prof deraf, at apparencerne ofta kunna vara bedrägeliga, och at hoppet ej altid slår in efter ens önskan. De bägge Käjserlige Hofven voro ej heller mera nögde med Sveriges accession til Hannoverska förbundet, och yttrade sig missnöjet uppenbarligen derigenom, at de i Stockholm vistande Wieneriska och Ryska Ministrarne, strax beslutet var taget, begynte at afhålla sig ifrån det Kgl. Hofvets frequenterande: och som detta skedde under påstående Riksdag, så kunde det ej undgå Rikets Ständers upmärksamhet, i så måtto at Öfverste Didron in Pleno d. 29 Apr. påminte, at som det bekant var, huruledes bemälte Ministrer sig så illa comporterat,

at de det Kgl. Hofvet ej ville besöka, så tyckte han, at hvar och en Svensk borde sig ifrån deras omgänge afhålla, så länge de ej hofvet frequenterade. Detta fick dock någon motsägelse, äfven i den delen, at man veste berätta, det Grefve Freitagh vid något tilfälle varit uppe på hofvet och dansat; men som Öfverste Didron hade sig bekant, at bemälte Grefve icke aflagt sin lyckönskan til Hans Maj:t på dess födelsedag, såsom de öfrige Ministrerne gjort, så ansåg han ej allenast det för et besynnerligt fel, utan trodde ock, at hvad som anfördt var, föga kunde gälla emot en sådan skyldighets uturaktlåtande. Grefve Tessin, som var Minister i Wien, yttrade sig ock, at ehuru han under den tiden njutit all höflighet vid Käjserliga Hofvet, hvarföre han ock efter hemkomsten ofta besökt Grefve Freitagh, så hade han dock efter denne händelsen sig ifrån sama besök afhållit, och ärnade äfven det än vidare göra. Några mente väl, at saken borde med de öfrige Stånden communiceras, men så väl Assessor Höckerstedt, som Assess. Adlerbet anförde deremot, huruledes det ej ville passa sig, så i anseende dertil, at besökens inställande egenteligen icke kunde sträcka sig längre, än til Ridderskapet och Adlen, som mera än de öfrige Stånden lärer frequentera bemälte Ministrers hus,

såsom ock i anseende dertil, at om en sådan communication med de andra stånden skedde, så kunde, förmedels den vidlöftigare utsigt, som saken deraf erhöll, Ministrerne det uptaga för en affront, och hela saken sluteligen få en ledsam påfölgd: varandes meningen ingen annan, än at allenast de, hvilka äro vane, at bemälte Ministrar besöka, afhålla sig derifrån tils vidare: hvarvid det ock förblef. Imedlertid varade detta icke mycket länge: De utrikes Ministrerne började åter innan kort göra sin upvaktning på Kongl. Hofvet, i anledning hvaraf det på Riddarehuset gjorde förbehåll af besökens inställande hos dem åter blef d. 16 Maji uphäfvet, samt hvar och en öpet lämnadt, at åter efter vanligheten hos dem göra visiter.

Eljes tildrogo sig denne Riksdagen åtskillige oroligheter, som gingo ut dels på medborgares svärtande, dels på et inbördes förtryck inom Nationen. Man vil deribland i synnerhet nämna et rykte, som utspriddes ej allenast i Stockholm, utan ock i Landsorterne, om någon sådan den Svenska Nationens lättsinnighet, at, enligt en författad lista, flere personer skulle gifvas, som af corruption intagne, skulle emot Konungens och Drottningens höga Personer föröfva någon otrohet. Detta rykte, som begyntes kort efter Riksdagens

början, öktes och omtaltes med än mera visshet ju längre det led på tiden: och då ryktens beskaffenhet ofta är, at mindre skona den oskyldiga än skyldiga, så är icke underligt, at de Svenske män, som ej kunde tåla en så menlig sägen om hela Nationen, önskade at få samanhanget uptäckt. CancelliRådet Grefve Tessin ingaf fördenskul d. 14 Jan. 1727 et Memorial derom på Riddarehuset, hvaruti han til en sådan conspirations antingen förekommande eller utspanande föreslog 1:o At Secreta Utskottet, til följe af dess pligt och skyldighet, at ingen ting förtiga, som til Nationens förklening länder, måtte på ed, ära och samvete förklara, om något directe eller indirecte blifvit angående en sådan conspiration på banen bragt: 2:o At den, som kunde gifva ljus i denna saken, måtte edeligen utaf visse af Ständen afhöras: 3:o At en tilräckelig viss belöning måtte utsättas för den, som sagesmannen til sådant kunde angifva, men tvärtom 4:o at den, som beträdes med at deraf vetat och ej angifvit, skulle anses med det straff, som den i sjelfva saken varit delagtig, och det utan alt skonsmål. Land-Marskalken yttrade sig dervid, at han äfven hört et sådant rykte, och at man sagt, det 3:ne listor voro derom i Secrete Utskottet ingifne, hvaraf likväl ingen af dess ledamöter något veste, an-

seendes han för beklageligt, at en så äreförgäten och infame calumniant skulle vara til, som en så ädel Nation ville blamera; hvarföre dess råd var, at et ansenligt prémium måtte utsättas för angifvaren, och penningarne dertil strax deponeras. Secreteraren Boneausköld mente, at Secrete Utskottet hade så mycket annat angeläget at göra, at det sig med detta ej kunde befatta; men honom svarades, at de Svenskas heder och reputation öfvergick all annan angelägenhet, hvartil Grefve Fersen, jämte föreslående af 10000 D:r S:mts prémium för angifvaren, lade, at Secrete Utskottet skulle i detta målet vara befriadt ifrån sin tysthets ed, och på samvetet upgifva, hvad det häraf hade sig bekant: hvarutinnan Assessor Höckerstedt så vida instämde, at Secrete Utskottet icke borde emot sin ed dölja sådana saker. LandMarskalken berättade ock, at några af Secrete Utskottets ledamöter voro ganska tilreds at berätta hvad de häraf veste, men at han frugtade det nu ej kunna gå an, förr än de andre stånden äfven fått underrättelse, om hvad i detta ämne på Riddarehuset förehades: förmenandes Justitiæ Cancelleren Feman, det äfven nog lända til sakens upspanande, om ej mindre i de öfrige Stånden, än på Riddarehuset, gjordes den frågan, om någon sett den omtalte listan, eller talt vid nå-

gon, som den innehaft, hvarigenom också förnimmas kunde, om någon sådant förtegat, och sig af brottet delagtig gjort. StatsSecreteraren Åkerhjelm hölt dock före, at först borde undersökas, om någon sådan conspiration varit til, eller om detta blott var en updiktad ting; hvartil Secreteraren Liljestjerna sig yttrade, det han väl aldrig kunde tro, at någon conspiration vore til, men ville nu allenast veta, hvem den äreförgätne conspiranten vore, som sådant utspridt: hvilket Öfversten Stobé äfven önskade få veta, samt om, och hvad derom vore i Secreta Utskottet angifvet: och blef sluteligen Grefve Tessins Memorial, genom en Deputation, med de öfrige Stånden communiceradt, jämte tilkännagifvande af præmii utsättande för angifvaren, samt at af Secrete Utskottet väntades närmare uplysning i saken.

Så enigt detta i början afgjordes, så besynnerlig utsigt fick saken sedermera, som af det följande skal intagas. De öfrige Stånden hunno ej yttra sig förr än efter några dagars tid, ehuru Ridderskapet och Adlen genom ny beskickning gjorde derom påminnelse. Och utlät sig ändteligen PresteStåndet, at det mycket beklagade, at et sådant försmädeligt rykte skulle om Svenska Nationen omkring spridas i Staden, och önskade

hjerteligen at få igen uphofsmannen: at ingen af dem hade förr hört deraf: at CançelliRådet Grefve Tessin eftertänkeligt utlåtit sig, likasom Secrete Utskottet skolat något deraf vetat, hvilket man ej ville tro om sådane edsvurne män: at som det var et blindt rykte, så kunde Stånden ej veta, hvilken som edeligen borde afhöras: at man för sådant ej borde förlänga Riksdagen, utan om något blefve utspanadt, så kunde det gå til sit ordenteliga forum: at en så stor brist var i almänna Cassan, at angelägne poster svårligen kunde betalas: at 10000 D:r S:mt följgagteligen vore för mycket til vedergällning, men at väl eljes et vakert præmium må utsättas för angifvaren. BorgareStåndet yttrade sig ock med grämelse hafva intagit innehållet af Grefve Tessins Memorial, men ogillade den föreslagne undersöknings methoden, och tyckte, at som målet rörde Secrete Utskottets ledamöter, så måste de först höras, och sedan utsättas något visst præmium. Bondeståndet åter gaf til känna, at ingen af dem hade hört af ryktet, men önskade, at en sådan, som sig förlustat med en så grof missgerning, måtte ertappas och vederbörligen afstraffas: hvad åter methoden til undersökningen angick, så biföll Ståndet Presterskapets mening, med tilläggning, at som CancelliRådet Grefve Tessin utan

tvifvel veste af detta rykte, så borde han namngifva sin Sagesman, och så man ifrån man, til dess rätta uphofsmannen kunde igenfinnas: varandes eljes icke emot, at en skälig belöning, som ej graverade Staten, måtte för angifvaren utsättas. Grefve Tessin yttrade sig häröfver, at sedan dess Memorial enhälleligen blifvit på Riddarehuset approberadt, och nu mera vore i fleras händer, så hoppades han, at en så angelägen sak lärer mainteneras: varandes orsaken, hvarföre han til utredandet projecterat Secrete Utskottet, den, at han trott Secrete Utskottet hafva bästa tilfälle, at få ljus i en så mörk sak. Och begärde Secreta Utskottet, genom Utdrag af dess Protocoll, under d. 27. Januarii, hvilket följande dagen på Riddarehuset uplästes, at få communication af sjelfva Memorialet, hvarefter det ville afgifva sit betänkande: hvarjämte Gener. Lieut. Grefve Fersen et Memorial afgaf, deruti han så väl betygade sin fägnad deröfver, at Ridderskapet och Adlen enhälleligen hafva samtyckt Grefve Tessins Memorial, som ock i anseende dertil, at ryktet om conspirationen numera var så almänt och vida skildt ifrån squaller, hemställde, om icke en oväldig inquisitions Commission kunde inrättas, som Konungens säkerhet toge til ögnamärke, och noga efterfrågade om någon främande eller inhemsk

sådant rykte utspridt, och hvilken Secreta Utskottet borde gifva all nödig underrättelse vid handen. Men sama Memorial var föga så snart upläset, som Öfverste Didron påstod, at alle ej varit enige om Grefve Tessins mening, tyckandes underligt vara, at utsätta et stort præmium på en ting, som han så mycket mindre trodde vara til, som ännu ingen fants, hvilken hade sett eller läsit eller talt vid någon, som sett den omnämnda conspirations listan. Grefve Tessin svarade dock, om 10, 12 eller 50 personer skulle vara deremot, så måste likväl pluraliteten gälla, och något hvar låta sig vara angeläget hvad som anginge en Nations heder, då man nu lefde i et farligt tilstånd med fiänder på alla sidor, som ej unnade Sverige godt, utan gerna sågo et sådant missförstånd inom Svenska folket, anseendes han för underligt, at någon ville lägga sig häremot, då man fast hälre med alfvare borde efterspana hvad för en argsint människja detta försmädeliga rykte hade utspridt. Detta senare hölt ock Stats-secreteraren Åkerhjelm för helt angeläget, sedan hela verlden genom tidningar veste om en sådan conspiration i Sverige, hvars handterande med ljumhet eller lindring han tyckte se så mycket mera illa ut, som i fall gemene man i Sverige det finge förspörja, och at man ej med eftertryck

derpå talte, saken derigenom kunde få en ganska svår påfölgd. Grefve Tessin lät ock förstå, at om man ville vara ren för hela verlden, så måste en alfvarsam ransakning häröfver ske. Assessor Höckerstedt anförde, hurules det var ingen emot, at få igen en sådan smädemun, men at det nu endast var om methoden, som man ej kom öfverens: och som en gång var resolveradt, at Secrete Utskottet skulle sig häröfver yttra, så tyckte han bäst vara, at först afbida dess berättelse derom til nästa Plenum. CancelliRådet Wrangel ansåg och för sensibelt, at et sådant rykte gick omkring, som stiftade oenighet och missförstånd imellan undersåtare, önskandes at få i rätta harfträden derpå; men som det af Grefve Tessin upgifne sättet dertil var redan af 3 stånd förkastadt, så förmente han, at man nu borde tänka på andra utvägar, som voro lika kraftiga: En inquisitions Commission hölt han för mägta eftertänkelig, såsom hvarigenom mången oskyldig kunde komma at lida, hälst man veste, hvad olycka inquisitionen öfver Trollväsendet förorsakat, hvarföre han ock tyckte, at HofRätten kunde vara denna sakens rätta forum. Grefve Fersen svarade, at just i anseende til de 3 ståndens tagne beslut, så borde man dem å nyo beskicka, och göra dem nya remonstrationer, til ändrande af

sina tankar: och Secreteraren Liljestjerna, at det vore onödigt vara emot inquisition, hälst ingen pluralitet kunde fastställa något, som anginge et stånds frihet: Skulle de andre ständen ej vilja samtycka, så styrkte han til fermeté innom Ridderskapet och Adlen, at sjelfve göra hvad man kunde. CancelliRådet Wrangel trodde dock, at uti hvad som angick samtelige Stånden, kunde de ej gås förbi, och sedan de en gång varit häremot, så torde hända at en ny Deputation finge sama svar af dem, som den förra, hvilket ock vore förtretligt. StatsSecreteraren Åkerhjelm lämnade ock derhän, huruvida Adlen allena kunde constituera någon inquisition, men tyckte ej orådligt vara, at en ny remonstration häröfver gjordes de andra Stånden. Öfverste Didron påstod derpå, at äfven som det tilhörer den, hvilken et Memorial ingifvit, at det försvara, så borde och Grefve Tessin säga sin man. Men när Öfverste Stobé deremot påstod, at LandMarskalken med sama skäl borde säga sin man, aldenstund han nög tydligen gifvit sin kundskap, både om ryktet och förmente listor tilkänna, så förföll Öfverste Didrons talan hastigt af sig sjelf. Présidenten Friherre Strömfelt yttrade sig vidare, huruledes han fant fägnesamt, at alla deruti voro öfverens, det en sådan ogudagtig sälle måtte efterfrågas,

och hvad det af Grefve Tessin föreslagne sättet angick, så vore det grundadt på Sveriges Lag, enligt hvilken den som et rykte angifver, ej altid åligger det at bevisa, äfven som, om et rykte ginge om någon, at hafva begått dubbelt hor, så lära ej alla kunna det bevisa, som det hört, emedan de alla ej kunnat det se: Och som nu uti frågan, om ytterligare Deputation skulle til de öfrige Stånden afgå, voro särskilde meningar, så begärde, enligt Riksdags ordningen, Grefve Fersen deröfver votering. Men i stället blef Gener. Major Bennets Memorial upläset, hvaruti han ådaga lade sin mening vara den, at fast de andre 3 Stånden ej aldeles ville bifalla Ridderskapet och Adlens beslut, så kunde dock, i anseende dertil, at saken mäst tycktes angå det Adliga Ståndet, Ridderskapet af dess egne Ledamöter förordna en Commission deröfver, hälst detta rörde ej mindre Adlige Privilegierne, än Kgl. Försäkringen m. m. Och ehuru med discourserne var så långt avanceradt, begärde dock secret. Boneauschöld, at med saken måtte hvila til nästa plenum, då Secreta Utskottet kunde med dess betänkande deröfver inkomma: begärandes äfven Landshöfdingen Grefve Ol. Gyllenborg, at Memorialet måtte ligga på bordet til nästa Plenum, hvarförinnan han trodde någon kunna upfinna något godt expe-

dient til sakens afhjälpande. Grefve Fersen förestälde väl, at målet redan i 14 dagars tid varit bekant, och man således haft tilräckeligt rådrum at betänka sig; men Grefve Gyllenborg mente, at han borde få njuta sama förmån, som Grefve Fersen, och äfven inkomma med et Memorial angående denna affairen, hvilket honom beviljades. LandMarskalken proponerade derpå, om icke saken finge hvila, til dess Secreta Utskottet inkommit med sit betänkande deröfver, som skulle ske med alraförsta, hvartil svarades både ja och nej: jämte det at Assessor Weili sade, at genaste vägen vore om Hans Exellence ville göra den proposition, om en ny Deputation skulle gå til de andre stånden, då ock Secreta Utskottet lika fullt kunde inkomma med sin berättelse. Men det förblef vid LandMarskalkens gjorda proposition: hvarvid Öfverste Stobé påminte, at Secreta Utskottet ej skulle uptaga Grefve Tessins Memorial för hans, utan för hela Adlens, hvilket man dock icke ville samtycka, utan svarades, at den som det skrifvit, fick det försvara.

Den 1. Febr. afgaf Secrete Utskottet dess utlåtande, at Grefve Tessins Memorial var för en Patriotisk skrift at anse, och at hvar man borde bifalla honom i sin goda intention: betygandes derjämte, at et sådant rykte hade Secreta Utskot-

tet mycket oroat, och at man åstundade intet högre, än at kunna få uphofsmannen dertil för en dag. Men at Grefven gifvit det förslaget, at Secrete Utskottet på Ed och samvete skulle derom göra besked, så kunde dess ledamöter deruti icke finna sig, hvilka ej trott, at de af en person in Pleno skulle få sådana påminnelser, emedan de tiltro sig hafva sama trohet, kärlek och lydnad för Konungen och Fäderneslandet, som någonsin han, och änskönt de ej haft någon instruction, hade de ändå alt sådant sig väl påmint, så vida kärleken för det almänna bästa altid ägde öfvervigten för alt; hvaremot det nu syntes, som ville Herr Grefven anfägta dem med en inquisitions process, efter de på Ed, ära och samvete skulle sig förklara: varandes orimligt, at på et löst rykte fordra en person på Ed, mycket mera Secreta Utskottet, som bestod af 100 personer: och önskade imedlertid Secrete Utskottet, at källan til et så stinkande vaten måtte upfinnas, och sådan ogerningsman exemplariter blifva afstraffad, hvilket förmodades, at Ständerna lära understödja, befrämja Konungens och landets bästa, med tilseende, at Secrete Utskottet ej må försättas i något omildt omdöme, utan hädanefter för sådane skrifter blifva förskonadt,

såsom de der allenast hindrade Rikets angelägne ärender. Grefve Tessin svarade strax, at han mycket til sin enskyllan kunde anföra, men frågade allenast, om ej Plenum skulle hafva lof, at göra sina påminnelser til Secrete Utskottet? Eljes, som Plenum redan antagit och approberat dess Memorial, så borde han ej allena det förfägta. Grefve Fersen sade ock, at sedan Plenum hade redan erkänt Memorialet för sit, så lämnade han Secrete Utskottet med all vördnad i högsta värde, och kunde väl tänka, at de 2 Stånden, som förut ej varit ense med Adlen, härom lära haft den upläste meningen; men aldrig kunde han tro, at Adlens ledamöter hade dertil kunnat samtycka. Öfverste Didron invände deremot å nyo, at Pluraliteten väl hade bifallit Gr. Tessins Memorial, men at alla derom icke varit ense. Och blef sedan Grefve Olof Gyllenborgs Memorial upläset, som var svar uppå det Grefve Fersen förut hade ingifvit, anförandes huruledes han för högstnödigt skattade, at Adlen såge sig väl före at ej göra något steg, som de andre Stånden icke tyckte om; ville ej heller samtycka til någon undersökningsCommission, emedan en sådan inquisition hade smak af den svåraste Souverainité, ja et Tyranni; ty at draga den ena fram efter den andra, och tvinga dem til Ed, det vore et farligt

préjudicat, som våra barn torde få orsak at sticka fingren i ögonen för, då de, torde hända, ej ägde den friheten at säga nej, som man nu kunde göra: han tyckte derföre bäst vara, at de stadgar, som i långliga tider brukade varit, icke ändrade blifva, utan blifva i akt tagne, och af Ständerne hållne i sin rätta gång och kraft, hälst man först borde hafva en säker underrättelse, hvem som i et eller annat mål vore brotslig, innan man något begynte: Och då Grefve Tessin var angifvare, utan at hafva påtagit sig bevisa, at en sådan lista vore upsatt på några personer, som skulle vara conspiranter, hans method, at saken i Secrete Utskottet skulle ransakas, äfven blifvit af de 3 stånden ogillad, såsom ovanlig, eftertänkelig och stridande emot Sveriges lag, enligt Tingmåla B. XIX. Cap., LL. XXVI. Cap. Kon. Balk., 1685. års Sjöarticlar, Regeringsformen &c. så såg han ej, huru, utan mycket oväsende, projectet kunde verkställas, tvungna Eder göras, den ena öfver den andra, misstroendet mera förökas, än ur vägen rödjas, kärlek och enighet förstöras, och sluteligen hela Riket kastas öfver ända. Deremot, fast det är beklageligt, om en och annan skulle genom falskt rykte något lida, vore det dock ej så underligt i et land, der frihet regerar,

hvilket imedlertid af et godt samvete skulle öfverskylas: äfven som, om alle de voro teknade, hvilke förtalt krönte hufvuden, man skulle en underlig masquerade blifva varse. Om åter grundade skäl voro til någon conspiration, så vore detta visst et riksdags ärende; men at en bof skrifvit et pasquille, at dermed hindra Riksdags ärenderne, mente han ej här kunna uptagas, äfven som, då man å ena sidan ville bibehålla en almän kärlek och säkerhet, det å andra sidan vore alt för sensibelt, at en oskyldig undersåte skulle hållas för brotslig, der likväl hvar och en, som funne sig toucherad, ägde frihet, at söka sin reconvention, det bästa han gitte och kunde: varandes sluteligen dess råd, at en kundgörelse öfver hela riket utginge, som proclamerade den för en landsförrädare, hvilken et sådant rykte utspridt, och at hvar och en, som något deraf veste, det skulle på vederbörlig ort angifva.

Présidenten Strömfeldt förbehölt sig, at til nästa plenum vilja vederlägga alla de sattser, som af Grefve Gyllenborg anförde voro: nämnde allenast nu, at ryktet redan var så almänt, at man derom fått genljud ifrån främande land, och man i Ängland redan igenom trycket låtit utgå, at i Sverige varit en sådan conspiration, hvarom han trodde ryktet föga vara någon undersåtare, icke

en gång en Borgare i Trosa, obekant, i anseende hvartil han hölt före, at det ej kunde så enskildt uptagas, så vida dessutom Konungens sak, och en hel Nations heder deraf dependerade: enigheten tviflade han om, at kunna étableras, när dörar och fönster lämnades öpne til alt förtal, äfven som ingen ärlig man kunde göra sin tjänst rätt, när han veste sig vara illa beryktad, hvaremot fördenskul en vigtig ransakning vid detta tilfälle borde göra konungen och riket en stor tjänst. Grefve Gyllenborg svarade, at han aldrig varit emot alla lagliga vägar, men at begynna med Eder, och först på de 100 personer, som sutto i Secreta Utskottet, ansåg han för eftertänkeligt. CancelliRådet Cederström hemställde ock, om icke bäst vore, at undersökningen skedde i Kgl. HofRätten. Hvarefter StatsSecreteraren Åkerhjelms Memorial uplästes, hvilket i synnerhet innehölt skälen mot och med, huruvida saken i Hofrätten eller af en särskild Commission borde uptagas: Kgl. Hofrätten ansåg han ej som något forum inquisitorium, ägde ej heller Supremum Judicium, utan hade mycket annat at göra, så at, om saken der uptoges, skulle den under Riksdagen intet kunna slutas; deremot hade man sett saker af mindre värde under Commissioner, och dem i de länder, der conspirationer oftare för-

spörjas, altid brukat til gerningens ransakande och afdömande; i anseende hvartil han begärde, at en ny föreställning härom måtte de öfrige stånden göras. CancellieRådet Cederström frugtade dock, at det skulle stöta de andre stånden, som ej ville hafva någon Commission, hvaremot han trodde, de kunde obligeras, at lämna saken til Hofrätten. Grefve Olof Gyllenborg mente ock, at Adlen ej kunde bryta, hvad de 3 stånden hade fastställt, hvartil Grefve Fersen svarade, at hvad han begärt, så mycket mindre var olagligt, som vid flere tilfällen förut man ofta gjort nya remonstrationer til de andra Stånden. Assessor Adlerbeth tyckte ock, at det ej kunde skada, at en ny Deputation föredroge saken å nyo de öfrige stånden, på det man dermed må komma til slut, varandes vid Comissionen ingen ting at befara, så vida den måtte lefva efter gamla lagen, och ej blifva någon Spansk inquisition utaf: och understödde Assessor Weili äfven den ytterligare beskickningen, hälst borgareståndet förbehållit sig, at först höra Secrete Utskottets utlåtelse, som nu skett: CancelliRådet Wrangel veste dock intet, hvarföre man skulle gå ovanliga vägar, och ej lämna saken til Hofrätten, när ändå Commissionen ej mer än Hofrätten kunde uträtta: trodde dessutom sig icke stå på listan, men väl den

som veste sig derå vara anteknad, ju kunde göra sit bästa och gå lagliga vägar. Landmarskalken frågade väl, om, i anseende til meningarnes skiljagtighet, häröfver skulle blifva någon votering; men jämte det derå följde et tvätydigt svar, föreslog Assessor Höckerstedt, om icke några Deputerade af Adlen, som voro af contraire meningar, kunde samanträda, och utse tjänligare utvägar, än Commission, den han ej ansåg för lämpelig, äfven som genom votering ej altid följde det bästa slutet. Och blef detta förslag genast af Présidenten Strömfeldt för godt ansedt, såsom hvarigenom den ena kunde uplysa den andra, innan man ginge vidare dermed: hvarföre ock å ena sidan Grefve Fersen, Présidenten Strömfeldt och StatsSecret. Åkerhjelm, samt å den andra CancelliRåderne Wrangel och Cederström, med Assessor Höckerstedt, utsedde blefvo, at härom med hvarannan öfverlägga.

Imedlertid aflämnade BondeStåndet et Extractum Protocolli ifrån sig, af innehåll, at de ej kunde samtycka, det denne saken skulle uptagas i Secreta Utskottet, hvars ledamöter Ståndet kände för redlige Patrioter. Och afgåfvo förenämnde 6 Herrar d. 8, Febr. sit skrifteliga utlåtande, som innehölt 1:o At en Deputation af alla 4 Stånden borde til Hans Maj:t afgå, at i

underdånighet anhålla det Hans Maj:t Nådigst täcktes uptäcka, om Hans Maj:t hade misstanka på någon af dess undersåtare, för at uti en så vederstyggelig conspiration hafva gjort sig delagtig, på det de oskyldige måga göra sig försäkrade om all Kgl. Nåd och kärlek, och den brotslige, om han funnes, på det hårdaste afstraffas. 2:o Om Hans Maj:t svarade ja, och nämnde någon, at då en commission strax måtte förordnas, som derom alfvarsamt ransakade: och om det svarades nej, at Hans Maj:t då blefve anmodad, at igenom et Placats utfärdande förbjuda hvarje dess undersåte i gemen, vid vite at förlora heder och ära, samt aldrig mera förvänta Konungens nåd, at understå sig med lönliga angifvelser så svårligen antasta sine medbröder: 3:o At sakens vigt och efterkommandes satisfaction fordrade Secrete Utskottets och Secrete Deputationens underrättelse, om något der skrifteligen eller igenom discourser gifvit anledning til et så fördömligt conspirations rykte: 4:o Om någon misstänkt funnes, som ej genast kunde öfverbevisas, at Hans Maj:t då genom et Placat ville utsätta 10000 D:r S:mts belöning åt den, som en skyldig angifva kunde: 5:o Om någon brotslig funnes, så skulle han genast ställas under Rikets Ständers Commission, men om sådan ej yppades

förr än imellan Riksdagarne, så borde några utur Collegierne, tillika med Justitiæ Cancelleren, samanträda, at derom ransaka, samt skaffa den det utsatte prémium, som det förtjänt, och sedan referera saken vid nästföljande Riksdag. Hvarjämte uplästes de 6 Deputerades tillika afgifne project til den tilämnade föreställningen hos Kgl. Maj:t, så väl som til Placatet, hvarvid ingen ting var at påminna, utan erhöll, uppå LandMarskalkens proposition, sama Deputerades mening almänt bifall: hvarvid allenast Baron Carl Sparre gjorde den påminnelsen, at Secrete Utskottet och Secrete Deputationen borde förut gifva sit betänkande härom, innan man äskade Hans Maj:ts utlåtelse; men Baron Strömfeldt gaf deremot tilkänna, huruledes tankan intet var, at begära veta något af Hans Maj:t, utan allenast at försäkra sig om hans nåd, och höra om någon misstanka gafs och om icke alle undersåtare voro i sama nåd: och förklarade äfven Assessor Hökerstedt, at det vore lika mycket, hvilket man gjorde, warande det ena icke emot det andra: hvaruti Öfverste Stobé instämde, aldenstund Konungen kunde veta, hvad Secreta Utskottet ej veste, och Secrete Utskottet, hvad Konungen ej hade sig bekant, hvarföre han trodde skyldigheten fordra, at först derom göra en underdånig föreställning hos Konungen, såsom

hufvudet: och blef detta alt genom en Deputation de öfrige Standen communiceradt.

Ridderskapet och Adlens beslut vant ock hos dess medständer bifall, yttrandes sig Presteståndet, med så mycket mera nöje hafva gillat Adlens proposition om en gemensam Deputation til Hans Maj:t, som Ståndet högligen ville beifra, at enighet och förtroende i Landet måtte befrämjas. Borgareståndet mente väl, at, hvad sjelfva Placatet angick, så kunde, til ändemålets lättare vinnande, någon ändring deruti göras, enligt et af sama stånd dertil tillika ingifvet project; Men som detta ej förändrade hufvudsaken, varandes lätt at i det öfriga komma öfverens om jämkningarne, så utvaldes af Ridderskapet och Adlen 18 personer, som under Brahe Ättens Fullmägtigs, Landshöfdingen Friherre Creutz's, ordförande, d. 21. Febr. tillika med Adjungerade Deputerade af de 3 öfrige stånden, öfverlämnade til Hans Maj:t i sittande Råd den bifallne föreställningen om det ofvannämnde conspirations ryktet: hvarpå Hans Maj:t svarade, dels munteligen, at Hans Maj:t icke sett någon lista, eller gjort någon reflexion derpå, emedan han ägde så säkra prof af sine undersåtares tro och redlighet, at han tryggt och säkert ville sofva i hvars och ens deras sköte, dels skrifteligen, at det en tid ut-

spridde ryktet Hans Maj:t mycket misshagade, men at han det med förakt ansett, emedan han på sine undersåtares trohet sorglöst lita kunde, önskandes, at Gud ville låta dem grönska så länge Sverige står, hvartil Hans Maj:t lade sin kärliga helsning til samtelige Ständernas Plena. Friherre Creutz betygade deremot Rikets Ständers underdåniga fägnad öfver en så nådig och mild declaration, med försäkran om deras åhåga, at med all kärlek och lydnad gå Hans Maj:t tilhanda, samt efter yttersta förmåga vara pelare och murar för Konungens och Rikets wälfärd: hvarjämte han til hämande af et så skadligt försök, som nu vid Riksdagen förevarit, begärde, at Hans Maj:t täcktes deremot en almän publication utfärda låta. Detta senare lofvade ock Hans Maj:t at verkställa, så snart ständerne deras project til publicationen afgifvit. Och samanträdde sedan visse Deputerade af hvarje Stånd och öfversågo sama project, hvilket d. 4. Mart. in Pleno justerades, innehålllandes Kgl. Maj:ts Nådiga lofven, at ej vilja genast tro et sådant rykte, eller kasta sin onåd på den angifne, utan om någon funnes, som ens ärliga namn och heder förklenade, så skulle den utan nåd straffas, som en förrädare. Öfverste Didron påminte dervid, at ock den, som emot Konungen och Rådet

något obevisligt talte, skulle exemplariter straffas, hvilket dock icke blef tillagdt, såsom det der förut i Lag och förordningar vid hårdaste straff var infördt. Och til hvarje Medborgares så mycket mera justifierande, hemstälde Öfverste Stobé, om icke det talet, som hans Maj:t hållit vid Ständernas stora beskickning, äfven kunde, til Hans Maj:ts egen gloire, blifva tryckt, hvilket ej heller fick någon gensago.

Icke dess mindre kom verkställigheten af detta alt at hvila, så at ock Landmarskalken vid Riksdagens slut d. 17. Junii påminde om Expedierandet af Conspirations saken, med förfrågan, huru dermed skulle blifva. Assessor Höökerstedt anförde, huruledes det skulle se underligt ut, at emot det ständerne ville skiljas åt, et Conspirations Placat utginge, der han dock trodde, at en sådan sak aldrig varit til, så vida man på hela långa tiden ej hört det ringaste deraf, utan varit blott en updiktad konst under accessions verkets bearbetande, i anseende hvartil han tykte vara väl, at bättre betänka sig, innan man skred til sjelfva Expeditionen, hvilket ock för den gången bifölls, tils ändteligen några dagar derefter, vid tilfälle af de discourser, som föreföllo öfver et emot LandMarskalken utbragt Pasquill, General Majoren Schwerin ytterligen påminde om Con-

spirations sakens ändteliga afslutande. Och utkom omsider d. 22. Junii Kgl. Maj:ts Stadga och påbud, angående deras straff, som vanrykten och lönliga förtal updikta och utsprida: som likväl til innehållet var något ändradt emot det, hvartil Rikets Ständer tilförene hade resolverat.

Vidkommande det emot LandMarskalken utbragte pasquill, så berättade han sjelf in Pleno på Riddarehuset d. 3. Junii, huruledes honom var en sensibel bedröfvelse, at vanartige människjor under Riksdagen sökt svärta hans ärliga namn genom fördömliga smädeskrifters utspridande. Desse voro titulerade: En Svensk Ministers svar til RiksRådet, Présidenten och Landmarskalken Grefve Arved Horn, hvaraf flere särskilde exemplar, dels på Svenska, dels på Tyska, förledne höst blifvit af en manspersou med svart hår och bruna kläder, under anstäld resa omkring landet, ingifne på posthusen i Ängelholm, Halmstad, Wännersborg, Jönköping, Norköping och flerestädes, hvarifrån de afgått dels directe til Stockholm, dels ock til andre städer i Riket, addresserade, så väl til åtskillige RådstufvuRätter, som 4 deraf til Magistraten i Stockholm, och et til Herr Grefven och Landmarskalken sjelf, innehållande grofva och tiltagsna beskyllningar och tilvitelser, som rörde dess heder,

ära och reputation, skrefne med särskilde stylar utan namn, och försedde med olika sigiller, hvaribland et i synnerhet en hund, som skälde på månen. De fyra til Borgmästare och Råd i Stockholm hade, enligt PostDirecteurens, CancelliRådet Bunges, angifvande, kommit ifrån Ängelholm, under Paquet til Posthus skrifvaren König, samt sedermera blifvit af Magistraten lämnade til Land-Marskalken, som åter dem til Secrete Utskottet ingifvit. I Secr. Utskottet blefvo de först en tid tyst hållne, i förmodan, at dymedels vinna tilfälle til Auctorens uptäckande. Men som sedermera deras antal i så måtto öktes, at först 6 ankommo til staden, derefter et til Borgmästaren Aurén, 3 til Landshöfdingen Friherre Creutz ifrån Norrköping, 13 st. insände af Landshöfdingen Faltzburg, hvilka voro ställde til RådstufvuRätten, och 3 st. til särskilde personer i Stockholm, alla af enahanda och lika innehåll; så tog Secreta Utskottet i närmare öfvervägande, hvad mått och utvägar häremot kunde vara at vidtaga. Der blef skriften strax declarerad för et Pasquill, och tillika för at vara författad til hindrande af det under händer varande accessions verket. Om ock afsigten icke var sådan, ville åtminstone lättrogenheten eller enthousiasmen så hafva det; ty biträdet til Hannoverska förbundet ansågs denna

tiden som en ögnasten at vidröra, af dem, som med ifver det förfägtade, äfven som ock det ofvanförmälte Conspirations ryktet blef skattadt för at innebära enahanda ändemål. Och som detta rörde til heder och ära et Rikets Råd, som, efter Secreta Utskottets tanke, sig med så mycken nit vårdat om fäderneslandets välfärd, nytta och anseende, så hemställde Secrete Utskottet, genom et d. 3. Junii upläset Extractum Protocolli, om icke alle Exemplaren af denna skrift, som syntes vara ständ ej mindre til oros och oenighets upväckande, än til de enfaldigares förledande och impression af misstroende för Landmarskalkens person, borde af Bödlen på kåken upbrännas, samt hvar och en, som sådane kunnat om händer få, antydas, at dem ofördröjeligen aflämna, med tilkänna gifvande, hvarest man dem hade undfått: Och föreslog Secreta Utskottet derjämte en belönings utsättande för den, som sjelfva äreskändaren uptäcka kunde.

När detta på Riddarehuset förehades, ville Grefve Horn, så vida saken angick honom, strax taga afträde, men lät ändteligen beqväma sig at quarblifva, med anförande til Protocollet, at det blott skedde af lydnad för Ridderskapet och Adlens vilja: och så snart Secreta Utskottets Extractum Protocolli var upläset, förorsakade den

deruti anförde sakens nyhet en myckenhet sorl på Riddarehuset, och anförde sedan Landshöfdingen Creutz, det han hoppades, at hans Exellence vore så genereux och undantoge alla de ärlige, med betygande huru bedröfligt det var, at en så äreförgäten människja utspridt sådane styggheter emot en sådan Herre, om hvilken hela verlden veste, huru högt han Rikets bästa låtit vara sig angeläget. Assessor Hökerstedt föreslog ock 1000 Ducaters belöning åt den, som kunde angifva Auctoren, hvarefter Landmarskalken sade sig tacka Gud, som ledt Ridderskapets och Adlens hjerta til dess beskydd, tackade ock Ridderskapet och Adlen för dess gunstiga protection, åkallande Gud til vitne hvad han under denna Riksdagen hade lidit, veste ock at han med högsta flit och aktsamhet hade sökt, efter yttersta förmåga, at denna gången, så väl som eljes, tjäna Konung och fäderneslaud, hvarföre han detta ej hade förmodat: skulle han ock hafva begått de grofheter, för hvilka han i skriften var beskyld, så skattade han sig värd, ej allenast at gå i dårhuset, utan ock undergå det svåraste straff i verlden. Öfverste Rålamb ådagalade sedan allas önskan, at få den lastbara Auctoren uptäckt, och ehuru Secreta Utskottets mening varit, at desse skrifter skulle här i staden upbrän-

nas vid kåken, så mente han dock, at äfven sama execution kunde ske på alla de orter, hvarifrån brefven inkomne voro, til äreskändarens ännu större skymf och nesa: hvilket bifölls: hemställandes ock Öfverste Lieut. Broyald, om icke, i fall någon i denne fördömlige complotten delagtig sig sjelf angåfve, han då kunde pardonneras, dess namn förtigas och belöningen honom tildelas, emot det han alt det öfriga upteckte, hvilket ej heller blef emotsagdt: och visade sedermera CancelliRådet Wrangel nödvändigheten af, at ej alla brefven blifva upbrände, utan at något måste behållas at öfvertyga Auctoren med, om han igenfinnes, för hvilket han ock tyckte, at 1000 Ducater borde utlofvas. LandMarskalken svarade dertil, at man hade tänkt behålla 2 à 3 Exemplar til förenämnde ändemål; men at Riddarehuset skulle, som somlige mente, à part utsätta 1000 Ducaters præmium, trodde han ej kunna gå an, aldenstund alla 4 Stånden borde deruti vara delagtige, hvarföre han, som Riddarehus Directeur, frugtade Cassans tilstånd sådant ej tillåta.

Häruppå inställde sig särskilde Deputationer af samtelige 3 de öfrige Stånden, hvilka hvar för sig tilkänna gåfvo deras stora missnöje öfver dessa

förargelige och Gudlöse skrifter, warandes nögde med Secreta Utskottets mening, och at 2000 D:r s:mts belöning måtte utsättas åt den, som äreskändaren angifva kunde: LandMarskalken yttrade sig derpå, huruledes, hvad belöningen angick, man således borde conformera sig med de öfrige Stånden, nögd, at han ändå hade nogsamt rönt Ridderskapets och Adlens goda hjerta emot sig, hvarföre han å nyo aflade sin tacksägelse. Secreteraren Bonauskjöld svarade, at han således fant summan så proportionerad, at Hans Exellence, utom sin skada, nog kunde utgifva den sama sjelf: hvarå dock ej följde annat yttrande, än åtskilligas betygade löje.

Saken lämnades derpå skyndsamt til Expeditions Deputationen, hvars project, så väl til det brefvet, hvilket härom skulle til hans Maj:t afgå, som til sjelfva förordningen om uphofsmannens uptäckande, blef d. 15. Junii justeradt, innehållandes det sama, som Ridderskapets och Adlens föregående discourser och beslut. Men den 20. Junii hemstälde Kamarherren Wennerstedt, om icke det skulle varit tjänligt, at en gemensam Deputation af samtelige Stånden afging til Hans Maj:t och anhölle, at hvad af Stånden i denna saken blifvit resolveradt, måtte blifva verkstäldt. Det sama blef ock icke allenast stra

bifallet, utan afgick sama dag Deputationen til Hans Maj:t i sittande Råd, som lofvade at om verkställigheten af Ständernes åstundan i detta mål genast besörja, såsom hvarigenom andre kunde taga varning, at innehålla med et så vederstyggeligt företagande: och följde häruppå Kongl. Maj:ts utfärdade Nådige Förordning, huru förfaras skulle med et under Riksdagen af en äreförgäten människja updiktadt och kring riket utsprídt pasquill, daterad d. 20 Jun. 1727. Sama dag förefõll eljes på Riddarehuset en särskild discours, i anledning af den gemensama Deputationens afgående til Konungen, i det General Majoren von Schverin förklarade, at han väl intet var emot hvad som skett, dock som hans Exellence Grefve Horn vore en privat person, för hvilken han hyste stor vördnad och respect, fast han ej kunde ställa sig in hos honom eller krypa, som andra, så tyckte han, at en Deputation först borde gå til Hans Maj:t angående conspirationen, som rörde alla Stånden. Det blef strax ganska illa taget, så at Öfverste Didron begärde, at Generalens obetänksama ord måtte föras til Protocollet, med förmälan, at hans Excellence LandMarskalken, som under detta var frånvarande, nogsamt vore så genereux, at han ej begärde det någon skulle

krypa för honom, äfven som det vore en ömkelig och miserable karl, som kröpe för någon. CancelliRådet Cederström fant ock utlåtandet vara anstöteligt, men förklarade alt godt gjordt, om Herr Generalen ville taga sine ord tilbaka: hvartil han svarade sig ej hafva sagt något anstöteligt: då åter Herr Cederström begärde positift yttrande, om han sagt krypa, hvartil han svarade ja: hvilket föranlät Herr Cederström, at påstå, det han borde säga, hvilken af Adlen hade krupit för LandMarskalken; hvaruti Öfverste Lieutenanten Brovald äfven instämde, så vida han tyckte alla af detta utlåtande vara toucherade. Uppå Öfverste Stobés äskade underrättelse, hvad han ment med ordet krypa, svarade han sedermera ramper, hvilket icke allenast väckte löje öfver en så underlig förklaring, utan ock bragte Assessor Hökerstedt at påstå, det Herr Generalen måtte taga afträde, så länge man om saken ville öfverlägga, hälst han trodde ingen krupit mera för LandMarskalken, än ens skyldighet kunnat fordra. Gen. Major Schverin svarade väl, at han derigenom velat illustrera sin mening om den vördnad han för Hans Exellence hyste; men Öfverste Lieutenanten Brovald fant ej den förklaringen tilräckelig, aldenstund han sagt sig ej kunna krypa som andra, och förden-

skul borde bevisa, hvilka andra hafva krupit: Friherre Wrede anförde väl, at Generalen icke var det Svenska språket så mägtig, at han sig bättre kunde explicera; Men Öfverste Lieut. Brovald svarade, at sedan han redan explicerat sig på Fransyska, så borde han nu gifva både Grefve Horn och Riddarehuset behörig reparation, såsom dem han med sit utlåtande léderat. Öfverste Örnstedt tyckte dock, at hela denne saken kunde strykas utur Protocollet: hvarmed Öfverste Didron ock förklarade sig nögd; men frågade om icke LandMarskalken först borde deraf få communication; hvilket med nej besvarades: Och gaf derpå Assessor Hökerstedt det förslag, at om Herr Generalen på Cavaliers parole ville tilstå sig icke hafva tänkt at med dess utlåtelse lédera Adlen, och begära, at saken måtte annulleras, så kunde den ur Protocollet strykas, men eljes icke: hvartil han sade sig aldrig haft i mening at göra någon dermed förnär, och vore väl tilfreds, at detta ginge utur Protocollet, om Ridderskapet och Adlen så behagade. Man ropade väl deremot, at han måste begära det, och at ej vore nog, det han dermed var tilfreds; men som han ej til något vidare kunde bequämas, så förblef det ändå vid det gifne projectet af passagens utstrykande ur Protocollet.

Derpå drögde intet länge, förr än en person infant sig, som sökte draga vinsten af de vid conspirations ryktet och Pasquill saken utlofvade belöningar. Dess namn var Olof Vddelius, en ifrån Upsala Academie för liderlighet utesluten student, som sedan kallat sig Cederlund. Han angaf sig veta mycket i högmålssaker; dock som han tillika befants nog misstänkt, så blef han af Secreta Utskottet arresterad, hvarom det d. 8. Julii afgaf sin berättelse, med hemställande, om icke i anseende til flere eftertänkeliga ting, dem han för några Secreta Utskottets Ledamöter hade, efter anstäldt förhör, uppenbarat, hvilka för Tysthetens skul hvarken kunde eller borde komma i dagsljuset, men i sig sjelf voro så svåre, at ingen redlig undersåte, efter sin trohets Ed och samvete, kunde dem nederlägga, en Commission fordersamast kunde sättas, som mycket försigtigt ginge til väga med ransakningen inom slutna dörar, efter aflagd tysthets Ed, samansatt af män, som bo i Stockholm, och hvilka Secrete Utskottet sedermera sjelf utse ville. Detta vant strax bifall: och blefvo til ledamöter i Commissionen utvalde Grefve Bonde, Assessor Wattrang, Revisions secret. Erenkrona, Lagman Grönhagen, Assess. Erenstam, tillika med 3 af hvardera de öfrige stånden, som voro af Prästeståndet Öfver-

hofPred. Doctor Barkius, Kyrkoherden i S:t Mariæ församling Mag. Aurivillius, Prosten i Örebro Magist. Strömer, och af BorgareStåndet, Borgmästarne Neresius ifrån Götheborg, Ekebom ifrån Norköping och Palmberg ifrån Gefle, tillika med 3 st. Bönder. Desse företogo sig och afgjorde målet skyndsamt, så at Domen innan kort blef färdig, och blef d. 3. Aug. på Riddarehuset upläsen: innehållandes huruledes denne Vddelius, eller Cederlund, 20 år gamal, varit ifrån ungdomen af en illak och vanartig böjelse, men försedd med en spetsig tunga, så at han med stor färdighet och lätthet kunde framföra sit tal och förklara sin mening: först hade han angifvit en grof högmålssak, men den sedermera återkallat: namngifvit många oskyldiga personer: sagt sig vara ombuden at slå pasquiller på galgarne i Stockholm: och diktat andra grofva lögner, såsom ibland annat, at 2:ne förnäma personer skulle på Tyska talt om eftertänkeliga saker, det han hört, men sedant bekänt vara osant: imellan tvänne personer skulle han viljat sätta missförstånd, och af en Herre fått 50 Ducater, den han lofvat uptäcka betydande saker, men haft sama quäll han blef arresterad, hästen färdig, at med desse penningar echappera, aldenstund hans förnämsta ändemål varit, at på et skälmskt vis

skaffa sig penningar. Dessutom innehöll Domen ännu flere vedermälen af denna personens straffbara odygder, hvarmed han sig så emot det almänna, som emot enskilde församt hade, och i anseende til hvilket alt Commissionen pröfvat skäligt, det borde han, sig til välförtjänt straff, och andra til varnagel, pligta med 5 hvarf gatulopp, och 6 års fångenskap i Marstrand, hvilket fängelse borde förlängas, om han imedlertid ej ville göra någon bättring. I öfrigt var i Domen ingen af de personer nämnd, som denne studenten hade falskeligen angifvit. Vid ventilationen häröfver hemställde Grefve Dona, om icke, i anseende til de månge af honom anförde lögner, han kunde blifva försedd med brännmärke i pannan, hvaremot dock Assessor Wattrang ville visa, at domen var upgifven blott ad referendum, aldenstund man i Commissionen vidtagit den medelvägen, som dess ledamöter för Gud och hvar ärlig man kunde försvara: och, ehuru derå ingen ville tvifla, förbehölt dock Gr. Lewenhaupt, at som plena hade commissionen constituerat, så måtte de ock öfverse Domen: samt Grefve Dona, at Commissionens Protocoll måtte antingen komma up, eller upbrännas: uti hvilket senare alternatif Secret. Liljenstjerna instämde, af den grund, at som man nu ej fick veta, hvem denna vanartiga människjan

angifvit, så borde ock efterkommande det aldrig få veta. Landshöfdingen Creutz hölt före, hvad sjelfva Domen angick, at som han sökt belacka mången ärlig man, så borde, utan at nämna straffet, han få bränmärke. CancelliRådet Cederström tyckte dock bäst vara, at blifva vid Domen, aldenstund Commissionens Ledamöter hade på sin själs salighet dömt, och skulle domen skärpas, så borde man först genomläsa alla acterna, som vore ogörligt; hvarförutan alt straff borde lända til förbättring. Présidenten Strömfeldt fant väl, at de, som samvetsmän och försigtige Domare, hade dömt, men då hvar och en kunde påminna sig, huruledes hans Maj:t nyligen sig nådigst utlåtit, at vilja och säkert kunna luta sit hufvud i hvars och ens undersåtares sköte, så tyckte han, at när en så äreförgäten skälm nu kom och satte blâme på trogne undersåtares redliga namn, at den sama borde exemplariter straffas. CommerceRådet Hökerstedt hölt en sådan för et skadeligt djur, som borde utrotas och slutas ifrån alt ärligt folks omgänge, och blifva en evig fånge, såsom den der eljes, efter 6 års förlopp, kunde mycket ondt uträtta, om han då sluppe ut. Revisions secret. Erencrona ådagalade deremot, huruledes en Domare först måtte hafva namn på målet, inan det dömes, men här

hade varit blindt: man hade ej funnit någon verkelig gerning eller stämpling, som någonsin haft någon effect, utan med honom hade varit en par lögn, så at man ej annat kunnat göra, emedan hans ändemål endast varit, at practisera penningar åt sig, i mening at få de i conspirations och Pasquils Placatet utlofvade summor, allenast med det han ville något angifva, fast han det ej kunde bevisa. Öfverste Lieuten. Tomson fruktade, at om han komme til at ryma ifrån Marstrand, så kunde han få passera för ärlig karl sedan, om han ej fick bränmärke: och fant äfven Secret. Liljestjerna dess förbrytelser så svåra, at han i stället för gatulopp, borde basas af Bödlen på kåken, hans namn på galgarne upslås, och han blifva en evig fånge i Marstrand. Hvarefter Landshöfdingen Creutz gjorde proposition, om han skulle få bränmärke, och dömas til evig fånge, hvilket bifölls, jämte det afgjordt blef at Protocollerne skulle annihileras.

Utom desse tildrogo sig ännu åtskillige flere oroligheter denne Riksdagen, dock af mindre betydlighet: såsom, at i Riksdagens början en afskedad Cornett, vid namn Valén, blef arresterad af Bondeståndet, hvaraf samanhanget var sådant: at sedan Valén förskaffat sig en lista på alla Riksdagsbönderne, och för en del af dem satt NB

skulle betyda *); hvartil han svarade: på en krog; och at teknet ej utmärkte annat, än hvilka äro nämndemän; men då Bönderne icke varit dermed aldeles nögde, utan vidare framstält sin första fråga om fångesmannen, och en af dem påstått,

*) På detta ställe är synbarligen något i handskriften öfverhoppadt. En i Nordinska samlingen på Upsala akad. bibliothek befintlig (dock mycket ofullständig) "Dagbok öfver 1726 års Riksdag" omförmäler förloppet med följande ord: "Den 23 Sept. -- Dernäst blef upp-läst ett Bondeståndets Memorial, underskrifvet af Talmannen Per Larsson, hvilket igenom en Bonde-Deputation till Konungen varit uppskickadt, och nu af Hans Maj:t til Ständ[erne remitteradt] angående en förafskedad Cornet, benämnd Isaac Valeen, som sig en lista på alla Bondeståndets Ledamöter förskaffat, och wid somligas namn satt NB; hwilken Cornet Bönderne uti Ståndet uppkallat, honom frågat hvarest han samma Lista fått, till hvad ända han sig den förskaffat och hvad han med NB haft för mening. Hvarpå Corneten svarat sig för curiositet tagit den på en krog af en skrifvare, som han icke kände, och då hafva satt NB vid dem som voro Nämndemän. Men då en af Bönderne utlåtit sig, at det måtte vara en Espion, har Corneten blifvit så oförskämd, att han skällt mannen för skälm och knäppt för näsorna på dem. För hvilken orsak de skickat efter stadsvakten och låtit sätta honom i arrest.

BondeStåndets Protocoll om denna sak blef derpå uppläst, som förorsakade mycket löje."

at Valén måtte vara en Espion, hade han kallat sama bonde för sit tilmäle en skälm, och knäppt för deras näsor: hvarefter Ståndet ej allenast lät sätta honom i arrest, utan anmälte ock, genom en Deputation, och et af Talemannen Per Larsson underskrifvet Memorial, målet directe för Konungen, samt sedermera hos de öfrige Stånden, hvilka ändteligen med Bondeståndet gjorde et. Och som Hans Maj:t ej fant saken värre än at Valén kunde i Hofrätten få en correction och sedan släppas, så läto ock Ständerne dervid bero.

Et bref med utanskrift til samtelige Rikets Ständer blef ock nyårstiden hittadt i Vinskänken Bromans förstuga, och af honom til LandMarskalken aflämnadt, om hvars öpnande, i Supposition, at det kunde vara något pasquill, väl någon öfverläggning var på Riddarehuset: at nämligen det skulle af LandMarskalken med de öfrige talemännen, samt tvänne af hvardera stånden, upbrytas och läsas, om derunder vore något namn, men eljes strax kastas på elden; dock hördes sedermera ej något af dess innehåll.

En och annan Duell föreföll äfven, såsom imellan Majoren Hedersköld och KrigsFiscalen Lang, hvaröfver de bägge blefvo insatte, dock så at den förre gjorde sig ledig genom flygten, och, jämte flere äldre duellanter, begärde tilgift,

som beviljades. Andre i de förra åren olycklige erhöllo ock pardon, såsom i synnerhet General Majoren Bengt Fabian Zöge, som med så slät conduite emottog Ryssarne i Roslagen 1719, lät dem upbränna bruken derstädes, och utan motstånd härja landet, hvarföre han, stäld under Commission, sedan suttit inne, och nu omsider på Ständernas intercession slapp ut, dock med förlust af Åmbetet. Deremot böd PrästeStåndet til, at Danska CancelliRådet Conrad Dieppel, såsom en Svärmare i Religionen, och för en skrift han i dy mål för 26 år sedan skrifvit, måtte på ståndets egne och ensame bemedlande hos Kgl. Maj:t landsförvisas. De öfrige Stånden kunde dock icke gilla et sådant deras förbigående af et medstånd, utan lämnade hela saken til Hans Maj:ts eget godtfinnande, som hade at låta slutet ankomma på den conduite Dieppel sjelf hädan efter kunde föra. Eljes och hvad Religions ärender angår, så förekom, redan vid Riksdagens första början, den frågan på Riddarehuset, om icke en Ecclesiastique Deputation borde sättas, som egenteligen hade at företaga sig, så väl Consistoriernes Protocoller och göromål til öfverseende, som i synnerhet hvad religionen i någon måtto kunde angå, hvilket ock någon i förstone mente kunna ske med Prästernas uteslutande, så-

som de der ej kunde döma i egen sak. Öfverste Lieut. Cejet, Herr Strokirk och Grefve Frölich drefvo egenteligen denne saken i början med den framgång, at ej allenast Adlen utan ock Borgare och Bondeståndet Deputationen bifölle; men Präste ståndet kunde ej finna sig deruti, utan fast mera afslogo Deputationens sättande af det skäl, at RiksdagsOrdningen ej föreskref något sätt til Consistoriernes redogörelse, och at för dem vore tids nog at förklara sig, när någon öfver dem besvär anförde. Ändteligen kom det så vida, at ledamöterne i Ecclesiastique Deputationen blefvo af samtelige 4. Stånden utnämnde, och en Instruction för Deputationen utfärdad, af innehåll, at undersöka, huruvida Consistorierne fullgjort sine skyldigheter så vid villfarelsers hämande, som eljes: at utse medel, huru fåkunnighet i Christendomen må rättas, och underrättelse i Guds kundskap befrämjas: at öfverse Scholæordningen, på det scholar och Academier så varda inrättade, at skickelige ämnen til Prädikoämbetet derifrån komma måtte: at förekomma klagomål öfver andlige böckers censur m. m. Prästerne vore äfven så litet nögde med Instructionen, som sjelfva Deputationen, den de ock under hela Riksdagen hindrade, nämligen at något af sama instruction kunde efterkommas. De afgåfvo icke en gång

deras utlåtande i mål, hvaröfver Deputationen fant nödigt at infordra deras särskilde betänkande: och deraf hände, at ingen ting blef gjordt, hvarom Deputationen vid Riksdagens slut dess berättelse afgaf, och hvarvid det således måtte förblifva.

Denne Riksdagen erhöll ock Holstenska KamarRådet Eckleff slut uppå en några år förut emot honom begynd, så vidlöftig som långvarig process. Samanhanget var korteligen det, at sedan Eckleff vid Konung Carl XII:s ankomst til Stralsund fick lof, at ifrån Danska Hofvet, der han då var Secreterare, gå öfver til Sverige, blef han ej allenast hos Härtigen antagen, utan ock af Holsteinska GeheimeRådet Baron Görtz nyttjad vid Sveriges då varande Finance-operationer, samt anbefald, at emottaga Riksens inkomster och dess räkningar vid uphandlings Deputationen, utan någon Kgl. Fullmagt. Efter Görtzens olycka pålades honom at göra räkenskap för flere Millioner penningar, det han ock vederbörligen gjorde: och vid 1723 års Riksdag beklagade han sig väl infför Secreta Utskottet, at alt för långsamt tilgick med hans räkningars reviderande; men honom hände, at icke allenast tiden blef tils nu utdragen, utan ock han på slutet med en Fiscalisk action antastad, hvaraf han föranläts, at genom

et d. 19. Nov. 1726 ingifvet Memorial anhålla hos Rikets Ständer, at så länge ifrån Fiscalens tiltalan blifva befriad, som Secreta Utskottet hunne dess räkningar öfverse, hälst, efter dess förmälan, han hvarken vore, eller kunde blifva, den man tagit honom före, nämligen Görtz, på hvars befallning han egentligen åtagit sig detta arbete, för hvilket Görtz sjelf bort vara ansvarig. Men påminte sig härvid genast, hurnledes redan år 1719 en Ständernes Commission under RR. Grefve Claes Bondes præsidio blifvit satt öfver uphandlings Deputationens göromål, för hvilken KamarRådet Eckleff blifvit kallad, at göra redo. Efter så lång tids förlopp troddes väl saken kunna blifva slutligen afgjord, hälst denne Commissionen påstods hafva kostat Riket mera än den importerat; dock som det icke skett, så resolverades, at en Deputation skulle sättas, som hade at öfverse Commissionens arbete, och at den anstälde Fiscaliska actionen emot Eckleff imedlertid skulle uphöra: Och blefvo til Ledamöter uti densama af Ridderskapet och Adlen utsedde: Öfversten Grefve Dona, Majoren Baron von Ungern Sternberg, Lagmännen König och Friedenreich, KamarRådet Grundelstjerna och Assessor Weili. Deputationen företog sig derpå sakens ändteliga afgörande: inkom ock d. 8. Junii med sit betänkande deröfver, förmä-

landes ej allenast, at KamarRådet Ekleff icke funnits i något mål brottzlig, utan ock, at Fiscalen sjelf tilstått sig emot honom icke hafva causam agendi, samt Deputationen fördenskul lämnat saken imellan honom och Löven opåtald, såsom varande alt skett på Görtzens Ordres, och angått Härtigen af Holsten: funnit samanhanget med de 61 obligationer äga sin rigtighet, emedan de orätt varit i räkningen införde: befriat honom från handlen med de Orientaliske Creditorer, efter som kronan ingen skada deraf lidit: hvarförutan Deputationen ej kunnat anse honom som en persona publica, eller för något ansvarig, såsom kronans man, emedan han aldrig gjort någon Åmbets Ed i Sverige, aldrig fått hvarken vocation, instruction eller fullmagt, eller någon caractere vid Cassan, utan den som en Holstensk KrigsSecreterare förestått, Kgl. KamarCollegium ock aldrig begärt Caution för honom, utan vore at anse som en Görtzens private betjänt, som på hans befallning gjort altsamans, och upväxlat redbart mynt emot det sämre, under det Görtz allena påtagit sig, at för alla Rikets medel vara ansvarig: i anseende til hvilket alt Deputationen honom för all gravation och ansvar nu och i framtiden frikallade, samt i betraktande af dess lidan-

de, at Commissionen honom dess innestående lönings fordran ifråndömt, jämte flere utståndne besvärligheter, hemstälde, om icke de 9000 D:r S:mt öfverskottsmedel, som han i räkenskaperne gjort sig at fordra, borde til en erkänsla för dess hafde stora möda med räkningars upsättande och redogörelse för 79 Millioner, honom tildelas. När ock detta på riddarehuset förehades, så var ej någon fråga om befrielse för ansvar, såsom det der alla opåtalt biföllo; men beträffande den föreslagne penningeSummans utbetalande, så voro meningarne derom skiljagtige, förmenandes Assessor Hökerstedt, at 4000 D:r K:mt kunde vara nog: och ehuru Öfverste Stobée ådagalade rättmätigheten å dess sida, at erhålla 9000 D:r S:mt oafkortade, såsom utgörande dess föregifne och erkände fordran, tykte dock Landmarskalken, at dess treåriga arbete med desse vidlöftige räkningar kunde i det närmaste vara belönt med 2000 D:r s:mt om året, eller in alles 6000 D:r s:mt, hälst å ena sidan hans fordran icke torde vara så aldeles klar, och å den andra, sama fordran bestod uti idel mynteteken: hvarvid det ock förblef.

I början af denne berättelse är nämndt, huruledes åtskillige nye Adelsmän blefvo på Riddarehuset introducerade vid Riksdagens begyn-

nelse: Det sama skedde ock sedermera under Riksdagens fortsättning, såsom d. 10. Dec. 1726, Herrar Bauman och von Drenteln, adlade af Konung Carl XI. Öfverste Lieut. Peter v. Dübens, adlad af Konung Carl XII. samt vice Présidenten i Åbo Hofrätt, Munster, kallad Munsterhjelm, Assessoren von Törne, Öfverste Lieut. Brun, med dess Brorsson, Secret. Brun, kallade Bruncrona; Öfverste Lieut. Svensson, kallad Riddersven; Öfverste Lieut. Hasenkampf; Öfverste Lieut. Baltzar; Major Nordberg, kallad Nordenborg; och ÖfverJägmästaren Petersson, kallad Stiernspets, alla nyss adlade af Konung Fredric: den 11 Febr. Landshöfdingen Peter Dankwardt, såsom Friherre, samt Ryttmästaren von Yhlen och Legations Secreteraren von Kocken, såsom Adelsmän: den 18. Maji Capitaine Rehausen, gratis för sin fattigdoms skul, och hvars fader 1685 erhållit Konung Carl XI:s skölde. Imedlertid upkom, uppå LandMarskalkens föreställning, den frågan, om icke några meriterade män ännu vid denna Riksdag kunde blifva nobiliterade, emedan så många familler voro utdöde? hvilket ock strax fick bifall; dock med den påminnelse af Ass. Adlerbeth, at förnämligast de borde ihogkommas, som ägde fasta gods och annan vaker ägendom, hvarvid

General Baner gaf tilkänna, at Riddarehus Deputationen kommit öfverens at föreslå 2 eller 3 Adelsmäns creerande vid hvarje Riksdag: samt General Major Bennet begärde, at Herrar Schenling och Langelius, såsom meriterade Män, måtte hos hans Kgl. Maj:t recommenderas dertil. Men angående det förra tyckte man, at rikedom just icke vore det rätta fundamentet til Adelskap, och at allenast 2 eller 3 adelsmäns utnämnande, hvarje Riksdag, vore för litet: samt vidkommande det senare, at ingen borde hos Konungen namngifvas, utan til Hans Maj:ts Nåd öfverlämnas, hvilken Hans Maj:t med Adelskap täcktes förse. Ytterligare anmälte LandMarskalken d. 20. Julii, huruledes hans Maj:t hade erindrat, at i anseende til Riksdagens annalkande slut, åtskillige sig anmält, at med Adlig sköld blifva benådade, i anseende hvartil LandMarskalken fordrade Ridderskapets och Adlens yttrande, om det skulle förblifva vid det i Riksdagens början gjorde aftal om 12 personers utnämnande. Men Öfverste Didron tyckte, at aldenstund så många ätter voro utdöde, så kunde väl ännu 24 nya Adelsmän constitueras: och Ass. Weili, at antalet kunde til Hans Maj:ts Nådiga välbehag öfverlämnas; uti hvilket senare Grefve Horn äfven instämde, af den orsak, at Hans Maj:t eljes skulle blifva embarasserad, om,

i anseende til så många meriterade män, som nu sökte Adelskap, händerna på honom skulle til et inskränkt mindre antal blifva bundne. Friherre Wrede påminte väl om Regeringsformens efterlefvande i denna delen, enligt hvilken et visst antal borde nämnas; men förutan det Lagman Blomfeldt ansåg för et Politicum af Adlen, at draga meriterade Personer in til sig på Riddarehuset, trodde Assess. Weili, at tiderna voro helt annorlunda nu, än då Regeringsformen gjordes, och at fördenskul hans Maj:t, i denna omständighet, kunde med godt samvete gå derifrån, hälst man vore säker, at allena meriterade män skulle denna Nåden erhålla. Och blef slutligen antalet til 30 utsatt, hälften militaire och hälften civile personer. Angående nya Baroners utnämnande, anmälte Landmarskalken ock d. 4 Aug. at Landshöfdingen Friesenheim begärt blifva Friherre, förfrågandes sig, om han honom dertil skulle recommendera, som want bifall. Hvarjämte Secret. Lindenstedt påminte, huruledes ännu voro flere meriterade män, som förtjänte denne värdigheten, såsom Amiralen Erensköld, Gen. Lieut. Gyllenkrok och Just. Cancelleren Fehman: hvilkas antal Grefve Dona ökte med General Majorerne Marskalk och Löwen: samt Lagman Liljegrén med Gener. Major Tegensköld: och Land-

Marskalken sjelf med Gener. Lieut. Cronman och Öfverste Örnstedt: af hvilka hans Maj:t ock under sama dato med Friherre värdighet benådade GeneralLieutenanterne Cronman och Gyllenkrok, Gen. Maj. Tegensköld, Öfverste Örnstedt (som 4 dagar derefter blef GeneralMajor) och Landshöfdingen Frisenheim: varandes Feltmarskalken Stackelberg förut d. 11. Julii dertil utnämnd. Och blefvo de äfven uti et af Adlens Oeconomiska plenis, såsom friherrar introducerade, sedan förut, d. 5. Aug. som var sama dag Ständerne voro på Rikssalen och af Hans Maj:t togo afsked, följande af Konungen nyss utnämnde Adelsmän blifvit på Riddarehuset intagne: nämligen Directeuren von Scholten, Assessoren Schutz, kallad Fredenstierna; Capitainerne Hans och Christian von Schwerin; HofStallmästaren Wiebel; Öfversten i Hessisk tjänst, von Freudenberg; Assessoren Wallvik, kallad Stiernvall; StatsCommissarien von Westerling; Assessoren Paulin, kallad Lindheim; Assessoren Schenling, kallad Nordenadler; Kamereraren Nordbom, kallad Nordenflygt; Riddarehus kamereraren Feiff, kallad Adlerstolpe; Häradshöfdingen Abrahamsson; Häradsshöfdingen Langelius, kallad Bildensköld; ÖfverInspectoren Arbien, kallad Stiernsparre; Öfverste-Lieutenanterne Harenc, von Cron, Rühl och Bandholtz; Majoren

von Törne; Majoren Norin, kallad Nordensverd; Öfverste Lieutenanten Franc, kallad Frankenheim; Commendeuren Ström, kallad Strömkrona; Commendeuren Vnbehaven, kallad Kronhaven; Capitaine Dalberg, kallad Dalcrona; Capitaine von Schoting; Capitaine Rothoff, kallad Ridderhoff, samt KrigsFiscalen von Lang, med dess Broder Secreteraren von Lang: varandes med desse sistnämnde 30, in alles 56 personer, vid denne Riksdag, på Riddarehuset introducerade.

Angående en Riddarehus Ordnings inrättande voro ock flere öfverläggningar. Derunder förekommo åtskillige projecter af ny ordning: såsom i synnerhet, at de, hvilka i Grefve eller Friherre Stånd kunde blifva uphögde, skulle behålla sama ställe på Riddarehuset, som de förut, såsom Adelsmän, innehaft, på sätt, som i Ångland sker: at allenast deras äldsta söner skulle den erhållna nya värdigheten få åtnjuta: at Adlen ifrån Provincerne måtte förena sig om sine särskilde fullmägtige vid Riksdagar, på det sätt, at sedan hela Adlen låtit inskrifva sig til vissa provincer, hvaraf Matriklen borde i hvarje LandsCancelli förvaras, hade Landshöfdingarne i god tid inan Riksdagen, at låta Adlen samankomma til sina Riksdagsfullmägtiges så väl utväljande som förseende med resepenningar, nödigt underhåll vid

Riksdagen, och fullmagt af hela den församlade ProvinceAdlen, hvaribland den äldste hade at föra ordet, och de Deputerade, som för alla Provincerne tilsamans ungefär kunde utgöra 200 personer, sedan erhålla, efter Provincernas ordning, sine särskilde bänkar på Riddarehuset, samt slutligen efter Riksdagen göra sine Principaler redo för hvad vid Riksdagen sig tildragit, m. m. Af desse förslager understöddes det sistnämnde i synnerhet af Grefve Spens, och bestriddes af Grefve Gust. Gyllenborg, såsom anledning gifvande til partier, oenighet och intriguer: samt blefvo ändtligen alle afslagne, de förre såsom ovanlige nyheter i Sverige, och det senare med uttryckeligt förbehåll, at aldrig i framtiden kunna til öfvervägande företagas.

Angående LandMarskalks valet förekommo ock åtskillige vidlöftiga öfverläggningar: såsom, at samankomster dessförinnan ej måtte ske: hvilket, ehuru det af en del för någon nyhet ansågs, dock på det sättet stadgades, at de til något stort antal af personer ej måga anställas, vid förlust af röst vid LandMarskalks valet. At åter et RiksRåd, såsom ständernes fullmägtig, icke skulle kunna blifva LandMarskalk, hvaruti til äfventyrs visade sig någon partie pique emot Grefve Horn, påstodo flere, och i synnerhet Generalen Grefve Fersen,

som deröfver begärde votering, om Ridderskapet och Adlen annorledes icke ville sig derom förena. Secreteraren Boneausköld understödde ock den meningen, at Landmarskalk altid borde väljas innom Riddarehuset, och således ingen RiksRåd någonsin komma dertil under omröstning; hvaremot Baron Wrangel tyckte ingen anledning vara til et sådant stadgande, om man altid kunde göra et så lyckligt val, som denna gången skett: och Friherre von Ungern, at om Rikets Råd ej kunde detta Åmbete ärhålla för deras ansvars skul för Ständerna, så vore det sama sak med Présidenter, hvarvid til ihogkommandes är, at Présidenten Strömfeldt vid denna Riksdagen competerade med Grefve Horn om LandmarskalksÅmbetet; men när deremot Capitaine Brander visade i hvad för förlägenhet om LandMarskalk man skulle råka, om detta äfven kunde sträckas til Présidenter, emedan då sama afseende vore emot Generaler, Landshöfdingar, Lagmän, med flere: såsom ock Grefve Tessin ådagalade, huruledes man å Riddarehuset utöfvade Riksdagsmanna rätten, icke såsom tjänstägande, utan blott såsom adelsman; så föreställde Grefve Horn först, om icke i Riddarehusordningen uttryckeligen kunde utsättas, at et RiksRåd ej fick blifva LandMarskalk. Och efter någon ytterligare förd discours, proponera-

de, om icke fritt val må vara inom Riddarehuset? hvilket alt fick bifall. Beträffande sjelfva sättet at välja Landmarskalk, föreslogs, om icke imellan de 3, som fått flesta rösterna, kunde lottas? Et project, hvarom blef mycken tvist, och drefs som en partisak. General Silfverhjelm, Cancelli-Råderne Cederström, von Kocken och Wrangel, Assessor Hökerstedt och Lagman Blomfeldt funno i synnerhet icke allenast orimligt, at den, som kanske allenast fått 15 röster, skulle lika snart kunna blifva Landmarskalk, som den, hvilken fått 500, utan ock ansågo hela denna nya methoden såsom stridande tvärt emot Regeringsform och Riksdagsordning, samt otjänlig och lagstridig, at både proponera och verkställa. General Fersen, Öfverste Stobé, Presidenten Strömfeldt, Grefve Tessin och Assessor Weili ådagalade deremot, huruledes detta ej kunde kallas mera stridande emot Grundlagen, än det, at den icke följes uti hvad som ceremoniell och Riksdagstermin angår: at förslaget ledde til stämplingars, private afsigters och intriguers förekommande, hvilket lät ganska illa i motpartiets öron: at ock hvarken Regeringsform eller frihet häraf brötes, aldenstund frågan icke gick ut på at hindra valet, utan huru det skulle verkställas, hälst man borde supponera, at inom en så lustre corps, som Ridder-

skapet och Adlen, ju skulle finnas 3 til LandMarskalksÄmbetet lika värdige Män; hvarförutan Grefve Fersen i synnerhet påstod, at Secreta utskottet och Secreta Deputationen borde utses, inan LandMarskalks valet företogs. Efter så stridige härom yttrade meningar, begärdes ändtligen votering, den en del väl påstodo strida både emot honneur och lag; men icke dess mindre blef, enligt RiksdagsOrdningen, verkställd, med det utslaget, at emot 131 nej, 169 ja gillade det gamla brukliga sättet til Landmarskalks val. Äfven blef afgjordt, at en LandMarskalk ej skulle den Riksdagen kunna blifva RiksRåd. At en och sama person ej måtte mer än en gång dertil utväljas, blef väl proponeradt, men icke beslutet. CancelliRådet Grefve Tessin föreställde deremot, om icke, så vida det medförde mycken både möda och kostnad at vara LandMarskalk, en viss summa kunde honom, under namn af Tractaments penningar, tilslås: hvilket Grefve Ferssen understödde, med hemställande, om icke bäst vore, at detta finge namn af Taffelpenningar, på det de andre Stånden ej häraf skulle kunna taga sig anledning at påstå någon belöning för sine Talemän, en omständighet, hvarföre Grefve Horn nyss förut yttrat sig frugta skola inträffa, ehuru i öfrigt grundande sig på mindre billighet, så vida de

af sine stånd ändå ägde särskildt understöd under Riksdagen, utan at hålla så öppen taffel, som Landmarskalken var föga annat än nödsakad at göra. Detta förekom först som en preliminaire fråga på Riddarehuset vid 1726 års utgång, då Riksdagen ungefär 3 månader hade varat: och tog sig häraf, vid Riksdagens slut, Landshöfdingen Friherre Creutz anledning, at d. 3. Aug. proponera, om icke en recompense för Land-Marskalken borde beviljas? Öfverste Didron yttrade sig ock strax, at ju det vore långt bättre, än at främande, som det tilbudit, skulle honom betala: Och som Revisions secreteraren Erenkrona fant Riddarehuscassan otilräckelig at regalera honom, såsom sig borde, sedan han nu snart et års tid hållit öpen Taffel, hvaraf den som behagat, fått sig betjäna; så hemställde han, om icke samtlige Stånden häröfver borde höras. Widkommande åter sjelfva summan, så tyckte Herr Hökerstedt, at i anseende til Rikets Cassas tilstånd och Hans Exellences generosité, at taga viljan för verket, det han lärer vara förnögd med 30000 D:r s:mt; men Secreteraren Boneauskjöld anförde deremot, at som han gjort sin sak så väl, och utomlands blir bekant hvad han erhåller, så kunde man ej mindre gifva, än 20000 RDr: hvilken summa ock blef fastställd, icke

såsom recompense, utan såsom vedergällning för de stora omkostningar han haft under Riksdagen; dock utan at dragas til Exempel för någon annan LandMarskalk. Hvartil, genom Utdrag ur Protocollet, äskades de öfrige ståndens bifall, som ock erhölls. När detta var afgjordt, infant sig Grefve Horn sjelf på Riddarehuset och yttrade följande ord til protocollet: Jag förnimer med glädje at Ridderskapet och Adlen vil hogkomma mig med en så ansenlig äreskänk, hvarföre jag ej nogsamt kan tacka, men jag försäkrar, at hvart steg jag stiger skal öfvertyga Ridderskapet och Adlen, at jag med tro, redlighet och tacksamhet det skal erkänna, och göra mig stor fägnad deraf, at kunna vara Ridderskapets och Adlens trogne tjänare.

Hvad i öfrigt denne Riksdagens långvarighet angår, så hade den väl, enligt Regeringsformen, bort efter 3 månaders förlopp, eller til den 1. Dec. 1726 vara slutad; men som de flere förekommande vigtige affairer det sama hindrade, såsom i synnerhet Grefve Wellingks sak, Utrikes alliance verket m. m., så begärde Rikets Ständer, uppå Öfverstens, Friherre Bror Rålambs derom d. 3 Dec. ingifne Memorial, Kgl. Maj:ts prolongation af Riksdagen, på så lång tid, som göromålen fordra kunde. Öfverste Stobé ville dock icke

finna sig vid detta förlängande, utan, på det lagen, hvad Riksdagens längd angår, skulle blifva upfylld, hemstälde, om icke denne först kunde nu slutas, och sedan en ny uti nästföljande Januarii månad begynnas, hvaröfver han begärde votering. Derå ville dock hvarken LandMarskalken eller andre flere gifva någon attention, hvilket föranlät honom nämna, huruledes det var honom okärt, at af denne händelse se sig nödgad, at påminna LandMarskalken sin dyra Ed, et infall, som på Riddarehuset förorsakade mycken ifver och buller, så at många med hög röst gåfvo sit missnöje tilkänna, och när LandMarskalken ändteligen fått ljud, förklarade han, huru det var honom okärt, at häraf blifvit nödgad beklaga sig deröfver, at Öfverste Stobé fallit honom i talet med påminnelse om sin Ed, då han likväl nu vore så gamal, at han nog veste sin skyldighet at iakttaga: åberopandes sig Ridderskapets och Adlens vitnesbörd, med hvad sorgfällighet och tolamod han i 3 månaders tid sin besvärliga sysla förrättat: hvarjämte han begärde emot Herr Öfversten och Riddaren Adlens protection. Utom det, at härvid ropades, det man, som ärlige och redlige Riddersmän, ville försvara LandMarskalken, yttrade sig öfverste Stobé, det han hoppades, at dess goda mening ej måtte blifva illa

uptagen, då den gjorde påminnelsen icke gick ut på annat, än god ordnings bibehållande: och Assessor Weili, at ingen kunde hysa någon svår tanka emot LandMarskalken, som hela tiden med så stor conduite fört sig up, och at han äfven förmodade, det LandMarskalken icke tyckte illa om hvad som välment taltes, fast det ej altid fölle så jämt. Öfverste Bildstein påstod deremot, at som Hans Exellence var af Öfverste Stobé offenteligen léderad, så borde han ock göra honom offentelig reparation och afbön: hvaruti dock Capitaine Brander ej kunde finna sig, med mindre Öfverste Bildstein först måtte säga hvad Öfverste Stobé brutit; hvaruppå Grefve Horn upläste den § i RiddarehusOrdningen, som angick hvad respect man skulle visa LandMarskalken, nämligen at ej falla honom i talet; dock tog sig Secreteraren Liljestjerna deraf anledning at nämna, huruledes han förmodade, det Hans Exellence vore så rättrådig och ej illa uptoge, at han om sin Ed blef påmint, hvilket man ock vid tilfälle kunde i underdånighet göra hos hans Maj:t: hvilket oaktadt RiddarehusFiscalen Treffenhjelm gjorde det påstående, at, som Öfverste Stobé så mycket buller förorsakat, så måtte han göra afbön både för LandMarskalken och Adlen. Men Öfverste Stobé mente deremot, at om dess en gång til

Protocollet förde mening blefve upläsen, så torde både LandMarskalken och Adlen deraf få satisfaction: och Secreteraren Liljestjerna, at Fiscalen utan lof och befallning ej ägde rättighet, at tala i denna sak. Andre mente dock sådant tilhöra dess Ämbetes pligt: Och Assessor Knorring begärde, at igenom votering utrönas måtte, huru detta skulle repareras, aldenstund derom wore olika meningar: hvartil Öfverste Stobé å nyo förklarade, at han välment beropat sig på RiddarehusOrdningen, allenast at bibehålla en god ordning: och då Assessor Weili anförde, at han ansåg LandMarskalken så genereux, at afstå med någon satisfaction, svarade han, at det ej mera stod hos honom, utan hos Ridderskapet och Adlen. Sedermera föreslog Assessor Adlerbeth, om icke visse Deputerade kunde utnämnas, som på Ed hade at yttra sig, huru de funno saken; hvartil så väl Öfverste Stobé, å sin sida, gaf tilkänna, at han ej ville undandraga sig ifrån at gifva reparation, allenast han först finge veta, hvaruti dess brott bestod: och LandMarskalken å sin sida, at han väl var nögd, at saken af visse deputerade skärskådades, men at det i öfrigt gjorde honom ondt, när någon orolighet var på färde, särdeles för hans skul, såsom denna gången. Sluteligen steg Öfverste Stobé fram til Landmar-

skalks bordet och gjorde sin exculpation, hvarmed så väl Landmarskalken, som Ridderskapet och Adlen tilfredsstäldes. Men sedermera drögde ej länge förrän man fick se denna passagen införd uti utrikes avisorne, och det nog mycket på Öfverste Stobés bekostnad, innehållandes, huruledes han, såsom en Chef af det Holstenska partiet, hade, emot Konungens och Hofvets vilja, velat afskära Riksdagen, och hafva en annan Land-Marskalk, som vore bättre än Grefve Horn, hvilket förorsakat et stort buller: och hade Hans Exellence LandMarskalken sådant med sin magnanimité icke förekommit, och Öfversten ej gjort afbön, så hade det haft en svår consequence m. m. Öfverste Stobé anmälde ock denne händelsen på Riddarehuset d. 25. Febr. 1727. samt vid sama tilfälle upläste sjelfva Gazetten derom, hvaruti han nogsamt fant, at någon af dess ovänner ägde del, men förklarade tillika den, som sådant utspridt, för en infame calumniant, det han begärde få lof, at äfven låta uti avisorne införa: räknandes för en honneur, at heta hufvud för det Holstenska partiet, som icke var emot det Svenska, fast han det aldrig kunde blifva, utan bad ännu ytterligare, at uti Gazetterne få förklara sin oskuld, hvilket beviljades.

Ändtligen kommo Ständerne öfverens om et visst reglemente til Riksdagars förkortande för framtiden, bestående af 7 särskilde puncter, hvilket fastställdes d. 4. Aug. och blef sedermera genom trycket almänt kundgjordt.

Angående Riksdagarnes flyttning til andra orter, än Stockholm, förekom ock hos Ridderskapet och Adlen någon öfverläggning, i anledning af Adlens ifrån Götha Riket och Finland gjorde begäran, at de ömsom i Sverige, Götha Rike och Finland måga hållas, til lisa för dem, som på desse aflägsnare orter vistades, och nu eljes måtte med mycken kostnad uppehålla sig i Stockholm: varandes för Göthariket i synnerhet Norköping föreslagen, såsom en medelpunct i Riket och således tjänlig ort, til Riksdags hållande derstädes. Denna begäran utgjorde en punct uti Ridderskapet och Adlens allmänna besvär, och ansågs både för möjelig och svår at verkställa. Öfverste Didron fant väl flyttningen besvärlig, dock den förmånen vunnen, at man ej hade de Utrikes Ministrerne så nära: hvilket likväl Secreteraren Boneauskqöld mente kunna hjälpas dermed, at författning gjordes, det Ministrarna må under Riksdagarna sig på annan ort uppehålla: hvaremot, som de mäste ärenderne i Collegierne utarbetas, hvarest och flere ledamöter voro capita

familiarum, så skulle, i händelse af Riksdagens flyttning å annan ort, ej allenast KamarArchivum, Cancelli och RådsProtocollerne m. m. hvarje gång flyttas, utan ock en del capita förbjudas at bivista Riksdagen: af hvilket alt både skada och oreda skulle följa. Grefve Tessin ökte ock desse motskäl med det, at på denna händelse staten nödvändigt måste förhöjas, och den Kgl. Hofstaten kanske hållas på 2 särskilde ställen, Riket til en stor gravation, hemställandes, om icke några kunde samanträda, at denna saken, med alla sina skäl mot och med, utarbeta. Och resolverades väl först, at Riksdagen härnäst skulle til en annan ort utsättas, men sedan, at saken skulle til almänna besvärsdeputationen återremitteras, at der närmare öfvervägas. Men som Ridderskapet och Adlen en tid derefter uphäfde alla sina besvär, som de vid Riksdagen ärnade andraga, så förföll ock derigenom all vidare fråga om Riksdagens flyttning.

Omsider slöts denna långvariga Riksdagen d. 5. Aug. 1727. sedan den i runda 11. månader hade varat, och för framtiden blifvit med flere nog märkvärdiga händelser teknad. Sistnämnde dag voro ständerne på RiksSalen, Adlen anförd af Grefve Horn i sin Rådsdrägt: och några de följande dagarne förehades så väl åtskillige til

afgörande förut förbehållne [ärender, som] alla mål, som hvarje stånds särskilde Oeconomica angingo. Ibland desse förekommo på Riddarehuset först en berättelse om Grefve Horns svärfaders, framledne Kgl. Rådets, Grefve Nils Gyllenstjernas Introduction såsom Grefve, hvarföre han i lifstiden utfäst sig at betala 300 D:r s:mt, med löfte, at framdeles vilja gifva mera: derpå hade Kgl. Rådet budit Riddarehuset sin betalning uti mynteteken, men som Directionen dem ej velat emottaga, så var denne summa ännu, både til Capital och interesse, obetald; dock hade Grefve Horn lofvat at den betala, med den ränta, som Ridderskapet och Adlen kunde för godt finna. Och resolverades, at både Capitalet och interesset skulle, för Grefve Horns skul, afskrifvas; hvarföre han sedermera sin tacksägelse aflade; men begärade tillika, at til någon erkänsla, sedan han nu tvänne gånger haft den äran at vara LandMarskalk, och silfverstafven nu mera var tämlig gamal, buklig och illa faren, honom måtte tillåtas, at en annan ny staf til Riddarehuset föräras, då den gamla, såsom en antiquitet, kunde förvaras: önskandes tillika, at den härefter må brukas af käcka LandMarskalkar, som hafva bättre gåfvor än han, ehuru de ej kunde äga någon bättre intention: Och aflade deremot Ridderskapet och Adlen sin tacksägelse för denna gåfvan.

Ytterligare beviljades åtskillige familier eftergift på obetalde introductions medel, såsom Biskop Rudén för dess Söner 100 D:r S:mt, sedan han en lika summa erlagt: likaledes Assessor Bergenadlers enka, Ryttmästaren Diedrich Lundenstierna hela den utlofvade afgiften 100 D:r S:mt, Capitaine Lars Palmcronas Enka 350 D:r s:mt, sedan hon 150 D:r erlagt, Palmbergiska famillen, som var utdöd, 200 D:r s:mt, Ryttmästaren Treffenhjelms enka 40 D:r, Assessoren Erenmalm 140 D:r s:mt, sedan han allenast 60 D:r, sama mynt, erlagt. Til skäl för desse eftergifter anförde, först Biskop Rudén préjudicat efter sine vederlikar, hvilka ej mer, än 100 D:r s:mt för introductionen betalt, och alla de öfrige sin fattigdom, at de ej vidare förmåtte erlägga hvad de sig hade förbundit til. Af desse préjudicater togo sig ock, så väl Grefve David Frölich, som Generalen Lagercrona anledning, at begära eftergift, den förre på 500 D:r s:mt för sin faders introduction såsom Grefve, hvilka redan betalte voro; och den senare på 100 D:r s:mt, utöfver de 300 D:r, som han utlofvat, och Riddarehus Directionen fordrat; dock fingo desse bägge afslag, den förre för det introductions summan redan uti Riddarehus cassan influtit, och den senare för det, at han, som en förmögen man, ej kunde, som de öfrige, någon fattigdom föregifva.

Imedlertid och på det Riddarehuset igenom dylika händelser ej måtte i framtiden komma at sakna för mycket uti sina inkomster, blef uppå Cancelli-Rådet Wrangels föreställning, som ock nu blef Riddarehus Directeur efter RiksRådet Creutz, faststäldt, at ingen under en viss utsatt summa skulle härefter introduction erhålla; nämligen en Adelsman icke mindre än 300 D:r, en Friherre 600 D:r och en Grefve 1000 D:r, alt S:mt, hvarutöfver väl skulle få betalas mera, men häldre en meriterad fattig man njuta introduction gratis, än någon summa under den utsatta emottagas. Likaledes blef afgjordt, at til Riddarehusets byggnads fortsättande en stambok skulle gå omkring til Ridderskapet och Adlen, som hade at dertil gifva efter behag och godtycko.

Tilförene har varit afgjordt, at et Collegium illustre til unga Adelsmäns tjänst skulle inrättas, men som hittils inga medel til en så berömlig desseins befordran varit at tilgå; så förärade CommerceRådet Sebastian Tham dertill 30000 D:r k:mt, blott med det förord, at hans anhörige måtte framför andra dervid ihogkommas, och skulle penningarne af den 4:de numren i Ständernas Contoir utbetalas.

Arfvoden til Riddarehusets betjäning blefvo ock utdelte, nämligen til Riddarehus secreteraren

Wulfwenstierna, som förr vanligen fått 50 D:r, nu 800 D:r s:mt, i anseende til Riksdagens längd emot förr:- Riddarehus Fiscalen Treffenhjelm 500 D:r emot förr undfångne 400 D:r: Riddarehus kamereraren Adlerstolpe 400 D:r, som tilförene fått 300 D:r, och Riddarehus Cantzlisten Frese 200 D:r, alt s:mt. Til vissa fattiga anslogos ock af Riddarehus Medlen 600 D:r k:mt, hvilken Summa genom samanskott tilöktes af Adlen med 52 Ducater, samt några RDr och Caroliner, hvaribland LandMarskalken först framlade 5 Ducater. Och anmälde sig genast så väl en Expectant vid Lifdragonerne, benämnd Schulman, som ock en annan, at deraf åtnjuta något understöd, hvilka LandMarskalken lofvade, at ej allenast deraf få sin del, utan ock at de, så väl som en fattig Finsk Officerare, vid namn Blåfjäll, skulle af honom erhålla hvar sin ny klädning på hans egen bekostnad.

Hvad Riddarehus Cassans tilstånd angår, så upgaf Grefve Horn, såsom Riddarehus Directeur, det sama bestå uti innestående Landgods räntor allenast 34 D:r 27 öre s:mt; interesse penningar för introductioner, som infordras skulle, 835 D:r; Stallhyror 306 D:r; introductions medel 26026 D:r; utlånte penningar 3826 D:r; i Banquen contant at tilgå 14803 D:r, och i Cassan 4300 D:r, hvar-

förutan uti klädes Manufacturiet voro insatte 40000 D:r, alt s:mt: varandes efter CommerceRådet Hökerstedts utsaga, som ock var RiddarehusDirecteur, fint och groft kläde färdigt för 600000 D:rs Capital, hvaraf lefveranser voro gjorde til åtskillige Regementer, jämte det man hade ärnat uprätta en bod vid Riddarehuset til dess försäljande. Vid detta tilfälle. afsade sig ock CommerceRådet Hökerstedt Directeurs syslan.

Sluteligen nedlade Hans Exellence Grefve Horn det vigtiga Landmarskalks ämbetet, genom et til Ridderskapet och Adlen hållet afskedstal, hvarmed han Landmarskalks stafven återlämnade, sedan samtelige Stånden sig imellan, genom afsände Deputationer, tagit afsked, så af hvarandra, som af Deras Maj:ter. Talet blef å Ridderskapet och Adlens vägnar besvaradt af Braheättens fullmägtig, Hans Exellence RiksRådet Friherre Creutz: hvarefter Ridderskapet och Adlen för denna gången aldeles åtskildes d. 9. Aug. 1727.

Att de i denna del införda handlingar äro rätteligen aftryckta, intygar

F. A. Dahlgren,
K. Samf. Aman.
